

วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ เป็นวารสารฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่เผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์บทความดังกล่าวในสาขาศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ นิเทศศาสตร์ ส่งเสริมการเกษตร ศิลปะ วัฒนธรรม และสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมให้เกิดแนวความคิด ทฤษฎี การพัฒนานวัตกรรมขึ้นและเป็นเวทีนำเสนอผลงานวิชาการของบุคลากรในมหาวิทยาลัยและบุคคลทั่วไป โดยมีกำหนดออกราย 4 เดือน

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ธรรมรักษ์ ละอองนวล	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.มาลี ไชยเสนา	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สมาน อัครภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
รองศาสตราจารย์ ดร.จำลอง วงษ์ประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยนันท์ โชติวินิช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.อรทัย เลียงจินดาถาวร	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.สงครามชัย ลีทองดีสกุล	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.จิณณวิตร ปะโคทั้ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญทวารณ วิงวอน	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดม ทิพราช	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดาพร ตั้งควนิช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บรรณาธิการ รองศาสตราจารย์ชาญชัย สุกใส

ผู้ช่วยบรรณาธิการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชนันรัตน์ รูปใหญ่

ฝ่ายจัดการ นางสาวปณิดา ธรรมวงศ์

สำนักงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

กำหนดเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม และ ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม

บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกอย่างน้อย 3 คน ความคิดเห็นในวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เป็นความคิดเห็นของผู้เขียนมิใช่ความคิดเห็นของผู้จัดทำ จึงมิใช่ความรับผิดชอบของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี และบทความในวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี สงวนสิทธิ์ตามกฎหมายไทย การจะนำไปเผยแพร่ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากกองบรรณาธิการ

Graduate School Journal, Pitchayat, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Graduate School Journal, Pitchayat, a Journal of Humanities and Social Sciences, publishes research articles, academic articles, and review articles. Its objectives are to publish articles in the fields of education, business administration, economics, political science, public administration, law, communication, agricultural extension, arts, cultures, and related fields in order to promote the concepts, theories, and innovation development and to be a platform to present academic works of the faculty members in the university and other people in general. It is issued every four months.

Consultants

Assoc. Prof. Thamarak Laongnual	Ubon Ratchathani Rajabhat University President
Assoc. Prof. Dr. Mali Chaisena	Vice President for Academic Affairs

Editorial Board

Adjunct Professor Dr. Saman Asawapoom	Sisaket Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Jumlong Vongprasert	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Piyakanit Chotivanich	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Orathai Liengindathaworn	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Songkhamchai Leethongdissakul	Maha Sarakham University
Assoc. Prof. Dr. Songsak Phusee-orn	Maha Sarakham University
Assoc. Prof. Dr. Jinawatar Pakotung	Sisaket Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr. Boonthawan Wingwon	Lampang Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Udom Tipparach	Ubon Ratchathani University
Asst. Prof. Dr. Sudapom Tangkawanit	Ubon Ratchathani Rajabhat University

Editor Assoc. Prof. Chanchai Suksai

Associate Editor Asst. Prof. Chananrath Roobyai

Operating Team Miss Panida Thammawong

Editorial Office Graduate School, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Publication Frequency 3 issues per year

1st Issue: January-April, 2nd Issue: May-August, and 3rd Issue: September-December

Every article is peer reviewed for academic correctness by at least two external qualified experts. The opinions in the Graduate School Journal, Pitchayat, Ubon Ratchathani Rajabhat University, belong to the authors, but they do not belong to the publisher. Thus, the Graduate School of Ubon Ratchathani Rajabhat University will not be held responsible for all of those opinions. The articles in this journal are protected by the copyright of Thailand. No part of each issue may be reproduced for dissemination without written permission from the publisher.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 Guidelines for Leadership Development in the Digital Age Based on Kalyanamitthamma 7 of School Principals of Educational Opportunity Expansion Schools Under the Surin Primary Educational Service Area Office 1	1
เธียรพัชร แป้นทอง สิน งามประโคน² และวิเศษ ชินวงค์ Tienrapat Panthong, Sin Ngamprakhon, and Wiset Chinnawong	
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง กราฟและความสัมพันธ์เชิงเส้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 Developing Problem-Based Learning Activities to Raise Mathematical Representation Skills on Graph and Linear Relationship of Matthayomsueksa 1 Students	13
ลิขิต เสนรังสี และน้ำทิพย์ องอาจวานิชย์ Likit Senrangsee and Namthip Ongardwanich	
แนวทางการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานีรถไฟสุรินทร์ Guidelines for Public Service Quality Management Based on Sangahavatthu 4 of Surin Railway Station	29
เฉลิมพล นนทมาลย์ สิน งามประโคน และวิเศษ ชินวงค์ Chalernpol Nontaman, Sin Ngamprakhon, and Wiset Chinnawong	
การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 The Development of English Reading Comprehension Skills Using Content and Language Integrated Learning Management for the Eighth Graders	41
พิศมัย ก้อนทอง สิริสุดา ทองเฉลิม และกชกร ธิปัตดี Pissamai Konthong Sirisuda Thongchalerm, and Goachagorn Thi patdee	

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
การพัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะอาชีพสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษา อำเภอน้ำแก้อย่าง จังหวัดศรีสะเกษ Development of vocational skills learning for youth outside the education system Nam Kliang District Sisaket Province	51
พัชรา ปรากฏเวทย์ กนิษฐา อินธิชิต สุชาติ เทสันตะ และกษิรา เทสันตะ Patchara Pratwet Kanitta Intichit Suchat Thasanta, and KisraThasanta	
ความรอบรู้ของนักศึกษาด้านการเรียนการสอนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 Self literacy of students in learning of health education and behavioral science subjects for occupational health work in the 21 st century	61
ชัยกฤต ยกพลชนชัย ญาณิฐา แพงประโคน จารุพร ดวงศรี และอรอนงค์ บุรีเลิศ Chaiyakrit Yokphonchanachai, Yanitha Paengprakhon, Jaruporn Duangsri and Onanong Buriert	
รูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถใน การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา The Teacher Development Model Based on the Professional Learning Community to Enhance the Active Learning Management Ability of Teachers Sanowittaya School	75
ปิยาภรณ์ สร้อยระย้า Piyaporn Soiraya	
แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ Guidelines for School Administration Development in Digital Age Based on Good Governance of Industrial and Community Education College under the Vocational Education Office Surin Province	95
สมพร หมานมา เกษม แสงนนท์ และวิเศษ ชินวงศ์ Somporn Marnma, Kasem Saengnon, and Wiset Chinnawong	

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 The Development of Learning Activities using Problem Based Learning to Promote Mathematical Problem Solving Abilities of Grade 7th Students พิชญ์ลีณี ทองเหลือง สมถวิล ชันเขตต์ และปริญญ์ ปรีพุฒ Pitsinee Thonglueang, Somthawin Khunkhet, and Pariya Pariput	115
แนวทางการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามหลักปธาน 4 ของโรงเรียนสุจริต อำเภอ กาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ Guidelines for Performance Based Budgeting on Padhana 4 of Upright School in Kab Choeng District, Surin Province อรชร สิทธิสอน พระครู สาธุกิจโกศล และวิเศษ ชินวงศ์ Orachon SitthiSorn, Phrakhru Satugitgoso, and Wiset Chinnawong	127
การออกแบบและพัฒนารูปทรงลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี Design and development of pottery products by the participation of the community Case Study of Pak Huai Wang Nong Pottery Group Learning Center Ubon Ratchathani Province ชัชวาล ชันติคเชนชาติ นิธินันท์ นาครินทร์ ธีรดา โชติพันธ์ ธเนศ ศรพรหม ยุทธศักดิ์ ทองแสน และ เพ็ญนภา คำแพง Chatchawan Kantikachenchart, Nithinan Nakkarin, Theerada Chotipant, Sonphrom, Yuttasak Thongsan, and Pennapa Kumpang	138
รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 Quality Management Model for Secondary Education in Educational Inspecting Area 13 วรรณัฐ ทীবัวบาน สุภาพ ผู้รุ่งเรือง และศิริ ถิอาสนา Woranat Teebuaban Suphup Phoourunguang, and Siri Three-asana	155

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร The Relationship between the Technological Leadership of School Administrators and School effectiveness under The Secondary Educational Service Area Office SiSaKet Yasothon	167
นางอุลลิตี โปธิสาร สมาน อัสวภูมิ และอุดมพันธ์ พิชญ์ประเสริฐ Natsinee Photisan, Saman Asawapoom, and Udompun Pitprasert	
ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 Digital Leadership of School Administrators Affecting the Job Satisfaction of Teachers under Surin Primary Educational Service Area Office 2	183
สิริภา ศรีใหญ่ สมาน อัสวภูมิ และพิมล วิเศษสังข์ Siripa Sriyai, Saman Asawapoom, and Pimon Wisetsang	
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 The Role of School Administrators in Administration Digital Age Schools Under the Office of Yasothon Primary Educational Service Area 1	199
รุจจิเรศ ทองเกลี้ยง Rutjiret Thongkliang	
แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 Technological Leadership of School Administrator in The Digital Era Under Office Ubonratchathani Primary Educational Service area 1	217
ณัฐนันท์ วงศ์ชื่น Natthanan Wongchuen	

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 School Administration towards Excellence of Administrators of Schools under the Surin Primary Educational Service Area Office 3	235
ปรีชา สารระติ พิมล วิเศษสังข์ และอุดมพันธ์ุ พิชญ์ประเสริฐ Preecha Sarati, Pimon Wisedsang, and Udompun Pitparsert	
เครื่องแต่งกายจีน-เกาหลี: การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกาหลีในหมู่บ้านซานเดาเฮ Chinese Korean Costumes: The Development Path of Korean Cultural Tourism in Sandaoh Village	249
มู่ ซื่อ และบุญสม ยอดมาลี Mu Xue and Boonsom Yodmalee	
การศึกษาอัตลักษณ์ลวดลายผ้าทอชาว้วงมณฑลกว่างสี ประเทศจีน Research on the Characteristics of Zhuang Brocade Patterns in Guangxi, China	263
ลู่อี้ เหลียงยง ศุภรา อรุณศรีมรกต แล ผกามาศ สุวรรณิภา Luyi Liang Supara Aroonsrimorakot, and Pakamas Suwannipa	
ภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานรัฐวิสาหกิจ: กรณีศึกษาการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค Burnout among Employees in State Enterprise: A Case Study of Provincial Electricity Authority	279
สุขชัย ชีรนรวนิชย์ และณัฐพล พันธุ์ภักดี Sukchai Cheeranorawanit and Nuttapon Punpugdee	
จริยธรรมในการตีพิมพ์บทความ	293
หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ	294
ขั้นตอนการตีพิมพ์วารสาร	301
แบบฟอร์มการส่งบทความลงตีพิมพ์	302
ใบสมัครเป็นสมาชิกวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	304
ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความวิจัย	305

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
Guidelines for Leadership Development in the Digital Age Based on Kalyanamitthamma 7
of School Principals of Educational Opportunity Expansion Schools
Under the Surin Primary Educational Service Area Office 1

เธียรพัชร แป้นทอง สีน งามประโคน และวิเศษ ชินวงศ์
Tienapat Panthong, Sin Ngamprakhon, and Wiset Chinnawong²

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Buddhist Educational Administration, Faculty of Education,
Mahachulalongkomrajavidyalaya University
E-mail: tem9787@gmail.com

Received: May 7, 2024; Revised June 27, 2024; Accepted: June 28, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ คือ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 2) ศึกษาวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .967 จากตัวอย่างโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) ตามสัดส่วนของแต่ละกลุ่ม ในแต่ละชั้น จำนวน 63 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 63 คน ข้าราชการครู 222 คน รวมจำนวน 285 คน และใช้แบบสัมภาษณ์รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการนำดัชนีความต้องการจำเป็นที่มีค่าสูงสุด 2 อันดับในแต่ละด้านมาสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็น และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ ดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ .15 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.81 การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ .14 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .8 ความเข้าใจในความรู้และทักษะ ความสามารถของคนในองค์กร มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ .13 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .83 การมีวิสัยทัศน์ มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ .12 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .82 การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นเท่ากับ .11 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .82 ตามลำดับ

2. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 มี 20 วิธีการ จาก 5 ด้าน ของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 มี 20 แนวทาง จาก 5 ด้าน ของภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the necessary needs of leadership development in the digital age of school principals, 2) to study methods for developing leadership in the digital age based on Kalyanamittadhamma 7 for school principals, and 3) to propose guidelines for developing leadership in the digital age based on Kalyanamittadhamma 7 for school principals in educational opportunity expansion schools under Surin Primary Educational Service Area Office 1. It was a mixed methods research. The questionnaires which valued at 0.967 were used to collect quantitative data from 285 samples by stratified sampling according to the proportion of each group in each stratum from 63 schools comprising 285 samples i.e. 63 educational institution school principals and 222 civil service teachers. And the interview form which taking the needs index with the two highest values in each area was used to interview 7 experts for the qualitative data. Statistics used to analyze the quantitative information were mean, standard deviation, and index of essential needs. Content analysis was used for qualitative data.

The research findings were as follows.

1. Necessary needs of leadership development in the digital age of educational opportunity expansion schools under Surin Primary Educational Service Area Office 1 were arranged from the highest to the lowest level i.e. the ability to use information which carried the essential needs index of 0.15 with a mean of 4.02 and a standard deviation of .81; being a fluent digital user carried a needs index value of .14, a mean value of 4.01, and a standard deviation of .8; understanding the knowledge and skills of the personnel in the organization carried a needs index value of .13, a mean value of 4.00, and a standard deviation of .83; having a vision carried a needs index value of .12, a mean value of 3.99, and a standard deviation of .82; creating a learning culture in the digital world carried an index of essential needs equal to .11, mean of 3.98, and a standard deviation of .82 respectively.

2. Methods for developing leadership in the digital age based on Kalyanamittadhamma 7 for school principals of educational opportunity expansion schools under Surin Primary Educational Service Area Office 1 consisted of 20 methods from 5 aspects.

3. Guidelines for developing leadership in the digital age based on Kalyanamittadhamma 7 for school principals of educational opportunity expansion schools under Surin Primary Educational Service Area Office 1 comprised 20 guidelines from 5 aspects.

Keywords: Leadership in the digital age, Kalyanamitham 7, School expands educational opportunities

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) “คนไทย ทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมกันทางสังคม เป้าหมายที่ 4.2 ระบุว่า การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย มีตัวชี้วัดที่สำคัญ เช่น มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ทันสมัยสนองตอบความต้องการของผู้เรียนและผู้ให้บริการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ในปัจจุบันกระแสการเปลี่ยนแปลงได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และได้เข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีบทบาทในการเป็นภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล จะต้องมีความรู้และความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการนำมาใช้ในระบบโรงเรียน ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนต่อไปได้ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ มีทักษะ ด้านเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาอย่างเพียงพอในโลกดิจิทัล เพื่อให้สามารถบริหารสถานศึกษาที่ต้อง พัฒนาคู พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะทางด้านเทคโนโลยีอย่างเพียงพอ จะช่วยให้ผู้ใช้เข้าถึง เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนพัฒนาและก้าวทันเทคโนโลยีได้อย่างทันสมัย (จินฉัตร ปะโคทัง, 2560) ที่มีวินัยในการนำพาองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลงเป็นองค์กรดิจิทัล ด้วยความสามารถในการปรับตัว ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ผ่านกระบวนการ ด้วยทักษะการเป็นผู้นำ ตามองค์ประกอบภาวะผู้นำดิจิทัล ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7

ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ในการกำกับดูแล อำนวยการ ติดตามและนิเทศการบริหารจัดการ และการดำเนินงานของสถานศึกษาในกำกับมีสถานศึกษาในกำกับดูแลรับผิดชอบ การจัดการศึกษา โดยมีวิสัยทัศน์ในการบริหารงาน และสนับสนุน การพัฒนาระบบสารสนเทศเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องให้เข้าถึงใช้งานนั้น จึงมีความต้องการจำเป็นให้ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษานำทักษะ กระบวนการทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาได้เข้าถึงการนำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมไปใช้โดยส่วนใหญ่มีทักษะ มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และการใช้นวัตกรรมต่าง ๆ ในการประยุกต์ใช้กับการบริหารงานในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และนวัตกรรมอย่างรวดเร็ว

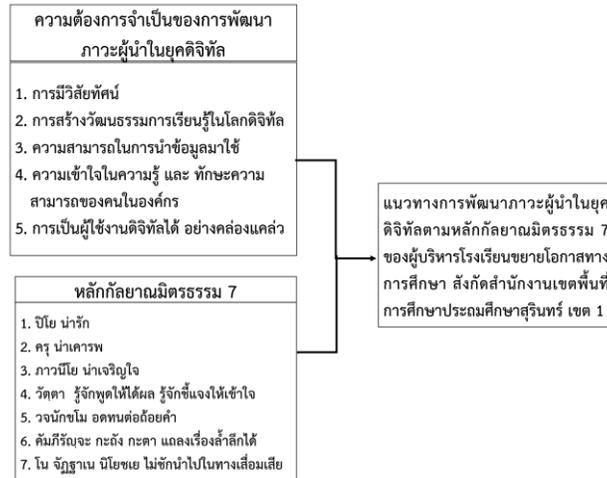
ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา การพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 นี้ จึงมีความต้องการจำเป็นเพื่อนำผลของการวิจัยเสนอแนวทางไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 อันจะนำไปสู่การปรับปรุงการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ สรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 จำนวน 75 โรงเรียน จำนวน 1,136 คน

ตัวอย่าง

ตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และ ครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยกำหนดตัวอย่างตามตารางเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ตัวอย่าง โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) ตามสัดส่วนของแต่ละกลุ่มในแต่ละชั้น จำนวน 63 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 63 คน ข้าราชการครู 222 คน รวมจำนวน 285 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้วิธีแจกแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี แบ่งเป็น 2 ระยะดังนี้

การดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .967 เก็บข้อมูลสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็น เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ผู้วิจัยได้ติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน และ ครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ด้วยด้วยตนเอง และได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับมา จำนวน 275 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.49

การดำเนินการวิจัยในระยะที่ 2 เพื่อศึกษาวิธีการและเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ มีค่าความต้องการจำเป็นเท่ากับ .15 การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว มีค่าความต้องการจำเป็นเท่ากับ .14 ความเข้าใจในความรู้และทักษะ ความสามารถของคนในองค์กร มีค่าความต้องการจำเป็นเท่ากับ .13 การมีวิสัยทัศน์ มีค่าความต้องการจำเป็นเท่ากับ .12 การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล มีค่าความต้องการจำเป็นเท่ากับ .11 ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ผู้วิจัยได้รวบรวมและสรุปผลการสัมภาษณ์เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ในแต่ละด้าน ทั้งหมด 5 ด้าน ด้านละ 4 วิธีการ รวม 20 วิธีการ ดังนี้

2.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์

2.1.1 ผู้บริหารเปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็น เปิดโอกาสให้ทีมงานมีส่วนร่วม กำหนดเป้าหมายในการทำงานร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC ในสถานศึกษา ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักกวนักขโม)

2.1.2 ผู้บริหารแนะนำชี้แจงให้คณะครูเข้าใจ เห็นประโยชน์ และความจำเป็นของวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีดิจิทัล ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักกวดตา)

2.1.3 ผู้บริหารหาความรู้เพื่อเพิ่มทักษะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล วิเคราะห์ข้อมูลให้ละเอียด สังเคราะห์ข้อมูลเชิงระบบ แล้วขับเคลื่อนกลยุทธ์ อย่างเป็นรูปธรรม ตามนโยบายของต้นสังกัด ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักกาวนีย)

2.1.4 ผู้บริหารรับฟัง อภิปราย นำเสนอ สรุปเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ เพื่อกำหนดทิศทาง เป้าหมาย ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการหรือต้นสังกัด ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักกวนักขโม)

2.2 การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล

2.2.1 ผู้บริหารนำเสนอข้อมูลจากเทคโนโลยีที่นำมาใช้ ชื่นชม และเผยแพร่ผลงาน เพื่อให้เห็นประโยชน์ และความสำเร็จ ที่เกิดจากการใช้งานนวัตกรรมเพื่อเป็นตัวอย่างและแรงบันดาลใจ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักกวดตา)

2.2.2 ผู้บริหารเข้าใจถึง คุณค่าและประโยชน์ของนวัตกรรม ติดตามเทคโนโลยีดิจิทัล หาโปรแกรมหรือแอปพลิเคชันใหม่ ๆ มาใช้กับงาน ต่อการพัฒนาองค์กรให้ทันสมัย ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักกาวนีย)

2.2.3 ผู้บริหารสร้างทัศนคติที่เปิดรับแนวคิดใหม่ๆ และสร้างความเข้าใจว่าการเปลี่ยนแปลงคือส่วนสำคัญของการพัฒนา นิเทศกำกับ ติดตามการใช้งาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอ ผลการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมไปใช้งาน ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักวัดตา)

2.2.4 ผู้บริหารเป็นผู้นำเปลี่ยนแปลง เรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาศาสตร์และศิลป์การบริหาร อบรมเรียนรู้ นวัตกรรมใหม่ ๆ และขับเคลื่อนโดยชี้แจงกำหนดให้โรงเรียนได้นำไปใช้งาน ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักภาวนีย์)

2.3 ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้

2.3.1 ผู้บริหารมีความอดทน รับคำชม รับคำตักเตือน รับคำเสนอแนะ ยอมรับฟังผู้อื่น ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง แลกเปลี่ยนความคิดเห็น สร้างเครือข่ายการเรียนรู้บนสื่อโซเชียล เช่น Facebook Line Instagram Twitter เพื่อนำมาใช้ในการเรียนและการสอนในห้องเรียนและออนไลน์ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักกวนักขโม)

2.3.2 ผู้บริหารต้องพูดเป็น สามารถสื่อสารกับบุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ ชักชวนเข้าร่วมพัฒนาสร้างเครือข่ายการศึกษาทางเทคโนโลยีดิจิทัล ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักวัดตา)

2.3.3 ผู้บริหารรวบรวมข้อมูลสื่อ นำข้อมูลมาวางแผนและจัดการทรัพยากรเทคโนโลยี ประมวลผล และสรุปเป็นสารสนเทศอย่างเป็นระบบ จัดเก็บไว้ในฐานข้อมูล เพื่อให้ได้เข้าถึง และนำไปใช้ได้อย่างรวดเร็วสะดวก เช่น เก็บบนเว็บไซต์ internet ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักภาวนีย์)

2.3.4 ผู้บริหารสร้างการยอมรับในการนำข้อมูลด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาบริหารงานหรือใช้งานการจัดการเรียนการสอนเพื่อดำเนินกิจกรรมได้ประสบผลสำเร็จและพัฒนาองค์กรให้มีเสถียรภาพ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักคัมภีร์ัญจะ กะถิง กะตา)

2.4 ความเข้าใจในความรู้และทักษะ ความสามารถของคนในองค์กร

2.4.1 ผู้บริหารนิเทศ ทดสอบความสามารถ สัมภาษณ์ เยี่ยมห้องเรียนดูผลงานการสอนของครู ติดตามเพื่อให้สามารถมองเห็นทักษะ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ของทุกคนในองค์กร ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักกวนักขโม)

2.4.2 ผู้บริหารต้องหมั่นในการศึกษาข้อมูล มีความรู้ มีทักษะ ใช้เป็น พูดเป็น สื่อสารเป็น มีการอบรมและพัฒนาบุคลากรให้เกิดความเข้าใจและความรู้สนับสนุนส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักภาวนีย์)

2.4.3 ผู้บริหารวิเคราะห์ความสามารถของครู มาพิจารณามอบหมายงานให้เหมาะสม สอบถามความพึงพอใจถึงงานที่ได้รับมอบหมาย คอยใช้คำแนะนำ หรือให้ศึกษาดูงานเพิ่มเติมเพื่อนำมาปรับใช้ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักวัดตา)

2.4.4 ผู้บริหารเข้าถึง สร้างความไว้วางใจ เป็นที่พึ่งพาได้ ไม่อารมณ์ร้อนสามารถที่จะควบคุมงาน และสถานการณ์ให้อยู่ในความเหมาะสมและประสบผลสำเร็จได้ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักครู)

2.5 ด้านการเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้ อย่างคล่องแคล่ว

2.5.1 ผู้บริหารมีความสนใจ ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เข้าใจและสามารถประยุกต์ใช้ พร้อมตรวจสอบการใช้งานเทคโนโลยีเป็นประจำเพื่อปรับปรุงและปรับให้เหมาะสมตามยุคสมัย ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (ภาวนีย์)

2.5.2 ผู้บริหารเรียนรู้เทคโนโลยีดิจิทัล เข้าใจและนำไปใช้ สามารถอธิบายนำเสนอข้อมูลให้ข้อคิดเห็น แนะนำเพิ่มเติมให้มีการใช้งานเพื่อสนับสนุนองค์กรให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักคัมภีร์ัญจะ กะถิง กะตา)

2.5.3 ผู้บริหารเป็นผู้ฝึกอบรม ผลิตสื่อ หรือรวบรวมสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล แนะนำเครื่องมือที่เหมาะสม สนับสนุนสื่ออุปกรณ์ ในการจัดทำสื่อให้ครูใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักภาวนีย์)

2.5.4 ผู้บริหารอธิบาย ชี้แจงเหตุผลให้ครูเข้าใจในการสร้างนวัตกรรมมาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ประกาศผลยกย่องชมเชย เผยแพร่สื่อที่ครูผลิตใช้ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักวัดตา)

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ผู้วิจัยได้รวบรวมและสรุปผลการสัมภาษณ์เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ในแต่ละด้านทั้งหมด 5 ด้าน ด้านละ 4 แนวทาง รวม 20 แนวทาง ดังนี้

3.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์

3.1.1 ผู้บริหารควรใช้กระบวนการ PLC แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ในสถานศึกษา ร่วมกันวิเคราะห์สรุปประเด็นความรู้ มากำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ขององค์กร ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักจหนักขโม)

3.1.2 ผู้บริหารควรเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเป็นผู้นำ สนับสนุนส่งเสริมให้ศึกษาดูงานการศึกษาเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักครู)

3.1.3 ผู้บริหารควรอบรม พัฒนาตนเองเพื่อให้มีความเป็นมืออาชีพ ในด้านเทคโนโลยีดิจิทัล กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน วางแผนให้ครอบคลุม ดำเนินการตามมาตรฐานตำแหน่งผู้บริหาร นโยบายของ สพฐ. และกระทรวงศึกษาธิการตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักภาวนีโย)

3.1.4 ผู้บริหารควรนิเทศ ติดตาม จัดเก็บข้อมูล อย่างเป็นระบบ และสรุปเป็นข้อมูลสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักวัตตา)

3.2 การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล

3.2.1 ผู้บริหารควรประกวดผลงานเทคโนโลยีดิจิทัล ประกาศผล ชื่นชม ยกย่อง ผลงานที่เกิดขึ้น เผยแพร่ผลงานนำข้อมูลนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการศึกษา ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักจหนักขโม)

3.2.2 ผู้บริหารควรวางแผน ขับเคลื่อน การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพและสร้างประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักภาวนีโย)

3.2.3 ผู้บริหารควรศึกษาหาความรู้การใช้เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ ๆ ติดตามการเปลี่ยนแปลงและนำนวัตกรรมใหม่ๆมาใช้ในการปฏิบัติงาน ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักภาวนีโย)

3.2.4 ผู้บริหารควรนำเสนอข้อมูลจากเทคโนโลยีที่นำมาใช้ แล้วสรุปประโยชน์คุณค่าที่ได้ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักคัมภีร์จะ กะถัง กะตา)

3.3 ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้

3.3.1 ผู้บริหารควรใช้กระบวนการ PLC สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ บนสื่อโซเชียล แพลตฟอร์ม ต่าง ๆ นำตัวอย่างที่ดี มาเผยแพร่ อย่างสม่ำเสมอแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ในการพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักวัตตา)

3.3.2 ผู้บริหารควรส่งเสริมการศึกษาดูงาน นำสื่อต่าง ๆ จากภายนอกที่เราศึกษาหาแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เอามาเพื่อพัฒนาตามความต้องการของผู้เรียนในองค์กร ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักภาวนีโย)

3.3.3 ผู้บริหารควรสร้างความน่าเชื่อถือให้ข้อมูลที่เรานำเสนอสู่ภายนอกมีหลักฐานชัดเจนและถูกต้องเพื่อทำให้เกิดแบบอย่างต่อสังคม ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักภาวนีโย)

3.3.4 ผู้บริหารควรสร้างความน่าเชื่อถือให้ข้อมูลที่เรานำเสนอสู่ภายนอกมีหลักฐานชัดเจนและถูกต้องเพื่อทำให้เกิดแบบอย่างต่อสังคม ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักครู)

3.4 ความเข้าใจในความรู้และทักษะ ความสามารถของคนในองค์กร

3.4.1 ผู้บริหารควรวางแผนพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สอดคล้องกับความรู้ความสามารถและความต้องการ ประเมิน นิเทศติดตามอย่างเป็นระบบอย่างเป็นกัลยาณมิตร ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักจหนักขโม)

3.4.2 ผู้บริหารควร จัดกลุ่มประเภทของครูที่มีความสามารถในการใช้สื่อดิจิทัล แต่งตั้งคณะครูที่มีความรู้ความสามารถ ช่วยให้คำแนะนำ อบรมครู ในการนำสื่อมาใช้ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักวัตตา)

3.4.3 ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่าง เพื่อให้ครูมีความมั่นใจ ในการปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายตามหลัก กัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักกาวนีย)

3.4.4 ผู้บริหารควรอดทนต่องานและสถานการณ์ อธิบายและให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือเมื่อประสบ ปัญหา ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักกาวนิกขโม)

3.5 ด้านการเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้ อย่างคล่องแคล่ว

3.5.1 ผู้บริหารควรประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้บริหารในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล และให้ใช้งานส่งงาน ผ่านเทคโนโลยี เช่น ไลน์ Zoom ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักกาวนีย)

3.5.2 ผู้บริหารควรอบรมผู้บริหารให้ใช้งานด้านเทคโนโลยีโดยใช้โปรแกรมที่ง่ายผ่านสมาร์ตโฟนโดยอาจจะ เป็นการทำประชาสัมพันธ์ อย่างเช่นใช้โปรแกรม canva เพื่อให้ได้ใช้งานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ ตามหลัก กัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักคัมภีร์จะ กะถัง กะตา)

3.5.3 ผู้บริหารควรคัดเลือกครูที่มีความรู้ความสามารถสร้างสื่อที่มีคุณภาพ ให้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาสอน นำนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ในห้องเรียน ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักกาวนีย)

3.5.4 ผู้บริหารควรถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาให้กับครู กระตุ้นให้ครูสนใจในการใช้นวัตกรรม ให้ขวัญกำลังใจ ครู จัดเก็บสื่อ นวัตกรรม ไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ครูสามารถ นำไปบูรณาการใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลัก กัลยาณมิตรธรรม 7 (หลักวัตตา)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 พบว่า มีระดับความต้องการจำเป็นในพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้ ลำดับที่ 1 ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ ลำดับที่ 2 การเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้อย่างคล่องแคล่ว ลำดับที่ 3 ความเข้าใจในความรู้และทักษะความสามารถของคนในองค์กร ลำดับที่ 4 การมีวิสัยทัศน์ และด้านที่มีลำดับความต้องการ จำเป็นน้อยที่สุด คือ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบงกช เวียงคำ (2562) ได้วิจัย เรื่อง สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านที่มีค่าสูงกว่าค่าโดยรวม คือ ด้านการพัฒนาความเป็นมืออาชีพ และด้านการสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ และสอดคล้อง กับงานวิจัยของ รุจาภรณ์ ลักษณะดี (2565) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการดิจิทัล ของผู้บริหาร สถานศึกษา ในสหวิทยาเขต บ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 เรียงลำดับจากสูงที่สุดไป ต่ำที่สุด ดังนี้ ด้านการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน รองลงมา คือ ด้านการมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ ด้านการบริหารงานโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ และด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ตามลำดับ

2. วิธีการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 พบว่า 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารศึกษาหาความรู้เพื่อเพิ่มทักษะ ทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล วิเคราะห์ข้อมูลให้ละเอียด สังเคราะห์ข้อมูลเชิงระบบ แล้วขับเคลื่อนกลยุทธ์ อย่างเป็นรูปธรรม ตาม นโยบายของต้นสังกัด ผู้บริหารเปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็น เปิดโอกาสให้ทีมงานมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายในการทำงาน ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ PLC ในสถานศึกษา ผู้บริหารแนะนำชี้แจงให้คณะครูเข้าใจ เห็นประโยชน์ และความจำเป็นของวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยีดิจิทัล สอดคล้องตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (วจนกขโม, ภาวนีย, วัตตา, วจนกขโม) สอดคล้องกับแนวคิดของจาร์ส สอนกล้า (2566) ได้กล่าวไว้ว่า ศึกษา นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการหรือนโยบายของต้นสังกัด สอดคล้องกับแนวคิดของเฉลิมขวัญ สุปิงคลัด (2566) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารเปิดกว้างให้การยอมรับใน

เทคโนโลยีที่เข้ามาสู่การศึกษาโดยผู้บริหารต้องมีความรู้ เพื่อที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับครู สอดคล้องกับแนวคิดของสุกัน เทียนทอง (2566) ได้กล่าวไว้ว่า อภิปราย นำเสนอ สรุปเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ทิศทาง เป้าหมาย ร่วมกัน กำหนดวิสัยทัศน์

2) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล ผู้บริหารสร้างทัศนคติที่เปิดรับแนวคิดใหม่ ๆ สร้างความเข้าใจว่าการเปลี่ยนแปลงคือส่วนสำคัญของการพัฒนา นิเทศกำกับ ติดตามการใช้งาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอ ผลการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมไปใช้งาน และผู้บริหารเป็นผู้ปรับเปลี่ยน เรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาศาสตร์ และศิลปการบริหาร อบรมเรียนรู้ นวัตกรรมใหม่ ๆ ขับเคลื่อนโดยชี้แจงกำหนดให้โรงเรียนได้นำไปใช้งาน นำเสนอข้อมูลจากเทคโนโลยีที่นำมาใช้ ชื่นชม และเผยแพร่ผลงาน เพื่อให้เห็นประโยชน์ และความสำเร็จ ที่เกิดจากการใช้งานนวัตกรรมเพื่อเป็นตัวอย่างและแรงบันดาลใจ เข้าใจถึงคุณค่าและประโยชน์ของนวัตกรรม ติดตามเทคโนโลยีดิจิทัล หาโปรแกรมหรือแอปพลิเคชันใหม่ ๆ มาใช้กับงานการพัฒนาองค์กรให้ทันสมัย สอดคล้องตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (วัดตา, ภาวนีโย) สอดคล้องกับแนวคิดของประจักษ์ สระแก้ว (2567) ได้กล่าวไว้ว่า นำนวัตกรรมเทคโนโลยี การนำเสนอ เพื่อให้ผู้บริหารเห็นประโยชน์ และความสำเร็จ ที่อาจเกิดจากการใช้งาน นำตัวอย่างสถานศึกษา ที่มีการพัฒนา และการใช้นวัตกรรมมาเผยแพร่เพื่อเป็นตัวอย่างและเป็นแรงบันดาลใจในการนำไปใช้ในสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุน ให้ผู้บริหาร ได้ทดลองใช้งาน จากนั้นกำหนดให้ผู้บริหารได้มีการขับเคลื่อนลงสู่ห้องเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของสภาพร ภาควรรณ (2566) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารจะต้องไม่เรียนรู้ในการพัฒนาเพราะในยุคเปลี่ยนแปลงเรียนรู้ในการพัฒนาในเรื่องของเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้ทันสมัยอยู่เสมอ เข้าใจ และสามารถลงมือทำได้ด้วย ปฏิบัติได้ด้วย เข้าใจด้วย ทำได้ด้วย สามารถพัฒนา สามารถสร้างนวัตกรรมได้เอง ได้ด้วยตนเอง 3) ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ ผู้บริหารรวบรวมข้อมูลสื่อ นำข้อมูลมาวางแผนและจัดการทรัพยากรเทคโนโลยี ประมวลผล และสรุปเป็นสารสนเทศอย่างเป็นระบบ จัดเก็บไว้ในฐานข้อมูล เพื่อให้ได้เข้าถึง และนำไปใช้ได้อย่างรวดเร็วสะดวก เช่น เก็บบนเว็บไซต์ อินเทอร์เน็ต สอดคล้องตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (ภาวนีโย, คัมภีร์วิญจะ กะถัง กะตา, วจนกขโม, วัดตา) สอดคล้องกับแนวคิดของประจักษ์ สระแก้ว (2567) ได้กล่าวไว้ว่า ส่งเสริมให้ผู้บริหารมีการรวบรวม ประมวลผล และสรุปเป็นสารสนเทศอย่างเป็นระบบจัดเก็บไว้ เพื่อให้ครู และบุคลากร ได้เข้าถึง และนำไปใช้ได้อย่างรวดเร็วสะดวก เช่น เก็บบนเว็บไซต์ อินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับแนวคิดของสภาพร ภาควรรณ (2566) ได้กล่าวไว้ว่า สื่อเคลื่อนไหว สื่อภาพนิ่ง สื่อออนไลน์ทางโทรศัพท์มือถือ สื่อที่เป็นรูปภาพ สามารถนำใช้ได้ทันทีเข้าถึงได้ 4) ความเข้าใจในความรู้และทักษะ ความสามารถของคนในองค์กร ผู้บริหารนิเทศ ทดสอบความสามารถ สัมภาษณ์ เยี่ยมเยียนห้องเรียนดูผลงานการสอนของครู ติดตามเพื่อให้สามารถมองเห็นทักษะ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ของทุกคนในองค์กร สอดคล้องตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (วจนกขโม, ภาวนีโย, วัดตา, ครู) สอดคล้องกับแนวคิดของประจักษ์ สระแก้ว (2567) ได้กล่าวไว้ว่า ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารมีการจัดทำคำสั่งในการปฏิบัติงาน มีการอบรมแบ่งงานอย่างชัดเจน ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหาร มีการมอบ นโยบาย และรูปแบบในการทำงาน ให้คนในองค์กรมีความเข้าใจ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารกำกับติดตามงาน ตามภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้แก่บุคลากร สอดคล้องกับแนวคิดของสภาพร ภาควรรณ (2566) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารก็ต้องศึกษาข้อมูลบุคลากรในโรงเรียนของตนเองก่อนว่าแต่ละคนมีขีดความสามารถในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะมีความรู้ทักษะ ความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยี การที่จะมีทักษะได้ มันก็ต้องหมั่นในการศึกษาข้อมูล ต้องใช้เป็น พูดเป็น สื่อสารเป็น 5) ด้านการเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้ อย่างคล่องแคล่ว ผู้บริหารเป็นผู้ฝึกอบรม ผลิตสื่อ หรือรวบรวมสื่อเทคโนโลยีดิจิทัล แนะนำเครื่องมือที่เหมาะสม สนับสนุนสื่ออุปกรณ์ ในการจัดทำสื่อให้ครูใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล แนะนำเพิ่มเติมให้มีการใช้งานเพื่อสนับสนุนองค์กรให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ สอดคล้องตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (ภาวนีโย, วัดตา, ภาวนีโย, คัมภีร์วิญจะ กะถัง กะตา) สอดคล้องกับแนวคิดของ ประจักษ์ สระแก้ว (2567) ได้กล่าวไว้ว่า จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลเช่นโปรแกรมประมวลผลคำโปรแกรมนำเสนอ การใช้สื่อ ออนไลน์ทุกรูปแบบ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การใช้งานนวัตกรรมดิจิทัล สอดคล้องกับแนวคิดของกานต์ศรัณย์ ผิวหอม (2567) ได้กล่าวไว้ว่า ใช้แอปพลิเคชันการเรียนรู้ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ หรือการสร้างเนื้อหาการเรียนรู้นี้เน้นการใช้งานเทคโนโลยี การให้ทราบข้อมูลและทราบข่าวสาร การให้ครูทราบข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมดิจิทัลที่ทันสมัย และแนะนำเครื่องมือที่เหมาะสม

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัล ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 พบว่า 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรอบรม พัฒนาตนเอง กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน ดำเนินการตามมาตรฐานตำแหน่งผู้บริหาร นโยบายของ สพฐ. นิเทศ ติดตาม จัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารควรใช้กระบวนการ PLC แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ในสถานศึกษา ร่วมกันวิเคราะห์ สรุปประเด็นความรู้มากำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ขององค์กร สอดคล้องตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (ภาวนีโย, วัตถุประสงค์, วจนักรโม, ครุ) สอดคล้องกับงานวิจัยของกวิวิท บินสะอาด (2564) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงความจำเป็นในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารสถานศึกษา รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่จะเกิดขึ้นในอนาคตศึกษานโยบายเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลของหน่วยงานต้นสังกัดนำมากำหนดวิสัยทัศน์ดิจิทัลร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวิฑู โขยสัตย์ (2566) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้ทุกคนในองค์กรมีส่วนร่วมในการออกแบบวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ และกลยุทธ์ไปในทิศทางเดียวกัน 2) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล ผู้บริหารควรศึกษาหาความรู้การใช้เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ ๆ ติดตามการเปลี่ยนแปลงและนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน สอดคล้องตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (ภาวนีโย, คัมภีร์จะกะถัง กะตา, วจนักรโม) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูลิพร หล้าทุม (2566) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ส่งเสริมให้บุคลากรสร้างและพัฒนานวัตกรรม แหล่งสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลที่ตอบสนองต่อความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคลในการปฏิบัติงานและการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับแนวคิดของสถาพร ภาคพรม (2566) ได้เสนอแนวทางไว้ว่า ผู้บริหารควรพัฒนาในเรื่องศักยภาพการผลิตนวัตกรรมการเรียนรู้และการผลิตนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้ใช้ได้เท่าทันโลก เท่าทันยุคสมัยเท่าทันความเปลี่ยนแปลงอยู่อย่างสม่ำเสมอและต้องเป็นนวัตกรรมที่มีคุณภาพ 3) ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการรายงานข้อมูลที่ได้จากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการข้อมูลและกระบวนการทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อองค์กร ส่งเสริมการศึกษาดูงานนำสื่อต่าง ๆ จากภายนอกที่เราศึกษาหาแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เอามาเพื่อพัฒนาตามความต้องการของผู้เรียนในองค์กร สอดคล้องตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (ภาวนีโย, ครุ, วัตถุประสงค์, ภาวนีโย) สอดคล้องกับแนวคิดของประจักษ์ สระแก้ว (2567) ได้เสนอแนวทางไว้ว่า ผู้บริหารควรสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ บนสื่อโซเชียล แพลตฟอร์มต่าง ๆ ควรมีการนำตัวอย่างที่ดี มาเผยแพร่ อย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของจรัส สอนกล้า (2566) ได้เสนอแนวทางไว้ว่า ผู้บริหารควรรวบรวมประเภทของข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาที่ได้จากสื่อเทคโนโลยีให้ผู้บริหาร รายงานข้อมูลที่ได้จากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ติดตามงาน ตรวจสอบให้กำลังใจ ชื่นชมผลงาน 4) ความเข้าใจในความรู้และทักษะ ความสามารถของคนในองค์กร ผู้บริหารควรวางแผนพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สอดคล้องกับความรู้ความสามารถและความต้องการ ประเมินนิเทศติดตามอย่างเป็นระบบอย่างเป็นกัลยาณมิตร จัดกลุ่มประเภทของครูที่มีความสามารถในการใช้สื่อดิจิทัล แต่งตั้งคณะครูที่มีความรู้ความสามารถ ช่วยให้คำแนะนำ อบรมครู ในการนำสื่อมาใช้ เป็นแบบอย่าง เพื่อให้ครูมีความมั่นใจ ในการปฏิบัติตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย อดทนต่องานและสถานการณ์ อธิบายและให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหา สอดคล้องตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (วจนักรโม, วัตถุประสงค์, ภาวนีโย, วจนักรโม) สอดคล้องกับแนวคิดของจรัส สอนกล้า (2566) ได้เสนอแนวทางไว้ว่า ผู้บริหารควรประชุมครู พิจารณาเกี่ยวกับขอบข่ายงานของโรงเรียน ครูร่วมกันวิเคราะห์เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล ที่เกี่ยวกับงานแต่ละประเภท ให้ครูเลือกงาน หรือกำหนดแบ่งงาน ที่มีความเหมาะสมกับตนเอง ผู้บริหาร และครูที่ปรึกษา คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหา สอดคล้องกับแนวคิดของเฉลิมขวัญ สุปิงคลัด (2566) ได้เสนอแนวทางไว้ว่า ผู้บริหารควรสำรวจบุคลากรในโรงเรียนมีความเข้าใจในเรื่องของเทคโนโลยีดิจิทัล มีการพัฒนาครูหรือบุคลากรในโรงเรียน ที่เน้นการพัฒนาคุณครูให้มีความรู้เพิ่มเติมในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลมีการยอมรับในเทคโนโลยีที่เข้ามาและพัฒนาตนเองสม่ำเสมอและนำเอาความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนานักเรียนต่อไป 5) ด้านการเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้ อย่างคล่องแคล่ว ผู้บริหาร

ควรคัดเลือกครูที่มีความรู้ความสามารถสร้างสื่อที่มีคุณภาพ ให้ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาสอน นำนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้ในห้องเรียน ถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาให้กับครู กระตุ้นให้ครูสนใจในการใช้นวัตกรรม ให้ขวัญกำลังใจครู จัดเก็บสื่อ นวัตกรรม ไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ครูสามารถ นำไปบูรณาการใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้บริหารในการใช้งาน เทคโนโลยีดิจิทัล และให้ใช้งาน ส่งงาน ผ่านเทคโนโลยี ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 (ภาวนีโย, วัตถุประสงค์, คัมภีร์สัญญาะ กะถัง กะตา) สอดคล้องกับงานวิจัยของวราภรณ์ พวงสำเนา (2566) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในกลุ่ม กรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในกลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัด กรุงเทพมหานคร มีการแสดงออกถึงการมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างคล่องแคล่ว มีการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และนวัตกรรมอย่างมีอาชีพให้กับผู้เรียน มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนให้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ให้ชัดเจน วางแผนให้ครอบคลุม ดำเนินการนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการด้านเทคโนโลยีดิจิทัล
2. การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล ผู้บริหารควรใช้เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ ๆ ติดตามการเปลี่ยนแปลงและนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน ใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพ และสร้างประโยชน์ต่อการเรียนรู้
3. ความสามารถในการนำข้อมูลมาใช้ ผู้บริหารควรใช้กระบวนการ PLC สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ บนสื่อโซเชียลแพลตฟอร์มต่าง ๆ นำตัวอย่างที่ดี มาเผยแพร่ อย่างสม่ำเสมอแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ในการพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน
4. ความเข้าใจในความรู้และทักษะ ความสามารถของคนในองค์กร ผู้บริหารควรมีวางแผนพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สอดคล้องกับความรู้ความสามารถและความต้องการ ประเมิน นิเทศติดตามอย่างเป็นระบบ
5. ด้านการเป็นผู้ใช้งานดิจิทัลได้ อย่างคล่องแคล่วผู้บริหารควรถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาให้กับครู กระตุ้นให้ครูสนใจในการใช้นวัตกรรม ให้ขวัญกำลังใจครู จัดเก็บสื่อ นวัตกรรม ไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ครูสามารถนำไปบูรณาการใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลด้านอื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล และจะทำให้ได้ ผลการวิจัยที่หลากหลาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษา
2. ควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลของสถานศึกษาให้มีความทันสมัย และสอดคล้องกับความต้องการในการใช้งานของครู และนักเรียน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ด้วยความเมตตาอนุเคราะห์ของ รองศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเศษ ชินวงศ์ คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้กรุณาเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา แนะนำ เสนอแนะ ช่วยเหลือ ชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลา ในการศึกษาวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กวินท์ บินสะอาด. ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, 2564.
- กานต์ศรันย์ ผิวหอม. วิธีการและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 (สัมภาษณ์). ศึกษานิตเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1, 5 มกราคม 2567.
- จำรัส สอนกล้า. วิธีการและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 (สัมภาษณ์). อดิศึกษา นิตเทศน์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1, 25 ธันวาคม 2566.
- จินณวัตร ปะโคทัง. ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามีออาซิพ. อุบลราชธานี: ศิริธรรมออฟเซ็ท, 2561.
- เฉลิมขวัญ สุปิงคลัด. วิธีการและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 (สัมภาษณ์). ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกันตริยาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1, 25 ธันวาคม 2566.
- ชูลีพร หล้าทุม. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 2566.
- บงกช เวียงคำ. สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนครพนม, 2562.
- ประจักษ์ สระแก้ว. วิธีการและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 (สัมภาษณ์). รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1, 2567.
- รุจาภรณ์ ลักษณะดี. ภาวะผู้นำการดิจิทัล ของผู้บริหาร สถานศึกษา ในสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก, 2565.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2560.
- วรวิมล ไชยสัตย์. ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2566.
- วารภรณ์ พวงสำเภา. “ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในกลุ่มกรุงเทพตะวันออก สังกัดกรุงเทพมหานคร,” วารสารสหวิทยาการและการจัดการร่วมสมัย. 2, 1 (มกราคม-เมษายน 2566): 1.
- สถาพร ภาคพรหม. วิธีการและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 (สัมภาษณ์). อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 23 ธันวาคม 2566.
- สุกัญ เตียนทอง. วิธีการและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 (สัมภาษณ์). อดิศึกษา นิตเทศน์เชี่ยวชาญ โรงเรียนสุรพิณวิทยา, 28 ธันวาคม 2566.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง
กราฟและความสัมพันธ์เชิงเส้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

Developing Problem-Based Learning Activities to Raise Mathematical Representation
Skills on Graph and Linear Relationship of Matthayomsueksa 1 Students

ลิขิต เสนรังสี¹ และน้ำทิพย์ องอาจวานิชย์²
Likit Senrangsee¹ and Namthip Ongardwanich²

¹การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹Master of Education Program in Mathematics Education, Faculty of Education, Naresuan University

²ภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

²Department of Educational Administration and Development, Faculty of Education, Naresuan University

E-mail: arabikitg@gmail.com, namthipo@nu.ac.th

Received: May 5, 2024; Revised June 24, 2024; Accepted: June 25, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ เรื่องกราฟและความสัมพันธ์เชิงเส้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2) เพื่อศึกษาและส่งเสริมการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยมีผู้เข้าร่วมของการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 32 คน ของโรงเรียนประจำอำเภอขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในจังหวัดพิจิตร โดยใช้เวลาทั้งหมด 12 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ 1) แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 3 แผน และใบกิจกรรม โดยมีความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด 2) แบบวัดการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ มีความตรงเชิงเนื้อหาทุกข้อสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการให้คะแนนแบบแยกประเด็นตามด้านของการแสดงแทน 3 ด้าน ได้แก่ การเขียนข้อความ การวาดและอธิบายรูปภาพ และการใช้สัญลักษณ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ เรื่องกราฟและความสัมพันธ์เชิงเส้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ควรเลือกปัญหาปลายเปิดที่มีความน่าสนใจ มีแนวความคิดที่หลากหลายและมีความท้าทายและควรกระตุ้นให้นักเรียนนำความรู้เดิมเข้ามาใช้เพื่อแก้ปัญหา วิเคราะห์ความเหมาะสมของคำตอบ นำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในห้องเรียนเพื่อให้ได้ความรู้ใหม่

2. ในการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ ทั้งในใบกิจกรรมและแบบวัดการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์พบการสื่อสารแบบข้อความและสัญลักษณ์ในระดับเริ่มต้น แต่ไม่พบการแสดงแทนด้วยรูปภาพแล้วอธิบายออกมา

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การแสดงแทนทางคณิตศาสตร์

Abstract

The purposes of this research were: 1) study Problem-based learning methods that enhance mathematical representations on graphs and linear relationships of Matthayomsueksa 1 students and 2) to study and raise the mathematical representations of Matthayomsueksa 1 students who received Problem-

based Learning. The participants of this research were 32 students of Matthayomsueksa 1 in 2nd Semester, academic year 2023 at a large district school in Pichit Province. It took a total of 12 hours. The tools used for research were 1) 3 learning activity plans, activity sheets, with the appropriateness of the learning activity plans being in the highest criteria and 2) a mathematical representation test that all items were content valid and consistent with the contents and purposes. The data was analyzed using analytical scoring according to 3 aspects of representation: text writing; drawing and describing pictures and the use of symbols.

The research findings were as follows.

1. A Problem-based Learning management approach that develops mathematical representations on graphs and linear relationships for Matthayomsueksa 1, students should choose interesting open-end problems, various concepts and challenges, and teachers should encourage students to use their previous knowledge to solve problems, analyze the appropriateness of the answer, present and exchange knowledge in class to gain new knowledge.

2. In mathematical representations of both in three activity sheets and in the mathematics representation test was found text and symbol communication at the beginner level, but wasn't found a representation with any pictures with explanation.

Keywords: Learning Management, Problem-Based Learning, Mathematical Representation

บทนำ

ผลการประเมินโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Programme for International Student Assessment : PISA) ในวิชาคณิตศาสตร์ ประเทศไทยได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยโดยตลอด นับตั้งแต่การสอบ PISA 2009, PISA 2012, PISA 2015, PISA 2018 อยู่ที่ 419 คะแนน 427 คะแนน 415 คะแนน และ 419 คะแนนตามลำดับ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2564) สอดคล้องกับคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบการศึกษาระดับชาติระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ในปีการศึกษา 2561 ถึงปีการศึกษา 2565 พบว่านักเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 30.04 คะแนน, 26.73 คะแนน, 25.46 คะแนน, 24.47 คะแนน และ 24.39 คะแนนตามลำดับ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ในอดีตเพียงแต่มุ่งให้นักเรียนได้รับความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่เน้นเนื้อหาและการทำงานตามขั้นตอนหรือกระบวนการที่ครูยกตัวอย่างหรือทำให้ดูเท่านั้น (อัมพร ม้าคอง, 2559) และแนวโน้มของคะแนนเฉลี่ยของแต่ละปีจะมีแนวโน้มที่ต่ำลง ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อพบปัญหาที่เป็นสถานการณ์ซับซ้อน ไม่คุ้นเคย หรือต้องใช้การแปลความหมายทางคณิตศาสตร์ นักเรียนอาจไม่สามารถใช้ขั้นตอนทางคณิตศาสตร์ที่คุ้นเคยแก้ปัญหาได้ (อัมพร ม้าคอง, 2558)

ปัญหาจากการพบเห็นในชั้นเรียนส่วนใหญ่มาจากการที่นักเรียนมองไม่เห็นความสำคัญของคณิตศาสตร์ มองว่าคณิตศาสตร์เป็นเรื่องที่ไกลตัว ไม่สามารถนำมาใช้ได้ในชีวิตประจำวัน เป็นเรื่องที่เป็นนามธรรม เข้าใจได้ยาก เมื่อพบกับปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ถือว่าเป็นสถานการณ์จำลองที่สร้างจากปัญหาที่สามารถพบได้ในชีวิตประจำวัน และถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ควรจะได้รับการพัฒนาให้นักเรียนได้ฝึกคิดฝึกทดลองแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพราะการฝึกแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ต่าง ๆ ย่อมมีส่วนในการช่วยส่งเสริมลำดับการคิด กระบวนการคิด และกระบวนการทำงานของผู้เรียน อันจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และกระบวนการเรียนรู้ที่ได้นี้ไปใช้ในแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้น ถ้าผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ดี ก็น่าจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันด้วยเช่นกัน (อรชร ภูบุญเดิม, 2550)

การที่จะทำให้นักเรียนเข้าใจคณิตศาสตร์ได้ดีขึ้น สามารถใช้การแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ (Mathematical Representation) เข้ามาเพื่อให้นักเรียนแก้ปัญหาได้ดี Bruner) นักจิตวิทยาแนวพุทธิปัญญานิยมได้กล่าวถึง

พัฒนาการทางปัญญาว่าผู้เรียนจะเข้าใจในความคิดรวบยอด (Concept) ได้ หากเขาสามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมไปสู่สัญลักษณ์หรือภาษาได้ (สุรงค์ โค้วตระกูล, 2559) การแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ เป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ซึ่งมีที่มาจากทักษะการนำเสนอข้อมูล ซึ่งเป็นหนึ่งในห้าทักษะของมาตรฐานสาระด้านทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่กำหนดโดยสภาครูคณิตศาสตร์แห่งชาติสหรัฐอเมริกา (ดวงมณี ยะอัมพันธ์, 2565) มีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออกกับทักษะการสื่อสาร เนื่องจากเป็นการแทนสัญลักษณ์ หรือการรวมกันของสัญลักษณ์ ตัวอักษร แบบภาพ (Diagram) วัตถุหรือแผนภูมิ เพื่อใช้สื่อสารทางความคิด ความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลากหลายรวมถึงการพัฒนาการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ได้ (Mainali, 2021) การใช้การแสดงแทนทางคณิตศาสตร์เป็นทักษะ และกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่สภาครูแห่งชาติสหรัฐอเมริกา (National Council of Teachers of Mathematics; NCTM) ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานด้านกระบวนการทางคณิตศาสตร์ (Mathematics Process Standards) ที่มีอยู่ 5 มาตรฐาน ได้แก่ การแก้ปัญหา (Problem Solving) การให้เหตุผลและการพิสูจน์ (Reasoning and Proof) การสื่อสาร (Communication) การเชื่อมโยง (Connection) และการแสดงแทน (Representation) โดยสภาครูคณิตศาสตร์แห่งชาติสหรัฐอเมริกา (พรหมทิภา ทองนวล, 2554) ได้อธิบายถึงมาตรฐานการใช้ตัวแทนว่า การใช้ตัวแทนเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความคิดรวบยอดและความสัมพันธ์ อีกทั้งทำให้ผู้เรียนสื่อสารวิธีการทางคณิตศาสตร์ ข้อโต้แย้ง และความเข้าใจต่าง ๆ ไปสู่บุคคลอื่นได้

ในปัจจุบัน การจัดการเรียนการสอนที่เป็นที่กระแสนี้ในปัจจุบันรูปแบบหนึ่ง คือการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดและการจัดการเพื่อให้เกิดค้น ค้นคว้า แก้ปัญหาด้วยตนเอง และเป็นกลุ่ม ลักษณะการจัดการกิจกรรมจะต้องก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประโยชน์ในชีวิตจริง เน้นฝึกทักษะการสืบเสาะหาความรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ทั้งการคิดและการจัดการ มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความสุข สนุกกับการคิด สามารถสร้างองค์ความรู้ ได้ใช้กระบวนการกลุ่มระดมความคิด ร่วมกันอภิปราย วิเคราะห์ วางแผนหาแนวทางปฏิบัติ เพื่อการเรียนรู้และพัฒนาส่งเสริมศักยภาพ (พิชญ์สินี ชมภูคำ, 2547) สอดคล้องกับบทความของสิริพร ทิพย์คง (2562) ซึ่งได้แนะนำว่าการสอนคณิตศาสตร์ในระดับชั้นต่าง ๆ นั้นมีความแตกต่างกัน สำหรับการสอนคณิตศาสตร์ในระดับมัธยมศึกษา รวมถึงในระดับที่สูงขึ้น ต้องอาศัยความรู้พื้นฐานที่นักเรียนเคยเรียนมาแล้ว

สำหรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เป็นที่นิยม คือการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) ซึ่งมีรากฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ของ Piaget และ Vygotsky ที่เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาทางสติปัญญาที่ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง กระบวนการสร้างความรู้เกิดจากการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและเกิดการซึมซับหรือดูดซึมประสบการณ์ใหม่ และปรับโครงสร้างสติปัญญาให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการค้นพบของ Bruner ซึ่งเชื่อว่าการเรียนรู้ที่แท้จริงมาจากการค้นพบของแต่ละบุคคลโดยผ่านกระบวนการสืบเสาะความรู้ในกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เมื่อผู้เรียนเผชิญกับปัญหาที่ไม่รู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความขัดแย้งทางปัญหาและผลักดันให้ผู้เรียนไปแสวงหาความรู้ และนำความรู้ใหม่มาเชื่อมโยงความรู้เดิมเพื่อแก้ปัญหา ซึ่งมีหลัก 3 ประการ คือ 1) ความรู้เดิม (Prior Knowledge) 2) การเสริมความรู้ใหม่ (Encoding Specificity) และ 3) การต่อเติมความเข้าใจให้สมบูรณ์ (Elaboration of Knowledge) (พระพันธ์วัฒน์ ธมมวาทธน และวิทยา ทองดี, 2565) และสอดคล้องกับเดลีเซล (Lestari, Kesumawati and Ningsih, 2020) ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีข้อได้เปรียบที่นักเรียนถูกกระตุ้นให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาผ่านจากการเรียนรู้กิจกรรมจากปัญหาที่คุ้นเคยในชีวิตจริง นักเรียนสามารถสร้างความรู้ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นไปยังปัญหา กิจกรรมที่ระบุไว้เกิดขึ้นในกลุ่มโดยใช้แหล่งความรู้ที่หลากหลาย และสามารถเอาชนะความยากของนักเรียนผ่านบริบทในกิจกรรม

Utami, Junaedi and Hidayah (2018) ได้เลือกกิจกรรมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการ แสดงแทนทางคณิตศาสตร์และการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดข้อค้นพบและแนวคิดที่นักเรียนได้เรียน โดยอ้างอิงจากงานวิจัยดังกล่าวว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจะมุ่งไปยังหลักการและแนวคิดของวินัยและการมีส่วนร่วมของนักเรียนในการแก้ปัญหา และงานที่มีความหมาย เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนดำเนินการสร้างความรู้ในชั้นเรียนอย่างมีอิสระ

โดยมีรายละเอียดว่าขั้นตอนการมีปฏิสัมพันธ์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน นักเรียนจะได้รับโอกาสในการฝึกฝนแนวคิดในการสื่อสาร กลยุทธ์ หรือกระบวนการสำหรับการแก้ไขปัญหาทั้งในด้านคำพูด การเขียนและการวาดรูป สอดคล้องกับบทความของ O'Brien, Wallach and Mash-Duncan (2011) ว่าแบบจำลองของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) นำเสนอปัญหาตามบริบท เพื่อให้ให้นักเรียนมีทักษะการวิเคราะห์ในการแก้ปัญหา และจะเป็นสะพานที่เชื่อมต่อกันระหว่างทฤษฎีและการประยุกต์ใช้อย่างเป็นมิตร

จากประเด็นที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการนำวิธีการนำวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อศึกษาการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องกราฟและความสัมพันธ์เชิงเส้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อแสดงให้เห็นถึงการนำเนื้อหาไปใช้ในชีวิตจริง การแสดงออกถึงการแก้ปัญหาของเด็กนักเรียนและนำไปพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ และเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้รายวิชาคณิตศาสตร์ในเนื้อหาดังกล่าวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมการนำเสนอการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง กราฟและความสัมพันธ์เชิงเส้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อศึกษาและส่งเสริมการนำเสนอการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ดำเนินการเป็นวงจรปฏิบัติการที่ต่อเนื่องกัน ตามแนวคิดของ Kemmis (สุวิมล ว่องวานิช, 2557) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนในแต่ละวงจร ประกอบด้วย

1. ขั้นวางแผน (Plan; P)
2. ขั้นปฏิบัติการ (Act; A)
3. ขั้นสังเกตการณ์ (Observe; O)
4. ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflect; R)

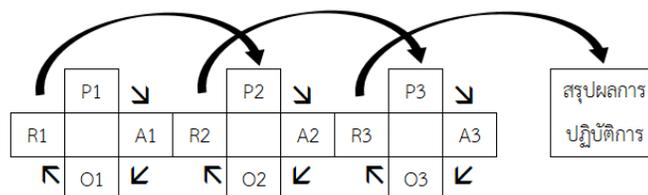
โดยเมื่อดำเนินการจัดการเรียนรู้มาถึงขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากขั้นนี้มาสรุปเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ในขั้นวางแผนของวงจรการปฏิบัติการถัดไปจนครบวงจรปฏิบัติการที่กำหนดทั้งหมด 3 วงจร ดังนี้

วงจรที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง คู่อันดับและกราฟ

วงจรที่ 2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง กราฟและการนำไปใช้

วงจรที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ความสัมพันธ์เชิงเส้น

ลักษณะของวงจรทั้ง 3 แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงวงจรการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยในชั้นเรียนตามแบบของ Kemmis (สุวิมล ว่องวานิช, 2557) ซึ่งดำเนินการเป็นวงจรปฏิบัติการที่ต่อเนื่องกัน แต่ละวงจร ประกอบด้วยขั้นวางแผน (Plan) ขั้นปฏิบัติการ (Act) ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) และขั้นสะท้อนผล (Reflect) ตามลำดับ โดยดำเนินการวิจัยทั้งหมด 3 วงจรปฏิบัติการ โดยเมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ถึงขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้นี้มาสรุปเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ในขั้นวางแผนของวงจรปฏิบัติการถัดไปจนครบจำนวนวงจรปฏิบัติการที่กำหนด

ผู้เข้าร่วมการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกผู้เข้าร่วมวิจัยแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากห้อง จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 ห้อง ได้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนประจำอำเภอขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในจังหวัดพิจิตร จำนวน 32 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การวิจัยแสดงได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจำแนกตามจุดประสงค์การวิจัย

จุดประสงค์การวิจัย	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมการนำเสนอการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง กราฟและความสัมพันธ์เชิงเส้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	- แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน - เรื่องกราฟและความสัมพันธ์เชิงเส้น - แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้
2. เพื่อศึกษาและส่งเสริมการนำเสนอการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน	- แบบวัดการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ - ใบกิจกรรม - แบบสัมภาษณ์

ในการหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้และใบกิจกรรม ได้รับประเมินความเหมาะสม โดยมีผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ในด้านคณิตศาสตร์ศึกษา ด้านเนื้อหาคณิตศาสตร์ และด้านการสอนคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ไม่ต่ำกว่า 10 ปี ให้พิจารณาและประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็น 4.56 และ .22 อยู่ในเกณฑ์ระดับความเหมาะสมมากที่สุด

สำหรับการหาคุณภาพของแบบวัดการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ฯ ประกอบไปด้วยแบบวัดทั้ง 3 ข้อ ได้รับการประเมินโดยใช้แบบวัดความตรงเชิงเนื้อหาทั้ง 3 ข้อ ได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหาเป็น +1.00 ทุกข้อ นั่นคือแบบวัดทั้งสามข้อ สอดคล้องกับเนื้อหาที่ตรงกับจุดประสงค์ในการวัดการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์

การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำคะแนนที่ได้ของนักเรียนจากการทำแบบวัดการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ ใบกิจกรรม และการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์เป็นรายบุคคล จากแบบวัดการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ โดยตรวจให้คะแนนจากแบบวัดการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนแต่ละคนตามเกณฑ์ที่สร้างขึ้น จากนั้นจำแนกข้อความและรูปภาพที่ปรากฏในแบบวัดการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ที่ได้ ออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) การเขียนข้อความ 2) การแสดงแทนภาพ 3) การอธิบายเชิงคณิตศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการนับจำนวนความถี่ของข้อความและรูปภาพที่ปรากฏ และคำนวณค่าร้อยละ เพื่ออ้างอิงไปยังพัฒนาการคิดเชิงคณิตศาสตร์ในแต่ละด้าน เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์

2. ศึกษาการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์จากใบกิจกรรม โดยผู้วิจัยตรวจให้คะแนนจากใบกิจกรรมตามเกณฑ์ที่อ้างอิง จากนั้นจำแนกออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) การเขียนข้อความ 2) การแสดงแทนภาพ 3) การอธิบายเชิงคณิตศาสตร์ วิเคราะห์คำตอบของนักเรียนว่าแสดงออกถึงการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ได้หรือไม่ พร้อมทั้งเขียนพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกเป็นความเรียง

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ กระทำในช่วง 2 เวลา คือ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยทั้งสองช่วงเวลาจะสัมภาษณ์นักเรียนหลังจากตรวจให้คะแนนการทำแบบวัดการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ โดยผู้วิจัยนำผลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์มาสนับสนุนข้อความที่ปรากฏในแบบวัดการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ตอบคำถามได้คลุมเครือหรือได้คำตอบไม่ชัดเจน เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์

สรุปผลการวิจัย

1. แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมการนำเสนอการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง กราฟและความสัมพันธ์เชิงเส้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

จากการเก็บข้อมูลวิจัยทั้งหมด 3 วงจรปฏิบัติการ ผู้วิจัยพบว่าแนวทางที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ปัญหาที่พบในชั้นเรียนและแนวทางการปรับปรุง รวมถึงประเด็นที่ควรเน้น นำมาสรุปรวมเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง กราฟและความสัมพันธ์เชิงเส้น ซึ่งจำแนกเป็นบทบาทครูและนักเรียนในแต่ละกระบวนการของการจัดการเรียนรู้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อครูที่สนใจการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 บทบาทของครูและนักเรียนในแต่ละกระบวนการของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์

กระบวนการ	บทบาทของครู	บทบาทของนักเรียน
กระบวนการที่ 1 การระบุถึงปัญหาที่พบ	ครูมอบหมายปัญหาที่สามารถนำความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะสอน มีความน่าสนใจ มีความคิดที่หลากหลายและมีความท้าทายในการแก้ปัญหา คำถามที่ใช้ควรเป็นปัญหาปลายเปิด	ระบุปัญหาที่ได้สืบเสาะหรือได้รับมอบหมายจากครู ว่าปัญหาคืออะไร สามารถแก้ปัญหาได้อย่างไร แล้วคำตอบที่ได้ออกมานั้นควรมีลักษณะอย่างไร
กระบวนการที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาและเรียนรู้ประเด็นปัญหา	ครูกระตุ้นให้นักเรียนเรียนรู้และวิเคราะห์ว่าปัญหาที่พบเจอในสถานการณ์นี้สามารถนำความรู้ที่ใช้มาช่วยแก้ปัญหาได้อย่างไร และจะแก้ปัญหาโดยใช้การแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้านไหน อย่างไร หากนักเรียนมีปัญหาเรื่องภาษาที่ใช้ ครูควรแปลภาษาให้ด้วย	นักเรียนวิเคราะห์ปัญหา พร้อมทั้งระบุว่าจากปัญหาที่ใหม่นั้น เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ได้เรียนมาอย่างไร และจะแก้ปัญหาได้อย่างไร มีการแสดงแทนใดบ้างที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้บ้าง
กระบวนการที่ 3 การค้นพบและรายงานผล	ครูแนะนำและกระตุ้นให้นักเรียนหาคำตอบจากวิธีที่ได้เรียนรู้ว่าเหมาะสมหรือไม่	นักเรียนแก้ปัญหาโดยใช้วิธีที่เรียนรู้มา ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ โดยใช้การแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ที่เหมาะสมจนได้คำตอบนำมาตรวจสอบคำตอบที่ได้จากการแก้ปัญหาดังกล่าวว่าถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

ตารางที่ 2 บทบาทของครูและนักเรียนในแต่ละกระบวนการของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ (ต่อ)

กระบวนการ	บทบาทของครู	บทบาทของนักเรียน
		หากได้คำตอบไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมาะสม ควรแก้ปัญหาด้วยวิธีอื่น ๆ
กระบวนการที่ 4 การนำเสนอคำตอบของปัญหา	ครูแนะนำวิธีการนำเสนอแก่นักเรียนที่อยู่ต่างกลุ่มกันว่าการนำเสนอ ควรนำเสนอตั้งแต่วิธีการแก้ปัญหา รายละเอียดการแก้ปัญหาคำตอบที่ได้ และความสมเหตุสมผลของคำตอบ เพื่อให้นักเรียนเรียบเรียงหัวข้อในการนำเสนอได้ดีขึ้น และครูควรขีดเกลาภาษาพูดให้กับนักเรียนด้วย	นำเสนอตามหัวข้อที่ครูได้แนะนำ โดยเรียงจากวิธีการแก้ปัญหา รายละเอียดการแก้ปัญหาคำตอบที่ได้ และความสมเหตุสมผลของคำตอบ และใช้ภาษาที่เหมาะสมกับการสื่อสารในชั้นเรียน
กระบวนการที่ 5 การแสดงความคิดเห็นในการบูรณาการและการประเมินผล	ครูคอยกระตุ้นและชี้แนะให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระหว่างที่นำเสนอ และซักถามผู้เรียนว่าแนวคิดของเรากับของเพื่อนเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร	นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนกลุ่มอื่น ๆ ว่าวิธีของเพื่อนแตกต่างกันอย่างไร

2. ผลการนำเสนอการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ผู้วิจัยวิเคราะห์การแสดงแทนทางคณิตศาสตร์จากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ใบกิจกรรม แบบวัดการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ และการสัมภาษณ์ โดยระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในแต่ละวงจรปฏิบัติการ นักเรียนจะได้เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาและทำใบกิจกรรมเป็นรายกลุ่ม และนำผลมาวิเคราะห์เชิงปริมาณเป็นร้อยละ ตามเกณฑ์ที่แสดงในตารางที่ 3 (Lestari, Kesumawati and Ningsih, 2020)

ตารางที่ 3 แนวทางการให้คะแนนการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์

คะแนน	การเขียนข้อความ (Verbal;A)	การแสดงแทนภาพ (Visual;B)	การใช้สัญลักษณ์ (Symbolic;C)
4	เขียนอธิบายได้ชัดเจน มีเหตุผลรองรับและเป็นในทางคณิตศาสตร์	อธิบายแผนภาพ/รูปภาพได้ สมบูรณ์ ถูกต้อง	เขียนสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ได้ ถูกต้อง แล้วคำนวณหรือแก้ปัญหาก็ถูกต้องสมบูรณ์
3	เขียนอธิบายได้ชัดเจน เป็นในทางคณิตศาสตร์ แต่ยังไม่เป็นเหตุเป็นผล หรือมีความคลาดเคลื่อนทางภาษา	อธิบายแผนภาพ/รูปภาพ ได้ สมบูรณ์ แต่ยังมีข้อผิดพลาดเล็กน้อย	เขียนสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ได้ ถูกต้อง และเลือกวิธีแก้ปัญหาก็ได้ แต่ใช้สัญลักษณ์ไม่ถูกต้อง
2	เขียนอธิบายในทางคณิตศาสตร์ได้ เข้าใจ แต่ถูกต้องและสมบูรณ์เพียงบางส่วน	อธิบายแผนภาพ/รูปภาพ แต่ไม่สมบูรณ์	เขียนสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ได้ ถูกต้อง แต่แก้ปัญหาก็ไม่ถูกต้อง

ตารางที่ 3 แนวทางการให้คะแนนการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ (ต่อ)

คะแนน	การเขียนข้อความ (Verbal;A)	การแสดงแทนภาพ (Visual;B)	การใช้สัญลักษณ์ (Symbolic;C)
1	เขียนอธิบายถูกต้องเพียงบางส่วน	มีร่องรอยการพยายามอธิบาย แผนภาพ/รูปภาพ แต่ไม่สมบูรณ์	เขียนสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ได้ ถูกต้องเพียงบางส่วน
0	ไม่มีคำตอบ หรือมีคำตอบแต่ขาดความเข้าใจแนวคิด/ข้อมูลที่ให้มาไม่มีความสำคัญ		

หลังจากดำเนินการจัดกิจกรรมครบ 3 วงจรปฏิบัติการ นักเรียนจะได้ทำแบบวัดการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์เป็นรายบุคคล และนำผลมาวิเคราะห์เชิงปริมาณเป็นร้อยละ ได้รายละเอียดทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการดังตารางที่ 4, 5 และ 6 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนกลุ่มของนักเรียนตามระดับคะแนนตามเกณฑ์การแสดงแทนทางคณิตศาสตร์จากใบกิจกรรมของวงจรปฏิบัติการที่ 1

กิจกรรมที่	ขั้นตอนในการ แก้ปัญหา	ประเด็นที่ ประเมิน	จำนวนนักเรียนจำแนกระดับและประเภท การแสดงแทนทางคณิตศาสตร์				
			4	3	2	1	0
กิจกรรมที่ 1 “จงที่นั่ง”	ทำความเข้าใจปัญหา	ข้อความ (A)	2 (22.22)	-	1 (11.11)	6 (66.67)	-
		ข้อความ (A)	4 (44.44)	-	2 (22.22)	3 (33.33)	-
	รูปภาพ (B)	-	-	-	-	9 (100)	
	สัญลักษณ์ (C)	1 (11.11)	-	-	-	8 (88.89)	
	สรุปและประเมินผล	ข้อความ (A)	2 (22.22)	1 (11.11)	1 (11.11)	5 (55.56)	-
กิจกรรมที่ 2 “อยู่ที่ไหนดี”	ทำความเข้าใจปัญหา	ข้อความ (A)	1 (11.11)	1 (11.11)	4 (44.44)	3 (33.33)	-
		ข้อความ (A)	1 (11.11)	1 (11.11)	2 (22.22)	5 (55.56)	-
	รูปภาพ (B)	-	-	-	-	9 (100)	
	สัญลักษณ์ (C)	-	-	-	-	9 (100)	

ตารางที่ 5 จำนวนกลุ่มของนักเรียนตามระดับคะแนนตามเกณฑ์การแสดงผลงานทางคณิตศาสตร์จากไปกิจกรรมของวงจรปฏิบัติกรที่ 2

กิจกรรมที่	ขั้นตอนในการแก้ปัญหา	ประเด็นที่ประเมิน	จำนวนนักเรียนจำแนกระดับและประเภทการแสดงผลงานทางคณิตศาสตร์				
			4	3	2	1	0
กิจกรรมที่ 3 “บริษัทขนส่งพัสดุ”	ทำความเข้าใจปัญหา	ข้อความ (A)	1 (11.11)	5 (55.56)	2 (22.22)	1 (11.11)	-
	หาทางแก้ปัญหา	ข้อความ (A)	1 (11.11)	1 (11.11)	4 (44.44)	1 (11.11)	2 (22.22)
		รูปภาพ (B)	-	1 (11.11)	1 (11.11)	1 (11.11)	6 (66.67)
		สัญลักษณ์ (C)	-	-	2 (22.22)	3 (33.33)	4 (44.44)
	สรุปและประเมินผล	ข้อความ (A)	-	-	3 (33.33)	4 (44.44)	2 (22.22)
กิจกรรมที่ 4 “เก็บมะม่วงสองไร่”	ทำความเข้าใจปัญหา	ข้อความ (A)			4 (44.44)	5 (55.56)	-
		ข้อความ (A)			3 (33.33)	5 (55.56)	1 (11.11)
	หาทางแก้ปัญหา	รูปภาพ (B)	-	-	-	-	9 (100)
		สัญลักษณ์ (C)	-	-	-	1 (11.11)	8 (88.89)
	สรุปและประเมินผล	ข้อความ (A)	-	-	3 (33.33)	3 (33.33)	3 (33.33)

ตารางที่ 6 จำนวนกลุ่มของนักเรียนตามระดับคะแนนตามเกณฑ์การแสดงผลงานทางคณิตศาสตร์จากไปกิจกรรมของวงจรปฏิบัติกรที่ 3

กิจกรรมที่	ขั้นตอนในการแก้ปัญหา	ประเด็นที่ประเมิน	จำนวนนักเรียนจำแนกระดับและประเภทการแสดงผลงานทางคณิตศาสตร์				
			4	3	2	1	0
กิจกรรมที่ 5 “ตรงนั้นหนาวเท่ากันไหม”	ทำความเข้าใจปัญหา	ข้อความ (A)	-	1 (11.11)	2 (22.22)	3 (33.33)	3 (33.33)
	หาทางแก้ปัญหา	ข้อความ (A)	-	-	2 (22.22)	6 (66.67)	1 (11.11)
		รูปภาพ (B)	-	-	-	-	9 (100)

ตารางที่ 6 จำนวนกลุ่มของนักเรียนตามระดับคะแนนตามเกณฑ์การแสดงผลงานทางคณิตศาสตร์จากใบกิจกรรมของวงจ
ปฏิบัติการที่ 3 (ต่อ)

กิจกรรมที่	ขั้นตอนในการ แก้ปัญหา	ประเด็นที่ประเมิน	จำนวนนักเรียนจำแนกระดับและประเภท การแสดงผลงานทางคณิตศาสตร์				
			4	3	2	1	0
กิจกรรมที่ 5 “ตรงนั้นหนาว เท่ากันไหม”		สัญลักษณ์ (C)	-	-	1 (11.11)	2 (22.22)	6 (66.67)
	สรุปและประเมินผล	ข้อความ (A)	-	-	-	7 (77.78)	2 (22.22)
กิจกรรมที่ 6 “ชีปนาวุธเชิง เส้น”	ทำความเข้าใจปัญหา	ข้อความ (A)	-	1 (11.11)	4 (44.44)	2 (22.22)	2 (22.22)
	หาทางแก้ปัญหา	ข้อความ (A)	-	1 (11.11)	2 (22.22)	5 (55.55)	1 (11.11)
		รูปภาพ (B)	-	-	-	-	9 (100)
		สัญลักษณ์ (C)	-	-	-	2 (22.22)	7 (77.78)
	สรุปและประเมินผล	ข้อความ (A)	-	-	1 (11.11)	6 (66.67)	2 (22.22)

หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมการแสดงผลงานทางคณิตศาสตร์ เรื่องกราฟและความสัมพันธ์เชิงเส้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวัดการแสดงผลงานทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) การเขียนข้อความ 2) การแสดงผลงานด้วยภาพ และ 3) การใช้สัญลักษณ์ ได้ผลดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับการนำเสนอการแสดงผลงานทางคณิตศาสตร์เป็นร้อยละ

ข้อที่	ประเภท การแสดงผลงาน	ระดับคะแนน				
		4	3	2	1	0
1 (คู่อันดับและกราฟ)	การเขียนข้อความ	1 (3.13)	1 (3.13)	3 (9.38)	9 (28.13)	18 (56.25)
	การแสดงผลงานภาพ	1 (3.13)	-	2 (6.25)	4 (12.50)	25 (78.13)
	การใช้สัญลักษณ์	1 (3.13)	1 (3.13)	-	1 (3.13)	29 (90.63)
2 (กราฟและการนำไปใช้)	การเขียนข้อความ	1 (3.13)	2 (6.25)	1 (3.13)	9 (28.13)	19 (59.38)
	การแสดงผลงานภาพ	1 (3.13)	4 (12.50)	-	3 (9.38)	24 (75.00)

ตารางที่ 7 จำนวนนักเรียนจำแนกตามระดับการนำเสนอการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์เป็นร้อยละ

ข้อที่	ประเภท การแสดงแทน	ระดับคะแนน				
		4	3	2	1	0
	การใช้สัญลักษณ์	1 (3.13)	1 (3.13)	2 (6.25)	-	28 (87.50)
3 (ความสัมพันธ์เชิงเส้น)	การเขียนข้อความ	-	1 (3.13)	1 (3.13)	9 (28.13)	21 (65.63)
	การแสดงแทนภาพ	1 (3.13)	3 (9.38)	-	2 (6.25)	26 (81.25)
	การใช้สัญลักษณ์	1 (3.13)	-	1 (3.13)	1 (3.13)	29 (90.63)

จากตารางดังกล่าว พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีระดับคะแนนในการแสดงแทนอยู่ที่ระดับ 0 คือไม่มีคำตอบ หรือมีคำตอบแต่ขาดความเข้าใจแนวคิด/ข้อมูลที่ให้มาไม่มีความสำคัญ โดยที่ข้อที่ 1 นักเรียนส่วนใหญ่มีการเขียนข้อความให้อยู่ในระดับที่เขียนถูกต้องเพียงบางส่วน มีส่วนน้อยที่เขียนในทางคณิตศาสตร์ได้อย่างชัดเจน และมีเหตุผลรองรับในทางคณิตศาสตร์ ในด้านการแสดงแทนภาพ มีส่วนน้อยที่สามารถวาดรูปเพื่อแสดงออกมาโดยได้ทั้งคำตอบที่ถูกต้องสมบูรณ์ ไปจนถึงไม่แสดงรูปภาพใด ๆ เลย และในด้านการใช้สัญลักษณ์ นักเรียนใช้สัญลักษณ์ที่ได้มาไม่ถูกต้อง มีส่วนน้อยที่ใช้สัญลักษณ์ได้ถูกต้องแล้วนำไปแก้ปัญหาจนได้คำตอบที่สมบูรณ์

ในข้อที่ 2 มีนักเรียนส่วนน้อยที่สามารถเขียนอธิบายข้อความได้ชัดเจน มีการวาดรูปและแผนภาพได้สมบูรณ์/ถูกต้อง ไปจนถึงมีร่องรอยการวาดรูป และไม่มึรูปภาพเพื่ออธิบายแนวคิดของตนเอง ในด้านการใช้สัญลักษณ์ มีนักเรียนส่วนน้อยที่นำการแสดงสัญลักษณ์มาใช้เพื่อมองเห็นได้ชัดเจนมากขึ้น

ในข้อที่ 3 นักเรียนส่วนใหญ่เขียนข้อความอธิบายถูกต้องได้เพียงบางส่วน มีส่วนน้อยที่ใช้อธิบายทางคณิตศาสตร์ได้ถูกต้อง แต่มีความคลาดเคลื่อนทางภาษาหรือไม่มีความเชื่อมโยงกันในประโยค มีการแสดงแทนภาพเป็นส่วนน้อย และสามารถอธิบายได้ถูกต้อง มีการใช้สัญลักษณ์ที่แก้ปัญหาได้ถูกต้อง

เมื่อพิจารณาแล้วส่วนใหญ่นักเรียนมีการแสดงแทนทางความคิดเป็นข้อความอยู่ในระดับที่อธิบายได้ถูกต้องเพียงบางส่วน มีส่วนน้อยที่สามารถเขียนข้อความได้ สามารถเขียนรูปภาพและอธิบายรูปภาพได้เป็นส่วนน้อย และเขียนสัญลักษณ์และอธิบายได้เป็นส่วนน้อย

จากผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานทั้ง 3 แผนการจัดการเรียนรู้ เก็บรวบรวมข้อมูลจากใบกิจกรรมและแบบวัดการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ แสดงให้เห็นว่าผลจากแบบวัดการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ได้อย่างมีความหมาย นักเรียนไม่แสดงการวาดรูปเพื่อแก้ปัญหาและอธิบายคำตอบ มีส่วนน้อยที่สามารถใช้ ข้อความ สัญลักษณ์ในการอธิบายคำตอบได้ แต่ยังไม่ถูกต้อง

อภิปรายผลการวิจัย

ตอนที่ 1 แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมการนำเสนอการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง กราฟและความสัมพันธ์เชิงเส้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ เรื่อง กราฟ และความสัมพันธ์เชิงเส้น เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริง หรือสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง เพื่อฝึกกระบวนการคิด

วิเคราะห์ และศึกษาค้นคว้าจนค้นพบคำตอบด้วยตนเอง แล้วนำความรู้มาร่วมกันอภิปรายเพื่อให้เห็นถึงทางเลือกและวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหา ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการแก้ปัญหา โดยแต่ละขั้นตอนมีประเด็นในเรื่องของปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการจัดการเรียนรู้ดังต่อไปนี้

กระบวนการที่ 1 การระบุถึงปัญหาที่พบ ครูมอบหมายปัญหาที่สามารถนำความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะสอน มีความน่าสนใจ มีแนวคิดที่หลากหลายและมีความท้าทาย คำถามที่ใช้ควรเป็นปัญหาปลายเปิด สอดคล้องกับ Allen, Duch and Groh (รูดดา จะปะเกีย, 2558) ว่าลักษณะของปัญหาที่ดีจะต้องเป็นปัญหาปลายเปิดที่ท้าทายให้ทำ และแสดงเหตุผลอันสมควรในการวินิจฉัยและการสันนิษฐาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของรูดดา จะปะเกีย (2558) ว่าเป็นปัญหาที่เกิดจากประสบการณ์ของผู้เรียนที่พบ่อย หรือเป็นปัญหาที่อยู่ในความสนใจ เป็นสิ่งที่อยากรู้แต่ไม่รู้ โดยแนวทางในการหาแสวงหาคำตอบสามารถทำได้หลายทาง ครอบคลุมการเรียนรู้ที่กว้างขวาง

กระบวนการที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาและเรียนรู้ประเด็นปัญหา ครูกระตุ้นให้นักเรียนเรียนรู้และวิเคราะห์ว่าปัญหาที่พบในสถานการณ์นี้สามารถนำความรู้ที่เข้ามาช่วยแก้ปัญหาได้อย่างไร นักเรียนวิเคราะห์ปัญหา พร้อมทั้งระบุว่าจะจากปัญหาที่ให้มานั้น เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ได้เรียนมาอย่างไร และจะแก้ปัญหาได้อย่างไร โดยใช้การแสดงแทนใดบ้าง สอดคล้องกับงานวิจัยของรูดดา จะปะเกีย (2558) ว่าผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้จุดประกายความคิดและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน รวมทั้งจัดบรรยากาศการเรียนรู้อย่างเหมาะสม และคอยอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนดำเนินงานไปได้ อย่างราบรื่น และคอยให้คำปรึกษาเมื่อผู้เรียนพบกับปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภฤกษ์ บัวเสนา (2563) ว่าผู้สอนมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ โดยสามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้ดี สามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนได้และคอยชี้แนะอยู่ห่าง ๆ และให้อิสระแก่นักเรียนในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และแนวทางการส่งเสริมการแสดงแทนที่ได้สรุปจากการทบทวนวรรณกรรมมาว่าควรให้นักเรียนรู้จักการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ในรูปแบบต่าง ๆ ว่าจะมีอะไรบ้าง แล้วจึงสนับสนุนให้นักเรียนแก้ปัญหาด้วยวิธีดังกล่าว โดยรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการหาคำตอบด้วย

กระบวนการที่ 3 การค้นพบและรายงานผล ครูแนะนำและกระตุ้นให้นักเรียนหาคำตอบจากวิธีที่ได้เรียนรู้ว่าเหมาะสมหรือไม่ นักเรียนแก้ปัญหาโดยใช้วิธีที่เรียนรู้มา ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์จนได้คำตอบ นำมาตรวจสอบคำตอบที่ได้จากการแก้ปัญหาดังกล่าวว่าถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร หากได้คำตอบไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมาะสม ควรแก้ปัญหาคำตอบด้วยวิธีอื่น ๆ สอดคล้องกับขั้นตอนที่ 3 และ 4 ของสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ (2550) ว่าผู้เรียนกำหนดสิ่งที่ต้องเรียน ดำเนินการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย แล้วจึงนำความรู้ที่ได้มาค้นคว้าและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อภิปรายผลและสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เพียงใด เช่นเดียวกับกับวัลลี สัตยาศัย (รูดดา จะปะเกีย, 2558) ว่าสมาชิกในกลุ่มจะช่วยกันวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาเพื่อพิสูจน์สมมติฐานที่วางไว้สรุปผลเรียนรู้ที่ได้มาจากการศึกษาปัญหา รวมทั้งแนวทางในการนำความรู้ หลักการไปใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ทั่วไป และรังสรรค์ ทองสุกนอก (2547) ว่านักเรียนจะสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ศึกษาค้นคว้ามาว่าเพียงพอต่อการตรวจสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่ แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปตรวจสอบสมมติฐานและการแก้ปัญหา ถ้าไม่เพียงพอกลุ่มจะต้องกำหนดสิ่งที่ต้องเรียนรู้เพิ่มเติม แผนการเรียนรู้ และแหล่งข้อมูลแล้วดำเนินการศึกษาอีกครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ก่อน

กระบวนการที่ 4 การนำเสนอคำตอบของปัญหา ครูแนะนำวิธีการนำเสนอแก่นักเรียนที่อยู่ต่างกลุ่มกันว่าในการนำเสนอ ควรนำเสนอตั้งแต่วิธีการแก้ปัญหา รายละเอียดการแก้ปัญหา คำตอบที่ได้ และความสมเหตุสมผลของคำตอบ เพื่อให้ผู้เรียนเรียบเรียงหัวข้อในการนำเสนอได้ดีขึ้น และครูควรขีดเส้นภาษาพูดให้กับนักเรียนด้วย นักเรียนนำเสนอตามหัวข้อที่ครูได้แนะนำ โดยเรียงจาก วิธีการแก้ปัญหา รายละเอียดการแก้ปัญหา คำตอบที่ได้ และความสมเหตุสมผลของคำตอบ และใช้ภาษาที่เหมาะสมกับการสื่อสารในชั้นเรียน สอดคล้องกับขั้นการสะท้อนผลการเรียนรู้ของรังสรรค์ ทองสุกนอก (2547) ว่านักเรียนจะเสนอแผนงานดำเนินการกลุ่มทั้งหมดตั้งแต่กระบวนการแรกจนถึงกระบวนการสุดท้าย สอดคล้องกับงานวิจัยของวิระสิทธิ์ มาตอำพร (2563) ว่าขั้นตอนการสรุปและประเมินค่าของคำตอบ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลงานของกลุ่มตัวเอง แล้วประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด แล้วพยายามตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเอง อย่างอิสระ ทุกกลุ่มช่วยกันสรุปองค์ความรู้ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง

กระบวนการที่ 5 การแสดงความคิดเห็นในการบูรณาการและการประเมินผล ครูคอยกระตุ้นและชี้แนะให้ผู้เรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระหว่างที่นำเสนอ และซักถามผู้เรียนว่าแนวคิดของเรา กับของเพื่อนเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนกลุ่มอื่น ๆ ว่าวิธีของเพื่อนแตกต่างกันอย่างไร สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักมาตรฐาน การศึกษาและพัฒนาระบบ (2550) ในขั้นที่ 6 นำเสนอและประเมินผลงาน ที่ผู้เรียนจะต้องนำข้อมูลที่ได้มาจัดระบบองค์ ความรู้และนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย ผู้เรียนทุกกลุ่มรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาร่วมกันประเมินผลงาน และสอดคล้องกับแนวคิดจากงานวิจัยของรังสรรค์ ทองสุกนอก (2547) ที่กล่าวว่าในขั้นตอนเดียวกันกับกระบวนการที่ 4 จะเปิดโอกาสให้นักเรียนในชั้นเรียนได้ประเมินผลงานของกลุ่มอื่น ๆ ด้วยนอกเหนือไปจากนั้น ครูและนักเรียนจะช่วยกันสรุป ข้อมูลหรือความรู้ที่แต่ละกลุ่มได้ศึกษาค้นคว้าอีกครั้ง

ตอนที่ 2 ผลการนำเสนอการแสดงผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง กราฟและความสัมพันธ์เชิงเส้น

จากการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจากใบกิจกรรมและแบบวัดการแสดงผล ทางคณิตศาสตร์ นักเรียนส่วนใหญ่เลือกแสดงผลทางคณิตศาสตร์โดยใช้ข้อความอยู่ในระดับที่ 1 นั่นคือเขียนอธิบายได้ ถูกต้องเพียงบางส่วน มีส่วนน้อยที่สามารถเขียนข้อความได้มากกว่าระดับที่ 1 และมีการพัฒนาการแสดงผลทางคณิตศาสตร์ ที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ จนมีนักเรียนที่สามารถแสดงผลทางข้อความ รูปภาพ และสัญลักษณ์อยู่ในระดับเริ่มต้น โดยวิเคราะห์เป็น ประเด็นในแต่ละประเด็นได้ดังต่อไปนี้

1. การเขียนแสดงแทนข้อความ นักเรียนสามารถเขียนข้อความที่จะสื่อสารออกมาได้แต่ไม่ถูกหลักภาษา เนื่องจาก ประสบการณ์ในการใช้ภาษายังมีค่อนข้างน้อย และความรู้เดิมที่นักเรียนได้เรียนรู้ สอดคล้องกับ Acharya (2017) ที่ได้ระบุ ปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลต่อการเรียนคณิตศาสตร์คือความรู้เดิมของนักเรียน จะเป็นสิ่งที่ตัดสินว่านักเรียนจะสามารถพัฒนาความรู้ ทางด้านคณิตศาสตร์ต่อไปได้หรือไม่ นักเรียนที่บกพร่องในความรู้เดิมก่อนเรียนรู้ จะทำให้นักเรียนไม่อยากเรียนรู้และไม่ ประสบความสำเร็จในเนื้อหาที่ต้องใช้ความรู้เดิมในระดับที่สูงขึ้น นอกจากนี้ยังมีปัจจัยในเรื่องของความกลัวการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ นักเรียนมักเข้าใจว่าเนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์เป็นเรื่องที่ยากทำให้ขาดความมั่นใจในการเรียนรู้ โดยที่ผู้วิจัยได้พบว่า ในช่วงการจัดการกิจกรรมในช่วงแรก ๆ นักเรียนเกือบทั้งหมดถามผู้วิจัยว่าในการเขียนคำตอบ ควรจะเขียนคำตอบอย่างไร จาก ปัจจัยดังกล่าว ทำให้แนวคิดเกี่ยวกับเนื้อหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนไม่ชัดเจน นอกเหนือจากนี้ ผู้วิจัยยังต้องมีการกล่า ภาษานักเรียนจะต้องเขียนตอบลงไปใบกิจกรรม เนื่องจากนักเรียนยังมีประสบการณ์ในการใช้คำเพื่อเรียบเรียงภาษาในการ เขียนตอบในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการแก้ปัญหาไม่มากพอ

2. การเขียนแสดงแทนด้วยรูปภาพ เกือบทุกกิจกรรมจะไม่พบการแสดงแทนด้วยรูปภาพ เนื่องจากเหตุผลเดียวกันกับการ เขียนแสดงแทนข้อความดังที่กล่าวมาแล้ว สอดคล้องกับปัญหาที่ Syahputra and Mapang (2016) วิจัยแล้วพบว่า นักเรียนในระดับเกรด 8 มีระดับการแสดงผลที่ยังคงอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะการใช้สิ่งเปรียบเทียบ แม้ว่าเคยเรียนเรื่องนี้ มาตั้งแต่ในระดับเกรด 5 และระดับเกรด 6 แต่นักเรียนก็ลืมความรู้เหล่านั้นไปหมดแล้ว นอกจากนี้การวาดรูปเพื่อแก้ปัญหาอาจ ไม่เหมาะสมกับโจทย์ปัญหาบางประเภท โดยผู้วิจัยพบจากใบกิจกรรมว่านักเรียนไม่กล้าที่จะวาดรูปเพื่ออธิบายแนวคิดของ ตนเอง เมื่อไม่มีรูป นักเรียนก็ไม่สามารถอธิบายแนวคิดที่ได้จากการแก้ปัญหาออกมา เนื่องจากนักเรียนไม่คุ้นเคยกับการ แก้ปัญหาโดยการวาดรูป สอดคล้องกับแนวทาง ของอรชร ภูบุญเติม (2550) ว่าครูจะต้องให้นักเรียนรู้จักตัวแทนทาง คณิตศาสตร์ว่ามีอะไรบ้าง ก่อนที่จะสอนให้นักเรียนนำตัวแทนความคิดเหล่านั้นไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ โดยส่งเสริมให้นักเรียนได้ คิดเพื่อหาวิธีในการนำเสนอตัวแทนทางคณิตศาสตร์ในการแก้ปัญหา รวบรวมข้อมูล สื่อสารความเข้าใจกับผู้อื่น และสามารถ เลือก ประยุกต์ใช้ด้วยความเข้าใจ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Lesh (ณัฐกานต์ อารีรัตน์เวช, 2565) ว่ารูปภาพจะช่วยสะท้อน แนวคิดความเข้าใจเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ การแสดงแทนด้วยรูปภาพจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับ คณิตศาสตร์

3. การเขียนแสดงแทนด้วยสัญลักษณ์ มีนักเรียนที่ใช้สัญลักษณ์ในการอธิบายวิธีการทำได้อีกต้องและสมบูรณ์ โดยมีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นในช่วงท้าย ๆ ของโดยนักเรียนใช้สัญลักษณ์เพื่อแทนความหมายทางคณิตศาสตร์บางอย่างเพื่ออธิบาย

แนวคิดของตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของ Lesh (ณัฐกานต์ อารีรัตน์เวช, 2565) ว่าสัญลักษณ์ทางการเขียนจะทำให้แนวคิดเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ชัดเจนมากยิ่งขึ้น สำหรับนักเรียนที่ไม่พบการใช้สัญลักษณ์ก็ด้วยปัจจัยเดียวกันกับการเขียนแสดงแทนด้วยข้อความดังกล่าวมาแล้ว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำข้อมูลวิจัยไปใช้

1. ครูควรออกแบบและเลือกปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่นำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียน หากนักเรียนมีความสามารถทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับกลางลงไป งานทางคณิตศาสตร์ควรใช้ภาษาให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรม สถานการณ์มีความเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ปัจจุบัน หรือสิ่งของในชีวิตประจำวันที่ต้องนำไปใช้จริง ๆ และกิจกรรมควรมีความน่าดึงดูดใจ เช่น กิจกรรมที่ 6 ชีปนาวุธเชิงเส้นเป็นกิจกรรมที่นำมาประยุกต์ใช้กับการวาดกราฟจากความสัมพันธ์เชิงเส้นที่กำหนดให้โดยจับฉลาก และเชื่อมโยงกับการวาดเรือที่สมมติจากช่องสองช่อง

2. ครูควรฝึกฝนให้นักเรียนทำความเข้าใจปัญหาด้วยตนเอง แสดงแนวคิดในการดำเนินการแก้ปัญหาโดยเขียนออกมาเป็นข้อความ ใช้สัญลักษณ์ หรือวาดรูปเพื่อแก้ปัญหา และใช้ความรู้เดิมในการแก้ปัญหาเพื่อให้นักเรียนสามารถค้นพบ เรียนรู้ และแก้ปัญหาที่หลากหลายและเชื่อมโยงไปสู่การบูรณาการในการแก้ปัญหา และควรเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถใช้ดินสอเพื่อวาดรูปได้ด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเชื่อมโยงชีวิตจริงกับโลกของคณิตศาสตร์ได้ และทำให้เห็นความสำคัญของคณิตศาสตร์ ในการวิจัยครั้งต่อไปควรนำรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้นี้ไปใช้เนื่องจากในทุกกระบวนการของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนั้นสามารถส่งเสริมการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ได้ทุกด้าน และควรศึกษาวิธีการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ทั้งหมดนอกเหนือจากการแสดงแทนทั้งข้อความ รูปภาพ และสัญลักษณ์ เช่น การใช้สิ่งของ การใช้กราฟ การใช้ตาราง เพื่อแนะนำให้นักเรียนรู้จักวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐกานต์ อารีรัตน์เวช. การวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวปฏิบัติการสอน 5 ขั้น ที่ส่งเสริมการนำเสนอตัวแทนความคิดทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ฟังก์ชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2565.
- ดวงมณี ยะอัมพันธ์. “โมเดลการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์เพื่อออกแบบการเรียนการสอนคณิตศาสตร์,” วารสารวิชาการ **ธรรมทรรศน์**. 22, 3 (กรกฎาคม-กันยายน 2565): 423-436.
- พรรณทิภา ทองนวล. ผลของการจัดการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวาโดยเน้นการใช้ตัวแทนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการให้เหตุผลและความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ความสัมพันธ์และฟังก์ชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554.
- พระพันธ์วัฒน์ ธมมวฑฒโน และวิทยา ทองดี. “การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน,” วารสาร **มจร อุบลปริทรรศน์**. 7, 1 (มกราคม-เมษายน 2565): 967-976.
- พิชญ์สินี ชมภูคำ. การจัดการกระบวนการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์. เชียงใหม่: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต 1, 2547.
- มาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้, สำนัก. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: ชุมชนมุสहरณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2550.

- รังสรรค์ ทองสุกนอก. ชุดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ (Problem-Based Learning) เรื่องทฤษฎีจำนวนเบื้องต้น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2547.
- รุสตา จะปะเกีย. ผลของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาและความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2558.
- วิระสิทธิ์ มาตอำพร. การพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ร่วมกับแนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) เรื่องการประยุกต์ร้อยละ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2563.
- ศุภฤกษ์ บัวเสนาะ. ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาการคิดเชิงคณิตศาสตร์ เรื่อง สถิติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต ศึกษามหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 2563.
- ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, สถาบัน. ผลการประเมิน PISA 2018 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท), 2564.
- สิริพร ทิพย์คง. “เทคนิคการสอนคณิตศาสตร์,” *วารสารคณิตศาสตร์ปริมา*. 64, 699 (กันยายน-ธันวาคม 2562): 6-24.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559.
- สุวิมล ว่องวานิช. *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.
- อัมพร ม้าคนอง. *คณิตศาสตร์สำหรับครูมัธยม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2558.
- . *ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2559.
- อรชร ภูบุญเดิม. การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์เรื่อง โจทย์สมการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการใช้ตัวแทน (Representation). วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.
- Acharya, B.R. “Factors Affecting Difficulties in Learning Mathematics by Mathematics Learners,” *International Journal of Elementary Education*. 6, 2 (April 2017): 8-15.
- Lestari, I., N. Kesumawati and Y. L. Ningsih. “Mathematical representation of grade 7 students in set theory topic through problem-based learning,” *Infinity*. 9, 1 (February 2020): 103-110.
- Mainali, B. “Representation in Teaching and Learning Mathematics,” *International Journal of Education in Mathematics, Science and Technology (IJEMST)*. 9, 1 (January 2021): 1-21.
- O’ Brien, T. C., C. Wallach and C. Mash-Duncan. “Problem-based learning in mathematics,” *The Mathematics Enthusiast*. 8, 1 (2011): 147-159.
- Syahputra, E. and R. I. T. Marpaung. “Students’ mathematics representation and the alternative solutions,” In: Rajagukguk J., editors. *AISTEEL 2016*. Proceedings of the 1st Annual International Seminar on Transformative Education and Educational Leadership: 19 November 2016; Medan, Indonesia. Medan, Indonesia, 2016. pp. 260-266.
- Utami, P. R., I. Junaedi and I. Hidayah. “Mathematical representation ability of students’ grade X in mathematics learning on problem based learning,” *Unnes Journal of Mathematics Education*. 7, 3 (November 2018): 164-171.

แนวทางการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานีรถไฟสุรินทร์
Guidelines for Public Service Quality Management Based on Sanghahavattu 4
of Surin Railway Station

เฉลิมพล นนทมาลย์ สีน งามประโคน และวิเศษ ชินวงศ์
Chalernmpol Nontaman, Sin Ngamprakhon, and Wiset Chinnawong

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษาศึกษา หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Buddhist Educational Administration, Master of Education
Mahachulalongkomrajavidyalaya University
E-mail: Chalernmpolntm@gmail.com

Received: May 7, 2024; Revised June 24, 2024; Accepted: June 25, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพของการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนของสถานีรถไฟสุรินทร์ 2) ศึกษาวิธีการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานีรถไฟสุรินทร์ และ 3) เสนอแนวทางการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานีรถไฟสุรินทร์ มีขอบเขตการวิจัยในด้านคุณภาพการให้บริการทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านลักษณะทางกายภาพของการให้บริการ 2) ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ 3) ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ 4) ด้านการให้ความมั่นใจต่อผู้รับบริการ และ 5) ด้านการเข้าใจและเห็นใจผู้รับบริการ เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมวิธี แบ่งออกเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามโดยมีระดับค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .82 เพื่อศึกษาสภาพของการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนของสถานีรถไฟสุรินทร์ โดยตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ประชาชนผู้มาใช้บริการที่สถานีรถไฟสุรินทร์ จำนวน 379 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ แล้วนำผลการสำรวจมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อนำมาวิเคราะห์และทำการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้ข้อคำถามจากผลสำรวจที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และใช้การสนทนากลุ่ม ในการศึกษาความเห็นของพนักงานฝ่ายปฏิบัติการเดินรถของการรถไฟแห่งประเทศไทยที่เป็นกลุ่มเป้าหมายและประชาชนผู้รับบริการ เพื่อศึกษาวิธีการและนำเสนอแนวทางการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานีรถไฟสุรินทร์

ผลการวิจัยพบว่า

สภาพของการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนของสถานีรถไฟสุรินทร์ทั้ง 5 ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก

คำสำคัญ: การบริหารคุณภาพการให้บริการ หลักสังคหวัตถุ 4 สถานีรถไฟสุรินทร์

Abstract

The objectives of this research are to 1) study the condition of quality management of public services at Surin Railway Station, 2) study methods of quality management of public services according to the 4 Sangkhahavattu principles of Surin Railway Station, and 3) propose guidelines for quality management. Providing public services according to the principles of Sanghahavattu 4 at Surin Railway Station. There are 5 areas of research in service quality: 1) physical characteristics of service, 2) reliability, 3) responsiveness to

service recipients, 4) Giving confidence to service recipients and 5) Understanding and sympathizing with service recipients It is a mixed methods research. It is divided into survey, quantitative and qualitative research. Through quantitative research, the researcher created a questionnaire. The reliability level of the questionnaire was 0.82 to study the condition of quality management of public services at Surin Railway Station. The sample used in this research included 379 people who used the services at Surin Railway Station. Using random sampling method Then take the survey results and find the average. and standard deviation to analyze and conduct qualitative research. Using in-depth interviews. Using questions from the survey results that have the lowest average. and use group discussions In studying the opinions of the train operating staff of the State Railway of Thailand who are the target group and the public who receive the service to study methods and present guidelines for quality management of public services according to the 4 Sanghawathu principles of Surin Railway Station.

The research findings were as follows.

The condition of quality management of public services at Surin Railway Station in all 5 areas is overall at a high level.

Keywords: Service Quality Management, Sanghawathu 4, Surin Railway Station.

บทนำ

การรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) มีประวัติการก่อตั้งมาอย่างยาวนานตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ถือเป็นความภาคภูมิใจของประชาชนชาวไทย อยู่เคียงคู่มากับการพัฒนาประเทศ เป็นรัฐวิสาหกิจที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยเมื่อพิจารณาด้วังกำลังคน ปัจจุบันมีเส้นทางเดินรถทุกสายรวมเป็นระยะทางทั้งสิ้น 4,507.88 กิโลเมตร สามารถให้บริการผู้โดยสารได้ทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่า 85.3 ล้านคน และให้บริการขนส่งสินค้าคิดเป็นน้ำหนักไม่ต่ำกว่า 8.7 ล้านตันต่อปี โดยที่ผ่านมารฟท. มีบทบาทสำคัญในการให้บริการสาธารณสุขไปรษณีย์ขั้นพื้นฐานด้านคมนาคมที่อยู่ใกล้ชิดประชาชน สร้างความเจริญให้กับเมืองและพื้นที่สถานีในจังหวัดต่าง ๆ ที่รถไฟผ่าน และกระจายความเจริญจากส่วนกลางไปยังพื้นที่ห่างไกล ประชาชนสามารถเดินทางและขนส่งสินค้าได้อย่างสะดวก (อัฐนันท์ ชลาชนานาวิน, 2560)

ปัญหาของการให้บริการ ในปัจจุบันพบว่าปัญหาที่พบบ่อย เช่น ความล่าช้าของขบวนรถ การรอคิวขึ้นรถ การสื่อสารที่ไม่ชัดเจน หรือเกิดข้อผิดพลาดในตัวโดยสาร เป็นต้น ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างผู้ใช้บริการกับเจ้าหน้าที่ จากประเด็นที่กล่าวมาไม่ว่าจะหน่วยงานใดก็ตามทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการยังสามารถพึ่งพาอาศัยสังเคราะห์กันตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

หลักพุทธธรรมที่ชื่อว่า หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นอีกหลักพุทธธรรมหนึ่งในคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักธรรมที่เกี่ยวกับการสงเคราะห์กันและกัน เป็นหลักธรรมหนึ่งซึ่งช่วยให้การบริหารงานภายในองค์กรเป็นไปด้วยความราบรื่น เพราะเป็นหลักธรรมที่ยึดเหนี่ยวจิตใจคน และประสานหมู่ชนไว้ในความสามัคคี (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2543) สังคหวัตถุ 4 หมายถึง เครื่องมือหรือหลักธรรมที่ช่วยประสานคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นเครื่องช่วยขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้คนอยู่ร่วมกันด้วยความรัก สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับสังคม เป็นธรรมอันจะก่อให้เกิดความผาสุกในบ้านเมืองและประเทศชาติ (พระสุนทร ธมมธโร (บุญคง), 2560) แนวทางการปรับปรุงการให้บริการคือ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้พอเพียง เน้นย้ำให้มีจิตใจรักงานบริการ ให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนการให้บริการด้วยความเสมอภาค และเท่าเทียมกัน (กมลวรรณ แสนคำลือ, 2557) จากประเด็นปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานีรถไฟสุรินทร์ เพื่อศึกษาความ

ความเห็นของประชาชนต่อการใช้บริการของสถานีรถไฟว่าเป็นอย่างไร เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปเสนอแนวทางเพื่อพัฒนาปรับปรุงในเรื่องการพัฒนาคุณภาพลักษณะและคุณภาพการให้บริการต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพของการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนของสถานีรถไฟสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาวิธีการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานีรถไฟสุรินทร์
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานีรถไฟสุรินทร์

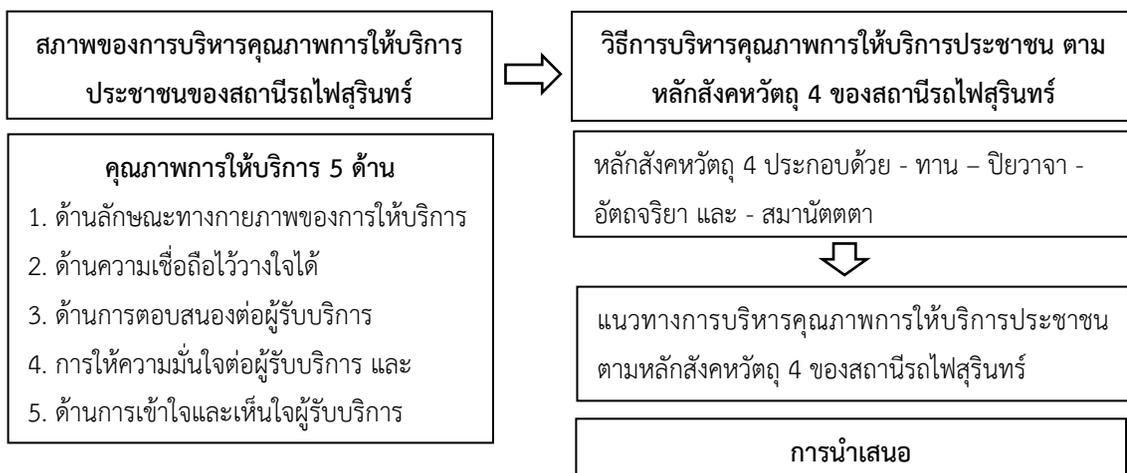
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Method Research) ซึ่งใช้วิธีการเชิงสำรวจ เชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยการสร้างแบบสอบถามโดยใช้คุณภาพการให้บริการทั้ง 5 ด้าน มาเป็นเกณฑ์ในการทำแบบสอบถาม ได้ระดับค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Cronbach Alpha) เท่ากับ 0.82 จากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน แล้วนำผลที่ได้ไปศึกษาสภาพของการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนของสถานีรถไฟสุรินทร์ ตัวอย่างได้แก่ประชาชนผู้ใช้บริการที่สถานีรถไฟสุรินทร์ จำนวน 379 คน อ้างอิงจากข้อมูลผู้ใช้บริการในเดือน กรกฎาคม ถึง สิงหาคม 2565 จากจำนวน 33,841 คน แล้วกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970) ได้เท่ากับ 379 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ เพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อศึกษาความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ พนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับงานบริหารคุณภาพการให้บริการ และประชาชนผู้รับบริการ เพื่อศึกษาวิธีการและนำเสนอแนวทางการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานีรถไฟสุรินทร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปสภาพของการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนของสถานีรถไฟสุรินทร์ สรุปภาพรวม ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อสภาพของการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนของสถานีรถไฟสุรินทร์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .60

สภาพของการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชน ของสถานีรถไฟสุรินทร์	N = กลุ่มตัวอย่าง 379 ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง			
	\bar{x}	S	แปรผล	ลำดับดับ
ด้านลักษณะทางกายภาพของการให้บริการ	4.37	.62	มาก	3
ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้	4.43	.59	มาก	1
ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ	4.40	.56	มาก	2
ด้านการให้ความมั่นใจต่อผู้รับบริการ	4.36	.59	มาก	4
ด้านการเข้าใจและเห็นใจผู้รับบริการ	4.34	.62	มาก	5
ภาพรวม	4.38	.60	มาก	

2. สรุปผลที่ได้จากการสัมภาษณ์

2.1 ด้านลักษณะทางกายภาพของการให้บริการ

2.1.1 สถานีรถไฟสุรินทร์ ควรมียุทธศาสตร์ดูแลความสะอาดและจัดให้มีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องน้ำที่เพียงพอต่อป็นนี้ 1) จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องน้ำให้ครบถ้วนและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน (ทาน) 2) ทำความสะอาดห้องน้ำก่อนและหลังขบวนรถเข้าออกอย่างสม่ำเสมอทุก ๆ 1 ชั่วโมง (สมานัตตตา) และ 3) จัดให้มีจำนวนห้องน้ำที่เพียงพอสำหรับผู้รับบริการและปฏิบัติตามมาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด (อรรถจริยา)

2.1.2 สถานีรถไฟสุรินทร์ ควรมียุทธศาสตร์ให้บริการประชาชนที่ตรงต่อเวลา ดังต่อไปนี้ 1) มีการประชาสัมพันธ์และแนะนำข้อมูลการเดินทางโดยรถไฟให้กับผู้รับบริการ กรณีที่รถไฟมาไม่ตรงเวลา เจ้าหน้าที่ควรใช้คำพูดที่สุภาพในการทำความเข้าใจกับผู้รับบริการ (ปิยวาจา) 2) ตรวจสอบดูแลอุปกรณ์รถจักรและขบวนรถอย่างสม่ำเสมอ มีการซ่อมบำรุงตามวาระ (สมานัตตตา) และ 3) มาปฏิบัติงานตามหน้าที่ตรงต่อเวลาและมีการเตรียมพร้อมก่อนเวลาปฏิบัติงานทุกครั้ง (อรรถจริยา)

2.2 ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้

2.2.1 สถานีรถไฟสุรินทร์ ควรมียุทธศาสตร์ให้บริการประชาชนด้วยความคล่องแคล่วแบบมืออาชีพได้ ดังต่อไปนี้ 1) ดูแลเอาใจใส่ผู้รับบริการทุกคนด้วยคำพูดที่สุภาพ เป็นกันเองกับผู้รับบริการ (ปิยวาจา) 2) มีรูปแบบและวิธีการให้บริการที่ทันสมัย สร้างองค์ความรู้และถ่ายทอดเพื่อพัฒนางานให้บริการประชาชนตามระบบและขั้นตอนกำหนด (อรรถจริยา) และ 3) พนักงานได้รับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ มีการจัดฝึกอบรมตามแผนและมีการเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มปฏิบัติงานทุกครั้ง (สมานัตตตา)

2.2.2 สถานีรถไฟสุรินทร์ ควรมียุทธศาสตร์ให้บริการด้วยความจริงใจต่อผู้รับบริการทุกคนดังต่อไปนี้ 1) ปฏิบัติต่อผู้รับบริการทุกคนเหมือนญาติของตนเอง ให้บริการด้วยความจริงใจ ดูแลให้คำแนะนำและใช้คำพูดที่สุภาพกับผู้รับบริการทุกคน (ปิยวาจา) 2) ให้บริการด้วยความเสมอภาค ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง จริงใจและเป็นกันเองกับทุกคน (สมานัตตตา) และ

3) ดูแลเอาใจใส่ผู้รับบริการทุกคนให้สามารถเดินทางสู่เป้าหมายได้อย่างปลอดภัย และให้การช่วยเหลือเมื่อได้รับการร้องขอ (อัตถจริยา)

2.3 ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ

2.3.1 สถานีรถไฟสุรินทร์ ควรมีวิธีการแนะนำการให้บริการกับประชาชนด้วยความ เต็มใจ ดังต่อไปนี้

1) ประกาศแจ้งเตือนและประชาสัมพันธ์ให้ผู้รับบริการทราบถึงขั้นตอนการเข้ารับบริการทุกครั้งอย่างสม่ำเสมอ (สมานัตตตา) 2) แนะนำวิธีการเดินทางโดยรถไฟและจุดเชื่อมต่อขบวนรถกับผู้รับบริการอย่างสุภาพ (ปิยวาจา) และ 3) แสดงออกต่อผู้รับบริการด้วยความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อแบ่งปัน ดูแลเอาใจใส่ด้วยมิตรภาพที่ดี (ทาน)

2.3.2 สถานีรถไฟสุรินทร์ ควรมีวิธีการให้บริการประชาชนด้วยความเป็นธรรม ดังต่อไปนี้ 1) ให้บริการกับผู้รับบริการทุกคนโดยไม่แบ่งชนชั้น ไม่ดูถูกดูแคลน ให้บริการด้วยความความเสมอภาค รวมทั้งแจ้งอัตราค่าโดยสารที่เป็นธรรมกับผู้รับบริการทุกประเภท (สมานัตตตา) 2) ให้คำแนะนำที่สุภาพสำหรับการเดินทางแก่ผู้รับบริการทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติ (ปิยวาจา) และ 3) จัดลำดับการให้บริการก่อนหลังและคอยดูแลช่วยเหลือผู้รับบริการขณะขึ้นลงขบวนรถทุกขบวน (อัตถจริยา)

2.4 ด้านการให้ความมั่นใจต่อผู้รับบริการ

2.4.1 สถานีรถไฟสุรินทร์ ควรมีวิธีการจัดการให้มีระบบรักษาความปลอดภัยและการเฝ้าระวังป้องกันสำหรับผู้รับบริการทุกราย ดังต่อไปนี้ 1) มีมาตรการเฝ้าระวังป้องกันภายในบริเวณสถานีรถไฟ โดยจัดให้มีเจ้าหน้าที่ รมภ.กระจายกันอยู่โดยรอบบริเวณที่มีความเสี่ยงหรือแสงสว่างไม่เพียงพอ จัดสถานที่สูบบุหรี่แยกห่างจากพื้นที่ผู้โดยสาร และหากเกิดเหตุฉุกเฉินสามารถเรียกเจ้าหน้าที่ได้ทันที (อัตถจริยา) 2) จัดให้มีเจ้าหน้าที่และ รมภ. อยู่ดูแลความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอทั้งกลางวันและกลางคืนให้ผู้รับบริการสามารถมองเห็นได้ตลอดเวลา (สมานัตตตา) และ 3) จัดให้มีเจ้าหน้าที่และพนักงานรักษาความปลอดภัยคอยให้คำแนะนำด้วยคำพูดที่สุภาพ ป้องกันและช่วยเหลือผู้รับบริการขณะขึ้นลงขบวนรถตามหมายเลขคันที่เลขที่นั่งและขณะลงจากขบวนรถ (ปิยวาจา)

2.4.2 สถานีรถไฟสุรินทร์ ควรมีวิธีการให้บริการประชาชนที่มีมาตรฐานตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้ 1) มีการตรวจสอบระบบการให้บริการอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ทุกชนิดให้ครบถ้วนและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งานทุกขั้นตอนอย่างสม่ำเสมอ (สมานัตตตา) 2) จัดฝึกอบรมพนักงานเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการให้บริการประชาชน รวมทั้งรับฟังความคิดเห็น และ คำแนะนำจากผู้รับบริการเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนามาตรฐานการให้บริการ (อัตถจริยา) และ 3) ให้คำแนะนำแก่ผู้รับบริการด้านข้อมูลการเดินทางและขั้นตอนการใช้บริการรถไฟด้วยคำพูดความสุภาพอ่อนโยน ยิ้มแย้มแจ่มใส (ปิยวาจา)

2.5 ด้านการเข้าใจและเห็นใจผู้รับบริการ

2.5.1 สถานีรถไฟสุรินทร์ ควรมีวิธีการจัดให้มีห้องน้ำสำหรับคนพิการ ดังต่อไปนี้ 1) จัดให้มีห้องน้ำและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการอย่างน้อย 1 ห้อง มีอุปกรณ์ภายในห้องน้ำครบถ้วนและอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน (ทาน) 2) ห้องน้ำสำหรับคนพิการมีอุปกรณ์แจ้งเตือนเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด (อัตถจริยา) และ 3) จัดให้มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลความปลอดภัยและช่วยเหลือคนพิการขณะเข้าออกจากห้องน้ำ ด้วยคำพูดที่สุภาพแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจ (ปิยวาจา)

2.5.2 สถานีรถไฟสุรินทร์ ควรมีวิธีการจัดให้มีทางลาดและรถวีลแชร์สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องด้านร่างกายและการเคลื่อนไหวภายในสถานีรถไฟและบนขบวนรถ ดังต่อไปนี้ 1) จัดให้มีทางลาดและรถวีลแชร์ที่เพียงพอเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้รับบริการที่มีความบกพร่องด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (ทาน) 2) ตรวจสอบ ดูแลทางลาดและจุดจอดรถวีลแชร์ให้ได้มาตรฐานและสามารถใช้งานได้โดยสะดวก มีจุดเชื่อมต่อขึ้นลงระหว่างชานชาลา (อัตถจริยา) และ 3) จัดให้มีเจ้าหน้าที่คอยช่วยเหลือผู้รับบริการที่มีความบกพร่องด้านร่างกายและการเคลื่อนไหวขณะขึ้นหรือลงจากขบวนรถด้วยคำพูดที่สุภาพและแสดงออกถึงความเห็นอกเห็นใจทุกคน (ปิยวาจา)

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเพื่อเสนอวิธีการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 สถานีรถไฟสุรินทร์ แสดงในรูปภาพดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 วิธีการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 สถานีรถไฟสุรินทร์

3. สรุปผลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

3.1 ด้านลักษณะทางกายภาพของการให้บริการ

3.1.1 สถานีรถไฟสุรินทร์ ควรมีแนวทางดูแลความสะอาดและจัดให้มีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องน้ำที่เพียงพอ ดังต่อไปนี้ 1) ควรเปิดให้บริการห้องน้ำตลอด 24 ชั่วโมง และจัดให้มีการดูแลความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ (สัปดาห์ละครั้ง) 2) ควรมีจำนวนห้องน้ำที่เพียงพอและมีสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องน้ำที่ครบถ้วนอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน มีมาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด (ทาน) และ 3) ควรจัดให้บริการห้องน้ำฟรีเนื่องจากรถไฟเป็นสาธารณูปโภคที่รัฐดำเนินการเพื่อประโยชน์ของประชาชน และควรมีเพจเฟซบุ๊กของสถานีเพื่อเปิดรับข้อเสนอแนะคำติชมได้ตลอดเวลา (อัครฉวีริยา)

3.1.2 สถานีรถไฟสุรินทร์ ควรมีแนวทางให้บริการประชาชนที่ตรงต่อเวลาดังต่อไปนี้ 1) ควรจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้งาน มีการตรวจสอบอุปกรณ์ขบวนรถและสภาพทางให้มีความพร้อมในการให้บริการ พนักงานมาปฏิบัติงานตามหน้าที่ตรงต่อเวลาและเตรียมความพร้อมก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง (อัครฉวีริยา) 2) ควรประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลการเดินทางแบบเรียลไทม์เพื่อให้ผู้รับบริการเข้าถึงได้หลากหลายช่องทาง เช่น แอปพลิเคชัน ไลน์ เฟซบุ๊ก และพนักงานให้คำแนะนำการเดินทางด้วยถ้อยคำที่สุภาพเป็นกันเอง (ปิยวาจา) และ 3) ควรจัดระบบขบวนรถทางไกลและรถท้องถิ่นให้เข้าออกตรงตามเวลาอย่างสม่ำเสมอ กรณีเกิดเหตุจำเป็นมีความล่าช้าได้ไม่เกิน 20 นาที และมีการแจ้งข้อมูลให้ผู้รับบริการทราบทุกครั้ง (สมานัตตตา)

3.2 ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้

3.2.1 สถานีรถไฟสุรินทร์ ควรมีแนวทางให้บริการประชาชนด้วยความคล่องแคล่วแบบมืออาชีพดังต่อไปนี้ 1) ควรมีคู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานให้กับพนักงานทุกตำแหน่งและมีรูปแบบวิธีการให้บริการที่ทันสมัย มีการใช้สื่อเทคโนโลยีและเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ ให้ความสำคัญเรื่องความปลอดภัยเป็นอันดับแรก (อัครฉวีริยา) 2) ควรมีการอบรมให้ความรู้กับพนักงานอย่างสม่ำเสมอทุก ๆ เข้ามีการเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มปฏิบัติงานในหน้าที่ทุกครั้ง (สมานัตตตา) และ 3) ควรจัดระบบให้บริการประชาชนของพนักงานรถไฟด้วยความสุภาพ ใช้ถ้อยคำสุภาพ (ปิยวาจา)

3.2.2 สถานีรถไฟสุรินทร์ ควรมีแนวทางให้บริการด้วยความจริงใจต่อผู้รับบริการทุกคนดังต่อไปนี้ 1) ควรใช้ถ้อยคำที่สุภาพให้เกียรติผู้รับบริการทุกคน กรณีขบวนรถล่าช้าควรแจ้งข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจนเพื่อให้ผู้รับบริการสามารถวางแผนการเดินทางได้ด้วยตนเองแสดงออกถึงความจริงใจ (ปิยวาจา) 2) ควรให้คำแนะนำการเดินทางที่เป็นประโยชน์สอดคล้องเหมาะสมต่อสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้รับบริการ (อัครฉวีริยา) และ 3) ควรจัดระบบการดูแลเอาใจใส่ขณะผู้รับบริการ

ขึ้นลงขบวนรถไฟ ในความสำคัญเรื่องความปลอดภัยและปฏิบัติต่อผู้รับบริการทุกคนด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน (สมานัตตดา)

3.3 ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ

3.3.1 สถานีรถไฟสุรินทร์ ควรมีแนวทางแนะนำการให้บริการกับประชาชนด้วยความ เต็มใจ ดังต่อไปนี้

1) ควรให้บริการประชาชนทุกคนด้วยความเป็นมิตร และแนะนำวิธีการเดินทางรถไฟด้วยถ้อยคำที่สุภาพและเต็มใจ (ปิยวาจา) 2) ควรพัฒนาบุคลากรให้มีจิตสำนึกการให้บริการด้วยความเต็มใจ ให้อภัยและทำที่แสดงออกถึงความยินดีให้บริการ ควรจัดให้มีแอปพลิเคชันหรือช่องทางออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อให้ข้อมูลที่ครบถ้วนกับผู้รับบริการ (ทาน) และ 3) ควรจัดระบบประชาสัมพันธ์ให้ผู้รับบริการทราบถึงขั้นตอนการเข้ารับบริการทุกครั้ง และขณะขบวนรถไฟเข้าออกสถานีมีการแจ้งเตือนอย่างสม่ำเสมอ (สมานัตตดา)

3.3.2 สถานีรถไฟสุรินทร์ ควรมีแนวทางให้บริการประชาชนด้วยความเป็นธรรม ดังต่อไปนี้ 1) ควรจัดระบบการให้บริการก่อนหลัง และมีการเปิดจำหน่ายตั๋วล่วงหน้าก่อนวันเดินทางโดยผู้รับบริการสามารถเข้าถึงข้อมูลในระบบออนไลน์ได้ กรณีตัวเต็มพนักงานให้การช่วยเหลือแนะนำทางเลือกที่ดีที่สุดโดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้รับบริการก่อนเสมอ (อัตถจริยา) 2) ควรให้บริการทุกคนด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน รวมทั้งมีการตรวจสอบขบวนรถไฟอย่างสม่ำเสมอไม่ควรให้เกิดความเสียหายระหว่างการเดินทาง (สมานัตตดา) และ 3) ควรจัดระบบการชื้อขายบัตรโดยสารที่เป็นธรรมและเหมาะสมกับผู้รับบริการ หากมีการซื้อตั๋วผิดควรให้ความช่วยเหลือแนะนำด้วยความสุภาพ กรณีรถขบวนรถไฟไม่สามารถให้บริการได้ควรชดเชยคืนค่าโดยสารและมีแผนขนถ่ายกรณีฉุกเฉิน (ทาน)

3.4 ด้านการให้ความมั่นใจต่อผู้รับบริการ

3.4.1 สถานีรถไฟสุรินทร์ ควรมีแนวทางจัดการให้มีระบบรักษาความปลอดภัยและการเฝ้าระวังป้องกันสำหรับผู้รับบริการทุกราย ดังต่อไปนี้ 1) ควรจัดระบบการรักษาความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมง มีกล้อง CCTV. และอุปกรณ์ที่ใช้ในการรักษาความปลอดภัยที่มีมาตรฐานและทันสมัย (อัตถจริยา) 2) ควรจัดระบบประชาสัมพันธ์เพื่อแจ้งเตือนไม่ให้เกิดความผิดพลาดกฎหมายและมีพนักงานรักษาความปลอดภัยอยู่ประจำตามจุดเสี่ยงเพื่อเฝ้าระวังป้องกันอย่างสม่ำเสมอ (สมานัตตดา) และ 3) ควรจัดระบบความปลอดภัยให้มีเจ้าหน้าที่ และพนักงานรักษาความปลอดภัยคอยให้ความช่วยเหลือผู้รับบริการขณะขึ้นและลงจากขบวนรถไฟได้รับความสะดวกและความปลอดภัย (ทาน)

3.4.2 สถานีรถไฟสุรินทร์ ควรมีแนวทางให้บริการประชาชนที่มีมาตรฐานตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้

1) ควรจัดระบบการพัฒนาบุคลากรให้ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการให้บริการประชาชน มีมาตรฐานการปฏิบัติงานให้กับพนักงานทุกตำแหน่งและยกระดับให้เป็นสากล (อัตถจริยา) 2) ควรมีระบบการตรวจสอบมาตรฐานการให้บริการ รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ทุกชนิดอย่างสม่ำเสมอให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานตลอดเวลา พนักงานเกิดความมั่นใจไม่เกิดข้อบกพร่อง (สมานัตตดา) และ 3) ควรมีการตรวจสอบมาตรฐานความปลอดภัยบริเวณจุดตัดทางรถไฟกับถนนรถยนต์เพื่อป้องกันเหตุอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (ทาน)

3.5 ด้านการเข้าใจและเห็นใจผู้รับบริการ

3.5.1 สถานีรถไฟสุรินทร์ ควรมีแนวทางจัดให้มีห้องน้ำสำหรับคนพิการ ดังต่อไปนี้ 1) ควรจัดสภาพห้องน้ำ

และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการอย่างเพียงพอมีอุปกรณ์ภายในห้องน้ำครบถ้วน และอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน มีมาตรฐานระดับสากล (ทาน) 2) ควรพัฒนาห้องน้ำสำหรับคนพิการให้มีมาตรฐานตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด มีความสะดวก ปลอดภัย และความสะอาด (อัตถจริยา) และ 3) ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลความปลอดภัยและช่วยเหลือคนพิการขณะเข้าและออกจากห้องน้ำอย่างสม่ำเสมอ (สมานัตตดา)

3.5.2 สถานีรถไฟสุรินทร์ ควรมีแนวทางจัดให้มีทางลาดและรถวีลแชร์สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องด้านร่างกาย

และการเคลื่อนไหวภายในสถานีรถไฟและบนขบวนรถไฟ ดังนี้ 1) ควรจัดให้มีทางลาดและรถวีลแชร์ที่เพียงพอเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้รับบริการที่มีความบกพร่องด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว และให้ความช่วยเหลือทันทีเมื่อได้พบเห็น (ทาน) 2) ควรมีการตรวจสอบดูแลทางลาดและจุดจอดรถวีลแชร์ให้ได้มาตรฐานและปรับปรุงให้สามารถใช้งานได้โดยสะดวก มีจุด

เชื่อมต่อกันระหว่างชานชาลาและจุดจำหน่ายตั๋ว (อัตตจริยา) และ 3) ควบคุมให้มีเจ้าหน้าที่คอยให้การช่วยเหลือผู้รับบริการที่มีความบกพร่องด้านร่างกายและการเคลื่อนไหวขณะขึ้นหรือลงจากขบวนรถให้ได้รับความสะดวกและความปลอดภัยอยู่เสมอ (สมานัตตดา)

สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย เพื่อเสนอแนวทางการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 สถานีรถไฟสุรินทร์ แสดงในรูปภาพดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2 แนวทางการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 สถานีรถไฟสุรินทร์

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนของสถานีรถไฟสุรินทร์ พบว่าผู้รับบริการมีความคิดเห็นต่อสภาพของการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนของสถานีรถไฟสุรินทร์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของเกษมณี พิมพิ้งาม และคณะ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาคุณภาพการให้บริการสถานีรถไฟของสถานีรถไฟบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าการศึกษาคูณภาพการให้บริการสถานีรถไฟของสถานีรถไฟบุรีรัมย์อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงจากด้านที่มีค่ามากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านรายได้ด้านความปลอดภัย ด้านสถานที่และด้านการบริการ เช่นเดียวกับการวิจัยของจักรพันธ์ คันทะ (2564) ได้วิจัยเรื่องคุณภาพการให้บริการแก่ผู้โดยสารของสถานีรถไฟหัวลำโพง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการให้ความเชื่อมั่นกับผู้ใช้โดยสาร ด้านการเข้าใจของผู้โดยสาร ด้านความปลอดภัยในการใช้บริการ ด้านการตอบสนองความต้องการ และด้านความเชื่อถือว่าไว้วางใจได้ จากผลการวิจัยที่พบเมื่อพิจารณารายข้อในแต่ละด้านที่เห็นด้วยมากที่สุด คือ ด้านความเชื่อถือว่าไว้วางใจได้ เรื่อง สถานีรถไฟสุรินทร์มีการให้บริการประชาชนด้วยความเต็มใจไม่เลือกปฏิบัติ (สมานัตตดา) ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ เรื่อง สถานีรถไฟสุรินทร์มีการให้บริการประชาชนทุกกลุ่มที่มาใช้บริการ (สมานัตตดา) ด้านลักษณะทางกายภาพของการให้บริการ เรื่อง เจ้าหน้าที่ของสถานีรถไฟสุรินทร์มีการแต่งกายเหมาะสมตามแบบฟอร์มที่กำหนด (อัตตจริยา) ด้านการให้ความมั่นใจต่อผู้รับบริการ เรื่อง สถานีรถไฟสุรินทร์จัดให้มีระบบการประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนขบวนรถไฟที่กำลังจะเข้าออกสถานีรถไฟ (ปิยวาจา) และ ด้านการเข้าใจและเห็นใจผู้รับบริการ เรื่อง สถานีรถไฟสุรินทร์จัดให้มีการให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการเป็นอย่างดี (ทาน) แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการของสถานีรถไฟสุรินทร์ มีการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารคุณภาพการให้บริการส่งผลให้ประชาชนผู้รับบริการเห็นด้วยกับคุณภาพการให้บริการของสถานีรถไฟสุรินทร์ในระดับ มาก

2. วิธีการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานีรถไฟสุรินทร์ จากผลการศึกษาสภาพของการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนของสถานีรถไฟสุรินทร์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสัมภาษณ์โดยใช้ประเด็นคำถามจากผลการสำรวจที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของคุณภาพการให้บริการแต่ละด้านทั้ง 5 ด้าน ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้เสนอวิธีการในการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานีรถไฟสุรินทร์ คือ ด้านลักษณะทางกายภาพของการให้บริการสถานีรถไฟสุรินทร์ ควรจะมีวิธีการดูแลความสะอาดและจัดให้มีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องน้ำที่เพียงพอ (ทาน) และควรมีวิธีการให้บริการประชาชนที่ตรงต่อเวลา (อัตถจริยา) ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ คือ สถานีรถไฟสุรินทร์ควรมีวิธีการให้บริการประชาชนด้วยความคล่องแคล่วแบบมืออาชีพได้ (อัตถจริยา) และ ควรมีวิธีการให้บริการด้วยความจริงใจต่อผู้รับบริการทุกคน(สมานัตตตา) ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ คือ สถานีรถไฟสุรินทร์ ควรมีวิธีการแนะนำการให้บริการกับประชาชนด้วยความเต็มใจ (ปิยวาจา) และ ควรมีวิธีการให้บริการประชาชนด้วยความเป็นธรรม (สมานัตตตา) ด้านการให้ความมั่นใจต่อผู้รับบริการ คือ สถานีรถไฟสุรินทร์ ควรมีวิธีการจัดการให้มีระบบรักษาความปลอดภัยและการเฝ้าระวังป้องกันสำหรับผู้รับบริการทุกราย (สมานัตตตา) และควรมีวิธีการให้บริการประชาชนที่มีมาตรฐานตามที่กำหนด (อัตถจริยา) และด้านการเข้าใจและเห็นใจผู้รับบริการ คือ สถานีรถไฟสุรินทร์ ควรมีวิธีการจัดให้มีห้องน้ำสำหรับคนพิการ (ทาน) และ ควรมีวิธีการจัดให้มีทางลาดและรถวีลแชร์สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องด้านร่างกายและการเคลื่อนไหวภายในสถานีรถไฟและบนขบวนรถ (ทาน) สอดคล้องกับคำกล่าวของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (2550) ในหนังสือธรรมนุญชีวิต ว่า สังคหวัตถุ 4 หมายถึง หลักธรรม ที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจคน และ ประสานมนุษย์ไว้ให้มีความสามัคคีกัน ประกอบด้วย 1) ทาน ให้ปัน คือ ความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ หุ่น หรือ ทรัพย์สิน สิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจและศิลปวิทยา 2) ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจง แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผลเป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงามหรือแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สามานสามัคคีเกิดไมตรีทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน 3) อัตถจริยา ทำประโยชน์แก่กัน คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกายและชวนช่วยช่วยเหลือกิจการต่าง ๆ บำเพ็ญประโยชน์รวมทั้งช่วยแก้ไข้ปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม และ 4) สมานัตตตา เอาตัวเข้าสามาน คือ ทำตัวให้เข้ากับเขาได้วางตนเสมอต้นเสมอปลายให้ ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอทันต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบและเสมอในสุขทุกข์คือ ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไข้ปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

3. ข้อเสนอแนะทางการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานีรถไฟสุรินทร์ จากผลการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ได้เสนอแนะทางการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสถานีรถไฟสุรินทร์ คือ ด้านลักษณะทางกายภาพของการให้บริการควรมีแนวทางดูแลความสะอาดและจัดให้มีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องน้ำที่เพียงพอ (ทาน) และ ควรมีแนวทางให้บริการประชาชนที่ตรงต่อเวลา (อัตถจริยา) ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ และ ควรมีแนวทางให้บริการประชาชนด้วยความคล่องแคล่วแบบมืออาชีพ (อัตถจริยา) ควรมีแนวทางให้บริการด้วยความจริงใจต่อผู้รับบริการทุกคน (อัตถจริยา) ด้านการตอบสนองต่อผู้รับบริการ ควรมีแนวทางแนะนำการให้บริการกับประชาชนด้วยความเต็มใจ (ปิยวาจา) และควรมีแนวทางให้บริการประชาชนด้วยความเป็นธรรม(สมานัตตตา) ด้านการให้ความมั่นใจต่อผู้รับบริการ ควรมีแนวทางจัดการให้มีระบบรักษาความปลอดภัยและการเฝ้าระวังป้องกันสำหรับผู้รับบริการทุกราย (อัตถจริยา) และควรมีแนวทางให้บริการประชาชนที่มีมาตรฐานตามที่กำหนด (ทาน) และ ด้านการเข้าใจและเห็นใจผู้รับบริการ ควรมีแนวทางจัดให้มีห้องน้ำสำหรับคนพิการ (ทาน) และควรมีแนวทางจัดให้มีทางลาดและรถวีลแชร์สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องด้านร่างกายและการเคลื่อนไหวภายในสถานีรถไฟและบนขบวนรถ(ทาน) จากข้อเสนอแนะดังกล่าวมีความสอดคล้องกับวิธีการบริหารคุณภาพการให้บริการประชาชนของสถานีรถไฟสุรินทร์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคุณภาพการให้บริการประชาชนยังไม่เพียงพอ ซึ่งในก่อนหน้าที่ยังไม่มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 มาเป็นเครื่องมือในการประยุกต์ใช้กับการให้บริการอย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ และอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องน้ำที่เพียงพอมีมาตรฐานในระดับสากล และให้บริการฟรีสำหรับประชาชนทั่วไป คนพิการ และผู้ที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว เปิดให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง

2. ควรมีการจัดหาขบวนรถที่ทันสมัยได้มาตรฐานสากลมาใช้งาน มีความปลอดภัยและตรงเวลา มีอุปกรณ์ช่วยเหลือกรณีฉุกเฉิน และควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูลการเดินทางขบวนรถแบบเรียลไทม์

3. ควรมีการจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ด้านการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการให้บริการสากล

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ในส่วนของสถานี ควรมีการสำรวจและวางแผนจัดหาอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกภายในห้องน้ำทุกห้อง รวมทั้งเครื่องมือและอุปกรณ์อื่น ๆ ภายในอาคารสถานี เช่น ม้านั่ง พัดลม ปลั๊กไฟ ที่ชาร์จโทรศัพท์ น้ำดื่มฟรี และอื่น ๆ ที่จำเป็นในการให้บริการประชาชนอย่างเพียงพอและครบถ้วนทั้งในสถานีและบนขบวนรถเพื่อสร้างความประทับใจตลอดระยะเวลาที่มาใช้บริการ

2. ในส่วนของความตรงต่อเวลา ควรมีการสำรวจและวางแผนในการซ่อมแซมบำรุงรักษาขบวนรถและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เพียงพอและพร้อมให้บริการ หากมีความจำเป็นควรจัดหาขบวนรถใหม่โดยเฉพาะรถนั่งและรถนอนปรับอากาศ เพื่อสร้างความประทับใจและเป็นทางเลือกให้กับประชาชนผู้รับบริการมากขึ้น

3. ในส่วนของเจ้าหน้าที่ ควรมีการสำรวจและวางแผนการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่และคุณภาพการให้บริการประชาชนอย่างมีมาตรฐาน ตามหลักธรรมสังคหัตถ์ 4 หรือหลักธรรมอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยแนวทางการสร้างกลยุทธ์การให้บริการสู่ความเป็นเลิศ เพื่อสร้างความพึงพอใจและสามารถสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริงเพื่อพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

2. ควรมีการนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนาด้านอื่น ๆ มาประยุกต์ใช้กับการบริหารงานของการรถไฟแห่งประเทศไทย

3. ควรมีการศึกษาาระบบและมาตรฐานการขนส่งทางรางที่มีประสิทธิภาพ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านเป็นอย่างสูง ที่ทำให้การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี และมีแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของการรถไฟแห่งประเทศไทย ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กมลวรรณ แสนคำลือ. การให้บริการตามหลักสังคหัตถ์ธรรมของสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองลำพูน อำเภอเมืองจังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2557.

เกษมณี พิมพ์งาม และคณะ. “การศึกษาคุณภาพการให้บริการสถานีรถไฟของสถานีรถไฟบุรีรัมย์ อำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์,” วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ. 1, 3 (พฤษภาคม-มิถุนายน, 2564): 1-12.

จักรพันธ์ คันทะ. คุณภาพการให้บริการแก่ผู้โดยสารของสถานีรถไฟหัวลำโพง. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2564.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). **ธรรมนุญชีวิต**. กรุงเทพฯ: มหาจุฬารัตนสาร, 2543.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). **ธรรมนุญชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 82, กรุงเทพฯ: พิมพ์สวย, 2550.

พระสุนทร ธมมธโร (บุญคง). **การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง**. วิทยานิพนธ์
พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2560.

อัฐนันท์ ชลายนนาวิน. **แนวทางการบริหารความเสี่ยงของการรถไฟแห่งประเทศไทยที่มีต่อโครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่
ช่วงหัวหิน-ประจวบคีรีขันธ์**. การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2560.

Katz EliHo and Brenda Danet. **Bureaucracy and the Public**. New York: Basic Books, 1973.

Kotler. P. **Marketing management**. New Jersey: Prentice. Hall International, 2005.

Millet. John D. **Management in the Public Service**. New York: McGraw-Hill, 1954.

Parasuraman. et al. "Refinement and reassessment of the SERVQUAL scale," **Journal of Retailing**. 67, 4
(1991): 420-450.

การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหา
และภาษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

The Development of English Reading Comprehension Skills Using Content and Language
Integrated Learning Management for the Eighth Graders

พิศมัย ก้อนทอง สิริสุดา ทองเฉลิม และกชกร ธิปัตดี

Pissamai Konthong, Sirisuda Thongchalem, and Goachagom Thi patdee

สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน คุรุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Curriculum and Instructional Development Program, Faculty of Education

Ubon Ratchathani Rajabhat University

email: Pissamai.kg65@ubru.ac.th

Received: April 29, 2024; Revised June 19, 2024; Accepted: July 5, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและเปรียบเทียบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 2) ศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาตามเกณฑ์ 80/80 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพิบูลมังสาหาร องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ที่เรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ ชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษ 6 ชุด และแบบทดสอบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ 1 ฉบับ ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง .86 ค่าความยากตั้งแต่ .43-.73 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .27-.60 และค่าความเชื่อมั่น .89 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีประสิทธิผล และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีทักษะการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.50/83.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ การเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา

Abstract

The research aimed to develop and compare English reading comprehension skills using content and language integrated learning management for the eighth graders, and study the efficiency values of the developed English reading comprehension kits, based on the standardized criteria of 80/80. The sample was

30 eighth graders studying in the second semester of academic year 2024 at Phibunmangsan School, Ubon Ratchathani Provincial Administration Organization, gained by cluster sampling. The research instruments were 6 English reading comprehension kits, and an English reading test, which had the index of item-objective congruence of 86., the difficulty indices between .43 to .73, the discrimination indices between .27 to .60, and the reliability value of .89. The statistics used for data analysis was percentage, mean, standard deviation, efficiency values, effective index, and t-test.

The research findings were as follows.

1. The eighth graders English reading comprehension skills were at a higher level, and their English reading comprehension scores after using the kits were statistically higher than those before using them at the .01 level of significance.

2. The developed English reading comprehension kits were efficient since the efficiency values were 88.50/83.78, which exceeded the standardized criteria of 80/80.

Keywords: English Reading Comprehension Skills, Content and Language Integrated Learning Management

บทนำ

สังคมโลกปัจจุบันการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวันโดยเฉพาะภาษาอังกฤษเนื่องจากเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการติดต่อสื่อสารและนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายเป็นรากฐานของการศึกษาและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่หลากหลายและวิสัยทัศน์ของชุมชนโลก หากผู้เรียนเข้าใจในภาษาสากลแล้ว ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาอังกฤษและใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ตามจากการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ พบว่า ประเทศส่วนใหญ่มีผลคะแนนลดลงจากผลการประเมินที่ผ่านมาในการประเมิน PISA 2022 ด้านการอ่าน ประเทศไทยได้ 409 คะแนน ดังนั้นประเทศไทยมีนักเรียนที่มีความสามารถตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไปอยู่ (ร้อยละ 47) ซึ่งระดับ 2 คือระดับพื้นฐานที่นักเรียนเริ่มแสดงว่ารู้และพอใช้ประโยชน์จากความรู้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2566) ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรส่งเสริมให้ประชากรไทยได้เรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับที่สามารถสื่อสารได้อย่างเข้าใจไม่ว่าจะเป็น การสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ

การอ่านมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากการอ่านเป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ ทักษะการอ่านมีความสำคัญและควรได้รับการส่งเสริมให้สามารถศึกษาหาความรู้ได้ตลอดชีวิต ซึ่งทักษะการอ่านเป็นหนึ่งในทักษะการเรียนรู้ที่มีความจำเป็นในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) ได้ระบุถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะช่วยให้ ได้รับข้อมูลข่าวสาร รู้เท่าทันเหตุการณ์ต่าง ๆ ทำให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ การอ่านจึงช่วยในการศึกษา ต่อในระดับที่สูงขึ้น ทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถใช้ความรู้ที่ได้จากการอ่านในการช่วย แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

ปัญหาที่พบในการอ่านภาษาอังกฤษ คือ นักเรียนอ่านแล้วไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์ในข้อความและไม่สามารถจับใจความเรื่องได้ จากการศึกษารายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2564 พบว่า ในมาตรฐานที่ 1.1

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนจุดหลักที่ควรพัฒนาผู้เรียนและข้อเสนอแนะจุดที่ควรพัฒนาผู้เรียนดังนี้ จุดที่ควรพัฒนาผู้เรียน 1. พัฒนาความสามารถในการเขียนของนักเรียน 2. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน การเขียน การสื่อสาร ของผู้เรียนให้มากยิ่งขึ้น (โรงเรียนพิบูลมังสาหาร, 2564) นอกจากนี้ระดับความสามารถในการอ่านของนักเรียนมีผลมาจากปัจจัยในหลายด้าน การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษจะประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์เพียงพอ เข้าใจความรู้เบื้องต้นของการอ่าน พัฒนาความรู้เดิมอยู่เสมอ และการเข้าใจในสิ่งที่อ่าน (บุศรา โขมพัตร, 2564)

กระบวนการเรียนการสอนของครู เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดที่สร้างสรรค์ ครูควรจัดกิจกรรมที่ได้รับบริการออกแบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับระดับสติปัญญาของผู้เรียน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดให้ผู้เรียนเข้าใจจุดประสงค์ในการอ่านและสามารถเชื่อมโยงความรู้เก่าเข้ากับความรู้ใหม่ที่ได้รับ จากผลการศึกษาวิธีการสอนในการพัฒนาทักษะการอ่าน พบว่า การจัดรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีบูรณาการเนื้อหาและภาษา เป็นแนวคิดที่จะช่วยพัฒนาให้นักเรียนเกิดความสามารถทางด้านภาษาดีขึ้น โดยการจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้ครูใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อกลางในการดำเนินการเรียนการสอน ซึ่งครูสามารถนำเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสาระอื่น และการเรียนภาษาเข้าด้วยกัน การนำเนื้อหาจากสาระวิชาอื่นมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อเกิดการบรรลุเป้าหมาย โดยมีกรอบแนวคิด 4Cs ของแนวทฤษฎีบูรณาการเนื้อหาและภาษา (Coyle, Hood and Marsh, 2010) คือ 1. เนื้อหาสาระ (Content) หมายถึง เนื้อหาสาระการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้ความรู้ สร้างความรู้ความเข้าใจได้ด้วยตนเอง 2. ทักษะการคิดหรือทักษะทางปัญญา (Cognition) หมายถึง กระบวนการเรียนรู้และทักษะคิด ที่จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ ผู้การวิเคราะห์ทางภาษาจากภาษาที่สองมาสู่ภาษาในรูปแบบของตน 3. การสื่อสารด้านภาษา (Communication) หมายถึง การเรียนรู้และการใช้ภาษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับบริบทและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับภาษา และบริบททางวัฒนธรรมในสังคมนั้น การปฏิสัมพันธ์ระหว่างการใช้ภาษาต่างประเทศในบริบทนั้นช่วยส่งเสริมต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน 4. วัฒนธรรม (Culture) หมายถึง การส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมที่หลากหลายและกับ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ความหลากหลายของวัฒนธรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวพบว่า มีผู้ศึกษาและทำการวิจัยโดยนำแนวคิดการบูรณาการเนื้อหาและภาษามาใช้ในงานวิจัย ได้แก่ Garipova and Román (2016) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านโดยการบูรณาการเนื้อหาและภาษา พบว่าการบูรณาการเนื้อหาและภาษามีประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมากทั้งในด้านการเรียนรู้เนื้อหาและการเรียนรู้ภาษาซึ่งการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการเนื้อหาและภาษาสามารถพัฒนาการอ่านของนักเรียนให้ดีขึ้นได้ สอดคล้องกับ Hamidavi, Amiz, and Gorjian (2016) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ ผลของการใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาที่มีต่อการสอนการอ่านเพื่อความเข้าใจระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่าการสอนอ่านโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษามีอิทธิพลอย่างมากต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียน พบว่า การนำการบูรณาการเนื้อหาและภาษามาใช้ในการพัฒนาการอ่านส่งผลให้การอ่านของนักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงแก้ปัญหาเกี่ยวกับการอ่านภาษาอังกฤษที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เพิ่มพูนความรู้และความสามารถพื้นฐานทางภาษาอังกฤษและควรพัฒนาตามรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ปีการศึกษา 2564 โดยจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษามาพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและจะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและเปรียบเทียบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาตามเกณฑ์ 80/80

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา (Research and Development) โดยมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอน จำนวน 12 ชั่วโมง ทดสอบก่อนเรียน 1 ชั่วโมง และทดสอบหลังเรียน 1 ชั่วโมง รวมใช้เวลา 14 ชั่วโมง โดยมีการดำเนินการดังนี้

ประชากร

ประชากรได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ศึกษาวิชาภาษาอังกฤษในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา เป็นโรงเรียนในอำเภอบึงสามพัน จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนพิบูลมังสาหาร โรงเรียนหนองบัวฮีวิทยาคม และโรงเรียนไร่ไต้ประชา องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี รวม 3 โรงเรียน จำนวน 100 คน

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/10 โรงเรียนพิบูลมังสาหาร อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอุบลราชธานี องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตัวแปรตาม คือ ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. ชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น โดยบูรณาการเนื้อหาและภาษา เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว ประเพณีวัฒนธรรม วิธีชีวิตความเป็นอยู่ จำนวน 6 ชุด โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 4.76 มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อประกอบการใช้ชุดกิจกรรมการอ่าน จำนวน 6 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ พบว่ามีค่าเฉลี่ย 4.86 มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด

2. แบบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ เพื่อวัดความเข้าใจ สรุปรประเด็นสำคัญ การถาม-ตอบสนทนา จากอ่านเนื้อหาภาษาอังกฤษ ก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 1 ชุด 30 ข้อ เป็นข้อสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพจำนวน 30 ข้อ เพื่อนำมาใช้กับนักเรียนตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม

2.1 นำแบบวัดทักษะที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของการของภาษา เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2.2 นำแบบวัดทักษะที่สร้างขึ้นและได้ปรับแก้ไขตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (IOC) มีค่า .50 ขึ้นไป ซึ่งแบบวัดทักษะที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น มีค่าความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ .86 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้

2.3 นำแบบวัดทักษะการอ่านที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาใช้ทดลองกับกลุ่มทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพิบูลมังสาหาร จำนวนนักเรียน 50 คน โดยได้มาจากการสุ่ม

2.4 นำคะแนนที่ได้มาวัดหาดัชนีความยาก (P) มีค่าความยากอยู่ระหว่าง .20-.80 และหาค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ของแบบวัดทักษะการอ่าน ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและแบบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ให้ถูกต้องสมบูรณ์แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ด้วยแบบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 30 ข้อ โรงเรียนพิบูลมังสาหาร ใช้เวลาทดสอบ 1 ชั่วโมง

2. ดำเนินการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 ชุด โดยก่อนที่จะเรียนด้วยชุดกิจกรรม ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเรียนให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจ จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจรายบุคคล ขณะเรียนผู้วิจัยได้สังเกตการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อเก็บข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งใช้เวลา 12 ชั่วโมง

3. ทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจฉบับเดียวกันกับการทดสอบก่อนเรียนเพื่อดูพัฒนาการของผู้เรียน ใช้เวลาทดสอบ 1 ชั่วโมง

4. นำคะแนนจากการทำแบบวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจทั้งก่อนเรียนและหลังเรียนมาทำการวิเคราะห์ด้วยทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาผลการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาตามเกณฑ์ 80/80

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที (t-test)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่ตั้งไว้ และวัดความคิดเห็นของตัวอย่างด้วยตนเองเพื่อเป็นการตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์หาผลการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

ตารางที่ 1 ผลการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผลการวัดทักษะการอ่าน	จำนวนนักเรียน (n)	ผลการพัฒนา				ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผล	
		คะแนนเต็ม	\bar{x}	ร้อยละ	S	ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)	ร้อยละดัชนีประสิทธิผล (E.I.)
คะแนนระหว่างเรียน	30	240	212.40	88.50	2.56	8.50	83.78
คะแนนหลังเรียน	30	30	25.13	83.78	1.91		

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนของนักเรียนมีค่าเท่ากับ 212.40 คิดเป็นร้อยละ 88.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.56 และค่าเฉลี่ยคะแนนจากการวัดทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ มีค่าเท่ากับ 25.13 คิดเป็นร้อยละ 83.78 ส่วนเบี่ยงเบน มีมาตรฐานเท่ากับ 1.91 ค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 88.50 ดังนั้นผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการอ่านเพิ่มขึ้นร้อยละ 83.78 แสดงให้เห็นว่ามีการที่ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาในระดับดี

ตอนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ค่า t

ผลการเปรียบเทียบ	n	คะแนนเต็ม	\bar{x}	S	t	p
ก่อนเรียน	30	30	12.13	2.46	49.50**	.001
หลังเรียน	30	30	25.13	1.91		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 25.13 และค่าเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 12.13

ตอนที่ 3 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาตามเกณฑ์ 80/80

ตารางที่ 3 ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาตามเกณฑ์ 80/80

ผลการวัดทักษะการอ่าน	จำนวนนักเรียน (n)	ผลการใช้ชุดกิจกรรม				
		คะแนนเต็ม	\bar{x}	ร้อยละ	S	E_1/E_2
คะแนนระหว่างเรียน	30	40	12.40	88.50	.25	88.50/83.78
คะแนนหลังเรียน	30	30	5.13	83.78	.91	

จากตารางที่ 3 พบว่า ประสิทธิภาพกระบวนการของชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ (E_1) 88.50 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 83.78 ดังนั้นชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา มีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 88.50/83.78

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีทักษะการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษมีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.50/83.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยนำประเด็นสำคัญมาอภิปรายดังนี้

1. ผลพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีทักษะการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และนักเรียนมีทักษะการอ่านคิดเป็นร้อยละ ร้อยละ 83.78 เนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาจุดประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ และผู้วิจัยได้พัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านและจัดการเรียนการสอนโดยใช้การบูรณาการในการสอนเนื้อหาและภาษา กระบวนการเรียนรู้ ช่วยพัฒนาการอ่านของนักเรียนความเข้าใจและมีผลลัพธ์ที่ดีขึ้น นอกจากนี้ ณิชภัทร ฤทธิธรร (2563) ได้ศึกษา การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีการ สอนตามแนวคิดการเรียนรู้อิงบูรณาการเนื้อหาและภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การสอนตามแนวคิดการเรียนรู้อิงบูรณาการเนื้อหาและภาษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่า t เท่ากับ 49.50 จากผลการเปรียบเทียบพบว่า ผู้เรียนมีคะแนนหลังเรียน

เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 83.78 ผลคะแนนไปในทิศทางบวกจากการทำแบบวัดทักษะการอ่านเพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคะแนนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อภิปรายผลได้ว่าอาจเป็นเพราะการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา โดยเนื้อหาที่บูรณาการจากองค์ความรู้เดิมหรือประสบการณ์รอบตัวของผู้เรียนไปยังประสบการณ์ใหม่ ๆ ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้กระบวนการทางสติปัญญา ทำให้สามารถสรุปความรู้ความเข้าใจในการอ่านได้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษจากการบูรณาการเนื้อหาและภาษาในชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับ González (2016) เรื่อง The Impact of Adopting a CLIL Approach on EFL Learners Reading Skills in a Catalanian ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาโดยครูผู้สอนจัดกิจกรรม ส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับพระสิงห์ ทามัง (2562) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้เนื้อหาและภาษาแบบบูรณาการแนวทางการเรียนรู้ สำหรับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาภูฏาน ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนดีขึ้นในการทดสอบหลังเรียน การประยุกต์ใช้แนวทางการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา มีผลอย่างมากต่อความสามารถในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้เรียน และเนื้อหาและภาษาการบูรณาการมีสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีขึ้นสำหรับผู้เรียน จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนเพิ่มขึ้น

2. ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 88.50/83.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ เฉลี่ยร้อยละ 88.50 และสามารถพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียน เฉลี่ยร้อยละ 83.78 แสดงให้เห็นว่า ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการอ่านภาษาอังกฤษสูงกว่าวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ จากการพัฒนาชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา มีเนื้อหาเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว จำนวน 2 ชุด ประเพณีวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่จำนวน 2 ชุด สิ่งแวดล้อมจำนวน 2 ชุด รวมทั้งหมด 6 ชุด โดยการประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมดังกล่าวจากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าระหว่าง 4.2-5.0 อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้ชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาได้เป็นอย่างดี นักเรียนได้รับการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา ในส่วนของชุดกิจกรรมนั้นเนื้อหาความรู้ได้บูรณาการเนื้อหาเข้ากับภาษาเข้าด้วยกัน โดยเนื้อหาที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาจากหนังสือเรียน Spark 2 ผู้วิจัยได้ประยุกต์การจัดการเรียนรู้และเนื้อหาให้เหมาะสมกับนักเรียน และสร้างชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษนี้เพื่อส่งเสริม พัฒนาความสามารถด้านภาษาอังกฤษให้ดีขึ้น ทำให้นักเรียนมีทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น เข้าใจในบริบท วัฒนธรรมที่หลากหลาย และนักเรียนนั้นสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนรู้และถ่ายทอดความคิดในรูปแบบของภาษามาประยุกต์ใช้เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับ Skeet (2011) และ Coyle, Hood and Marsh (2010) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ความหลากหลายของวัฒนธรรมกับภาษาตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามองค์ประกอบ 4Cs ได้แก่ 1) Content 2) Communication 3) Cognition และ 4) Culture พบว่ารูปแบบการสอนทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษและการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่ดีต่อ นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรโดยนำการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา ไปใช้ในหลักสูตรด้วย แสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา

สามารถช่วยพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้อง Ball (2009) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การบูรณาการในการสอนเนื้อหาและภาษาต่างประเทศเข้าด้วยกัน จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งกระบวนการคิด เนื้อหาภาษา และวัฒนธรรมไปพร้อม ๆ กันชุดกิจกรรมการอ่านและการจัดการเรียนรู้นั้น ส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำข้อมูลวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนควรนำชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื่องจากมีเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน ตรงตามมาตรฐานตัวชี้วัดและหลักสูตร เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

2. การนำชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ครูผู้สอนควรศึกษารายละเอียด ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนให้เข้าใจ เนื่องจากมีขั้นตอนที่ต่างจากสิ่งที่นักเรียนเคยเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการพัฒนาชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาในด้านอื่น ๆ เช่น คือ การฟัง การพูด และการเขียน และ มีการวิจัยเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษาในระดับชั้นอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริสุดา ทองเฉลิม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.กชกร ธิปัตติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้คำแนะนำ ช่วยเหลือตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งชี้แนะแนวทางการวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ที่กรุณาความช่วยเหลือและให้คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือในการทำวิจัย ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. แนวดำเนินงานของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: คุรุสภา, 2551.

ณิชภัทร ฤทธิละคร. การวิจัย เรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา (CLIL). วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต, 2563.

- บุศรา โขมพัตร. “ผลของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ทีมเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ และเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4,” *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทรวิโรฒ*. 22, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2564): 44-45.
- พระสิงห์ ทามัง. การประยุกต์ใช้เนื้อหาและภาษาแบบบูรณาการแนวทางการเรียนรู้ (CLIL) สำหรับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาภูพาน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต, 2562.
- โรงเรียนพิบูลมังสาหาร. รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (ฉบับสมบูรณ์ ปี 2564). อุบลราชธานี: โรงเรียนพิบูลมังสาหาร, 2564.
- ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, สถาบัน. การแถลงข่าวผลการประเมิน PISA 2022. (ออนไลน์) 2566 (อ้างเมื่อ 6 ธันวาคม 2566). จาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/news-21>
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. แนวทางการพัฒนาและประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2554.
- Ball, P. Does CLIL work?. In D. Hill, and P. Alan (Eds.), *The best of both worlds ? : International perspectives on CLIL* Norwich: Norwich Institute for Language Education, 2009.
- Coyle, P. Hood and D. Marsh. *CLIL: content and language integrated learning*. Cambridge: Cambridge university press, 2010.
- Garipova, N., and S. N. Román. “Promoting reading skills in CLIL,” *Pulso Journal*. 39, 2 (June 2016): 113-124.
- González, A.V. *The Impact of Adopting a CLIL Approach on EFL Learners Reading Skills in a Catalanian*. Spain: Central University of Catalonia, 2016.
- Hamidavi, N., M. S. Amiz and B. Gorjain, “The Effect of CLIL Method on Teaching Reading Comprehension to Junior High School Students,” *Bulletin of the Royal Society of Sciences of Liège*. 85, 2016 (February 2016): 1642-1652.
- Skeet, J. *Reflections on CLIL*. (online) 13 December 2011 (cited 13 December 2011). Available from: <https://clilreflections.blogspot.com/2011/12/8-cs-of-clil.html>

การพัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะอาชีพสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษา
อำเภอน้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ

Development of vocational skills learning for youth outside the education system
Nam Kliang District Sisaket Province

พัชรา ปราชญ์เวทย์¹ กนิษฐา อินธิจิต² สุชาติ เทสันตะ³ และกิชรา เทสันตะ⁴
Patchara Pratwet¹, Kanitta Intichit², Suchat Thasanta³, and KiraThasanta⁴

¹สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
¹Department of Thai Language Education, Faculty of Education and Human Development,
Sisaket Rajabhat University

²สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
²Bachelor of Science Programme in Computer Science, Faculty Liberal arts And Science,
Sisaket Rajabhat University

³โรงเรียนน้ำเกลี้ยงวิทยา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
³Namkliangwittaya School Office of the Basic Education Commission : OBEC

⁴โรงเรียนเบญจลักษณ์พิทยา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
⁴Benjalakpittaya School Office of the Basic Education Commission: OBEC

E-mail: Patchara.s@sskru.ac.th

Received: April 30, 2024; Revised June 26, 2024; Accepted: June 28, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาทักษะอาชีพแก่เยาวชนนอกระบบการศึกษา สู่การสร้างอาชีพในยุคปัจจุบัน และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าฝึกอบรมหลังการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านทักษะอาชีพ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้กระบวนการวิจัย 5 ขั้นตอนได้แก่ 1) ศึกษาสภาพบริบทพื้นฐาน 2) จัดประชุมเสวนา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 4) สรุปผล และประเมินผล 5) เผยแพร่กลุ่มเป้าหมายได้แก่ เยาวชนนอกระบบ การศึกษา อายุ 15-24 ปี อำเภอ น้ำเกลี้ยง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 50 คน โดยการเลือกแบบจำเพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิเคราะห์ข้อมูลทาง สถิติโดยใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการพรรณานเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

- การพัฒนาทักษะอาชีพแก่เยาวชนนอกระบบการศึกษา สู่การสร้างอาชีพ ได้พัฒนาทักษะอาชีพ 5 กิจกรรม ได้แก่ การทำไข่เค็มระยะสั้น การทำผ้ามัดย้อม การทำพวงกุญแจจากเศษผ้า การทำปลาต้ม และ การทำตลาดออนไลน์
- ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าฝึกอบรมหลังการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านทักษะอาชีพ พบว่าระดับความคิดเห็น ความพึงพอใจรวมทุกด้านโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดคือมีค่าเฉลี่ย 4.42 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .37 และการวิจัย

เชิงคุณภาพได้ข้อสรุปแต่ละทักษะมีกระบวนการพบว่า เยาวชนนอกระบบการศึกษาสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาสร้างรายได้พร้อมเป็นทางเลือก ในการประกอบอาชีพ ได้อย่างถูกต้องใช้

คำสำคัญ: การพัฒนา ทักษะอาชีพ เยาวชนนอกระบบการศึกษา

Abstract

The project titled “Development of Vocational Skills Learning for Youth Outside the Education System in Nam Kliang District, Sisaket Province” aims to empower young individuals with relevant vocational competencies tailored to contemporary career demands. Through an Action Research approach, the study follows a structured 5-step process, including 1) understanding the context, 2) engaging stakeholders through discussion meetings, 3) organizing workshops for skills enhancement, 4) compiling and evaluating results, and 5) disseminating findings to the target group youth aged 15-24 outside the formal education system in Nam Kliang District, Sisaket Province, with a specific selection of 50 participants. Research tools encompass interviews, questionnaires, and statistical analysis techniques such as percentages, averages, standard deviations, and qualitative content descriptions.

The research findings were as follows.

1. it showed that teaching vocational skills to young people not in school helped them develop careers through different activities like making short-term salted eggs, tie-dye fabric, keychains from fabric scraps, pickled fish, and online marketing.

2. it found that the young people who attended the training were very satisfied with what they learned. They rated their satisfaction very high, with an average score of 4.42 with .37 S.D. and qualitative research has concluded that each skill has a process. Youth outside the education system can use the knowledge gained to develop and create income and provide alternatives. in occupation can be correctly used.

Keywords: Development, Vocational skills, Youth Outside the Education System

บทนำ

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศและได้รับการคาดหวังให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ ที่เป็น รากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นส่วนช่วยในการเพิ่มความเท่าเทียมในสังคมและเป็นจุดเริ่มต้น ของการสร้างอาชีพ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ แต่ในสภาวะการณ์ปัจจุบันทั่วโลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนที่แตกต่างกันมีความแตกต่างกันมากขึ้น ผู้คนจำนวนมาก หลากหลายเชื้อชาติย้ายข้ามประเทศข้ามภาษาและข้ามวัฒนธรรมมาอาศัยอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกันก่อให้เกิดเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมโลกการทำงาน ปรับเปลี่ยนจากการทำงานที่ใช้บุคคลที่มีองค์ความรู้เดียวกัน

ทักษะเดียวกัน และทำงาน ในสายงานเดียวกัน จำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยต้องจัดการศึกษาให้ทันกับสถานการณ์โลกที่เต็มไปด้วยความรู้และข้อมูลที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งต้องวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศให้ก้าวทันต่อกระแสอาชีพในปัจจุบัน และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนเตรียมความพร้อม ประชากรวัยเรียน ให้มีทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องให้ได้ทั้งสาระวิชาและได้ทักษะ 3 ด้าน คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศสื่อและเทคโนโลยีทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อความสำเร็จ ทั้งด้านการงานและการดำเนินชีวิต (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2560) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาโดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยการเสริมสร้างกระบวนการสร้างอาชีพ สร้างงานที่มีคุณภาพ และมีรายได้สูงให้แก่ ประชาชนอย่างทั่วถึง เพื่อการประกอบอาชีพที่มั่นคง และเป็นอยู่ที่ดีขึ้นคือปัจจัยพื้นฐาน

ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 7 ที่ให้นักเรียนมีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิด สร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และมาตรา 23 ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้และ บูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับในเรื่องความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพและ การดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา, 2560) ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้าง สังคมแห่งการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งคือ เพื่อให้คนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาและเสริมสร้าง ศักยภาพที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย โดยนักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพทั้งความรู้ ทักษะ อาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน รวมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสาธารณะ และสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ทักษะอาชีพ (Career Skills) เป็นทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญในการดำรงชีวิตในศตวรรษ ที่ 21 ซึ่งเป็นความสามารถในการนำเอากระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การประกอบอาชีพอย่างซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม สิ่งจำเป็นที่เด็กทุกคนต้องได้รับการพัฒนา เพื่อความสำเร็จ ด้านการทำงานและการดำรงชีวิตในอนาคต (วิจารณ์ พานิช, 2555)

ปัญหาเด็กนอกระบบการศึกษามีสาเหตุสำคัญคือ ความยากจน ปัญหาครอบครัว ปัญหาในการปรับตัว ของนักเรียน ปัญหานักเรียนต้องคดี ปัญหาการเจ็บป่วยหรือได้รับอุบัติเหตุ รวมถึงย้ายภูมิลำเนาการอพยพ เพื่อ ติดตามผู้ปกครองและการหาเลี้ยงครอบครัว (ภูมิ เพชรศักดิ์ศิริ, 2553) ดังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายในการแก้ไขปัญหา ซึ่งปัจจัย ประการหนึ่งที่จะช่วยให้การแก้ไขปัญหาสำเร็จลุล่วงได้ก็คือ จะต้องมีการป้องกัน ฝัาระวังนักเรียน อย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องมีระบบข้อมูลที่มีรายละเอียดและมีคุณภาพเพียงพอที่จะติดตาม ช่วยเหลือดูแลนักเรียนได้ทั้งด้านการเรียน และครอบครัว สอดคล้องกับ UNESCO (2558) ได้เปิดเผยถึงกรณีเด็กในวัยประถมศึกษาทั่วโลกที่ไม่ได้เข้าโรงเรียนและออกกลางคัน ต้องอยู่นอกระบบการศึกษาถึง 67 ล้านคน ซึ่งเป็นเด็กไทย 5.8 แสนคน นายอิชิโร มียาซาวา กล่าวว่าเป็นตัวเลขที่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรในวัยเรียน ทั้งนี้เพราะระบบการศึกษาไทยให้ความสำคัญต่อปัญหาเด็ก และเยาวชนน้อย ปัจจุบันประเทศไทยกำลังอยู่ในระหว่างการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ ซึ่งการขับเคลื่อนการปฏิรูป ประเทศในด้านการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเด็กนอกระบบการศึกษา ซึ่งสภาปฏิรูป แห่งชาติได้เสนอไว้ในวาระการปฏิรูปที่ 18 การปฏิรูป ระบบ การเรียนรู้ ประเด็นปฏิรูปที่ 21 เรื่องการจัดการ เรียนรู้ สำหรับเด็กด้อยโอกาส และเด็กกลุ่มเสี่ยงทั้งใน และนอกระบบ โดยการสร้างช่องทางและโอกาสที่ เหมาะสมให้กับเด็กได้รับการเรียนรู้ หรือพัฒนาที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง โดยเชื่อมโยงกับ ระบบ การให้ทุนการศึกษาในรูปอุปการศึกษาคือติดตามตัวกับกลุ่มเป้าหมาย กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา และเด็กกลุ่มเสี่ยง นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกสถานที่เรียน เวลาเรียน และ

สามารถเชื่อมโยงต่อเนื่องกันได้ในแต่ละระดับการศึกษา โดยให้ผู้เรียนสามารถเทียบโอน หน่วยกิตหรือวุฒิการศึกษาได้ และการให้โอกาสแก่ผู้ที่จบการศึกษาในแต่ละระดับ สามารถเลือกที่จะเข้าศึกษา หรือประกอบอาชีพได้โดยอิสระ รวมถึงการมีรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีหลักสูตรที่เป็นทางเลือกให้กับผู้เรียนเป็นวิธีการที่จะช่วยให้เด็กที่อยู่ในระบบการศึกษาได้ครบตรงตามหลักสูตร และแก้ไขปัญหาเด็กนอกระบบการศึกษาให้มีโอกาสกลับสู่ระบบการศึกษา มีโอกาสที่จะเรียนรู้ และพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตและสร้างสัมมาอาชีพเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้

การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพในโรงเรียนเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนทุกระดับให้มีทักษะและศักยภาพ สอดคล้องกับความต้องการของ ตลาดแรงงาน การส่งเสริมทักษะอาชีพช่วยให้นักเรียนสามารถก้าวสู่โลกการทำงาน หรือการศึกษาต่อ อย่างมีคุณภาพ (ฉิรดา เวชญาลักษณ์, 2565) เนื่องจากเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสฝึกทักษะและ ประสบการณ์ในอาชีพต่าง ๆ สามารถค้นพบความสนใจและความถนัดของตนเอง และหลักสูตรเป็น เครื่องมือที่นำไปสู่เป้าหมายในการจัดการศึกษา เป็นหัวใจสำคัญที่จะพัฒนาคนให้มีความรู้ ทักษะและทัศนคติ เป็นพลเมืองที่ดีมีศักยภาพ ในการพัฒนาประเทศชาติ ให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ดังที่ Joyce et al., (1996) ที่เสนอกรอบความคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบการเรียนรู้ของผู้เรียน และการพิจารณาเกี่ยวกับวิธีการสร้างชุมชนหรือกลุ่มการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถค้นหาสาระสำคัญของข้อบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน อีกทั้งยังเป็นวิธีการในการจัดการหรือจัดระบบระเบียบของการเรียนที่มุ่งสู่ความสำเร็จในการพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียน และวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ กระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการ ความถนัดและความสนใจของนักเรียน เป็นหัวใจของการศึกษาที่เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าการศึกษาของ ประเทศนั้นไปทางใด โรงเรียนมีความมุ่งหมายในการให้การศึกษแก่ผู้เรียนอย่างไร (วาริรัตน์ แก้วอุไร, 2564) การบริหารหลักสูตรเป็นภารกิจงานด้านการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างการใช้ หลักสูตร การประเมินและการปรับปรุงหลักสูตร (สมเกียรติ อินทสิงห์, 2563) ในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพในสถานศึกษา การนำหลักสูตรมาใช้จะประสบความสำเร็จ หากได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนที่ให้ความสำคัญในการจัดหลักสูตรที่เน้นให้นักเรียนเกิดทักษะ 5 อาชีพ ซึ่งการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพ เป็นกระบวนการการขับเคลื่อน และดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายและจุดเน้นของสถานศึกษา เป็นหัวใจสำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้จริงในการพัฒนาผู้เรียนซึ่งต้องอาศัยการทำงานจากหลายฝ่ายในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จึงต้องมีการวางระบบการสร้างความรู้ความเข้าใจให้บุคลากรในระบบนิเวศทางการศึกษา ให้สามารถเข้าถึงและเข้าใจความสำคัญ พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ อย่างเหมาะสมมีการเตรียมความพร้อม วางแผนและศึกษาข้อมูลลบริบทรอบด้านอย่างครอบคลุมชัดเจน สร้างเครือข่ายความร่วมมือจากภาคส่วนที่สำคัญ รวมทั้งอาจจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เรียน ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรทางการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนภาคเอกชน และ เตรียมพร้อมสำหรับการติดตามและประเมินผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน (มนสิข สิริธสมบุญ, 2563)

จากเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้นจึงทำให้เกิดโครงการ “การพัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะอาชีพสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษา อำเภอน้ำแก่ง จังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อพัฒนาอาชีพ โดยการเสริมสร้างกระบวนการสร้างอาชีพ สร้างงานที่มีคุณภาพและมีรายได้สูงให้แก่ เยาวชนนอกระบบการศึกษาอย่างทั่วถึง เพื่อการประกอบอาชีพที่มั่นคง และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพแก่เยาวชนนอกระบบการศึกษา สู่การสร้างอาชีพในยุคปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าฝึกอบรมหลังการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านทักษะอาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการเรียนรู้ด้านทักษะอาชีพสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษา อำเภอ น้ำแก้อย่าง จังหวัดศรีสะเกษ” ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เข้าด้วยกันโดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพบริบทพื้นฐาน

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ชุมชนที่ศึกษาจำนวน 4 ตำบลคือ ตำบลละเอาะ ตำบลน้ำแก้อย่าง ตำบลคูบ และตำบลตองปิด จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อร่วมกันวางแผน (Plan) การพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษา โดยใช้ขอบเขตบริบททางสังคม ประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การแปรรูปผลิตภัณฑ์ และบริบทต่าง ๆ ในอำเภอน้ำแก้อย่าง จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งผู้วิจัยจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ วิเคราะห์สังเคราะห์พิจารณาข้อมูลต่าง ๆ อย่างละเอียดในแง่มุมและมิติต่าง ๆ อย่างสัมพันธ์และต่อเนื่องกัน จากนั้นได้ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยพร้อมทั้งได้ทำหนังสือขออนุญาตศึกษาวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในชุมชน ในมิติทางด้านการพัฒนา การปกครอง การเกษตร การสาธารณสุข เพื่อให้เห็นภาพรวม (Holistic View) ของชุมชนในเบื้องต้น

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้นำของชุมชนในจังหวัดศรีสะเกษ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการส่งเสริมการเรียนรู้ กำนัน ผู้ใหญ่ ผู้อาวุโสของหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน และผู้ที่เป็นผู้นำแบบไม่เป็นทางการ รวมถึงแกนนำของชุมชน พร้อมกับเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของชุมชนด้านสภาพความเป็นอยู่ สภาพทางด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และบริบทต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพของชุมชน โดยการแนะนำตนเองของผู้วิจัยดำเนินการในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการรวมทั้งหมด 50 คนโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในขั้นตอนนี้คือแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม มีขั้นตอนในการสร้างตามลำดับดังนี้

วิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์

1. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการสร้างแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม
3. กำหนดประเด็นต่าง ๆ ที่ต้องการทราบ
4. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของภาษา ประเด็นคำถามว่า ครบคลุมเนื้อหา หรือตัวแปรหรือไม่ ภาษาชัดเจนเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างหรือไม่
5. ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruency Index) เป็นต้น

เป็นรายชื่อ แล้วพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความชัดเจนของภาษาและครอบคลุมตามกรอบ การสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยเสนอผู้เชี่ยวชาญ

6. ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปใช้ในการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

7. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม เป็นฉบับจริง สำหรับใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล จากการสังเกตการณ์ จากการสัมภาษณ์ ผู้นำของชุมชนใน จังหวัดศรีสะเกษ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้อำนวยการกรมส่งเสริมการเรียนรู้ กำนัน ผู้ใหญ่ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน รวมถึงแกนนำของชุมชน จำนวน 50 คน พร้อมกับเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของชุมชนด้านสภาพความเป็นอยู่ สภาพทางด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และบริบทต่าง ๆ เกี่ยวกับเกี่ยวกับกระบวนการและผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานอาชีพของชุมชนเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการสะท้อนกลับผลที่เกิดจากการปฏิบัติงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล และการตรวจสอบข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลตลอดระยะเวลาที่รวบรวมข้อมูลในสนาม ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กันคือ หลังจากรวบรวมข้อมูลเสร็จในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจัดบันทึกข้อมูลอย่างละเอียดพร้อมจัดหมวดหมู่ตามประเด็นที่ต้องการศึกษา และทำการวิเคราะห์เบื้องต้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลในสนามครั้งต่อ ๆ ไปด้วย รวมทั้งใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมพร้อมตรวจสอบความครบถ้วนข้อมูล โดยตรวจสอบว่าข้อมูลที่รวบรวม ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ดังนี้

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) โดยตรวจสอบว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมนั้นถูกต้องหรือไม่ คือ การตรวจสอบแหล่งข้อมูลในเรื่อง แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล โดยการตรวจสอบว่าถ้าเวลาต่างกัน จะได้ข้อมูลที่เหมือนเดิมหรือไม่ ถ้าได้ข้อมูลตรงกันหลังจากการตรวจสอบสามเส้าแล้ว ข้อมูลนั้นสามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

2. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีวิทยา (Methodological Triangulation) โดยตรวจสอบว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมมานั้น ถ้าใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างกัน จะได้ข้อมูลที่เหมือนเดิมหรือไม่ เช่น ถ้าเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์ การสอบถามและข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารตรงกัน ก็สามารถนำข้อมูลนั้นวิเคราะห์ต่อไปได้ ภายหลังจากตรวจสอบข้อมูลแล้ว จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วได้เสนอภาพการศึกษาของชุมชนแก่ผู้นำแกนนำของชุมชน เพื่อแสดง ความคิดเห็น และเสนอแนะสำหรับเป็นข้อมูลแก่ผู้วิจัย ในการปรับรายละเอียดต่าง ๆ การดำเนินการในขั้นตอนนี้ถือเป็นการสนทนา (Dialogue) แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์

ขั้นตอนที่ 2 จัดประชุมเสวนาผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ประชุมเสวนา ผู้นำองค์กรภาครัฐ และเอกชน โดยยึดหลักการเกี่ยวกับอาชีพในพื้นที่อำเภอป่าสัก จังหวัดศรีสะเกษจำนวน 30 คน เพื่อระดมความคิดเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับประเด็นการวิจัยที่อาจแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ตลอดจนเพื่อปรึกษาหารือ สร้างข้อตกลง และกำหนดแนวทางคร่าว ๆ ในการวางแผนงานวิจัย ได้ข้อมูลในการวางแผนงานวิจัยในเรื่อง

- 1) บริบทพื้นฐานอาชีพในพื้นที่ประชาสัมพันธ์ พร้อมสำรวจพื้นที่
- 2) จัดประชุมเสวนาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับขั้นตอนการแปรรูปการทำให้เค็มระยะสั้น การทำผ้ามัดย้อม การทำพวงกุญแจผ้า การทำปลาสาม และการทำตลาดออนไลน์
- 3) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ
- 4) สรุปผล และประเมินผล
- 5) เผยแพร่เพื่อระดมความคิดเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับประเด็นการวิจัยที่อาจแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ตลอดจนเพื่อปรึกษาหารือ สร้างข้อตกลง และกำหนดแนวทางคร่าว ๆ ในการวางแผนงานวิจัย ได้ข้อมูลในการวางแผนงานวิจัยในเรื่องทักษะอาชีพ

ขั้นตอนที่ 3 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ

โดยวิทยากรจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปในจังหวัดศรีสะเกษ อบรมกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 50 คน ในหัวข้อดังนี้
วิธีการแปรรูปการทำไข่เค็มระยะสั้น การทำผ้ามัดย้อม การทำพวงกุญแจผ้า การทำปลาต้ม และการทำตลาดออนไลน์

ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลและประเมินผล

สรุปผลและประเมินผลจากอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการแปรรูปกานาโนในจังหวัดศรีสะเกษ การวิเคราะห์ผลการประเมินกระบวนการ ถ่ายทอดองค์ความรู้การแปรรูป โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert's scale) โดยกำหนดค่าคะแนนตามแบบประเมินความถูกต้องที่ ระดับ 4 เป็นอย่างต่ำจึงจะถือว่ามีการเหมาะสมและความเป็นไปได้ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามวิเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะและประมวลผล

ขั้นตอนที่ 5 เผยแพร่

โดยการทำเป็นสื่อเพื่อแจกจ่าย เช่น รายงานวิจัยก็อาจทำเป็นหนังสือ แผ่นพับ รายงาน โปสเตอร์พิมพ์แจกในนิทรรศการ ผลงานการ

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนาทักษะอาชีพแก่เยาวชนนอกระบบการศึกษา สู่การสร้างอาชีพในยุคปัจจุบัน เป็นรูปแบบการฝึกทักษะอาชีพที่หลากหลาย มีหลักสูตรที่เป็นทางเลือก และประสบการณ์ตรงคือสิ่งที่ได้มาจากการเรียนรู้การสังเกต การสัมผัส การค้นพบ การพบเห็น และการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ก่อให้เกิดเป็นบทเรียนของชีวิตที่พัฒนาเป็นความรอบรู้และความชำนาญได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นที่มีประโยชน์มากมายในการประกอบอาชีพ ให้กับผู้เรียน และพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่ม คุณภาพชีวิต และสร้างสัมมาอาชีพเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ อีกทั้งยังเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้จากการทำนา เพื่อไว้ใช้ในครัวเรือนหรือนำออกมาจำหน่ายบ้าง

2. การศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าฝึกอบรมหลังการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านทักษะอาชีพ จากการฝึกอบรมหลังการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านทักษะอาชีพ และแปรรูปของกลุ่มเยาวชนนอกระบบจำนวน 50 คนเพื่อสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการแปรรูปผลิตภัณฑ์ มีผลวิเคราะห์ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าฝึกอบรมหลังการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านทักษะอาชีพ

ประเด็น	\bar{x}	S	ระดับความพึงพอใจ
1. ได้รูปแบบ/รสชาติ ที่มีความสวยงาม ถูกปากและดึงดูดความสนใจแก่ผู้ซื้อ	4.78	.51	มากที่สุด
2. มีการพัฒนาศักยภาพด้านการออกแบบ และผลิตผลิตภัณฑ์	4.80	.45	มากที่สุด
3. มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเหมาะสม	4.10	.36	มาก
4. สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์	4.14	.40	มาก
5. มีสีสันหลากหลายและมีความกลมกลืน	4.10	.30	มาก
6. มีความประณีต/ความสะอาดในการผลิต	4.09	.30	มาก

ตารางที่ 1 ข้อมูลความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าฝึกอบรมหลังการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านทักษะอาชีพ

ประเด็น	\bar{x}	S	ระดับความพึงพอใจ
7. รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความทันสมัยสามารถใช้งานได้จริง	4.02	.14	มาก
8. มีการนำแนวโน้มแฟชั่นมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ	4.80	.40	มากที่สุด
9. วัสดุที่ใช้มีคุณภาพ	4.74	.44	มากที่สุด
10. สามารถต่อยอดองค์ความรู้ในการผลิต สินค้ารูปแบบอื่น	4.84	.40	มากที่สุด
รวม	4.42	.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่าผลศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าฝึกอบรมหลังการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านทักษะอาชีพระดับความพึงพอใจรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดคือ โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.42$ $S = .37$) คือ สามารถต่อยอดองค์ความรู้ในการผลิตสินค้ารูปแบบอื่น ($\bar{x} = 4.84$ $S = .40$) รองลงมาคือ มีการพัฒนาศักยภาพด้าน การออกแบบและผลิตผลิตภัณฑ์ ($\bar{x} = 4.80$ $S = .45$) และมีการนำแนวโน้มแฟชั่นมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ ($\bar{x} = 4.80$ $S = .40$) น้อยที่สุดคือ รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความทันสมัยสามารถใช้งานได้จริง ($\bar{x} = 4.02$ $S = 0.14$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาทักษะอาชีพแก่เยาวชนนอกระบบการศึกษา สู่การสร้างอาชีพในยุคปัจจุบัน เป็นรูปแบบการฝึกทักษะอาชีพที่หลากหลาย มีหลักสูตรที่เป็นทางเลือก และประสบการณ์ตรงคือสิ่งที่ได้มาจากการเรียนรู้การสังเกต การสัมผัส การค้นพบ การพบเห็น และการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ก่อให้เกิดเป็นบทเรียนของชีวิตที่พัฒนาเป็นความรอบรู้และความชำนาญได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นที่มีประโยชน์มากมายในการประกอบอาชีพ ให้กับผู้เรียน และพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่ม คุณภาพชีวิต และสร้างสัมมาอาชีพเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ อีกทั้งยังเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้จากการทำนา เพื่อไว้ใช้ในครัวเรือน หรือนำออกมาจำหน่ายบ้าง สอดคล้องกับแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2561) สรุปไว้ว่า การเสริม ทักษะอาชีพในหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาสามารถดำเนินการในวิธีการที่หลากหลายประกอบด้วย การบูรณาการ ในรายวิชาพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดรายวิชาเพิ่มเติมอาชีพ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเกี่ยวกับอาชีพ การจัดโครงการอาชีพ การจัดฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ การเสริมทักษะอาชีพในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หลักสูตร วิชาชีพระยะสั้นทำให้เกิดการปลูกฝังลักษณะนิสัยในการทำงานเพื่อให้นักเรียนพัฒนาไปสู่การประกอบอาชีพ สอดคล้องกับ เก้าฟ้า ทองสนธิ (2561) ที่ทำวิจัย การประเมินเชิงระบบ โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ เน้นทักษะอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ของโรงเรียนเทศบาล 2 วัดกลางทวมมาวาส “ศิริอุปถัมภ์” พบว่า ทักษะอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ของนักเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถสร้างสรรค์ชิ้นงานให้เป็น และมีทักษะวิชาการควบคู่กันโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวันเวลากิจกรรมที่ตลอดปีการศึกษาที่แน่นอนชัดเจน ซึ่งครอบคลุมสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคมประเทศชาติอย่างแท้จริง และ เป็นการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของชุมชน ควรให้นักเรียนได้มีบทบาทในการคิดค้น สร้างสรรค์วิธีการใน การกระตุ้นทางเศรษฐกิจที่ทำให้มีเงินหมุนเวียนภายในชุมชนมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายเพ็ญ บุญทองแก้ว (2563) พบว่าด้าน

ผลผลิตนักเรียนควรมีทักษะอาชีพ ประกอบด้วย ทักษะในการทำงาน และมีรายได้ระหว่างเรียน ส่วนเงื่อนไขความสำเร็จ เป็นองค์ประกอบ ด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การสร้างเครือข่ายและการประสานงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปันตดา นกแก้ว (2562) ทำวิจัยเรื่อง ทักษะชีวิตและอาชีพ ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัด สมุทรปราการที่พบว่า ทักษะอาชีพ ของนักเรียนทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน ที่พบว่าควรส่งเสริมนักเรียนในด้านที่นักเรียน สนใจให้รู้จักตนเอง พัฒนาทักษะความคิดริเริ่มและการซึ่่นำตนเองอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการเข้าสังคม ส่งเสริมให้นักเรียนได้รู้จักเรียนรู้ถึง การเพิ่มผลผลิตให้มีคุณภาพในสังคม มุ่งพัฒนาผู้เรียนในทุกด้านทั้งความรู้ ทักษะ อารมณ์ ให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อตนเองเห็นคุณค่าในตนเอง และรู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ส่งเสริมการมีคุณธรรมความรับผิดชอบ ยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นซึ่งเป็นพื้นฐานของผู้ผู้นำ

2. ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่เข้าฝึกอบรมหลังการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านทักษะอาชีพ พบว่าระดับความพึงพอใจรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นอาชีพ และเพิ่มรายได้ ของเยาวชนนอกระบบการศึกษาที่ สอดคล้องกับบริบทและอาชีพของชุมชน นับเป็นการเพิ่มมูลค่าในการจำหน่ายได้ เพราะมีรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย และทันสมัย และเป็นที่ต้องการของตลาดมากกว่าเมื่อก่อนอย่างเห็นได้ชัด และยังสามารถบูรณาการฝึกทักษะด้านอื่น ๆ ควบคู่กับการเรียนรู้วิชาชีพ เพื่อเป็นพื้นฐานในการเลือก แนวทางศึกษาต่อประกอบอาชีพตามความถนัดและสนใจซึ่งถือว่าเป็นสิ่ง สำคัญที่รัฐ มุ่งส่งเสริมเพื่อพัฒนาประเทศให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพที่เกิด ประโยชน์กับผู้เรียนโดยตรง ซึ่งมีกิจกรรมการเสริมทักษะอาชีพการแปรรูปขนม การเป็นช่าง พนักงานต้อนรับในโรงแรม ซึ่งได้รับความสนใจ เป็นต้นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมกิจการเด็กและเยาวชน (2561) ในกรณีที่เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษาต้องการเข้ารับการฝึกทักษะอาชีพนั้น อาชีพที่เด็กและ เยาวชนนอกระบบการศึกษาต้องการได้รับการฝึกทักษะ มากที่สุด 5 อันดับ ประกอบด้วย (1) ช่างยานยนต์ (2) ช่างฝีมือ (3) ช่างไฟฟ้า (4) พนักงานขาย และ (5) พนักงานบริการ/ ต้อนรับ โดยทักษะอาชีพช่างยานยนต์มีเด็ก และเยาวชนที่ต้องการรับการฝึกมากถึง 49 คน จากเด็กและเยาวชนนอกระบบ การศึกษาที่ต้องการรับการฝึก อาชีพทั้งสิ้น 165 คน คิดเป็นร้อยละ 29.69

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำข้อมูลวิจัยไปใช้

1. ควรมีการเพิ่มในส่วนด้านการฝึกปฏิบัติให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญ
2. ชุมชน ควรตระหนักและเห็นความ สำคัญของทักษะอาชีพรวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างเครือข่ายอื่น ๆ ในการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ส่งเสริมอาชีพอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบ และมาตรฐานการฝึกอาชีพรวมทั้งการแปรรูปของจังหวัดสุโขทัย
2. ควรมีการศึกษาวิธีการหรือการใช้นวัตกรรมใหม่เพื่อเพิ่มผลผลิตสร้างรายชุมชน เช่น การสร้างเครื่องมือในการ ประกอบอาชีพ การสร้างแบรนด์ การสร้างอาชีพ ซึ่งจะสอดคล้องกับหลักสูตรใน 4 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ การทำอาหาร/ขนม เกษตรกรรม/กสิกรรม งาน ฝีมือ/ประดิษฐ์ และ งานช่าง เพื่อให้นำไปใช้ได้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กิจการเด็กและเยาวชน, กรม. การศึกษารูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตและความพร้อม ในการประกอบอาชีพของเด็กและเยาวชน นอกระบบการศึกษาในจังหวัดเขตเศรษฐกิจพิเศษ. พิษณุโลก: คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2561.
- เกล้าฟ้า ทองสนธิ. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) รอบที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดชลบุรี และเมืองพัทยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, 2557.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560). กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560.
- นิรดา เวชญาติลักษณ์. การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2565.
- ปนัดดา นกแก้ว. ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2562.
- มนสิข สิริธสมบุญ. การพัฒนาหลักสูตร มโนทัศน์และการประยุกต์ใช้. พระนครศรีอยุธยา: จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2563.
- ภูมิ เพชรศักดิ์ศิริ. การพัฒนาเครื่องมือและคู่มือประเมินความเสี่ยงทางการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560.
- วาริรัตน์ แก้วอุไร. การพัฒนาหลักสูตร จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2564.
- วิจารณ์ พานิช. วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์, 2555.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. แนวทางการเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพให้กับนักเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2561.
- . แนวทางการเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพให้กับนักเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงาน, 2561.
- สมเกียรติ อินทสิงห์. การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2563.
- สายเพ็ญ บุญทองแก้ว. การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ สำหรับนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 2563.
- UNESCO. ยูเนสโกเผยเด็กไทยวัยประถมไม่ได้เรียนเกือบ 6 แสน. (ออนไลน์) 2558 จาก <http://www.posttoday.com/social/edu/351990>
- Joyce, B. and Weil, M. *Model of teaching*. 5th ed. Boston: Allyn and Bacon. 91. Klausmeier & Ripple, 1996.

ความรู้ของนักศึกษาด้านการเรียนการสอนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์

สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21

Self literacy of students in learning of health education and behavioral science subjects for occupational health work in the 21st century

ชัยกฤต ยกพลชนชัย ญาณิฐา แพงประโคน จารุพร ดวงศรี และอรอนงค์ บุรีเลิศ

Chaiyakrit Yokphonchanachai, Yanitha Paengprakhon, Jaruporn Duangsri, and Onanong Burilert

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Lecturer, Faculty of Public Health Ubon Ratchathani Rajabhat University

E-mail: chaiyakrit.y@ubru.ac.th

Received: May 9, 2024; Revised June 20, 2024; Accepted: June 25, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ของนักศึกษาด้านการเรียนการสอนรายวิชาสุขศึกษา และพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยจำนวน 74 คนเข้าร่วมกิจกรรม โดยการให้โปรแกรมติดต่อกันจำนวน 4 เดือน 16 สัปดาห์ ผ่านกระบวนการเรียนการสอนในรูปแบบ Active learning ให้แรงบันดาลใจทางสังคมอย่างเป็นระบบ ผ่านการพิทักษ์สิทธิ์โดยการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างอย่างเหมาะสม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ความถี่ ร้อยละ และ Paire t-test

ผลการวิจัยพบว่า

ตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความรู้และพฤติกรรมการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหลังการจัดการเรียนอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 98.65 ร้อยละ 100 ตามลำดับ การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้และพฤติกรรมก่อนและหลังการสอนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 พบว่า มีค่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 โดยมีค่าเฉลี่ยผลต่างคะแนนความรู้และพฤติกรรมเท่ากับ เท่ากับ 1.55 (95% CI; 1.42-1.68) และ 1.22 (95% CI; 1.14-1.29) ตามลำดับ

คำสำคัญ: ความรู้ การเรียนการสอน ศตวรรษที่ 21 อาชีวอนามัย พฤติกรรมศาสตร์

Abstract

The purpose of this research is to study Self literacy of students in learning of health education and behavioral science subjects for occupational health work in the 21st century. The sample was selected by simple random sampling using the lottery technique to obtain 3rd year students and a purposive sample of 74 students who were enrolled in the subject Health Education and Behavioral Science for Occupational Health

to participate in the activity. By providing a 4-month, 16-week by active learning program continues through teaching and learning process, providing systematic social support. Through the protection of rights by properly explaining the purpose of the research to the sample group. Data were analyzed using statistics, frequency, percentage, and Paire t-test.

The research findings were as follows.

The sample group's mean scores in literacy and learning behavior increased after organizing the study at a high level of 98.65 percent and 100 percent, respectively. Comparative analysis of the mean literacy and behavior scores before and after teaching the subject Health Education and Behavioral Science for Occupational Health in the 21st Century found that there was a statistically significant difference .01 by the mean difference in knowledge and behavior scores was 1.55 (95% CI; 1.42-1.68) and 1.22 (95% CI; 1.14-1.29), respectively.

Keywords: Self literacy, Learning, 21century, Occupational, Behavioral science.

บทนำ

ปัจจุบันการศึกษาไทยเป็นสิทธิ์ของประชาชนคนไทย ส่วนการศึกษาภาคบังคับเป็นการบังคับให้เข้าเรียนถือเป็นหน้าที่ของพลเมืองตามมาตรา 69 ของรัฐธรรมนูญ (ระบบการศึกษาไทย, 2566) การศึกษามีส่วนสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาประเทศให้รุ่งเรืองทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และวัฒนธรรม เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรม และสร้างภูมิปัญญาให้แก่สังคม ระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องมีเนื้อหาสาระ และกระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีหลักการที่ดี และจำเป็นต้องอาศัยการบริหารที่กระจายอำนาจให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด (อำพร เรื่องศรี, 2565) และระบบการศึกษาไทยมีความท้าทายรออยู่เมื่อรัฐบาลไทยสนับสนุนการศึกษาอย่างเต็มที่แต่ผลประเมินที่ได้มานั้นกลับสวนทาง ปัญหานั้นเกิดจากความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงการศึกษา แหล่งความรู้ที่มีคุณภาพกับจำนวนนักเรียนที่เริ่มลดลงเพราะการเรียนรู้ที่ไม่ตอบโจทย์หลักสูตรเพื่อพัฒนาทักษะแห่งอนาคต คุณภาพของผู้สอน จนถึงระบบการคัดเลือกเข้าทำงานในองค์กรที่มีกจะพิจารณาจากวุฒิการศึกษา หรือชื่อเสียงของสถาบันที่จบการศึกษา (อักษร เอ็ดดูเคชั่น, 2566) สำหรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสภาพแวดล้อมระดับประเทศ มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นเรื่อย ๆ กับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และระบบการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัว โดยไม่ใช่แค่การปฏิรูป และควรปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของเยาวชน สังคมและตลาดแรงงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งผู้กำหนดนโยบายและบุคลากรด้านการศึกษาของไทยที่มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนมีทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและสอดคล้องกับสังคมในอนาคต (อิวัจ เตลานี, 2562) การศึกษาในศตวรรษที่ 21 นั้นต่างจากศตวรรษที่ 20 เมื่อสังคมเปลี่ยน มีระบบอินเทอร์เน็ต ทำให้การเข้าถึงองค์ความรู้ง่ายขึ้น ดังนั้น ทักษะสำคัญที่จำเป็นต้องมีเพื่อความสำเร็จในการทำงานเฉพาะอย่าง มี 3 ทักษะหลัก ๆ ในการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 คือ 1. ทักษะการประเมินวิเคราะห์ข้อมูล การรู้ว่าข้อมูลไหนน่าเชื่อถือ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับทักษะการคิดต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการคิดเชิงวิเคราะห์หรือว่าการคิดแก้ปัญหา หรืออาจจะใช้ศัพท์เรียกว่า “Soft Skills” 2. ทักษะการสื่อสาร Communication หรือว่าการทำงานเป็นทีม การทำงานร่วมกับผู้อื่น หรือจะเรียกว่า Socio-Emotional Skills คือทักษะทางสังคมและอารมณ์และทักษะที่

ยังจำเป็นอีกทักษะคือ 3. ทักษะในเชิงเทคนิค Technical Skills คือการลงพื้นที่ปฏิบัติจริงในชุมชน ความรอบรู้การเรียนการสอนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะการเข้าถึง ทักษะความเข้าใจ ทักษะการประเมินข้อมูล ทักษะการประยุกต์ใช้ (ฐิติกาญจน์ อัครกุล, 2564) โดยผู้สอนนำทักษะทั้ง 3 มาออกแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างการรอบรู้การให้สุศึกษาในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพและความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน ในการประยุกต์ความรู้เพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัยได้

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความรอบรู้ด้านการเรียนการสอนรายวิชาสุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยของนักศึกษาสาขาอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในศตวรรษที่ 21 เพื่อประเมินความรอบรู้ผู้เรียนในการประยุกต์วิชาการไปใช้ประโยชน์ได้มากที่สุดหลังการเรียนได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรอบรู้ด้านการเรียนการสอนของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21
3. เพื่อเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนการสอนก่อนหลังการเรียนรู้อสอนของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21

สมมติฐานงานวิจัย

ความรอบรู้ด้านกระบวนการเรียนการสอนรายวิชาสุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 ก่อนและหลังการสอนแตกต่างกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

หลักการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2558) ประกอบด้วยการเรียนรู้ 4 ลักษณะ ได้แก่ การเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to know) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง (Learning to do) การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันและการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น (Learning to Live Together) การเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to Be) (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2566) การเรียนรู้ด้วยตนเองถือเป็นแนวคิดที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long learning) ซึ่งเหมาะสมอย่างมากสำหรับการเตรียมพร้อมสู่โลกอนาคตที่ข้อมูลข่าวสารเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองนี้ จะช่วยทำให้เด็กเติบโตอย่างมีคุณภาพและอยู่ในโลกอนาคตอย่างมีความสุขได้ (Starfish Academy, 2565)

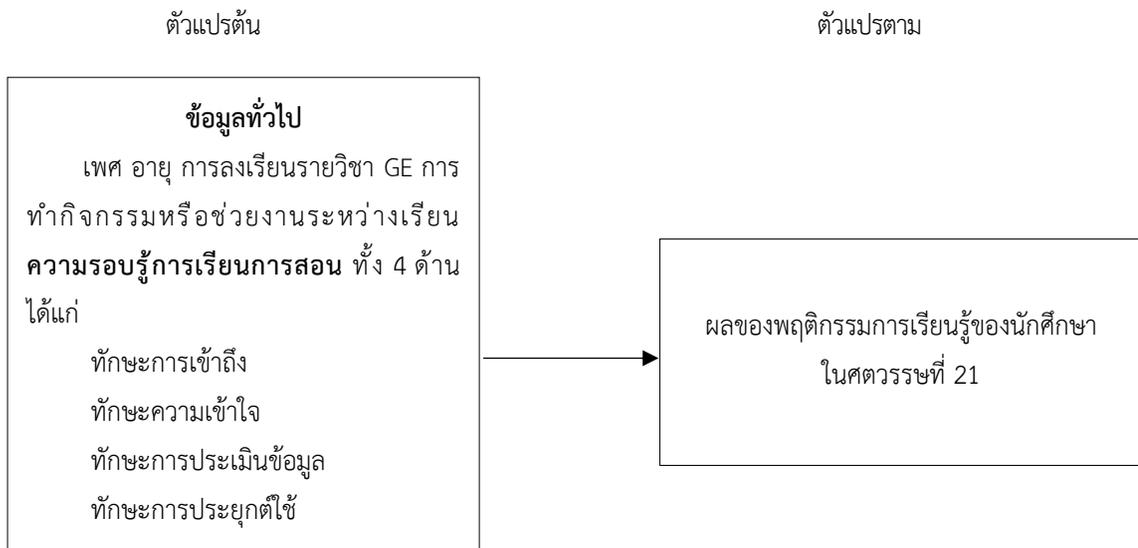
หลักการเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือ Self-Learning

การเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือ Self-Learning เป็นการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ (Knowledge) จากแหล่งต่าง ๆ ด้วยตัวเอง แล้วนำความรู้มาทดลองใช้ ฝึกฝน ปรับปรุง พัฒนา จนเกิดความชำนาญ สามารถนำความรู้ที่ได้เรียนรู้นั้นไปใช้จนเกิดประโยชน์กับตัวเอง และส่วนรวม (Siriraj KM, 2563) การรับรู้ความสามารถของตนเองและค่านิยมของนักเรียนตามวิสัยทัศน์

แห่งความรู้ทางวิทยาศาสตร์แห่งศตวรรษที่ 21 การศึกษานำต้องมุ่งเน้นไปที่การกำหนดการรับรู้ความสามารถของตนเองของนักเรียนในทักษะและค่านิยมแห่งศตวรรษที่ 21 ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 การให้ผู้เรียนจัดการเรียนรู้ข้อมูลด้วยตนเองมากขึ้น จะทำให้ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนความรู้เป็นภูมิปัญญาของตนเองการเรียนรู้ของผู้เรียนจะเกิดขึ้นได้ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีมีการเรียนรู้ด้วยวิธีการแก้ปัญหาและการควบคุมตนเองได้ (สุทธิวรรณ ตันติรัตนวงศ์, 2560) การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อันจะส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการจัดเรียนรู้ที่เหมาะสมเชื่อมโยงหลายมิติปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลาย นำไปสู่การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ (ระพีพัฒน์ หาญโสภณ และคณะ, 2563)

กรอบแนวคิด

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการศึกษาผลความรอบรู้ด้านการเรียนการสอนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 ในนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัย ผ่านกระบวนการเรียนการสอนในรูปแบบศตวรรษที่ 21 สืบค้นและแยกแยะข้อมูลมาใช้เป็นดำเนินกิจกรรมและออกแบบ ลงพื้นที่ปฏิบัติจริงในชุมชน ความรอบรู้การเรียนการสอนทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะการเข้าถึง ทักษะความเข้าใจ ทักษะการประเมินข้อมูล ทักษะการประยุกต์ใช้ ให้แรงสนับสนุนทางสังคมอย่างเป็นระบบ โดยมีกรอบแนวคิดดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มาจากฐานคิดที่เชื่อว่า ความรู้เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ มุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เกิดการพัฒนา นำไปสู่การแก้ปัญหาและการใช้ประโยชน์จากกระบวนการเรียนการสอนใน

รายวิชา มีวัตถุประสงค์เพื่อความรู้ของนักศึกษาด้านการเรียนการสอนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรคือนักศึกษาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะสาธารณสุขศาสตร์ สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ทั้ง 4 ชั้นปี จำนวน 295 คน จากงานทะเบียนมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

เลือกตัวอย่างแบบเจาะจงเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยจำนวน 74 คนเข้าร่วมกิจกรรม โดยการให้โปรแกรมติดต่อกันจำนวน 4 เดือน 16 สัปดาห์ผ่านกระบวนการเรียนการสอนในรูปแบบศตวรรษที่ 21 ให้แรงบันดาลใจทางสังคมอย่างเป็นระบบผ่านรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ทั้ง 3 ทักษะ ดังนี้ 1. ทักษะการประเมินวิเคราะห์ข้อมูล การคิดเชิงวิเคราะห์หรือว่าการคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล หรืออาจจะใช้ศัพท์เรียกว่า “Soft Skills” 2. ทักษะการสื่อสาร Communication หรือการทำงานเป็นทีม การทำงานร่วมกับผู้อื่น หรือจะเรียกว่า Socio-Emotional Skills คือทักษะทางสังคมและอารมณ์และทักษะที่ 3. ทักษะในเชิงเทคนิค Technical Skills คือการฝึกปฏิบัติจริง ระบบผ่านการพิทักษ์สิทธิ์โดยการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างอย่างเหมาะสม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ใช้แบบสอบถามวัดความรู้ด้านการเรียนการสอนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 แบบมาตราประมาณค่าแบบลิเคอร์ท (Likert Rating Scale) 5 ระดับ (ไม่เคยทำ ทำได้ยากมาก ทำได้ยาก ทำได้ง่าย ทำได้ง่ายมาก) ที่มีค่าความตรงของเนื้อหาความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านพฤติกรรมการณ์เรียนของผู้เรียนมีค่า IOC เท่ากับ .86 และ .79 และความเชื่อมั่นของเครื่องมือความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านพฤติกรรมการณ์เรียนของผู้เรียนมีค่า Reliability (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ .89 และ .86 โดยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ตามแนวคิดทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลจากการกำหนดหัวข้อ วัตถุประสงค์และกรอบแนวคิด วางแผนดำเนินการตามหลัก PDCA โดยยึดทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม ช่วงเดือนกรกฎาคมถึงตุลาคม 2566 โดยการประชุมทีมวิจัยกำหนดรูปแบบการวิจัย ประชุมกลุ่มเป้าหมายเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์บทบาทผู้วิจัยทำการศึกษาและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างและใส่กิจกรรมผ่านกระบวนการแรงสนับสนุนทางสังคมอย่างเป็นระบบผ่านการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบศตวรรษที่ 21 ติดต่อกันจำนวน 4 เดือน 16 สัปดาห์ สอนทฤษฎี 16 ชั่วโมง สืบค้นและแยกแยะข้อมูลมาใช้เป็น 64 ชั่วโมง ดำเนินกิจกรรมและออกแบบในชั้นเรียน 16 ชั่วโมง ลงพื้นที่ปฏิบัติจริงในชุมชน 16 ชั่วโมง มีการกำหนดรหัสกลุ่มตัวอย่างและแยกข้อมูลส่วนบุคคลพร้อมทั้งกำหนดวิธีการทำลายข้อมูลทิ้งเมื่อมีการวิเคราะห์เสร็จสิ้น และพิทักษ์สิทธิประโยชน์ของกลุ่มตัวอย่างโดยมีการประชุมชี้แจง มคอ.3 รูปแบบการสอนตามวัตถุประสงค์รายละเอียดเครื่องมือในการทำวิจัยตลอดจนระบุชื่อใช้รหัสแทนตัวบุคคลหากประสงค์ออกจากกลุ่มตัวอย่างระหว่างการดำเนินการวิจัยก็สามารถดำเนินการได้ทันที

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้อธิบายข้อมูลทั่วไป ด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) สถิติทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบในกลุ่มตัวอย่างเดียวกันด้วย Paired Sample T-test

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรอบรู้ด้านการเรียนการสอน พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาและเพื่อเปรียบเทียบก่อนหลังการเรียนรู้ออนของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่าผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป จำนวน 74 คน เพศหญิง ร้อยละ 90.5 เพศชาย ร้อยละ 9.5 ช่วงอายุ 15–20 ปี ร้อยละ 22.1 อายุ 21–25 ปี ร้อยละ 77.9 (Min=19, Max=23) ลงเรียน รายวิชา GE ครบแล้ว ร้อยละ 86.5 ยังลงไม่ครบ ร้อยละ 13.5 (Min= 1 วิชา,Max=2 วิชา) ทำกิจกรรมหรือช่วยงานคณะกรรมการระหว่างเรียน ร้อยละ 90.5 เรียนอย่างเดียว ร้อยละ 9.5

1. ผลการศึกษาความรอบรู้ด้านการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 พบว่าก่อนการสอนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 ส่วนใหญ่มีความรอบรู้อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 81.08 หลังการสอนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 กลุ่มเป้าหมายมีความรอบรู้ส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 98.65 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ แปรผลระดับความรอบรู้ก่อนและหลังการสอนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 จำนวน 74 คน

ช่วงระดับความรอบรู้	ก่อนอบรม			หลังอบรม		
	จำนวน	ร้อยละ	ความหมาย	จำนวน	ร้อยละ	ความหมาย
ค่าเฉลี่ยต่ำกว่า ($\leq 1.00-2.33$)	10	13.51	ต่ำ	-	-	ต่ำ
ค่าเฉลี่ยระหว่าง ($2.34-3.67$)	60	81.08	ปานกลาง	1	1.35	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยมากกว่า ($\geq 3.68-5.00$)	4	5.41	สูง	73	98.65	สูง

จากตารางที่ 1 ก่อนการสอนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 ส่วนใหญ่มีความรอบรู้อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 81.08 หลังการสอนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 กลุ่มเป้าหมายมีความรอบรู้ส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 98.65

ผลความรอบรู้ด้านการเรียนการสอนก่อนหลังการจัดการเรียนการสอนมีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นทั้งสี่ด้าน ได้แก่ด้านทักษะการเข้าถึงข้อมูลการเรียนรู้ ด้านความเข้าใจ,ด้านการประเมินข้อมูลการเรียนรู้รายวิชา การประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนรายวิชาสุขศึกษา โดยคะแนนเฉลี่ยก่อน (2.94, 2.92, 2.88, 2.92 เพิ่มขึ้นเป็น 4.60, 4.42, 4.28 และ 4.55 ตามลำดับ) สอดคล้องกับ Sattrapruek (2020) ศึกษาการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 แบบห้องเรียนกลับ

ด้านเพื่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม พบว่า ระดับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 แบบห้องเรียนกลับด้าน อยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลความรอบรู้ด้านการเรียนการสอนก่อนหลังการจัดการเรียนการสอน

ประเมินจากรับรู้ความรู้สึก ความเชื่อมั่น ความสามารถหรือทักษะด้านการเรียนการสอน	ก่อนการจัดการเรียนการสอน			หลังการจัดการเรียนการสอน		
	\bar{x}	S	ความหมาย	\bar{x}	S	ความหมาย
องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการเข้าถึงข้อมูลด้านการเรียน	2.94	0.78	ปานกลาง	4.60	.57	สูง
1. เมื่อต้องการข้อมูลการเรียนสุศึกษาท่านสามารถหาแหล่งข้อมูลได้ทันที	2.61	0.84	ปานกลาง	4.38	.70	สูง
องค์ประกอบที่ 1 ทักษะการเข้าถึงข้อมูลด้านการเรียน	2.94	0.78	ปานกลาง	4.60	.57	สูง
2. ท่านสามารถค้นหาข้อมูลด้านสุศึกษาที่ต้องการจากหลายแหล่งได้ เช่น อินเทอร์เน็ต สื่อออนไลน์	3.00	.87	ปานกลาง	4.81	.46	สูง
3. ท่านสามารถเสาะหาแหล่งข้อมูลด้านสุศึกษาที่จะช่วยในการเรียนที่จำเป็นได้	2.72	.74	ปานกลาง	4.66	.50	สูง
4. ท่านสามารถติดต่ออาจารย์/ผู้รู้เพื่อช่วยเหลือด้านสุศึกษาเมื่อเกิดปัญหาความไม่เข้าใจได้	3.45	.66	ปานกลาง	4.54	.62	สูง
องค์ประกอบที่ 2 ด้านความเข้าใจ	2.92	.78	ปานกลาง	4.42	.69	สูง
5. ท่านสามารถอ่านข้อมูลความรู้ด้านสุศึกษาและวิธีการนำไปใช้ได้ด้วยความเข้าใจ ปฏิบัติตามเนื้อหาที่สอนได้	2.60	.84	ปานกลาง	4.54	.62	สูง
6. ท่านสามารถอ่านเนื้อหาความรู้ด้านสุศึกษาในสไลด์สอนอย่างเข้าใจได้	2.95	.88	ปานกลาง	4.38	.70	สูง
7. ท่านสามารถเข้าใจข้อมูล ที่นำเสนอในรูปของสัญลักษณ์ คำศัพท์ ตัวเลขหรือเครื่องหมายในสไลด์สอนได้	2.70	.75	ปานกลาง	4.37	.69	สูง
8. ท่านกล้าซักถามผู้สอน ผู้รู้ด้านสุศึกษาได้ เช่น อาจารย์ หมอ หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพิ่มเติมตอนไปฝึกงานฯเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง	3.45	.66	ปานกลาง	4.38	.77	สูง
องค์ประกอบ 3 ด้านการประเมินข้อมูลการเรียนรายวิชา	2.88	.79	ปานกลาง	4.28	.75	สูง

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลความรอบรู้ด้านการเรียนการสอนก่อนหลังการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)

ประเมินจากการรับรู้ความรู้สึก ความเชื่อมั่น ความสามารถหรือทักษะด้านการเรียนการสอน	ก่อนการจัดการเรียนการสอน			หลังการจัดการเรียนการสอน		
	\bar{x}	S	ความหมาย	\bar{x}	S	ความหมาย
9. ท่านตรวจสอบข้อมูลการเรียนรู้ โดยการซักถาม หรือโต้แย้งผู้รู้ หรืออาจารย์ก่อนจะเชื่อหรือทำ ตาม	2.60	.84	ปานกลาง	4.10	.82	สูง
10. ท่านพิจารณาข้อดีข้อเสียของข้อมูลการเรียนรู้ ที่ได้ยอมรับด้วยเหตุผล ก่อนที่จะเชื่อหรือทำ ตามแม้จะมีคนเรียนมาก่อนแล้ว	2.93	.91	ปานกลาง	4.31	.78	สูง
11. ท่านทบทวนถึงประโยชน์และความปลอดภัย ของข้อมูลที่ได้รับก่อนที่จะเชื่อหรือทำตาม	2.60	.63	ปานกลาง	4.43	.66	สูง
12. เมื่อข้อมูลใหม่เข้ามา ท่านสามารถตรวจสอบ แหล่งที่มาของข้อมูลก่อนตัดสินใจเชื่อหรือทำ ตามได้	3.38	.77	ปานกลาง	4.28	.77	สูง
องค์ประกอบที่ 4 การประยุกต์ใช้ในการเรียนการ สอนรายวิชาสุศึกษา	2.92	.76	ปานกลาง	4.55	.66	สูง
13. ท่านสามารถนำข้อมูลรายวิชาไปใช้ในการ พัฒนาตนเองให้ดีขึ้นได้	2.60	.84	ปานกลาง	4.54	.69	สูง
14. ท่านสามารถนำข้อมูลรายวิชาไปสื่อสาร แนะนำต่อได้	2.93	.91	ปานกลาง	4.55	.58	สูง
15. ท่านวางแผน ทำกิจกรรมที่จำเป็นตามการ ออกแบบรายวิชาเพื่อการเรียนการสอนได้	2.69	.64	ปานกลาง	4.50	.71	สูง
16. ท่านตั้งเป้าหมายความสำเร็จรายวิชาด้วยผล การเรียนรู้ที่ดีและไปประยุกต์ใช้ในอนาคตได้	3.45	.66	ปานกลาง	4.58	.64	สูง

จากตารางที่ 2 พบว่าผลความรอบรู้ด้านการเรียนการสอนก่อนหลังการจัดการเรียนการสอนมีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นทั้งสี่ด้าน ได้แก่ด้านทักษะการเข้าถึงข้อมูลการเรียนรู้,ด้านความเข้าใจ,ด้านการประเมินข้อมูลการเรียนรู้รายวิชา,การประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนรายวิชาสุศึกษา โดยคะแนนเฉลี่ยก่อน (2.94, 2.92, 2.88, 2.92 เพิ่มขึ้นเป็น 4.60, 4.42, 4.28 และ 4.55 ตามลำดับ) สอดคล้องกับ Nguyen Thi Thu H ,and Sirinat Jongkonklang, (2021) ได้ศึกษาการศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดกาบั่ง ประเทศเวียดนาม พบว่าทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดกาบั่งประเทศเวียดนาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 86.49 หลังการสอนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 100 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ แปลผลระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอน

ช่วงระดับพฤติกรรม ค่าเฉลี่ย	ก่อนการจัดการเรียนการสอน			หลังการจัดการเรียนการสอน		
	จำนวน	ร้อยละ	ความหมาย	จำนวน	ร้อยละ	ความหมาย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง (2.34-3.67)	64	86.49	ปานกลาง	-	-	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยมากกว่า (\geq 3.68-5.00)	10	13.51	สูง	74	100	สูง

จากตารางที่ 3 ก่อนการสอนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 ส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 86.49 หลังการสอนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 100

ผลพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนหลังการสอนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 ทั้งสามด้านได้แก่ด้านการเข้าชั้นเรียนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมสุขภาพ,ด้านกิจกรรมในรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมสุขภาพและด้านการประยุกต์ใช้รายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมสุขภาพ มีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นแตกต่างกันจากคะแนนเฉลี่ยก่อน (3.35, 3.11, 3.61 เพิ่มขึ้นเป็น 4.65, 4.70 และ 4.53 ตามลำดับ) สอดคล้องกับ ระเบียบวิธีวิจัย และคณะ (2563) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 : ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ พบว่าทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อันจะส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการจัดเรียนรู้ที่เหมาะสมเชื่อมโยงหลายมิติปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลาย นำไปสู่การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนหลังการสอนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21

รายละเอียดการพฤติกรรม	ก่อนการจัดการเรียนการสอน			หลังการจัดการเรียนการสอน			p-Value
	\bar{x}	S	ความหมาย	\bar{x}	S	ความหมาย	
ด้านการเข้าชั้นเรียนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมสุขภาพ	3.35	.86	ปานกลาง	4.65	.73	มาก	.004*
1. ทานมาเรียนตรงเวลาในรายวิชาสุขศึกษา	3.16	.47	ปานกลาง	4.74	.60	มาก	
2. ทานลาเรียนในรายวิชา	2.99	1.09	ปานกลาง	4.54	.89	มาก	

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนหลังการสอนรายวิชาสุขศึกษา และพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 (ต่อ)

รายละเอียดการพฤติกรรม	ก่อนการจัดการเรียนการสอน			หลังการจัดการเรียนการสอน			p-Value
	\bar{x}	S	ความหมาย	\bar{x}	S	ความหมาย	
ด้านการเข้าชั้นเรียนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมสุขภาพ	3.35	.86	ปานกลาง	4.65	.73	มาก	.008*
3. ท่านเข้าเรียนสายในรายวิชา	3.32	.76	ปานกลาง	4.66	.60	มาก	
4. ท่านขาดเรียนในรายวิชา	3.92	1.13	มาก	4.66	.82	มาก	
ด้านกิจกรรมในรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมสุขภาพ	3.11	.38	ปานกลาง	4.70	.58	มาก	.001*
5. ท่านทำความเข้าใจคำสั่งกิจกรรมในรายวิชา	3.10	.44	ปานกลาง	4.61	.62	มาก	
7. ท่านส่งงานในรายวิชาที่ได้รับมอบหมาย	3.00	.23	ปานกลาง	4.78	.56	มาก	0.001*
8. ท่านส่งงานตรงเวลาตามกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย	3.20	.47	ปานกลาง	4.54	.69	มาก	
ด้านการประยุกต์ใช้รายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมสุขภาพ	3.61	.705	ปานกลาง	4.53	.66	มาก	0.001*
9. ท่านทบทวนเนื้อหาเพื่อนำไปทำกิจกรรมที่มอบหมาย	3.32	.50	ปานกลาง	4.50	.69	มาก	
10. ท่านนำความรู้ในรายวิชาไปทำกิจกรรมที่มอบหมาย	3.69	.49	มาก	4.73	.58	มาก	
11. ท่านนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันที่ตรงตามเนื้อหา	3.58	.52	ปานกลาง	4.54	.67	มาก	
12. ท่านนำความรู้ไปแนะนำคนใกล้ชิดอย่างเหมาะสม	3.55	.64	ปานกลาง	4.42	.74	มาก	
13. ท่านทบทวนนำความรู้ไปทำกิจกรรมที่มอบหมาย	3.80	1.05	มาก	4.51	.67	มาก	
14. ท่านทบทวนนำความรู้ไปสอบวัดผลทุกครั้ง	3.70	1.03	มาก	4.45	.64	มาก	

* มีระดับนัยทางสถิติระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่าผลพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนก่อนหลังการสอนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 ทั้งสามด้านได้แก่ด้านการเข้าชั้นเรียนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมสุขภาพ

ด้านกิจกรรมในรายวิชาสุศึกษาและพฤติกรรมสุขภาพ และด้านการประยุกต์ใช้รายวิชาสุศึกษาและพฤติกรรมสุขภาพ พบว่ามีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 มีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้นจากคะแนนเฉลี่ยก่อนจัดการเรียนการสอน (3.35, 3.11, 3.61 เพิ่มขึ้นเป็น 4.65, 4.70 และ 4.53 ตามลำดับ) สอดคล้องกับ Soodchalerm Sattrapruak, (2020) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่21 แบบห้องเรียนกลับด้านเพื่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม พบว่าระดับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 แบบห้องเรียนกลับด้าน อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการร่วมมือและในส่วนของปัจจัยที่มีผลต่อระดับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

3. ผลการเปรียบเทียบก่อนหลังการเรียนการสอนของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่าการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรอบรู้และพฤติกรรมก่อนและหลังการสอนรายวิชาสุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 พบว่ามีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 โดยมีค่าเฉลี่ยผลต่างคะแนนความรอบรู้และพฤติกรรม เท่ากับ 1.55 และ 1.22 ตามลำดับ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบความแตกต่างก่อนหลังการสอนรายวิชาสุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 จำนวน 74 คน

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย		Mean Diff.	95%CI	t	Sig
	ก่อน	หลัง				
ความรอบรู้การสอนรายวิชาสุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์	2.91	4.46	1.55	1.42-1.68	24.19*	≤0.01
พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.39	4.61	1.22	1.14-1.29	32.25*	≤0.01

* มีระดับนัยทางสถิติระดับ .01

จากตารางที่ 5 การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรอบรู้และพฤติกรรมก่อนและหลังการสอนรายวิชาสุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 พบว่ามีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 โดยมีค่าเฉลี่ยผลต่างคะแนนความรอบรู้การสอนรายวิชาสุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์และพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เท่ากับ 1.55 (95% CI; 1.42-1.68) และ 1.22 (95% CI; 1.14-1.29) ตามลำดับ สอดคล้องกับ (แวนฮาซัน แวนหะมะ, 2562) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการศึกษาค้นคว้าในรายวิชาการสร้างเว็บเพจเพื่อประเมินผลทางการศึกษาสูงกว่าการเรียนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญ

สรุปผลการวิจัย

ความรอบรู้ด้านการเรียนการสอนรายวิชาสุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์ สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 มีสรุปดังนี้

1. ผลการศึกษาความรอบรู้ด้านการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 พบว่าก่อนการสอนรายวิชาสุศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 ส่วนใหญ่มีความรอบรู้อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 81.08 หลัง

การสอนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 กลุ่มเป้าหมายมีความรอบรู้ส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 98.65

2. ผลการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 86.49 หลังการสอนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 100

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรอบรู้และพฤติกรรมก่อนและหลังการสอนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 พบว่า มีค่าแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value <.01) โดยมีค่าเฉลี่ยผลต่างคะแนนความรอบรู้และพฤติกรรม เท่ากับ เท่ากับ 1.55 (95% CI; 1.42-1.68) และ 1.22 (95% CI; 1.14-1.29) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) นี้ ที่พัฒนามาจากฐานคิดที่เชื่อว่า ความรู้เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ มุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เกิดการพัฒนา นำไปสู่การแก้ปัญหาและการใช้ประโยชน์จากกระบวนการเรียนการสอนในรายวิชา ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อความรู้ของนักศึกษาด้านการเรียนการสอนรายวิชาสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์สำหรับงานด้านอาชีวอนามัยในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยผ่านรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ทั้ง 3 ทักษะ ดังนี้

1. ทักษะการประเมินวิเคราะห์ข้อมูล การคิดเชิงวิเคราะห์หรือว่าการคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล หรืออาจจะใช้ศัพท์เรียกว่า “Soft Skills”
2. ทักษะการสื่อสาร Communication หรือว่าการทำงานเป็นทีม การทำงานร่วมกับผู้อื่น หรือจะเรียกว่า Socio-Emotional Skills คือทักษะทางสังคมและอารมณ์และทักษะที่
3. ทักษะในเชิงเทคนิค Technical Skills คือการลงมือฝึกปฏิบัติจริงสามารถส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนเกิดการรอบรู้และพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนเพื่อนำไปพัฒนาและประยุกต์ใช้ได้ สอดคล้องกับ Soodchalem Sattrapruet, (2020) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 แบบห้องเรียนกลับด้านเพื่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม พบว่าระดับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 แบบห้องเรียนกลับด้าน อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการร่วมมือและในส่วนของปัจจัยที่มีผลต่อระดับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

ประโยชน์ของการวิจัย

สามารถนำการจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning ตามกรอบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น ๆ ได้ การเรียนการสอนแบบ Active learning ตามกรอบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สามารถพัฒนาผู้เรียนได้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

สถาบันการศึกษาสามารถประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนโดยยึดแนวความคิดการพัฒนาในศตวรรษที่ 21 ในรายวิชาอื่น ๆ เน้นการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ เพื่อเกิดการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีกับผู้เรียนและนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยพบว่าควรมีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายกระตุ้นการเรียนรู้เน้นการปฏิบัติงานจริง
2. ควรมีระบบการประเมินผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนตามศตวรรษที่ 21 ตามกรอบมาตรฐาน

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. จำนวนชั่วโมงเรียนนักศึกษาแน่นเกินไปทำให้ออกแบบกิจกรรมยาก
2. นักศึกษามีเวลาว่างน้อยเนื่องจากชั่วโมงเรียนมีจำนวนมาก

เอกสารอ้างอิง

- ฐิติกาญจน์ อัครกุล. เราจะพัฒนาการศึกษาให้เยาวชนไทยพร้อมรับมือโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร. (ออนไลน์) 2564 (อ้างเมื่อ 8 ตุลาคม 2566) จาก <https://tu.ac.th/thammasat-lsed-expert-talk-educational-development-for-21st-century>
- ระบบการศึกษาไทย. การศึกษาไทย. (ออนไลน์) 2566 (อ้างเมื่อ 8 ตุลาคม 2566) จาก <https://www.bic.moe.go.th/images/stories/pdf/thailand-education-system.pdf>
- ระพีพัฒน์ หาญโสภณ และคณะ. “การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ,” วารสารวิชาการธรรมศาสตร์. 20, 2 (2563): 163-172.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. สี่เสาหลักของการศึกษา. (ออนไลน์) 2566 (อ้างเมื่อ 17 ตุลาคม 2566). จาก www.curriculumandlearning.com/upload/
- แหวฮานัน แหวหะมะ. “ผลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการศึกษาค้นคว้าที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รายวิชาการสร้างเว็บเพจเพื่อการประเมินผลทางการศึกษา,” วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 30, 1 (2556): 32-41.
- สุทธิวรรณ ดันตริจนาวงศ์. “ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21,” วารสารสาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ. 10, 2 (2560): 2843-2854.
- บริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, สำนัก. แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ. (ออนไลน์) 2558 (อ้างเมื่อ 17 ตุลาคม 2566). จาก <https://secondary.obec.go.th/newweb/wp-content/uploads/2017/12/E-CEN21book.pdf>
- อำพร เรืองศรี. ระบบการศึกษาไทย. (ออนไลน์) 2565 (อ้างเมื่อ 8 ตุลาคม 2566). จาก <https://www.gotoknow.org/posts/174101>
- อักษร เอ็ดดูเคชั่น. ระบบการศึกษาไทย ยังมีอีกหลายความท้าทายรออยู่. (ออนไลน์) 2566 (อ้างเมื่อ 8 ตุลาคม 2566). จาก <https://www.aksom.com/thai-education>
- ฮิวจ์ เดลานี. การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 การพัฒนาทักษะคือหัวใจสำคัญของการศึกษา. (ออนไลน์) 2562 (อ้างเมื่อ 8 ตุลาคม 2566). จาก, <https://www.unicef.org/thailand/th/stories/>
- Nguyen Thi Thu Ha and Sirinat Jongkonklang. “A Study of 21st Century Learning Skills for High School Students in Cao Bang Province, Vietnam,” Journal of Wajiy Mahavadiyaya Khon Kaen (Graduate Edition) Humanities and Social Sciences. 6, 2 (2021): 14-24.

Siriraj KM. **Self-Learning**. Retrieved October 2023 from <https://www2.si.mahidol.ac.th/km/knowledgeassets/kmexperience/kmarticle/>

Soodchalerm Sattrapruek. “Flipped Classroom in 21st Century Learning for Development of Learning and Innovation Skills” **Journal of Academic Resources Prince of Songkla University**. 28, 1 (2020): 100-108.

Starfish Academy. **self-directed learning** **ปลูกทักษะเรียนรู้ด้วยตัวเอง**. (ออนไลน์) 2565 (อ้างเมื่อ 17 ตุลาคม 2566). จาก <https://www.starfishlabz.com/blog/928-self-directed-learning>

รูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถ
ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา
The Teacher Development Model Based on the Professional Learning Community to
Enhance the Active Learning Management Ability of Teachers
Sanowittaya School

ปิยาภรณ์ สร้อยระย้า
Piyapom Soiraya

โรงเรียนสะโนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
Sanowittaya School, Surin Primary Educational Service Area Office 1
E-mail: piyapomsoi67@gmail.com

Received: May 18, 2024; Revised June 21, 2024; Accepted: July 5, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา และ 2) ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาครูวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน กลุ่มเป้าหมาย คือ 1) ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 13 คน 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 193 คน ปีการศึกษา 2566 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบประเมินรูปแบบการพัฒนาครู 2) แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) แบบบันทึกข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของครู และ 6) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Wilcoxon Signed Ranks Test

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา ที่พัฒนาขึ้นมีชื่อว่า PC-PLC Model มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการพัฒนา 4) เงื่อนไขความสำเร็จ และ 5) การวัดและประเมินผล ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาครูฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา พบว่า 1) ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 81.52 4) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อ

รูปแบบ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 5) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนาครู ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Abstract

The objectives of this research were to 1) develop the teacher development model based on the professional learning community to enhance the active learning management ability of teachers Sanowittaya school and 2) evaluate the effectiveness of the model. This research was research and development. The key informants were 9 experts. The target group were 1) 13 teachers teaching in the primary 1 to the secondary 3, and 2) 193 students studying in the primary 1 to the secondary 3 in the academic year 2023. They were selected by purposive sampling. The research instruments used in the research were 1) an evaluation form of the teacher development model, 2) a test used to measure knowledge in active learning, 3) an evaluation form used to evaluate the teachers' ability used in active learning management, 4) a record form the learning achievement of the students, 5) a questionnaire asking for the satisfaction of the teachers towards the model, and 6) a questionnaire asking for the satisfaction of the students towards active learning management. The statistics used to analyze data were percentage, mean, standard deviation, and the Wilcoxon signed ranks test.

The research findings were as follows.

1. The teacher development model based on the professional learning community to enhance the active learning management ability of teachers Sanowittaya school developed was called "PC-PLC Model." It consisted of 5 components: 1) principles, 2) objectives, 3) development processes, 4) conditions for success, and 5) measurement and evaluation. The findings of the teacher development model evaluation by the experts showed that the overall was at the highest level.

2. The effectiveness of the teacher development model based on the professional learning community to enhance the active learning management ability of teachers Sanowittaya school showed that: 2.1) the teachers' knowledge in active learning after using the model was higher than that before using the model with the statistical significance at the level of .05, 2.2) the teachers' ability in learning management in the overall was at a very good level, 2.3) the learning achievement of the students in the overall was 81.52 percent, 2.4) the satisfaction of the teachers towards the model in the overall was at the highest level, and 2.5) the satisfaction of the students towards the active learning management in the overall was at the highest level.

Keywords: Teacher Development Model, Professional Learning Community, Active Learning

บทนำ

ครู เป็นบุคคลสำคัญในการนำพาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้เกิดแก่ครู โดยครูและผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องร่วมกันกำหนดกลยุทธ์ กระบวนการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ กระบวนการพัฒนาครูที่มีลักษณะของการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู เป็นแนวทางหนึ่งซึ่งส่งเสริมและพัฒนาให้ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาสามารถพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตนเองให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ตอบสนองบริบทการศึกษาที่แตกต่างกันได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) ทำให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้และพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียนบนพื้นฐานการเรียนรู้จากประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละคน และความรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา ทั้งระดับโรงเรียนและเครือข่าย ซึ่งหลากหลายพื้นที่ได้นำแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้และโรงเรียน (วรลักษณ์ ชูกำเนิด, 2557) อย่างไรก็ตาม การนำชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการเป็นผู้นำ การสนับสนุนจากผู้บริหาร การแบ่งปันร่วมกัน การประยุกต์ใช้ความรู้ ค่านิยมร่วมและวิสัยทัศน์ร่วมของสมาชิก ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะช่วยให้ประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) สอดคล้องกับผลการศึกษาของซูชาติ พวงสมจิตร (2560) ที่พบว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ วิธีการในการพัฒนาครู โดยการจัดบรรยากาศให้ครูได้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ส่งผลให้ครูไม่โดดเดี่ยวและมีเครือข่ายในการทำงานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Hord (1997) ที่ยืนยันว่าการดำเนินการในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพทั้งด้านวิชาชีพและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

จากการดำเนินการพัฒนาครูของประเทศไทยที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า มีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องมาจากวิธีการพัฒนาครูแต่ละวิธีมีข้อจำกัดต่อการพัฒนา คือ การอบรมมีเนื้อหาไม่ตรงกับความต้องการของครู และเมื่ออบรมเสร็จแล้วครูไม่มีเวลาสำหรับจัดระบบความรู้หรือการผลิตสื่อการเรียนรู้ เพราะมีภาระอื่นมาก การอบรมส่วนใหญ่มุ่งให้ความรู้เพียงอย่างเดียว เน้นหลักการและทฤษฎีมากกว่าการได้ลงมือปฏิบัติ จึงทำให้ครูไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้ และยังขาดระบบกำกับติดตามในการนำผลการพัฒนาไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างแท้จริง และประเด็นที่สำคัญคือ หากทิศทางของการพัฒนาครูไม่ได้เป็นไปเพื่อทำความเข้าใจวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนและส่งเสริมวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาครูก็ย่อมเป็นไปอย่างไร้ทิศทาง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558; ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์, 2560) นอกจากนั้น สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน พบว่า ครูขาดการวิเคราะห์หลักสูตรก่อนการออกแบบการจัดการเรียนรู้และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนเนื้อหาที่จะสอนนั้นยังขาดการคัดกรองประเภทขององค์ความรู้ที่จะสร้างเสริมให้ผู้เรียนอย่างชัดเจนและความเชื่อมโยงกัน อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนยังเน้นครูเป็นศูนย์กลาง โดยใช้วิธีการบรรยายหรือบอกความรู้กับผู้เรียนเป็นหลัก คุณสมบัติของผู้เรียนจึงมีลักษณะชัดเจน คือ มีความสามารถในการจด การจำ และการท่องไปด้อย ทำให้ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนไม่ตรงและบรรลุตัวชี้วัดที่หลักสูตรกำหนด (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2558; ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2558) สอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรชัย หวังมีจมีและองอาจ นัยพัฒน์ (2560) ที่พบว่า ปัญหาของครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน คือ ครูยังคงใช้รูปแบบการสอนแบบดั้งเดิม จึงทำให้รูปแบบการเรียนการสอนเป็นลักษณะที่ครูถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนโดยการเล่า บอก สอนตามหนังสือ หนังสือมีเนื้อหาเช่นไรก็สอนให้กับนักเรียนไปอย่างนั้น นอกจากนั้นยังได้ให้ข้อเสนอแนะระดับผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้พัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะที่พร้อมในการปรับการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 และควรส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาชีพผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ดังนั้น การส่งเสริม

และพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จึงเป็นประเด็นที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ คุณลักษณะของครูที่แสดงออกถึงความรู้ ทักษะ และความชำนาญในการจัดการเรียนรู้ เริ่มตั้งแต่การนำหลักสูตรไปใช้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และนำไปสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีคุณภาพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น (อนุสตรา เกลิมศรี, 2563; วลีดา อุ่นเรือน, 2563; Barutu et al, 2018)

โรงเรียนสะโนวิทยา มุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ในการเรียนรู้และการทำงาน เพื่อให้เป็นนักเรียนเป็นคนเก่ง คนดี และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โรงเรียนให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาและเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิผล และในปีการศึกษา 2563 โรงเรียนได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนต้องปรับเวลาสถานที่ และวิธีการเรียนใหม่ เกิดความวิตกกังวลต่อการเรียน ผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะการปฏิบัติน้อยลง และเสียโอกาสในการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก และยังส่งผลถึงคุณลักษณะของผู้เรียนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น ไม่กล้าตอบคำถาม ไม่กล้าแสดงออก ขาดการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และด้านทักษะชีวิต สัมพันธภาพการทำงานร่วมกับผู้อื่นลดลง ขาดความกระตือรือร้นและความรับผิดชอบ ด้วยเหตุนี้ พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไปในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จึงนำไปสู่การรับรู้ถึงภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning loss) เมื่อพิจารณาข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปีการศึกษา 2563 ดังนี้ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ปีการศึกษา 2563 พบว่า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ภาพรวมมีค่าเท่ากับร้อยละ 86.73 เมื่อพิจารณาเป็นรายวิชา พบว่า วิชาคณิตศาสตร์และวิชาภาษาอังกฤษ ยังต่ำกว่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาพรวมมีค่าเท่ากับร้อยละ 69.44 เมื่อพิจารณาเป็นรายวิชา พบว่า วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม วิชาสุขศึกษาและพลศึกษา วิชาศิลปะ วิชาการงานอาชีพ และวิชาภาษาอังกฤษ ยังต่ำกว่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด 2) ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 68.43 และมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ 3) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาพรวมคะแนนเฉลี่ย 4 วิชา เท่ากับ 37.71 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศทุกวิชา และ 4) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาพรวมคะแนนเฉลี่ย 4 วิชา เท่ากับ 32.81 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศทุกวิชา (โรงเรียนสะโนวิทยา, 2563) จากข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสะโนวิทยา ยังไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการพัฒนาครู เพราะครูเป็นบุคคลสำคัญในการนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ หากครูมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพย่อมส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาให้ครูเกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานและต่อวิชาชีพครู เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สูงขึ้น ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

จากการศึกษาแนวคิดและสภาพปัญหาดังกล่าว ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของนักเรียน และยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น โดยใช้แนวชุมชนแห่งการเรียนรู้

ทางวิชาชีพ ซึ่งเป็นการกลุ่มของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีวิสัยทัศน์และภารกิจร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกันแบบร่วมมือรวมพลัง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนผลการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือและเกิดการพัฒนารูปแบบอย่างเป็นระบบและยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยาขึ้น เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น มีทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ และสามารถดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา
2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย Research1 (R1) เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดย 1) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ การพัฒนาครู ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้วยวิธีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารการศึกษา ด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ด้านการพัฒนาครู และด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร และแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 2) ศึกษาความต้องการในการใช้รูปแบบการพัฒนาครูฯ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสะโนวิทยา ปีการศึกษา 2564 จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ครู จากการศึกษาความต้องการของครู พบว่า 1) ครูต้องการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 2) ครูต้องการใช้วิธีการพัฒนาครูที่หลากหลาย ได้แก่ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ และการศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ 3) ครูต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวก และ 4) ครูคาดหวังว่า หากได้รับการพัฒนาโดยใช้รูปแบบการพัฒนาครูที่พัฒนาขึ้น จะช่วยให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นอกจากนั้น สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนต้องปรับเวลา สถานที่ และวิธีการเรียนใหม่ เกิดความวิตกกังวลต่อการเรียน ผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะการปฏิบัติตนน้อยลง และเสียโอกาส

ในการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไป ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จนนำไปสู่การรับรู้ถึงภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning loss) เมื่อพิจารณาข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนสะโนวิทยา ปีการศึกษา 2563 พบว่า 1) ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ 2) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศทุกวิชา และ 3) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศทุกวิชา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา Development1 (D1) เป็นการออกแบบและพัฒนากระบวนการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา โดย 1) ร่างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ โดยนำประเด็นจากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและความต้องการ มาสังเคราะห์เป็นร่างรูปแบบฯ 2) ตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบ โดยจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน การวิจัยทางการศึกษา และมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 7 ปี จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบ 3) นำข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ไปปรับปรุงแก้ไขให้รูปแบบมีความสมบูรณ์มากขึ้น และ 4) ประเมินรูปแบบการพัฒนาครู แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้อง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน การวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา และมีประสบการณ์ไม่ต่ำกว่า 7 ปี จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินรูปแบบการพัฒนาครู

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย Research2 (R2) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา โดยผู้วิจัยนำรูปแบบการพัฒนาครู ไปทดลองใช้ในปีการศึกษา 2565 ดำเนินการโดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (One Group Pretest-Posttest Design) กลุ่มเป้าหมาย คือ 1) ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 12 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และ 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 188 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 ค่าความยากง่าย (Difficulty: p) มีค่าตั้งแต่ 0.33 - 0.77 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination: r) มีค่าตั้งแต่ 0.20 - 0.73 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) มีค่าเท่ากับ 0.90 2) แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมินด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.91 ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.89 3) แบบบันทึกข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาครูฯ ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 จากการนำรูปแบบการพัฒนาครูฯ ไปทดลองใช้ พบว่า ผลการทดลองใช้รูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้น โดยรวมผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้และยังพบว่า ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ครั้งที่ 1-4 มีแนวโน้มสูงขึ้นตามลำดับ และส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน ดังนี้ 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้สูง

กว่าปีการศึกษา 2564 2) ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ 3) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา Development2 (D2) เป็นการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ โดยนำรูปแบบที่ผ่านการทดลองใช้ในปีการศึกษา 2565 มาใช้จริงในปีการศึกษา 2566 ดำเนินการโดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (One Group Pretest-Posttest Design) กลุ่มเป้าหมาย คือ 1) ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสะโนวิทยา ปีการศึกษา 2566 จำนวน 13 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และ 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสะโนวิทยา ปีการศึกษา 2566 จำนวน 193 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .80-1.00 ค่าความยากง่าย (Difficulty: p) มีค่าตั้งแต่ .33-77 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination: r) มีค่าตั้งแต่ .20-73 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) มีค่าเท่ากับ .90 2) แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมินด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.91 ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ .89 3) แบบบันทึกข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาครูฯ ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .80-1.00

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การประเมินรูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกณฑ์การประเมิน คือ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากขึ้นไป จึงถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563)

2. การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระหว่างก่อนและหลังการใช้รูปแบบฯ โดยใช้ Wilcoxon Signed Ranks Test ด้วยการทำทดสอบความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2561)

3. การประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ เกณฑ์การประเมิน คือ มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีขึ้นไป จึงถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน (จตุภูมิ เขตจัตุรัส, 2560)

4. การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้ค่าร้อยละ เกณฑ์การประเมิน คือ ค่าร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นไปตามค่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด คือ ร้อยละ 70 ขึ้นไป จึงถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน (โรงเรียนสะโนวิทยา, 2564)

5. การประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบฯ โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกณฑ์การประเมิน คือ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากขึ้นไป จึงถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2563)

6. การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกณฑ์การประเมิน คือ มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากขึ้นไป จึงถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน (ธานินทร์ ศิลปจารุ, 2563)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนา รูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา

1.1 รูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา ที่พัฒนาขึ้นมีชื่อว่า PC-PLC Model มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการพัฒนา มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม (Preparation: P) ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ร่วมกัน (Collective learning: C) ขั้นที่ 3 การวางแผนการจัดการเรียนรู้ (Planning: P) ขั้นที่ 4 การจัดการเรียนรู้ (Learning management: L) และขั้นที่ 5 การสะท้อนผลอย่างสร้างสรรค์ (Creative reflection: C) 4) เื่อ็นไขความสำเร็จ และ 5) การวัดและประเมินผล ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา

1.2 ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา

ข้อที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
		\bar{x}	S	แปลผล
1	ด้านความเป็นประโยชน์	4.54	.52	มากที่สุด
2	ด้านความเป็นไปได้	4.49	.53	มาก
3	ด้านความเหมาะสม	4.58	.52	มากที่สุด
4	ด้านความถูกต้อง	4.52	.53	มากที่สุด
โดยรวม		4.53	.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า รูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53, S = .52$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54, S = .52$) ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.49, S = .53$) ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58, S = 0.52$) และด้านความถูกต้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52, S = .53$)

2. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา มีดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระหว่างก่อนและหลังการใช้รูปแบบ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูระหว่างก่อนและหลังการใช้รูปแบบ

คะแนนทดสอบ	n	\bar{x}	S	Z	P
คะแนนทดสอบความรู้ก่อนการใช้รูปแบบ	3	4.08	.61	.24	.00*
คะแนนทดสอบความรู้หลังการใช้รูปแบบ	3	2.85	.77		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนทดสอบความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูก่อนการใช้รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.08 คะแนน และคะแนนทดสอบความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูหลังการใช้รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 32.85 คะแนน จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน

2.2 ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีผลการประเมินดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
	\bar{x}	%	แปลผล
1. ด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ (40 คะแนน)	32.90	82.26	ดีมาก
2. ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ (40 คะแนน)	31.25	78.13	ดี
โดยรวม	32.08	80.19	ดีมาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 32.90 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.26 และด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับดี มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.25 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.13

2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสะโนวิทยา ปีการศึกษา 2566 จำนวน 193 คน มีผลการประเมินดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ปีการศึกษา 2566

กลุ่มสาระการเรียนรู้	ระดับชั้น (ร้อยละของคะแนน)									คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ
	ประถมศึกษาปีที่ 1	ประถมศึกษาปีที่ 2	ประถมศึกษาปีที่ 3	ประถมศึกษาปีที่ 4	ประถมศึกษาปีที่ 5	ประถมศึกษาปีที่ 6	มัธยมศึกษาปีที่ 1	มัธยมศึกษาปีที่ 2	มัธยมศึกษาปีที่ 3	
1. ภาษาไทย	4.42	2.94	8.65	1.86	8.62	5.20	2.65	7.87	2.78	81.67
2. คณิตศาสตร์	0.52	9.83	7.58	8.28	6.67	6.45	5.54	5.65	6.84	77.48
3. วิทยาศาสตร์ฯ	6.77	5.83	9.21	0.44	8.58	6.83	0.46	6.57	7.62	80.26
4. สังคมศึกษาฯ	0.88	4.33	9.33	2.59	2.87	9.16	8.50	8.25	5.46	82.37
5. สุขศึกษาฯ	8.27	6.61	3.17	5.34	2.88	4.53	5.67	2.78	4.37	84.85
6. ศิลปะ	0.92	2.67	4.83	0.62	3.47	3.14	4.22	2.54	1.25	83.74
7. การงานอาชีพ	6.65	4.61	5.73	2.17	9.75	1.82	2.62	9.64	3.24	82.91
8. ภาษาต่างประเทศ	1.65	8.22	2.91	7.45	6.58	2.05	8.25	5.64	6.82	78.84
ร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน										81.52

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 81.52 และเป็นไปตามค่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด คือ ร้อยละ 70 ขึ้นไป ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีค่าร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด คือ สุขศึกษาและพลศึกษา คิดเป็นร้อยละ 84.85 รองลงมา คือ ศิลปะ คิดเป็นร้อยละ 83.74 และกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีค่าร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำสุด คือ คณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 77.48

2.4 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา มีผลการประเมินดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบฯ

ข้อที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
		\bar{x}	S	แปลผล
1	ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม	4.58	.51	มากที่สุด
2	ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ร่วมกัน	4.62	.50	มากที่สุด
3	ขั้นที่ 3 การวางแผนการจัดการเรียนรู้	4.56	.51	มากที่สุด
4	ขั้นที่ 4 การจัดการเรียนรู้	4.54	.52	มากที่สุด
5	ขั้นที่ 5 การสะท้อนผลอย่างสร้างสรรค์	4.51	.51	มากที่สุด
โดยรวม		4.56	.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56, S = .51$) เมื่อพิจารณาตามกระบวนการพัฒนา พบว่า ขั้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ร่วมกัน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.62, S = .50$) รองลงมา คือ ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58, S = .51$) และขั้นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ขั้นที่ 5 การสะท้อนผลอย่างสร้างสรรค์ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51, S = .51$)

2.5 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู มีผลการประเมินดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

ข้อที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
		\bar{x}	S	แปลผล
1	ด้านการจัดบรรยากาศและการจัดการชั้นเรียน	4.54	.50	มากที่สุด
2	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.51	.52	มากที่สุด
3	ด้านสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้	4.53	.50	มากที่สุด
4	ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.49	.51	มาก
โดยรวม		4.52	.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.52, S = .51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดบรรยากาศและการจัดการชั้นเรียน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54, S = .50$) รองลงมาคือ ด้านสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.53, S = .50$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.49, S = .51$)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาคูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา อภิปรายผลได้ดังนี้

1. รูปแบบการพัฒนาคูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา (PC-PLC Model) มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการพัฒนา 4) เงื่อนไขความสำเร็จ และ 5) การวัดและประเมินผล โดยกระบวนการพัฒนาคู 5 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม (Preparation: P) เป็นการสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง เพื่อให้ครูเห็นความสำคัญและประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มองเห็นเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาร่วมกันที่ชัดเจน ชั้นที่ 2 การเรียนรู้ร่วมกัน (Collective learning: C) เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลังของครู ส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพพร้อมกันทั้งด้านความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ศึกษาเรียนรู้จากโรงเรียนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ และเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากครูต้นแบบ ชั้นที่ 3 การวางแผนการจัดการเรียนรู้ (Planning: P) เป็นการวางแผนและออกแบบการจัดการเรียนรู้ผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ชั้นที่ 4 การจัดการเรียนรู้ (Learning management: L) เป็นการนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการจัดการเรียนรู้จริงในชั้นเรียน และมีการสังเกตชั้นเรียนจากโค้ช และชั้นที่ 5 การสะท้อนผลอย่างสร้างสรรค์ (Creative reflection: C) เป็นการร่วมกันอภิปราย เสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ของครู ทั้งนี้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบครบถ้วนและเหมาะสม มีกระบวนการพัฒนาคูที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษารวมกลุ่มแบบร่วมมือรวมพลัง ร่วมกันเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพจากการปฏิบัติงานจริงโดยใช้การพัฒนาบทเรียนร่วมกันและการโค้ช มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่าง

ต่อเนื่อง และสะท้อนผลการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของครู โดยสมาชิกของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา (Administrator) 2) ครู (Teacher) คือ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 3) โค้ช (Coach) คือ ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย ครูผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา ศึกษานิเทศก์ และอาจารย์มหาวิทยาลัย สมาชิกดังกล่าวร่วมมือแบบรวมพลังกันในการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาของรูปแบบ เกิดการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อีกทั้งยังส่งผลให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ และช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สอดคล้องกับองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพตามแนวคิดของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2559) ชาริณี ตริวัณณู (2560) สมพร มณีอ่อน (2560) อรจิรา ธรรมไชยงกูร (2562) วรณภา โคตรพันธ์ (2563) ทิพย์วิมล วังแก้วศิริ และคณะ (2564) DuFour et al. (2010) Hord (2010) Martin (2011) และ Kenoyer (2012) ที่สรุปว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การแลกเปลี่ยนค่านิยมและวิสัยทัศน์ (Shared values and vision) 2) การร่วมมือรวมพลัง (Collaboration) 3) การร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (Collective responsibility for student learning) 4) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การปฏิบัติส่วนบุคคล (Shared personal practice) 5) ภาวะผู้นำร่วม (Shared leadership) และ 6) โครงสร้างสนับสนุนชุมชน (Supportive structure) ซึ่งองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพทั้ง 6 องค์ประกอบ มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน เกิดเป็นพลังในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาทั้งคุณภาพครูและคุณภาพนักเรียน ทำให้ครูเกิดการเรียนรู้ทั้งความรู้และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมมือร่วมใจ การเรียนรู้ประสบการณ์การปฏิบัติงานในพื้นที่ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Voelkel and Chrispeels (2017) ที่พบว่า การใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนจะทำให้งานที่ทำร่วมกันมีประสิทธิภาพสูง และนำไปสู่ประสิทธิภาพการทำงานร่วมกันที่สูงขึ้นด้วย ซึ่งสามารถช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น และผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบการพัฒนาครูฯ ได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบโดยใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาความต้องการของครู เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบ ดำเนินการร่างรูปแบบการพัฒนาครูและตรวจสอบความเหมาะสม โดยจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ และนำข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ไปปรับปรุงแก้ไขให้รูปแบบฯ มีความสมบูรณ์มากขึ้น จากนั้นประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำรูปแบบไปทดลองใช้ และประเมินประสิทธิผลของรูปแบบต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของวรณภา โคตรพันธ์ (2563) ที่พบว่า รูปแบบการพัฒนาครูที่เสริมสร้างการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของครูระดับประถมศึกษาบนฐานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของอโรไทแสงลุน (2564) ที่พบว่า รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุม ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา

2.1 ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนาครู เป็นการพัฒนาครูแบบร่วมมือรวมพลังของครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามกระบวนการพัฒนา 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ร่วมกัน ขั้นที่ 3

การวางแผนการจัดการเรียนรู้ ขั้นที่ 4 การจัดการเรียนรู้ และขั้นที่ 5 การสะท้อนผลอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งในขั้นที่ 3-5 ดำเนินการพัฒนาครู จำนวน 4 วงรอบ ตลอดปีการศึกษา 2566 โดยการพัฒนาครูเน้นส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ต่าง ๆ ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จึงทำให้ครูมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สูงขึ้น สอดคล้องกับทิพย์วิมล วังแก้วหิรัญ, ปริญา มีสุข และอังค์วรา วงษ์รักษา (2564) ที่กล่าวว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสามารถช่วยพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม ช่วยให้ครูได้ทำงานร่วมกัน ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ร่วมสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ ๆ ช่วยก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งระหว่างมวลสมาชิกและสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของร่วมในองค์ความรู้นั้น เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจึงมีประโยชน์ทั้งต่อครูผู้สอน ผู้บริหาร และผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของกุลกาญจน์ สุวรรณรักษ์ (2563) ศรีถาวรณ ไสโสภา (2565) ที่พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้หลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูได้รับการพัฒนาตามกระบวนการพัฒนา 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อม เป็นการสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการทำงานแบบร่วมมือร่วมพลัง เพื่อให้ครูเห็นความสำคัญและประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มองเห็นเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาร่วมกันที่ชัดเจน ขั้นที่ 2 การเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลังของครู ส่งเสริมให้ครูได้เรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพพร้อมกันทั้งด้านความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ ศึกษารเรียนรู้จากโรงเรียนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ และเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากครูต้นแบบ ขั้นที่ 3 การวางแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นการวางแผนและออกแบบการจัดการเรียนรู้ผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน ขั้นที่ 4 การจัดการเรียนรู้ เป็นการนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการจัดการเรียนรู้จริงในชั้นเรียน และมีการสังเกตชั้นเรียนจากโค้ช และขั้นที่ 5 การสะท้อนผลอย่างสร้างสรรค์ เป็นการร่วมกันอภิปราย เสวนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งในขั้นที่ 3-5 ดำเนินการพัฒนาครู จำนวน 4 วงรอบ ตลอดปีการศึกษา 2566 และดำเนินการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู แบ่งออกเป็น การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และทักษะการจัดการเรียนรู้ ภาคเรียนละ 2 ครั้ง รวม 4 ครั้งต่อปีการศึกษา ซึ่งการประเมินแต่ละครั้งมีการสะท้อนผลและให้ข้อเสนอแนะแก่ครู เพื่อให้ครูนำไปปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น ในขณะเดียวกัน ตลอดระยะเวลาการดำเนินการพัฒนาครูจะมีการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ คอยให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือกันและกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์ (2561) ที่กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการร่วมมือร่วมพลังของครู ผู้บริหารในฐานะนักการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาการเรียนการสอนที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันความรู้ความสามารถ และแนวทางปฏิบัติที่เกิดจากการนำทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียน โดยสะท้อนการคิดร่วมกัน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และการเรียนรู้ของครู เป็นสิ่งสำคัญส่งผลให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพครูอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุฤดี วิชาสุข (2562) กุลกาญจน์ สุวรรณรักษ์ (2563) ที่พบว่า ครูที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับดีมาก

2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน วิชาพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ปีการศึกษา 2566 โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 81.52 และเป็นไปตามค่าเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด ทั้งนี้เนื่องจากครูสามารถนำเอาความรู้และทักษะการ

จัดการเรียนรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ครูได้ประยุกต์ใช้รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริงและมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับครู รวมถึงการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงและการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง จึงทำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ในทางที่ดีขึ้น และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2562) วารินทร์พร พันธุ์พองฟู (2562) Mayer (2004) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงด้วยความกระตือรือร้น ตื่นตัวผ่านกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้หรือสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ ชี้แนะ และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดขั้นสูง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ratts et al (2015) เจนณรงค์ วิธิตี (2565) ที่พบว่า การนำชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพไปใช้ในการพัฒนาครู ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น นอกจากนี้ จากการนำรูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา PC-PLC ไปใช้ ยังส่งต่อคุณภาพนักเรียนดังนี้ 1) ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 2) ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 3) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2566 ภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับประเทศ

2.4 ความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนสะโนวิทยา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบการพัฒนาครูพัฒนาขึ้น มีการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาของรูปแบบ ซึ่งมีวิธีดำเนินการพัฒนาเป็นระบบและแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ส่งเสริมให้ครูได้รวมกลุ่มกันแบบร่วมมือรวมพลังกัน เรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพจากการปฏิบัติงานจริง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งด้านความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ มีการสะท้อนผลการปฏิบัติงานร่วมกัน รวมทั้งมีการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อน และการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญ คอยให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือกันและกัน ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนทรัพยากร สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูมีภาวะผู้นำร่วม สร้างวัฒนธรรมความร่วมมือและความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรภายใต้บรรยากาศแห่งความ ซึ่งสอดคล้องกับชาวลิต ชูกำแพง (2560) ที่กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาบุคลากรที่สร้างการเปลี่ยนแปลงและเห็นผลที่ยั่งยืนในโรงเรียน โดยอาศัยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานร่วมกันด้วยสัมพันธ์ทางที่ดี โดยมีค่านิยมที่นักเรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ นอกจากผลที่เกิดขึ้นจะส่งผลที่ดีต่อนักเรียนแล้ว ยังช่วยทำให้โรงเรียนมีความเข้มแข็งและสามารถทำงานอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของอรอนลิน จินะผื่น (2564) ที่พบว่า ความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ ภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

2.5 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้จากครูที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้รูปแบบการพัฒนาครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งเน้นให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพจากการปฏิบัติงานจริงผ่านการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน โดยประยุกต์ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งร่วมกันพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ กำหนดแนวทางและพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และจัดให้มีการโค้ชแบบเพื่อนช่วยเพื่อนและการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อ

ผู้เรียน ซึ่งนักเรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริงและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และกระตุ้นผู้เรียนในการเรียนรู้ จึงทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับ นนทลี พรธาดาวิทย์ (2559) พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2562) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นกิจกรรม การเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือทำกิจกรรมผ่านการฟัง พูด อ่าน เขียน และแสดงความคิดเห็น ขณะเดียวกันนั้น นักเรียนต้องใช้กระบวนการคิด โดยเฉพาะการคิดขั้นสูง คือ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก แนะนำ ช่วยเหลือดูแล และกระตุ้นผู้เรียนในการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีดาพรรณ อินทิมลศรี (2565) ที่พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของครู อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำรูปแบบนี้ไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับความต้องการของครูและเหมาะสมบริบทของสถานศึกษา และควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องจนเกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กร
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาและทำความเข้าใจรายละเอียดองค์ประกอบของรูปแบบก่อนนำไปใช้จริง และควรดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาครูทั้ง 5 ขั้น เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
3. การพัฒนาครูในครั้งนี้ กำหนดวงรอบการพัฒนาครูในขั้นที่ 3-5 จำนวน 4 วงรอบ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเห็นพัฒนาการของครู ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถปรับเพิ่มวงรอบการพัฒนาและปรับเวลาที่ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา
4. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมและสนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ สิ่งอำนวยความสะดวก และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยความเป็นกัลยาณมิตรทางวิชาการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำรูปแบบนี้ไปปรับใช้ในการพัฒนาความสามารถของครูด้านอื่น ๆ เช่น การวิจัยในชั้นเรียน การพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เป็นต้น
2. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนและทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนรู้ของครูที่เข้าร่วมการพัฒนา
3. ควรมีการวิจัย โดยนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปขยายผลให้กับสถานศึกษาอื่น ๆ เพื่อนำสู่การปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้หรือสร้างเครือข่ายทางวิชาการต่อไป
4. ควรศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูตามแนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. สถิติสำหรับงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561.
- กุลกาญจน์ สุวรรณรักษ์. การพัฒนารูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพออนไลน์เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูที่ส่งเสริมความสามารถการสร้างสรรค์นวัตกรรมของนักเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2563.
- จตุภูมิ เขตจัตุรัส. วิธีการและเครื่องมือประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2560.
- เจนณรงค์ วิธิตี. “การพัฒนารูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านกุดกว้างประชาสรรค์,” วารสารเศรษฐศาสตร์ปัญญา. 1, 6 (พฤศจิกายน- ธันวาคม 2565): 1-15.
- ฉัตรชัย หวังมีจมี และองอาจ นัยพัฒน์. “สมรรถนะของครูไทยในศตวรรษที่ 21: ปรับการเรียนรู้ เปลี่ยนสมรรถนะ,” วารสาร HR intelligence. 12, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2560): 47-63.
- ชวลิต ชูกำแพง. “ชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครู,” วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 23, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2560): 1-6.
- ชาธิณี ตรีวัลย์. “การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพด้วยการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน: แนวคิดและแนวทางสู่ความสำเร็จ,” วารสารเศรษฐศาสตร์. 45, 1 (มกราคม-มีนาคม 2560): 299-319.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. “ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและแนวทางการนำมาใช้ในสถานศึกษา,” วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ. 10, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2560): 34-41.
- ทิพย์วิมล วังแก้วหิรัญ, ปริญญา มีสุข และอังค์วรา วงษ์รักษา. “กระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในประเทศไทยและต่างประเทศ,” วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ. 8, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2564): 180-199.
- ธานินทร์ ศิลปจารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. พิมพ์ครั้งที่ 18. นนทบุรี: เอส อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์, 2563.
- นนทลี พรธาดาวิทย์. การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ลเอ็ดดูเคชั่น, 2559.
- ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์. ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู กลยุทธ์การยกระดับคุณภาพการศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ. นนทบุรี: M&N Design Printing, 2561.
- ปรีดาวรรณ อินทิมลศรี. “รูปแบบการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโรงเรียนวัดบึงทองกลาง (พิทักษ์วิทยาคาร) สำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร,” วารสารการวิจัยประยุกต์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. 1, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2565): 1-12.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. “ครู TPCK: ครูเก่งของไทย,” ใน เหลียวหลัง...แลหน้า ปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน. การเสวนาการปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน; 29 มกราคม 2558; กรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2558. หน้า 79-81.

- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. “ปฏิรูปการเรียนรู้: ปฏิรูปการศึกษาจากล่างขึ้นบน,” ใน **เหลียวหลัง...แลหน้า ปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. การเสวนาปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน; 29 มกราคม 2558; กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2558. หน้า 105-132.
- ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์. “แนวทางการกระจายอำนาจการพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาระดับพื้นที่การศึกษา,” ใน **สำเนาเนื้อทอง (บรรณาธิการ). ระบบและรูปแบบการพัฒนาคูที่เหมาะสมกับสังคมไทยและความเป็นสากล**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2560. หน้า 93-101.
- โรงเรียนสะโนวิทยา. **รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report: SAR) ประจำปีการศึกษา 2563**. สุรินทร์: โรงเรียนสะโนวิทยา, 2563.
- โรงเรียนสะโนวิทยา. **แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2564-2568)**. สุรินทร์: โรงเรียนสะโนวิทยา, 2564.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. **โครงการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียน (พ.ศ. 2557-2560) “สะท้อนปัญหาและทางออกต่อโจทย์ปฏิรูปการศึกษาไทย”**. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี, 2558.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. **บทเรียนจากสถานศึกษาในการพัฒนาคูด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) สู่การพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ**. นนทบุรี: 21 เซ็นจูรี, 2562.
- วรรณภา โคตรพันธ์. **การพัฒนารูปแบบการพัฒนาคูที่เสริมสร้างการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของครูระดับประถมศึกษาบนฐานชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ**. ปรินญานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2563.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด. **รูปแบบชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 บริบทโรงเรียนในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2557.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. **ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ**. ใน **สารานุกรมการศึกษาร่วมสมัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในโอกาสฉลองพระชนมายุ 5 รอบ 2 เมษายน 2558**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2559. หน้า 334-338.
- วลิดา อุ่นเรือน. **การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาครู**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2563.
- วารินทร์พร พันเฟื่องฟู. “การจัดการเรียนรู้ Active Learning ให้สำเร็จ,” **วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 9, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2562): 135-145.
- ศรีถาวรณ ไสโสภา. “รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนตะคร้อพิทยา อำเภอไพศาลี จังหวัดนครสวรรค์,” **วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์**. 18, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2565): 125-138.
- สมาพร มณีอ่อน. “กลยุทธ์การนำกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ไปใช้ในโรงเรียน,” **วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร**. 15, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2560): 28-39.
- สฤณี วิวาสุขุ. **รูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโรงเรียนจอมพระประชาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33**. สุรินทร์: โรงเรียนจอมพระประชาสรรค์, 2562.
- อนุสรา เฉลิมศรี. **การพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูประถมศึกษาด้วยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ**. ปรินญานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2563.

- อรจิรา ธรรมไชยงกูร. การพัฒนารูปแบบการสร้างสมรรถนะการประเมินของผู้บริหารระดับต้นมหาวิทยาลัย: การประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562.
- อรไท แสงลุน. การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2564.
- อรนลิน จินะผั้น. การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์. เพชรบูรณ์: โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์, 2564.
- Barutu, Y. R. et al. "Teacher's ability to manage civics education guided on inquiry learning improving student ability at grade v in primary school no 030293, Lae Hole Dairi, Indonesia," *International Journal of Education, Learning and Development*. 6,11 (November 2018): 39-51.
- DuFour et al. *Learning by Doing: A Handbook for Professional Learning Communities at Work*. 2nd ed. Bloomington, IN: Solution Tree, 2010.
- Hord, S.M. *Professional Learning Communities: Communities of Inquiry and Improvement*. Austin: Southwest Educational Development Laboratory, 1997.
- Hord, S.M. *Professional Learning Communities: Communities of Inquiry and Improvement*. 2nd ed. Washington DC: Southwest Educational Development Laboratory, Office of Educational Research and Improvement, 2010.
- Kenoyer, F. E. *Case Study of Professional Learning Community Characteristics in an Egyptian Private School*. Columbia: Columbia international University, 2012.
- Martin M. *Professional Learning Communities in Contemporary Issues in Learning and Teaching*. London: SAGE Publications, 2011.
- Mayer, R. E. "Should There Be a Three- Strikes Rule Against Pure Discovery Learning? The Case for Guided Methods of Instruction," *American Psychologist*. 59, 1 (January 2004): 14-19.
- Ratts, R. F. et al. "The Influence of Professional Learning Communities on Student Achievement in Elementary Schools," *Journal of Education & Social Policy*. 2, 4 (October 2015): 51-61.
- Voelkel, R.H. and J.H. Chrispeels. "Understanding the link between professional learning communities and teacher collective efficacy," *School Effectiveness and School Improvement*. 28, 4 (March 2017): 505-526.

แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล
วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์
Guidelines for School Administration Development in Digital Age Based on Good
Governance of Industrial and Community Education College
under the Vocational Education Office Surin Province

สมพร หมานมา เกษม แสงนนท์ และวิเศษ ชิดวงศ์
Somporn Mamma, Kasem Saengnon, and Wiset Chinnawong

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Buddhist Educational Administration, Faculty of Education,
Mahachulalongkomrajavidyalaya University
E-mail: somporn87@gmail.com

Received: May 18, 2024; Revised July 4, 2024; Accepted: July 5, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ 2) เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .948 เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ จากตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) ตามสัดส่วนของแต่ละกลุ่ม ในแต่ละชั้น จำนวน 186 คน และใช้แบบสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ เรียงจากค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานฝ่ายวิชาการ ($PNI_{modified} = 0.18$) ด้านการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา ($PNI_{modified} = 0.17$) ด้านการบริหารงานฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ($PNI_{modified} = 0.16$) ด้านการบริหารงานฝ่ายบริหารทรัพยากร ($PNI_{modified} = 0.15$) ตามลำดับ
2. วิธีการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ มี 4 ด้าน 16 วิธีการ

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงาน อาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ มี 4 ด้าน 16 แนวทาง

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล หลักธรรมาภิบาล

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the needs for the development of educational institution administration in the digital era, 2) to study methods for developing educational institution administration in the digital era according to the principles of good governance, and 3) to propose guidelines for developing educational institution administration in the digital era according to the principles of good governance. of Industrial and Community Education College Under the Surin Provincial Vocational Education Office. It was mixed methods research. Using a questionnaire as a tool It has a confidence value of 0.948. Quantitative data were collected from the sample by stratified sampling according to the proportion of each group in each stratum, 186 people, and using interviews to collect qualitative data from 7 experts and group discussions with 12 experts, statistics used of mean, standard deviation. and analyze content data.

The research findings were as follows.

1. The essential needs of educational institution administration in the digital age Industrial and Community Education College Under the Surin Provincial Vocational Education Office Arranged from highest to lowest need index: Academic administration ($PNI_{modified} = 0.18$), Student Affairs Development ($PNI_{modified} = 0.17$), Planning and Cooperation administration ($PNI_{modified} = 0.16$).) in the area of resource management ($PNI_{modified} = 0.15$), respectively.

2. Methods for developing educational institution administration in the digital era according to the principles of good governance. vocational college Under the Surin Provincial Vocational Education Office, there are 4 areas, 16 methods.

3. Guidelines for developing educational institution administration in the digital age according to the principles of good governance. Industrial and Community Education College Under the Surin Provincial Vocational Education Office, there are 4 areas and 16 approaches.

Keywords: School Administration Development, Digital Age Based, Good Governance

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการ ภาครัฐมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อปรับเปลี่ยนภาครัฐที่ยึดหลัก “ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ แยกแยะบทบาท หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือ

ในการให้บริการในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน มีสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

ในโลกยุคการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล กระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีหน้าที่หลักในการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงและพัฒนาวิธีการจัดการศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปรับตัวได้ สามารถนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยจัดการเรียนการสอนให้ทันยุคทันสมัย โดยมีจุดหมายสำคัญในการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566) และนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-2565 กำหนดให้มีระบบบริหาร และการจัดการรวมถึงการจัดโครงสร้างหน่วยงานให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ สถานศึกษาให้มีความเป็นอิสระ คล่องตัว การบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้จังหวัดเป็นฐาน มีระบบการบริหารงานบุคคล โดยยึดหลักธรรมาภิบาล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

วิสัยทัศน์และพันธกิจของสำนักงานกรรมการการอาชีวศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ผลิตและพัฒนาากำลังคนอาชีวศึกษาสมรรถนะสูง เพื่อการพัฒนาประเทศ โดยมีพันธกิจ (Mission) ข้อที่ 6) พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการด้วยดิจิทัลเทคโนโลยี มีนโยบายหลัก 4 ประการ คือ 1) ยกระดับคุณภาพอาชีวศึกษา 2) ยกระดับความร่วมมือ 3) ขยายโอกาสการอาชีวศึกษา 4) เสริมสร้างอาชีวศึกษาปลอดภัยและ 5) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยใช้หลักธรรมาภิบาล (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2566)

แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เป็นการดำเนินการต่าง ๆ ตามพันธกิจหรือภารกิจของสถานศึกษา ทางด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคลและบริหารงานทั่วไป โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นหลัก หรือให้เข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหาร เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในเรื่องการจัดการเรียนรู้ที่เป็นประเด็นสำคัญของสถานศึกษา ควรตระหนักในประเด็นนี้ให้มาก อีกทั้งผู้บริหารควรบริหารจัดการเพื่อส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนรู้และยกระดับคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นสำคัญ ทั้งนี้ การบริหารจัดการที่ดี ต้องเกิดจากการรับรู้และร่วมมือของบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาทั้งหมด เพื่อสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียนผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล นอกจากดำเนินตามหลักการดังกล่าวข้างต้นแล้วควรต้องมีการบริหารจัดการเพื่อเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาการบริหารเทคโนโลยีสำหรับสถานศึกษาการกำกับนิเทศติดตามประเมินผลและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีพร้อมกัน (ทินกร เผ่ากันทะ และกัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์, 2565)

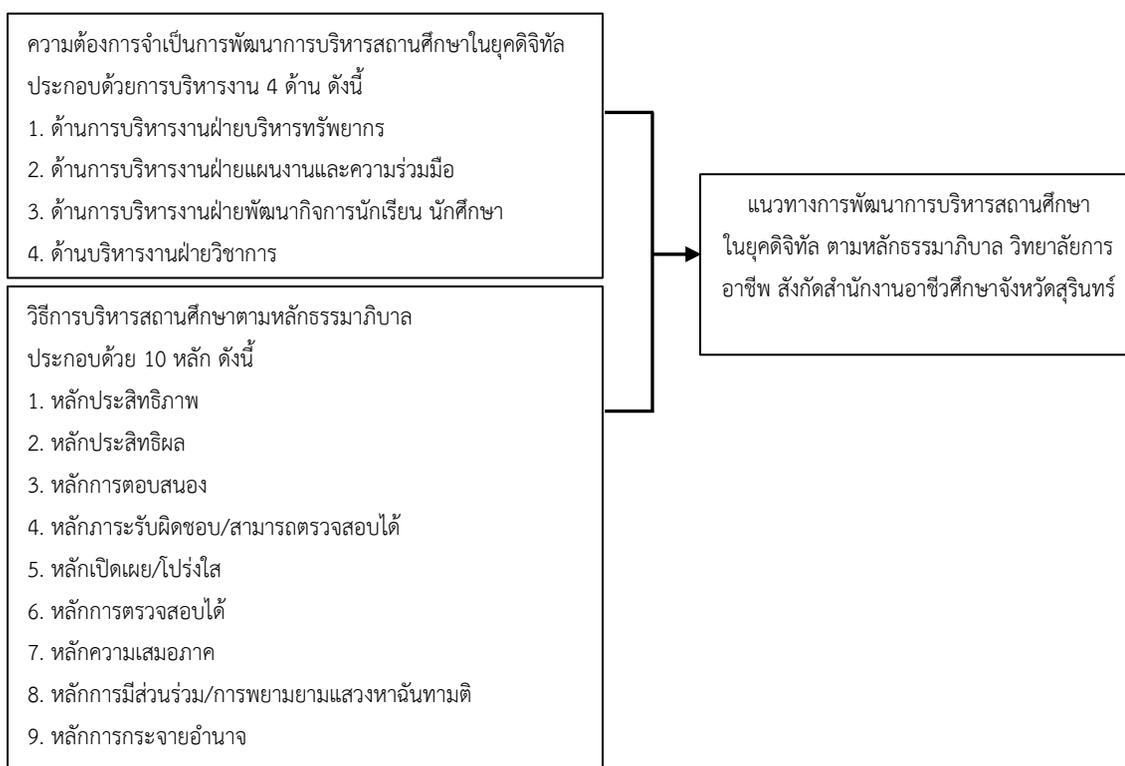
วิทยาลัยการอาชีพ ในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ มีทั้งสิ้น 4 สถานศึกษา ได้แก่ วิทยาลัยการอาชีพท่าตูม วิทยาลัยการอาชีพปราสาท วิทยาลัยการอาชีพสังขะ และวิทยาลัยการอาชีพศีขรภูมิ เป็นสถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพไปสู่ท้องถิ่น สนับสนุน การพัฒนาชนบท เพื่อผลิตกำลังคนด้านวิชาชีพในระดับช่างกึ่งฝีมือ และช่างเทคนิค ให้ตรงกับความต้องการ ของตลาด แรงงาน และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จึงมีความจำเป็นในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้ก้าวทันต่อเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล อีกทั้งประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง นโยบายธรรมาภิบาลข้อมูลและแนวปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2566 กำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการ จัดให้มีการทบทวนปรับปรุงนโยบาย แนวปฏิบัติ ขั้นตอนการปฏิบัติงาน และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลข้อมูล เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมาย และสถานการณ์ในแต่ละช่วง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2566) เพื่อให้เกิดการพัฒนาการบริหารงานของสถานศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ในยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างรวดเร็วเกิดสัมฤทธิ์ผลตามหลักธรรมาภิบาล ผู้วิจัยในฐานะมีส่วนในการบริหารสถานศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ จึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล และนำไปปรับใช้ในการบริหารวิทยาลัยการอาชีพ ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งใช้วิธีการเชิงปริมาณ และ เชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น 2 ระยะ

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู พนักงานราชการ ครูพิเศษสอน เจ้าหน้าที่ ในวิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 346 คน

ตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู พนักงานราชการ ครูพิเศษสอน เจ้าหน้าที่ ในวิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2566 โดยกำหนดขนาดตัวอย่างตามตาราง Krejcie and Morgan โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) ตามสัดส่วนของแต่ละกลุ่ม ในแต่ละชั้น ได้ตัวอย่าง จำนวน 186 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม เพื่อสอบถามสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นของการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ แบ่งเป็น ด้านการบริหารงานฝ่ายบริหารทรัพยากร จำนวน 15 ข้อ ด้านการบริหารงานฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ จำนวน 11 ข้อ ด้านการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา จำนวน 10 ข้อ และด้านการบริหารงานฝ่ายวิชาการ จำนวน 14 ข้อ และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Cronbach Alpha) ได้เท่ากับ .948

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ โดยคัดเลือกประเด็นคำถามจากข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ด้านละ 2 ข้อคำถาม

3. แบบบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ โดยคัดเลือกประเด็นการสนทนากลุ่ม จากข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ด้านละ 2 ข้อคำถาม

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามในการ เก็บรวบรวมข้อมูลสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ แล้ววิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) โดยใช้สูตร $PNI_{modified} = (I - D) / D$ ซึ่ง I (Importance) หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น และ D (degree of Success) หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง สุวิมล ว่องวานิช (2562) เพื่อพิจารณาประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ทั้ง 4 ด้าน

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยใช้แบบสัมภาษณ์รวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน และสนทนากลุ่ม 12 คน โดยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) เพื่อศึกษาวิธีการและแนวทางการพัฒนาพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ รายนาม 4 ด้าน

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงาน อาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์	สภาพที่เป็นจริง			สภาพที่ควรจะเป็น			ค่า PNI	ลำดับ
	\bar{x}	S	ระดับ	\bar{x}	S	ระดับ		
1. ด้านการบริหารงานฝ่ายบริหาร ทรัพยากร	4.15	.47	มาก	4.78	.26	มากที่สุด	0.15	4
2. ด้านการบริหารงานฝ่ายแผนงานและ ความร่วมมือ	4.10	.49	มาก	4.78	.27	มากที่สุด	0.16	3
3. ด้านการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการ นักเรียน นักศึกษา	4.12	.52	มาก	4.80	.28	มากที่สุด	0.17	2
4. ด้านการบริหารงานฝ่ายวิชาการ	4.15	.45	มาก	4.90	.21	มากที่สุด	0.18	1
ภาพรวม	4.13	.44	มาก	4.82	.22	มากที่สุด	0.16	

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพที่เป็นจริงโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานฝ่ายวิชาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 และด้านการบริหารงานฝ่ายบริหารทรัพยากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการบริหารงานฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 สภาพที่ควรจะเป็น โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานฝ่ายวิชาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.90 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานฝ่ายบริหารทรัพยากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 และด้านการบริหารงานฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 เมื่อพิจารณาลำดับความต้องการจำเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการจำเป็น เรียงจากค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานฝ่ายวิชาการ ($PNI_{\text{modified}} = 0.18$) ด้านการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา ($PNI_{\text{modified}} = 0.17$) ด้านการบริหารงานฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ($PNI_{\text{modified}} = 0.16$) ด้านการบริหารงานฝ่ายบริหารทรัพยากร ($PNI_{\text{modified}} = 0.15$) ตามลำดับ

2. สรุปวิธีการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ มี 4 ด้าน จำนวน 16 วิธีการ ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารงานฝ่ายบริหารทรัพยากร

2.1.1 มีวิธีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการรับสมัคร การขึ้นทะเบียน การลงทะเบียน รายวิชาการขอพักการเรียน การฟื้นฟูสภาพ การขอคืนสภาพการเป็นนักเรียน นักศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่

วิธีการที่ 1 นำระบบบริหารจัดการฐานข้อมูลมาใช้ในการรับสมัคร การขึ้นทะเบียนนักเรียน นักศึกษา ใหม่การลงทะเบียนรายวิชา การขอพักการเรียน การฟื้นฟูสภาพ การขอคืนสภาพการเป็นนักเรียน นักศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักความเสมอภาค)

วิธีการที่ 2 นำระบบเว็บไซต์ของสถานศึกษามาใช้ในการรับสมัคร การขึ้นทะเบียนนักเรียน นักศึกษาใหม่ การลงทะเบียนรายวิชา การขอพักการเรียน การฟื้นฟูสภาพ การขอคืนสภาพการเป็นนักเรียน นักศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักความเสมอภาค)

2.1.2 มีวิธีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำสถิติ รายงานการลงเวลาปฏิบัติราชการ การลา การจัดทำทะเบียนประวัติ การขอมิหรือเลื่อนวิทยฐานะ การดำเนินการทางวินัยของบุคลากรในสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่

วิธีการที่ 1 นำระบบบริหารจัดการฐานข้อมูลมาใช้เพื่อจัดทำสถิติ รายงานการลงเวลาปฏิบัติราชการ สรุปรายการขาดลา มาสาย การจัดทำทะเบียนประวัติ การขอมิหรือเลื่อนวิทยฐานะการจัดเก็บผลการประเมิน PA ข้อมูลการดำเนินการทางวินัยของบุคลากรในสถานศึกษา ตามหลัก ธรรมาภิบาล (หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม/จริยธรรม)

วิธีการที่ 2 นำระบบเว็บไซต์หรือระบบจัดการออนไลน์มาใช้ในการจัดทำสถิติรายงานการลงเวลาปฏิบัติราชการ สรุปรายการขาดลา มาสาย การจัดทำทะเบียนประวัติ การขอมิหรือเลื่อนวิทยฐานะ การจัดเก็บผลการประเมิน PA ข้อมูลการดำเนินการทางวินัยของบุคลากรในสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล (หลักประสิทธิภาพ หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักนิติธรรม)

2.2 ด้านการบริหารงานฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ

2.2.1 มีวิธีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษารองรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในและภายนอก ตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่

วิธีการที่ 1 นำระบบฐานข้อมูลมาใช้ในการจัดเก็บไฟล์ข้อมูลต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อให้สามารถสืบค้นข้อมูลได้ง่าย รวดเร็ว สามารถจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ได้สะดวกมากขึ้น ตามหลักธรรมาภิบาล (หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ)

วิธีการที่ 2 นำระบบติดตามมาใช้เพื่อให้เจ้าหน้าที่งานติดตามได้ว่าผู้ดูแลรับผิดชอบตัวชี้วัดไหนบ้างที่ยังไม่ส่ง จะช่วยให้สถานศึกษาบริหารจัดการได้ง่ายขึ้น ตามหลักธรรมาภิบาล (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ)

2.2.2 มีวิธีการจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและมีกลยุทธ์ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่

วิธีการที่ 1 ระดมความคิดของครู บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการ รวมทั้งนักเรียน นักศึกษา โดยน่านโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และความต้องการของทุกภาคส่วนมาพิจารณาในการกำหนดแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา และจัดทำกลยุทธ์ แผนงาน โครงการ และกำหนดกลยุทธ์ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาให้ชัดเจน ตามหลักธรรมาภิบาล (หลักประสิทธิภาพหลักประสิทธิผล)

วิธีการที่ 2 นำระบบฐานข้อมูลมาใช้ในการรวบรวมข้อมูลนโยบายของรัฐบาลนโยบายของกระทรวงศึกษา นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ความต้องการของครูบุคลากร ผู้ปกครองชุมชน สถานประกอบการ นักเรียน นักศึกษา นำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้เป็นสารสนเทศเพื่อใช้ในการพิจารณากำหนดแผนการปฏิบัติการของสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล (หลักประสิทธิภาพ หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ)

2.3 ด้านการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา

2.3.1 มีวิธีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมต่าง ๆ ในการให้คำปรึกษาแนะแนวอาชีพและการศึกษาต่อ โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่

วิธีการที่ 1 นำระบบฐานข้อมูลมาใช้ในการเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนแบบออนไลน์ ในการให้คำปรึกษาแนะแนวอาชีพ และการศึกษาต่อ ตามหลักธรรมาภิบาล (หลักการตอบสนอง หลักความเสมอภาค)

วิธีการที่ 2 นำโซเชียลมีเดียต่างๆ มาใช้ในการให้คำปรึกษา เช่น Facebook, Line Group โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในรูปแบบออนไลน์ ตามหลักธรรมาภิบาล (หลักการตอบสนอง หลักความเสมอภาค)

2.3.2 มีวิธีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและระบบฐานข้อมูลในการควบคุม ดูแล ส่งเสริม การจัดทำจัดเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติ ข้อมูลการเรียน และพฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่

วิธีการที่ 1 นำระบบฐานข้อมูลแบบออนไลน์มาใช้ในการควบคุม ดูแล ส่งเสริม การจัดทำจัดเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติ ข้อมูลการเรียน และพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษา โดยการเชื่อมโยงกับระบบบริหารสถานศึกษา ศธ. 02 ออนไลน์ ตามหลักธรรมาภิบาล (หลักประสิทธิภาพ หลักคุณธรรม/จริยธรรม)

วิธีการที่ 2 นำระบบคลาวด์มาจัดเก็บและจัดการข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตใช้ในการควบคุมดูแล ส่งเสริม การจัดทำ จัดเก็บ รวบรวมข้อมูลประวัติ ข้อมูลการเรียน และพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษา เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตลอดเวลา ตามหลักธรรมาภิบาล (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักคุณธรรม/จริยธรรม)

2.4 ด้านการบริหารงานฝ่ายวิชาการ

2.4.1 มีวิธีการในการจัดหา จัดทำ การให้บริการสื่อการเรียนการสอนสื่อดิจิทัลและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการเรียนรู้ ตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่

วิธีการที่ 1 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการเรียนรู้ โดยการจัดทำฐานข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดหา จัดทำ การให้บริการสื่อการเรียนการสอนสื่อดิจิทัลแก่ครูและนักเรียน นักศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักความเสมอภาค)

วิธีการที่ 2 จัดทำแผนงานโครงการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และพัฒนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของสถานศึกษาเพื่อจัดหา จัดทำ การให้บริการสื่อการเรียนการสอน สื่อดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล (หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักความเสมอภาค)

2.4.2 มีวิธีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่

วิธีการที่ 1 จัดทำโครงการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้แก่ครูผู้สอน อย่างต่อเนื่องให้เป็นประจำทุกปี ตามหลักธรรมาภิบาล (หลักการตอบสนอง หลักความเสมอภาค)

วิธีการที่ 2 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาให้ทันสมัย รองรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ของครูผู้สอน ตามหลักธรรมาภิบาล (หลักประสิทธิภาพ หลัก

ประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ หลักการกระจายอำนาจ)

3. สรุปแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ มี 4 ด้าน จำนวน 16 แนวทาง ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารงานฝ่ายบริหารทรัพยากร

3.1.1 มีแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการรับสมัคร การขึ้นทะเบียน การลงทะเบียนรายวิชา การขอพักการเรียน การฟื้นฟูสภาพ การขอคืนสภาพการเป็นนักเรียน นักศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่

แนวทางที่ 1 ควรแต่งตั้งคำสั่งมอบหมายหน้าที่ผู้รับผิดชอบดูแลระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการรับสมัคร การขึ้นทะเบียน การลงทะเบียนรายวิชา การขอพักการเรียน การฟื้นฟูสภาพ การขอคืนสภาพการเป็นนักเรียน นักศึกษา (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักคุณธรรม/จริยธรรม)

แนวทางที่ 2 ควรกำหนดกรอบการดำเนินงานของสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการรับสมัคร การขึ้นทะเบียน การลงทะเบียนรายวิชา การขอคืนสภาพการเป็นนักเรียน นักศึกษา (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักคุณธรรม/จริยธรรม)

3.1.2 มีแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำสถิติ รายงานการลงเวลาปฏิบัติราชการ การลา การจัดทำทะเบียนประวัติ การขอมิหรือเลื่อนวิทยฐานะ การดำเนินการทางวินัยของบุคลากรในสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่

แนวทางที่ 1 ควรมีกระบวนการสร้างคู่มือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำสถิติ รายงานการลงเวลาปฏิบัติราชการ การลา การจัดทำทะเบียนประวัติ การขอมิหรือเลื่อนวิทยฐานะการดำเนินการทางวินัยของบุคลากรในสถานศึกษา (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ หลักคุณธรรม/จริยธรรม)

แนวทางที่ 2 ควรแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำสถิติ รายงานการลงเวลาปฏิบัติราชการ การลา การจัดทำทะเบียนประวัติ การขอมิหรือเลื่อนวิทยฐานะ การดำเนินการทางวินัยของบุคลากรในสถานศึกษา (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ หลักคุณธรรม/จริยธรรม)

3.2 ด้านการบริหารงานฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ

3.2.1 มีแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษาหรือการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในและภายนอก ตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่

แนวทางที่ 1 ควรกำหนดกรอบการดำเนินงานในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ)

แนวทางที่ 2 ควรแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการ

ตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ)

3.2.2 มีแนวทางการจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและมีกลยุทธ์ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่

แนวทางที่ 1 ควรจัดกระบวนการระดมความคิดของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมวิเคราะห์ SWOT จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และนำนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามาใช้ในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา และกลยุทธ์ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา (หลักประสิทธิภาพหลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ หลักการกระจายอำนาจ)

แนวทางที่ 2 ควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลในการรวบรวมนโยบายของกระทรวง ศึกษาธิการ นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และความต้องการของครู บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการ นักเรียน นักศึกษา เพื่อใช้ในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และมีกลยุทธ์ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ หลักการกระจายอำนาจ หลักคุณธรรม/จริยธรรม)

3.3 ด้านการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา

3.3.1 มีแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมต่าง ๆ ในการให้คำปรึกษาแนะแนวอาชีพและการศึกษาต่อ โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่

แนวทางที่ 1 ควรมีกระบวนการจัดทำคู่มือการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา และนวัตกรรมต่าง ๆ ในการให้คำปรึกษาแนะแนวอาชีพ และการศึกษาต่อ ของนักเรียน นักศึกษาโดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ)

แนวทางที่ 2 ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคู่มือด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมต่าง ๆ ในการให้คำปรึกษาแนะแนวอาชีพ และการศึกษาต่อของนักเรียน นักศึกษา (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ หลักคุณธรรม/จริยธรรม)

3.3.2 มีแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและระบบฐานข้อมูลในการควบคุม ดูแล ส่งเสริมการจัดทำ จัดเก็บ รวบรวมข้อมูลประวัติ ข้อมูลการเรียน และพฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่

แนวทางที่ 1 ควรพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบฐานข้อมูล ในการควบคุม ดูแล ส่งเสริมการจัดทำ จัดเก็บ รวบรวมข้อมูลประวัติ ข้อมูลการเรียน และพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษา (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักคุณธรรม/จริยธรรม)

แนวทางที่ 2 ควรพัฒนาระบบสารสนเทศและการสื่อสารแบบออนไลน์ในการติดต่อ สื่อสารกันระหว่าง ผู้ปกครอง ครู ฝ่ายบริหาร เพื่อการติดตาม ดูแลช่วยเหลือและแก้ปัญหาของนักเรียน นักศึกษา (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล)

3.4 ด้านการบริหารงานฝ่ายวิชาการ

3.4.1 มีแนวทางในการจัดหา จัดทำ การให้บริการสื่อการเรียนการสอนสื่อดิจิทัลและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการเรียนรู้ ตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่

แนวทางที่ 1 ควรกำหนดกรอบในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการจัดทำ จัดทำ การให้บริการสื่อการเรียน การสอน โสตทัศนูปกรณ์ ให้ครูได้มีโอกาสได้จัดทำสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักการกระจายอำนาจ)

แนวทางที่ 2) ควรมีกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครูด้านการจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย(หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทมติ หลักการกระจายอำนาจ หลักคุณธรรม/จริยธรรม)

3.4.2 มีแนวทางการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่

แนวทางที่ 1) ควรกำหนดกรอบในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้ทันสมัย เพื่อให้ครูได้มีโอกาสใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรม ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักการกระจายอำนาจ)

แนวทางที่ 2) ควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย รวมถึงการให้โอกาสครูในการพัฒนาตนเองด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นวัตกรรมที่เป็นเรื่องใหม่ ๆ เพื่อนำองค์ความรู้มาใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทมติ หลักการกระจายอำนาจ หลักคุณธรรม/จริยธรรม)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า มีความต้องการจำเป็นเรียงจากเรียงจากค่าดัชนีความต้องการจำเป็นมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานฝ่ายวิชาการ ด้านการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา ด้านการบริหารงานฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ และด้านการบริหารงานฝ่ายบริหารทรัพยากร ตามลำดับ จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ นั้น ด้านการบริหารงานฝ่ายวิชาการมีความต้องการจำเป็นสูงสุด ซึ่งให้เห็นว่า ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา จึงควรให้ความสำคัญในการพัฒนาการบริหารงานฝ่ายวิชาการเป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญหลาย สารผล (2564) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการบริหารทั่วไปและด้านการบริหารงบประมาณ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศพร ปุ่มสีดา (2565) ได้วิจัย เรื่องการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ค่าความต้องการจำเป็นเมื่อจำแนกตามการบริหารงาน พบว่า การบริหารวิชาการมีความต้องการจำเป็นสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของสุธี ขวาลา (2564) ได้วิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศบริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง คือ

ด้านฮาร์ดแวร์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ จัดวางแผนจัดหาคอมพิวเตอร์พร้อมทั้งอุปกรณ์ต่อพ่วง มาใช้ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนมีความต้องการจำเป็นให้ผู้บริหรได้คำนึงถึงการดูแลและเอาใจใส่ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในชั้นเรียนอย่างจริงจัง เพื่อแก้ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในชั้นเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของณชนก แสงวงษ์ (2566) ได้วิจัยเรื่อง สภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาร้อยเอ็ดสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ในระดับมาก

2. วิธีการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาลวิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ทั้ง 4 ด้านพบว่า

2.1 ด้านการบริหารงานฝ่ายบริหารทรัพยากร ได้แก่ 1) นำระบบบริหารจัดการฐานข้อมูลมาใช้ในการรับสมัคร การขึ้นทะเบียนนักเรียน นักศึกษาใหม่ การลงทะเบียนรายวิชา การขอพัก การเรียน การพ้นสภาพ การขอคืนสภาพการเป็นนักเรียน นักศึกษา (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักความเสมอภาค) 2) นำระบบเว็บไซต์ของสถานศึกษามาใช้ในการรับสมัคร การขึ้นทะเบียนนักเรียน นักศึกษาใหม่ การลงทะเบียนรายวิชา การขอพักการเรียน การพ้นสภาพ การขอคืนสภาพการเป็นนักเรียน นักศึกษา (หลักประสิทธิภาพหลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักความเสมอภาค) 3) นำระบบบริหารจัดการฐานข้อมูลมาใช้เพื่อจัดทำสถิติ รายงานการลงเวลาปฏิบัติราชการ สรุปรายชื่อนามสาวย การจัดทำทะเบียนประวัติ การขอมิหรือเลื่อนวิทยฐานะ การจัดเก็บผลการประเมิน PA ข้อมูลการดำเนินการทางวินัยของบุคลากรในสถานศึกษา (หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม/ จริยธรรม) 4) นำระบบเว็บไซต์หรือระบบจัดการออนไลน์มาใช้ในการจัดทำสถิติรายงานการลงเวลาปฏิบัติราชการ สรุปรายชื่อนามสาวย การจัดทำทะเบียนประวัติ การขอมิหรือเลื่อนวิทยฐานะ การจัดเก็บผลการประเมิน PA ข้อมูลการดำเนินการทางวินัยของบุคลากรในสถานศึกษา (หลักประสิทธิภาพ หลักการะรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักนิติธรรม) จากผลการศึกษาวิธีการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ในการพัฒนาการบริหารงานฝ่ายบริหารทรัพยากร นั้น เห็นได้ว่า ควรใช้วิธีการนำระบบบริหารจัดการฐานข้อมูล รวมถึงการนำเว็บไซต์หรือระบบจัดการออนไลน์ มาใช้ในการรับสมัครนักเรียน นักศึกษา การจัดทำ จัดเก็บ และรายงานข้อมูลสถิติต่าง ๆ ของบุคลากร และนักเรียน นักศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของบัญชา โคตรแก้ว (2566) ได้เสนอวิธีการไว้ว่า สถานศึกษาควรนำระบบบริหารจัดการฐานข้อมูลมาใช้ในการรับสมัคร การขึ้นทะเบียนนักเรียน นักศึกษาใหม่ การลงทะเบียนรายวิชา การขอพักการเรียน การพ้นสภาพ การขอคืนสภาพการเป็นนักเรียน นักศึกษา และสอดคล้องกับแนวคิดของสุรยุทธ ธนสมบัติ (2566) ได้เสนอวิธีการไว้ว่า ควรนำระบบฐานข้อมูลแบบออนไลน์ มาใช้ในการรับสมัครเรียน การขึ้นทะเบียนนักเรียน นักศึกษาใหม่ การลงทะเบียนรายวิชา การขอพักการเรียน การพ้นสภาพ การขอคืนสภาพการเป็นนักเรียน นักศึกษา ให้นักเรียน นักศึกษา สามารถดำเนินการในด้านต่าง ๆ และสามารถตรวจสอบผล แบบออนไลน์ได้จากทุกที่ทุกเวลา

2.2 ด้านการบริหารงานฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ได้แก่ 1) นำระบบฐานข้อมูลมาใช้ในการจัดเก็บไฟล์ข้อมูลต่าง ๆ ของสถานศึกษาเพื่อให้สามารถสืบค้นข้อมูลได้ง่าย รวดเร็ว สามารถจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ได้สะดวกมากขึ้น (หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ) 2) นำระบบติดตาม มาใช้เพื่อให้เจ้าหน้าที่งานติดตามได้ว่าผู้ดูแลรับผิดชอบตัวชี้วัดไหนบ้างที่ยังไม่ส่ง จะช่วยให้สถานศึกษาบริหารจัดการได้ง่ายขึ้น (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการะรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม/การ

พยายามแสวงหาฉันทามติ) 3) ระดมความคิดของครู บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการ รวมทั้งนักเรียน นักศึกษา โดยนำนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และความต้องการของทุกภาคส่วน มาพิจารณาในการกำหนด แผนปฏิบัติการของสถานศึกษา และจัดทำ กลยุทธ์ แผนงาน โครงการ และกำหนดกลยุทธ์ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี สารสนเทศของสถานศึกษาให้ชัดเจน (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล) 4) นำระบบฐานข้อมูลมาใช้ในการรวบรวมข้อมูล นโยบายของรัฐบาลนโยบายของกระทรวงศึกษา นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ความต้องการของครู บุคลากร ผู้ปกครองชุมชน สถานประกอบการ นักเรียน นักศึกษา นำข้อมูลมาวิเคราะห์ให้เป็นสารสนเทศเพื่อใช้ในการพิจารณา กำหนดแผนการปฏิบัติการของสถานศึกษา (หลักประสิทธิผล หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ) จากผล การศึกษาวิธีการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงาน อาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ในการพัฒนาการบริหารงานฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ นั้น เห็นได้ว่า ควรใช้วิธีการนำระบบ บริหารจัดการฐานข้อมูลมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูล และควรมีการระดมความคิดของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการร่วมวางแผนการ พัฒนาสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของพรพิทักษ์ ศรีแก้ว (2566) ได้เสนอวิธีการไว้ว่า ควรนำระบบฐานข้อมูลมาใช้จัดเก็บ ข้อมูลต่าง ๆ ของสถานศึกษา เพื่อให้สามารถจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ได้สะดวกมากขึ้น และสอดคล้องกับ แนวคิดของสุกฤษฎี เทระโทก (2566) ได้เสนอวิธีการไว้ว่า ควรระดมความคิดของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (SWOT) นำความ ต้องการของทุกภาคส่วน และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มาจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา โดย กำหนดให้มีกลยุทธ์ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ของสถานศึกษาให้ชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้จริง

2.3 ด้านการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา ได้แก่ 1) นำระบบฐานข้อมูลมาใช้ในการเชื่อมโยงกับ ระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนแบบออนไลน์ ในการให้คำปรึกษา แนะนำอาชีพ และการศึกษาต่อ (หลักการตอบสนอง หลักความ เสมอภาค) 2) นำโซเชียลมีเดียต่าง ๆ มาใช้ในการให้คำปรึกษา เช่น Facebook, Line Group โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแล ช่วยเหลือผู้เรียนในรูปแบบออนไลน์ (หลักการตอบสนอง หลักความเสมอภาค) 3) นำระบบฐานข้อมูลแบบออนไลน์มาใช้ในการ ควบคุม ดูแล ส่งเสริม การจัดทำจัดเก็บ รวบรวมข้อมูลประวัติ ข้อมูลการเรียน และพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษา โดย การเชื่อมโยงกับระบบบริหารสถานศึกษา ศธ.02 ออนไลน์ (หลักประสิทธิภาพ หลักคุณธรรม/จริยธรรม) 4) นำระบบคลาวด์ มาจัดเก็บและจัดการข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตใช้ในการควบคุม ดูแล ส่งเสริม การจัดทำ จัดเก็บ รวบรวมข้อมูลประวัติ ข้อมูลการ เรียน และพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษา เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตลอดเวลา (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักคุณธรรม/จริยธรรม) จากผลการศึกษาวิธีการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุค ดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ในการพัฒนาการบริหารงานฝ่าย พัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา นั้น เห็นได้ว่า ควรใช้วิธีการนำระบบบริหารจัดการฐานข้อมูลมาใช้ในการจัดทำประวัติ และ ระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนแบบออนไลน์ สอดคล้องกับแนวคิดของปิยะพงษ์ พรหมบุตร (2566) ได้เสนอวิธีการไว้ว่า ควรนำระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนออนไลน์ ในการติดตามผู้เรียน การให้คำปรึกษา และสอดคล้องกับแนวคิดของสภาพร ภาคม (2566) ได้เสนอวิธีการไว้ว่า ควรนำระบบสารสนเทศ ระบบฐานข้อมูลต่าง ๆ ในการที่จะควบคุม ดูแล ส่งเสริม การจัดทำ จัดเก็บ รวบรวมข้อมูลประวัติ ข้อมูลการเรียน และพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษา เพื่อให้เข้าถึงได้ตลอดเวลา

2.4 ด้านการบริหารงานฝ่ายวิชาการ ได้แก่ 1) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศการเรียนรู้ โดยการจัดทำ ฐานข้อมูลเพื่ออำนวยความสะดวก ในการจัดหา จัดทำ การให้บริการสื่อ การเรียนการสอนสื่อดิจิทัลแก่ครูและนักเรียน นักศึกษา (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักความเสมอภาค) 2) จัดทำแผนงานโครงการพัฒนา ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และพัฒนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของสถานศึกษาเพื่อจัดหา จัดทำ การให้บริการสื่อการเรียน การสอน สื่อดิจิทัล (หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักความเสมอภาค) 3) จัดทำโครงการส่งเสริมการใช้

เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้แก่ครูผู้สอน อย่างต่อเนื่องให้เป็นประจำทุกปี (หลักการตอบสนอง หลักความเสมอภาค) 4) พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาให้ทันสมัย รองรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ของครูผู้สอน (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ หลักการกระจายอำนาจ) จากผล การศึกษาวิธีการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงาน อาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ นั้น เห็นได้ว่า ควรใช้วิธีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การเรียนรู้ และนำระบบบริหารจัดการฐานข้อมูลมาใช้ในการจัดหา จัดทำ และให้บริการสื่อการเรียนการสอน สอดคล้องกับ งานวิจัยของพันทา สวัสดิ์ และชัยยุทธ ศิริสุทธิ์ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา มี 5 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคู่มือมีศักยภาพทางเทคโนโลยีและดิจิทัล กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการนิเทศ การศึกษาด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัล กลยุทธ์ที่ 3 ยกระดับคุณภาพสื่อมัลติมีเดียสู่มาตรฐานสากล กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่ม ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนสู่ยุคดิจิทัล กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ ด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัล

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงาน อาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ทั้ง 4 ด้านพบว่า

3.1 ด้านการบริหารงานฝ่ายบริหารทรัพยากร ได้แก่ 1) ควรแต่งตั้งคำสั่งมอบหมายหน้าที่ผู้รับผิดชอบดูแลระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศในการรับสมัคร การขึ้นทะเบียน การลงทะเบียนรายวิชา การขอพักการเรียน การพ้นสภาพ การขอคืน สภาพการเป็นนักเรียน นักศึกษา (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักคุณธรรม/จริยธรรม) 2) ควรกำหนดกรอบการดำเนินงานของสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในการรับสมัคร การขึ้นทะเบียน การลงทะเบียนรายวิชาการขอคืนสภาพการเป็นนักเรียน นักศึกษา (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลัก คุณธรรม/จริยธรรม) 3) ควรมีกระบวนการสร้างคู่มือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำสถิติ รายงานการ ลงเวลาปฏิบัติ ราชการ การลา การจัดทำทะเบียนประวัติการขอมิหรือเลื่อนวิทยฐานะการดำเนินการทางวินัยของบุคลากรในสถานศึกษา (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ หลักคุณธรรม/จริยธรรม) 4) ควรแต่งตั้ง คณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำสถิติ รายงานการลงเวลาปฏิบัติราชการ การลา การจัดทำทะเบียนประวัติ การขอมิหรือเลื่อนวิทยฐานะ การดำเนินการทางวินัยของบุคลากรในสถานศึกษา (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ หลักคุณธรรม/จริยธรรม) จากผล การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงาน อาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ นั้น เห็นได้ว่า แนวทางในการพัฒนาการบริหารงานฝ่ายบริหารทรัพยากร จึงควรแต่งตั้งมอบหมาย หน้าที่ผู้รับผิดชอบดูแลระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการจัดทำคู่มือการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งควรแต่งตั้ง คณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา การจัดทำข้อมูลสถิติต่าง ๆ เพื่อใช้ในการ บริหารสถานศึกษา และให้บริการแก่บุคลากร นักเรียน นักศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของภคพร เลิกนอก (2563) ได้ทำ การวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรให้ความช่วยเหลือในการทำงานและพัฒนาบุคลากรให้ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พัฒนาและส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม มีการอบรมออนไลน์ เพื่อให้ครูมีความรู้ที่ทันสมัย สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน สร้างสังคมออนไลน์เพื่อประสานงานกับเครือข่าย ชุมชน ผู้ปกครองเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการประสานงาน และติดต่อสื่อสารให้ระหว่างกันเร็วขึ้น จัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ ทั้งของนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้สะดวกในการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ สร้างฐานระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการจัดหางบประมาณการเงิน ให้เป็น ปัจจุบัน รวมไปถึงการสร้างฐานข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากร เกี่ยวกับการบรรจุ แต่งตั้ง สรรหา อย่างเป็นระบบและสามารถตรวจสอบได้ สอดคล้องกับแนวคิดของกิตติภัทท์ ไกรเพชร (2567) ได้เสนอแนวทางไว้ว่า 1) ควรใช้จัดให้มีคู่มือในการใช้ ประกอบด้วย ขั้นตอนการใช้ รายละเอียด ปฏิทินการดำเนินการ 2) ควรมีผู้รับผิดชอบ 3) ควรจัดให้มีระบบ Hardware Software Peopleware ให้มั่นคง และสอดคล้องกับแนวคิดของชูศักดิ์ ชูยะ (2567) ได้เสนอแนวทางไว้ว่า ควรพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา และควรแต่งตั้งคำสั่งมอบหมายให้มีผู้ดูแลรับผิดชอบโดยตรง

3.2 ด้านการบริหารงานฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ได้แก่ 1) ควรกำหนดกรอบการดำเนินงานในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ) 2) ควรแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ) 3) ควรจัดกระบวนการ ระดมความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนได้ ส่วนเสียร่วมวิเคราะห์ SWOT จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และนำนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มาใช้ในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา และกลยุทธ์ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ หลักการกระจายอำนาจ) 4) ควรพัฒนาระบบฐานข้อมูลในการรวบรวมนโยบายของกระทรวง ศึกษาธิการ นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และความต้องการของครู บุคลากร ผู้ปกครอง ชุมชนสถานประกอบการ นักเรียน นักศึกษา เพื่อใช้ในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและมีกลยุทธ์ด้านการพัฒนาเทคโนโลยี สารสนเทศ (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ หลักการกระจายอำนาจ หลักคุณธรรม/จริยธรรม) จากผลการศึกษาแนว การพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัด สุรินทร์ นั้น เห็นได้ว่า แนวทางในการพัฒนาการบริหารงานฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ ควรกำหนดกรอบการดำเนินงาน แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้ชัดเจน รวมทั้งการควรจัดให้มีการระดมความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนได้ในการวางแผนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของไพรัตน์ พรหมมา (2567) ได้เสนอแนวทางไว้ว่า ควรจัดให้มีการระดมความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนได้ ส่วนเสีย และนำนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มาใช้ในการจัดทำแผนกลยุทธ์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา กำหนดกรอบในการนำระบบสารสนเทศมาใช้ เพื่อใช้ข้อมูลต่าง ๆ ร่วมกันได้ สอดคล้องกับแนวคิดของชาตรี

งามขึ้น (2567) ได้เสนอแนวทางไว้ว่า ควรแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา

3.3 ด้านการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา ได้แก่ 1) ควรมีกระบวนการจัดทำคู่มือการพัฒนา ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา และนวัตกรรมต่าง ๆ ในการให้คำปรึกษา แนะนำอาชีพและการศึกษาต่อของ นักเรียนนักศึกษาโดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ) 2) ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครูด้านการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและนวัตกรรมต่าง ๆ ในการให้คำปรึกษาแนะนำอาชีพ และการศึกษาต่อของนักเรียน นักศึกษา (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ หลักคุณธรรม/ จริยธรรม) 3) ควรพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบฐานข้อมูล ในการควบคุมดูแล ส่งเสริมการจัดทำ จัดเก็บรวบรวม ข้อมูลประวัติ ข้อมูลการเรียน และพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษา (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักคุณธรรม/ จริยธรรม) 4) ควรพัฒนาระบบสารสนเทศและการสื่อสารแบบออนไลน์ในการติดต่อสื่อสารกันระหว่างผู้ปกครอง ครู ฝ่ายบริหาร เพื่อการติดตาม ดูแลช่วยเหลือและแก้ปัญหาของนักเรียน นักศึกษา (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล) จากผล การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงาน อาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ นั้น เห็นได้ว่า แนวทางในการพัฒนาการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา ควรมี กระบวนการจัดทำคู่มือการพัฒนา ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครูด้านการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมต่าง ๆ รวมทั้ง การสื่อสารแบบออนไลน์ในการติดต่อสื่อสารกันระหว่างผู้ปกครอง ครู ฝ่าย บริหาร เพื่อการติดตาม ดูแลช่วยเหลือและแก้ปัญหาของนักเรียน นักศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของภคพร เลิกนอก (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรให้ความช่วยเหลือในการทำงานและพัฒนาบุคลากรให้ มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พัฒนาและส่งเสริมให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม มีการอบรมออนไลน์ เพื่อให้ครูมีความรู้ที่ ทันสมัย สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม มาประยุกต์ใช้ในการจัดการจัดการเรียน การสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุดแก่ผู้เรียน สร้างสังคมออนไลน์ เพื่อประสานงานกับเครือข่าย ชุมชน ผู้ปกครองเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการ ประสานงานและติดต่อสื่อสารให้ระหว่างกันเร็วขึ้น จัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ ทั้งของนักเรียน ครูและบุคลากรทางการ ศึกษาเพื่อให้สะดวกในการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ

3.4 ด้านการบริหารงานฝ่ายวิชาการ ได้แก่ 1) ควรกำหนดกรอบในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการจัดทำ จัดทำ การให้บริการสื่อการเรียน การสอน โสตทัศนูปกรณ์ ให้ครูได้มีโอกาสได้จัดทำสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการ รับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักการกระจายอำนาจ) 2) ควรมีกระบวนการส่งเสริมสนับสนุน การพัฒนาครูด้านการจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการ รับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ หลักการกระจายอำนาจ หลักคุณธรรม/จริยธรรม) 3) ควรกำหนดกรอบในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้ทันสมัย เพื่อให้ครูได้มีโอกาสใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการ รับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักการกระจายอำนาจ) 4) ควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยรวมถึงการให้โอกาสครูในการพัฒนา ตนเองด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นวัตกรรมที่เป็นเรื่องใหม่ๆ เพื่อนำองค์ความรู้มาใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสื่อ

การเรียนการสอนที่ทันสมัย (หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ หลักการกระจายอำนาจ หลักคุณธรรม/จริยธรรม) จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ นั้นเห็นได้ว่าแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานฝ่ายวิชาการ ควรกำหนดกรอบในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของสถานศึกษา จัดทำ จัดทำ การให้บริการสื่อการเรียน การสอน โสตทัศนูปกรณ์ ควรสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสได้พัฒนาตนเอง ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นวัตกรรมที่เป็นเรื่องใหม่ๆ เพื่อนำองค์ความรู้มาใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของสถิตย์ เทศราช และคณะ (2564) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า มีแนวทางดังนี้ 1) ด้านสื่อการเรียนการสอน ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ควรจัดหาวัสดุฝึก ครุภัณฑ์เครื่องจักร ที่ทันสมัย และห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ให้เพียงพอ 2) ด้านการบริหารงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ควรให้สอดคล้องกับทิศทางการจัดการศึกษาตาม ปรัชญาและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา โดยจัดทำหลักสูตรร่วมกับสถานประกอบการ และให้ครูผู้สอน ชุมชนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร 3) ด้านการบริหารงานวัดผลและประเมินผล ควรอบรมพัฒนาครูผู้สอนเรื่องการวัดผล และประเมินผลมีเครื่องมือการวัดผลที่หลากหลาย เน้นการวัดผลจากการปฏิบัติงานจริงของผู้เรียน รวมทั้งสร้างความตระหนักให้นักเรียนเห็นคุณค่าในสิ่งที่ถูกประเมิน 4) ด้านการบริหารงานวิทยบริการและห้องสมุด ควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์และสื่อต่าง ๆ ให้เหมาะสมและเพียงพอ ได้แก่ ชั้นวางหนังสือ หนังสือ และอินเทอร์เน็ต เพื่อใช้ในการสืบค้นข้อมูล และจัดบรรยากาศของห้องสมุดให้ดึงดูดใจ พื้นที่อ่านหนังสือควรกว้างขวางและมีแสงสว่างเพียงพอ 5) ด้านการบริหาร งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้านการพัฒนาบุคลากร ควรมีการพัฒนาความรู้ทักษะให้กับครูผู้สอนและครูฝึกในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมทางการศึกษาที่ทันสมัยให้มีคุณภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของ Casmar Stephen Paul (2001) ได้วิจัยเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการวิเคราะห์วางแผน ของคณะศึกษาศาสตร์ในวิทยาลัยด้านการศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบต่อผู้ใช้ พบว่า เครื่องมือเครื่องใช้ในด้านดังกล่าวมีความทันสมัย แต่ในด้านทักษะการใช้งานยังไม่สามารถพัฒนาได้เท่าทัน เครื่องมือบางอย่างไม่สามารถใช้งานได้เต็มที่ เนื่องจากผู้ใช้ขาดความชำนาญ จึงได้เสนอแนวคิด คือ การสอนให้ผู้ใช้สามารถนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้นในการพัฒนาการบริหารงานฝ่ายวิชาการนั้น นอกจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศแล้ว จึงควรมีแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมทางการศึกษาที่ทันสมัยด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการบริหารงานฝ่ายบริหารทรัพยากร สถานศึกษาควรกำหนดกรอบการดำเนินงานของสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการรับสมัคร การขึ้นทะเบียน การลงทะเบียนรายวิชา การขอคืนสภาพการเป็นนักเรียนนักศึกษา
2. ด้านการบริหารงานฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ สถานศึกษาควรกำหนดกรอบการดำเนินงานในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา

3. ด้านการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา สถานศึกษาควรพัฒนาระบบสารสนเทศและการสื่อสารแบบออนไลน์ในการติดต่อสื่อสารกันระหว่างผู้ปกครอง ครู ผู้บริหาร เพื่อการติดตามดูแลช่วยเหลือและแก้ปัญหาของนักเรียน นักศึกษา

4. ด้านการบริหารงานฝ่ายวิชาการ สถานศึกษาควรมีกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครูด้านการจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานฝ่ายวิชาการในยุคดิจิทัลเพื่อเพิ่มพูนความรู้ของครูผู้สอนในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการเรียนรู้

2. ควรมีการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาให้มีความทันสมัย และสอดคล้องกับความต้องการในการใช้งานของครู และนักเรียน นักศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านเป็นอย่างสูง ที่ทำให้การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กิตติภักดิ์ ไกรเพชร. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ (สนทนามากลุ่ม). ศึกษาธิการจังหวัดสุรินทร์, 2567.

คณะกรรมการการอาชีวศึกษา, สำนักงาน. นโยบายและจุดเน้นการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. (ออนไลน์) 2566 (อ้างเมื่อ 8 มกราคม 2566). จาก <https://www.vec.go.th/Portals/0/PR/2565/10/31/%20-%20%202566.pdf>

———. ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง นโยบายธรรมาภิบาลข้อมูลและแนวปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2566. (ออนไลน์) 2566 (อ้างเมื่อ 28 กันยายน 2566). จาก <https://www.vec.go.th/ข่าว/ภารกิจสอศ/รายละเอียดภารกิจสอศ/tabid/6368 /ArticleId/41495/language/th-TH/-87.aspx>

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. (ออนไลน์) 2561 (อ้างเมื่อ 10 มกราคม 2566). จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/A/082/T_0001.PDF

———. นโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พุทธศักราช 2564-2565. (ออนไลน์) 2566 (อ้างเมื่อ 9 มกราคม 2566). จาก <https://www.moe.go.th/backend/wp-content/uploads/2020/11/จุดเน้น2564.pdf>

ชาติรี งามชื่น. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ (สนทนามากลุ่ม). รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยการอาชีพสตึก, 2567.

- ชูศักดิ์ ชูยะ. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ (สนทนากลุ่ม). ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพปราสาท, 2567.
- ณชนก แสงวงษ์. “สภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด,” วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์. 7, 1 (มกราคม – มิถุนายน 2566): 500.
- ทัศพร ปุ่มสีดา. “การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา,” วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 49, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2565): 15.
- ทินกร เผ่ากันทะ และ กัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์. “แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล,” วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย. 4, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2565): 135.
- บัญชา โคตรแก้ว. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ (สัมภาษณ์). ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพพนมไพร, 2567.
- บุญหลาย สารผล. การพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2564.
- ปิยะพงษ์ พรหมบุตร. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ (สัมภาษณ์). ครูชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยเทคนิครัตนบุรี, 2566.
- พรพิทักษ์ ศรีแก้ว. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ (สัมภาษณ์). ครูชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยเทคนิคสุรินทร์, 2566.
- พันทา สวัสดิ์ และ ชัยยุทธ ศิริสุทธิ. “กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา,” วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 9, 1 (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2564): 152.
- ไพรัตน์ พรหมมา. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ (สนทนากลุ่ม). ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ, 2567.
- ภคพร เลิกนอก. “การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4,” วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 7, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2563): 151-161.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. การศึกษาไทยในยุคเปลี่ยนผ่านกระทรวงศึกษาธิการครบรอบ131ปี. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง, 2566.
- สถาพร ภาคพรหม. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ (สัมภาษณ์). อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2566
- สฤติย์ เทศราช และ คณະ. การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชธานี, 2564.
- สุกฤษฎี เทกระโทก. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ (สัมภาษณ์). ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหินโคน, 2566.

สุธี ขวาลา. “ความต้องการจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศบริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดขอนแก่น,”
วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 9, 35 (เมษายน-มิถุนายน 2564):
84-85.

สุรยุทธ์ ชนสมบัติ. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักธรรมาภิบาล วิทยาลัยการอาชีพ สังกัด
สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสุรินทร์ (สัมภาษณ์). รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ, 2566.

สุวิมล ว่องวานิช. การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2562.

Casmar Stephen Paul. *The adoption of computer technology by faculty in a college of education: An analysis of administrative planning issues.* Doctor of Philosophy College of Education Washington Strate University, 2001.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหา
ทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

The Development of Learning Activities using Problem Based Learning to Promote
Mathematical Problem Solving Abilities of Grade 7th Students

พิชญ์สินี ทองเหลือง สมถวิล ชันเขตต์ และ ปริญญา ปริพุฒ

Pitsinee Thongleuang, Somthawin Khunkhet, and Pariya Pariput

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Faculty of Education Ubon Rachathani Rajabhat University

E-mail: Pitsinee.tg65@ubru.ac.th

Received: May 6, 2024; Revised July 27, 2024; Accepted: August 16, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ 2) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์กับเกณฑ์ร้อยละ 70 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และ 4) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 36 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วย เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน 1) สำรวจปัญหา 2) ทำความเข้าใจปัญหา 3) เรียนรู้ที่จะแก้ปัญหา 4) สังเคราะห์และตรวจสอบปัญหา 5) สรุปและประเมินค่า 6) นำเสนอแนวคิดใหม่ 7) ทำทายความสามารถของผู้เรียน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.73 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .34
2. ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังจากได้รับการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ความพึงพอใจของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

Abstract

The objectives of this research were to 1) develop learning activities using problem based learning to promote mathematical problem solving ability 2) compare mathematical problem solving ability with 70 percent criteria 3) compare learning achievement between pre-test and post-test results 4) study student's learning satisfaction. The sample was 36 Grade 7 students in the second semester of 2023 academic year. They were selected by random grouping, using classrooms as units. The research instruments consisted of 1) activities using problem based learning plan, 2) math problem solving ability test, 3) an achievement test, and 4) a student satisfaction questionnaire. The statistics used this research were mean, standard deviation, and t-test

The research findings were as follows.

1. Results of developing problem-based learning activities to promote the ability to solve mathematical problems for Grade 1 students consist of 7 steps: 1) explore the problem, 2) understand the problem, 3) learn to solve it, 4) synthesize and investigate the problem, 5) summarize and evaluate it, 6) present new ideas. 7) Challenge the ability of learners Overall, it was the most appropriate with an average score of 4.73 and a standard deviation of 0.34;

2. the ability to solve mathematical problems were significantly higher than the 70 percent criterion at .05 level of significant;

3. student's learning achievement after learning activities were organized. Post-study were statistically higher than before, at the .05 level of significant;

4. student's learning satisfaction were at the highest level;

Keywords: Learning Activities; Problem-based learning; Ability to solve mathematical problems

บทนำ

การศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาชาติ และเป็นแนวทางสำคัญในการเตรียมความพร้อมของบุคคลในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีเป้าหมายที่มุ่งพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิดผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

ซึ่งคณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ ได้อย่างรอบคอบ และถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์วางแผนตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าคณิตศาสตร์จะเป็นวิชาที่สำคัญต่อการพัฒนาความคิดและการดำเนินชีวิตของนักเรียน ซึ่งเนื้อหาของวิชา

คณิตศาสตร์ที่ส่วนมากเป็นนามธรรมสูง เข้าใจยาก ทำให้มีผลกระทบต่อความสุขในการเรียนวิชานี้ และทำให้การจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นเทคนิคการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เผชิญหน้ากับปัญหาด้วยตนเอง เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการคิดหลายรูปแบบ โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ แล้วให้นักเรียนเป็นผู้แก้ปัญหาโดยแสวงหาข้อมูลใหม่ ๆ ด้วยตนเองเพื่อใช้แก้ปัญหาและมีการประเมินผลจากสถานการณ์จริง (ไพศาล สุวรรณน้อย, 2558) ซึ่งการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยผู้สอนอาจนำผู้เรียนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริง หรือผู้สอนอาจจัดสภาพการณ์ให้ผู้เรียนเผชิญปัญหา และฝึกกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจปัญหานั้นอย่างชัดเจนได้เห็นทางเลือกและวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหานั้น รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิด และกระบวนการแก้ปัญหิต่าง ๆ (ทีศนา แคมมณี, 2561)

จากสภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โครงการห้องเรียนพิเศษ ซึ่งเป็นห้องเรียนของนักเรียนความสามารถพิเศษคณิตศาสตร์ โรงเรียนนารีนุกูล พบว่า นักเรียนมีศักยภาพทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนในระดับชั้นเดียวกัน แต่ในการเขียนแสดงวิธีการแก้ปัญหของนักเรียน พบว่า นักเรียนไม่สามารถแสดงวิธีการแก้ปัญหของนักเรียนได้ หรือบางครั้งเขียนโดยสลับขั้นตอนทำให้ยากต่อความเข้าใจ ไม่สามารถใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ในการสื่อสารความคิดได้ ซึ่งความสามารถในการแก้ปัญหานั้นมีความสำคัญและเป็นหัวใจของวิชาคณิตศาสตร์ ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์ ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สมมติฐานการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูล ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์ มีความสามารถในการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูล ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีนุกูล ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรม โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนนารีนุกูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 36 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม ซึ่งใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

ตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 7 ขั้นตอน 2) ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว จำนวน 12 แผน แต่ละแผนใช้เวลา 1 ชั่วโมง โดยผ่านผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน วิชาคณิตศาสตร์ ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการวิจัยและการประเมินผล เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความเป็นไปได้อันระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมและการวัดผลประเมินผล ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของคะแนน อยู่ระหว่าง .60-1.00 ทุกองค์ประกอบ ตามเกณฑ์ของค่าดัชนีความสอดคล้องที่เหมาะสมต้องมีค่า IOC ไม่น้อยกว่า .50

2. แบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นแบบวัดในรูปแบบอัตนัย จำนวน 12 ข้อ ใช้วัดทุกครั้งหลังเรียนจบแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ มีเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน มีผลคะแนนที่ได้จากการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ไม่น้อยกว่า .50 ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .60-1.00 มีค่าความยากง่ายระหว่าง .45-.80 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .20-.40 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .88

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ มีผลคะแนนที่ได้จากการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ไม่น้อยกว่า .50 ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .60-1.00 มีค่าความยากง่ายระหว่าง .20-.61 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .21-.65 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .80

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 20 ข้อ โดยมีค่าความสอดคล้องระหว่าง .60-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .82

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน ด้วยแบบทดสอบปรนัย จำนวน 20 ข้อ

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยใช้เวลาดังสิ้น 12 ชั่วโมง (ชั่วโมงละ 60 นาที) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ชั่วโมงที่ 1 ปฐมนิเทศและทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน

ชั่วโมงที่ 2 โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เรื่อง จำนวน

ชั่วโมงที่ 3 โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เรื่อง อายุ

ชั่วโมงที่ 4 โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เรื่อง เงิน

ชั่วโมงที่ 5 โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เรื่อง ความยาวและพื้นที่ (1)

ชั่วโมงที่ 6 โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เรื่อง ความยาวและพื้นที่ (2)

ชั่วโมงที่ 7 โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เรื่อง อัตราส่วน

ชั่วโมงที่ 8 โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เรื่อง สัดส่วน

ชั่วโมงที่ 9 โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เรื่อง ร้อยละ

ชั่วโมงที่ 10 โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เรื่อง อัตราส่วนและของผสม (1)

ชั่วโมงที่ 10 โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เรื่อง อัตราส่วนและของผสม (2)

ชั่วโมงที่ 12 โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เรื่อง ระยะทางและอัตราเร็ว (1)

ชั่วโมงที่ 13 โจทย์ปัญหาเกี่ยวกับสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว เรื่อง ระยะทางและอัตราเร็ว (2)

ชั่วโมงที่ 14 ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน และประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจ

3. ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ซึ่งเป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 12 ข้อ ใช้วัดทุกครั้งหลังเรียนจบแต่ละแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4. หลังสิ้นสุดการสอนผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน ชั่วโมงที่ 14 ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัย จำนวน 20 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 20 ข้อ

5. นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสรุปผลการทดลองตามจุดประสงค์ของการวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.73 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .34

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

คะแนน	N	k	\bar{x}	S	μ_0 (70%)	t	P
ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์	36	20	11.01	.72	9.8	10.16*	.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผู้วิจัยได้จัดทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว มีลักษณะเป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ แล้วดำเนินการให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ก่อนเรียน 1 ชั่วโมง และหลังเรียน 1 ชั่วโมง รวมใช้เวลา 2 ชั่วโมง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว

คะแนน	N	คะแนนเต็ม	\bar{x}	S	t	P
ก่อนเรียน	36	20	9.89	2.20	19.47*	.000
หลังเรียน	36	20	15.28	1.76		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 9.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.20 และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 15.28 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.76 ซึ่งเมื่อทดสอบทางสถิติ พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.76 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .43

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

ผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ จำนวน 12 แผน โดยกระบวนการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มี 7 ขั้นตอน (SOLVING) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสำรวจปัญหา (Survey) ครูผู้สอนกำหนดสถานการณ์ต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจปัญหา และต้องการหาคำตอบร่วมกัน

ขั้นที่ 2 ขั้นทำความเข้าใจปัญหา (Obvious) ผู้เรียนทำความเข้าใจกับปัญหาที่ต้องการเรียนรู้ โดยศึกษาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่ครูผู้สอนแนะนำและจัดเตรียมไว้ให้ ซึ่งผู้เรียนจะต้องอธิบายว่ามีสิ่งใดเกี่ยวข้องกับปัญหาบ้าง

ขั้นที่ 3 ขั้นเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหา (Learning to Solve) ผู้เรียนทำการนำเสนอแนวคิดที่จะนำไปใช้ในการแก้ปัญหา ด้วยวิธีการที่หลากหลายตามความรู้โดยใช้กระบวนการทางคณิตศาสตร์

ขั้นที่ 4 ขั้นสังเคราะห์และตรวจสอบปัญหา (Verify) ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ศึกษาค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อภิปรายผล และสังเคราะห์ความรู้ที่ได้มาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและประเมินค่า (Infer) ผู้เรียนสรุปสิ่งที่ได้จากการแก้ปัญหาและประเมินผลว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด และทุกคนช่วยกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง

ขั้นที่ 6 ขั้นนำเสนอแนวคิดใหม่ (New Concept) ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาจัดระบบองค์ความรู้ และผู้เรียนทุกคนรวมทั้งครูผู้สอนร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 7 ขั้นท้าทายความสามารถของผู้เรียน (Gifted Challenge) ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน และผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มีความเห็นว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.73 คะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .34

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กับเกณฑ์ร้อยละ 70

ผู้วิจัยได้ศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตด้วยวิธีการที่หลากหลาย ช่วยฝึกให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออก รวมถึงยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ปรับปรุงแก้ไขเมื่อเกิดข้อผิดพลาด และการนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ซึ่งเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ซึ่งเป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 12 ข้อ ใช้วัดทุกครั้งหลังเรียนจบแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ และนำมาวิเคราะห์เทียบเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ผู้วิจัยได้จัดทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว มีลักษณะเป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ โดยมีค่าความยากง่าย (p) เท่ากับ .20-.61 ค่าอำนาจจำแนก (r) เท่ากับ .21-.65 และ

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .80 แล้วดำเนินการให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ก่อนเรียน 1 ชั่วโมง และหลังเรียน 1 ชั่วโมง รวมใช้เวลา 2 ชั่วโมง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 9.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.20 และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 15.28 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.76 ซึ่งเมื่อทดสอบทางสถิติพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.76 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .43

พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดและการประเมินผล มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.88 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .33 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาคือ ด้านสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.82 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .38

พิจารณารายการประเมิน พบว่า รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประเมินครอบคลุมเนื้อหาที่เรียน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.97 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .18 รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.90 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .30 และ สื่อและอุปกรณ์การเรียนมีจำนวนเพียงพอแก่นักเรียน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.90 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .30

สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน (SOLVING) ดังนี้ (1) ขั้นสำรวจปัญหา (Survey) (2) ขั้นทำความเข้าใจปัญหา (Obvious) (3) ขั้นเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหา (Learning to Solve) (4) ขั้นสังเคราะห์และตรวจสอบปัญหา (Verify) (5) ขั้นสรุปและประเมินค่า (Infer) (6) ขั้นนำเสนอแนวคิดใหม่ (New Concept) (7) ขั้นท้าทายความสามารถของผู้เรียน (Gifted Challenge) โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.73 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .34 ผู้วิจัยได้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อาศัยปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 12 แผน โดยกระบวนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ทั้งนี้ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนา ได้ผ่านขั้นตอนกระบวนการอย่างเป็นระบบและมีวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งสมมติฐาน สาเหตุและกลไกของการเกิดปัญหานั้น รวมถึงการค้นคว้าความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาต่อไป โดยผู้เรียนอาจไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นๆมาก่อน แต่อาจใช้ความรู้ที่ผู้เรียนมีอยู่เดิมหรือเคยเรียนมา นอกจากนี้ยังมุ่งให้ผู้เรียนไต่หาคำความรู้เพื่อแก้ไขปัญหา ได้คิดเป็น ทำเป็น

มีการตัดสินใจที่ดี และสามารถเรียนรู้การทำงานเป็นทีม โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถนำทักษะจากการเรียนมาช่วยแก้ปัญหาในชีวิต สอดคล้องกับแนวคิดของทิสนา ขัมมณี (2561) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือ ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยครูผู้สอนอาจนำผู้เรียนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาฝึกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาพร้อมกันเป็นกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้นอย่างชัดเจน ได้เห็นทางเลือกและวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหานั้น รวมทั้งให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิดและกระบวนการแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรจิรา พลราช (2563) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สมการและการแก้สมการ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สมการและการแก้สมการ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.33, S = .19$) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ทั้งหมด 7 ขั้นตอน อยู่ในระดับความเหมาะสมดี ($\bar{X} = 4.37, S = .09$) และมีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.05/81.17

นอกจากนี้กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านกระบวนการถ่วงดุล การตรวจทานและแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ โดยได้รับข้อเสนอแนะ และคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยภาพรวมผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์อย่างสร้างสรรค์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .34

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์มีพัฒนาการสูงขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ยเทียบเกณฑ์ร้อยละ 70 ในแต่ละแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานนักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ดีขึ้นเป็นลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นการแก้ปัญหาเพื่อให้ได้คำตอบของโจทย์ที่กำหนดให้ โดยผู้แก้ปัญหาต้องใช้ประสบการณ์เดิมผนวกเข้ากับประสบการณ์ใหม่ที่พบ โดยผู้สอนจะต้องสอนทั้งตัวความรู้และเหตุการณ์ในชีวิตจริง และวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดให้นักเรียนเรียนเป็นกลุ่มย่อยที่คล่องตามความสามารถโดยใช้ประเด็นปัญหาเหตุการณ์หรือสถานการณ์จริงหรือผู้สอนกำหนดขึ้น สำหรับเป็นสถานการณ์กระตุ้นให้กลุ่มนักเรียนนำไปวิเคราะห์และค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหานั้นด้วยตนเอง เพื่อนำไปสู่การอภิปรายและสรุปองค์ความรู้ที่เป็นคำตอบของปัญหานั้นร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญจวิภา ไบกุลลาบ (2562) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 42 คน พบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 55 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ ควรมีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียน

แก้ปัญหา ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงแสวงหาความรู้ ด้วยตนเอง ระดมสมองเพื่อจัดระบบความคิดจนเกิด ความเข้าใจปัญหา โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกิด

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ผลการศึกษาพบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ ที่ใช้ปัญหาในห้องเรียนโดยมีครูผู้สอนเป็นตัวกระตุ้น ทำให้ผู้เรียนได้ออกความคิดเห็น ระดมสมอง พร้อมทั้งใช้ความรู้เดิม ทักษะต่าง ๆ ความสามารถของผู้เรียนช่วยกันแก้ไขปัญหา เพื่อหาคำตอบที่ดีที่สุด แล้วเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้จากกระบวนการแก้ปัญหาอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ เถาว์โท (2561) ได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศษส่วนของพหุนามตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้เรื่อง เศษส่วนของพหุนาม ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เป็นปัญหาเป็นฐาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาที่ใช้เป็นฐานในการเรียนรู้สามารถกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะต่าง ๆ ได้ เพราะปัญหามีความยุ่งยากซับซ้อนและท้าทาย ซึ่งจะกระตุ้น ให้นักเรียนสนใจ อยากรู้ อยากเห็นและแสวงหาความเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา อีกทั้งปัญหาต้องใช้ขั้นตอนหลายขั้นในการหาคำตอบและมีแนวทางในการหาคำตอบที่ทำให้ นักเรียนได้พัฒนาทักษะและความสามารถในการแก้ปัญหา ดังนั้นนักเรียนจึงเรียนรู้ได้ดี

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ ควรมีการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนแก้ปัญหา ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงแสวงหาความรู้ ด้วยตนเอง ระดมสมองเพื่อจัดระบบความคิดจนเกิด ความเข้าใจปัญหา โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกิดกระบวนการ พัฒนา ทักษะการแก้ปัญหาด้วยเหตุและผล ซึ่งในกระบวนการจัดการเรียนรู้นั้นครูผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะจัด สถานการณ์ และคอยกระตุ้นความคิดของผู้เรียน

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.76 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .43

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อและอุปกรณ์ การเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล พบว่า การจัดเรียงลำดับเนื้อหาและขั้นตอนการสอนทำให้เข้าใจเนื้อหามากขึ้น กิจกรรมการเรียนการสอนสามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และช่วยให้นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .43 ซึ่งผู้วิจัยได้พิจารณาความพึงพอใจมากที่สุด 3 อันดับแรก ดังนี้ เนื้อหาที่สอนทันสมัยสามารถนำไปปรับใช้ได้จริง กิจกรรมการเรียนรู้สนุกและน่าสนใจ ช่วยให้นักเรียนมีวิธีการที่หลากหลายในการหาคำตอบ และช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของตันติกร คมคาย, ทรงศักดิ์ สองสนิท และพงศธร โพธิ์พูลศักดิ์ (2561) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์สนับสนุน วิชาคณิตศาสตร์พื้นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ พบว่า ผลความพึงพอใจการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์

สนับสนุน วิชาคณิตศาสตร์พื้นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยได้ทำการทดลองกับกลุ่มทดลอง เพื่อหาความบกพร่องของบทเรียน และถูกแก้ไขข้อบกพร่องตามลำดับ นอกจากนั้น ผู้เรียนยังสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เรียนได้ตลอดเวลาตามความพร้อมและความสนใจของตนเอง ตั้งปัญหาเป็นแรงจูงใจผู้เรียน จึงทำให้การจัดการเรียนรู้ดังกล่าวทำให้นักเรียน พึงพอใจมากที่สุดทุกข้อ

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของตนเองได้ เมื่อเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียน นั่นคือนักเรียนจะมีความสุขในการเรียนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ครูผู้สอนควรมีการอธิบายหลักการในการเรียน ว่ามีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนการให้คะแนนและวัดประเมินผลอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในกิจกรรมการเรียนรู้และให้ความร่วมมือมากยิ่งขึ้น

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรสร้างบรรยากาศในการเรียนให้เกิดการกระบวนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มและครูผู้สอนควรทำหน้าที่สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนคอยให้คำปรึกษา กระตุ้นให้นักเรียนเอาความรู้เดิมที่มีอยู่มาใช้ และเกิดการเรียนรู้โดยการตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ควรได้รับการสนับสนุนให้เรียนในทุกวิชา โดยเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เผชิญหน้ากับปัญหาด้วยตนเอง จะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการคิดหลายรูปแบบ เช่น การคิดวิจารณ์ถ้อยคำ การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ ฯลฯ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

2. การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรตามอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เช่น ความสามารถในการให้เหตุผล ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ถ้อยคำ

เอกสารอ้างอิง

กัญจน์วิภา ไบกุหลาบ. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทาง

คณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2562.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน, แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการ, 2562.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580).

พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการ, 2562.

- ตันติกร คมคาย, ทรงศักดิ์ สองสนิท, และพงศธร โพธิ์พูลศักดิ์. “การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ สนับสนุนวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ,” วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม. 5, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2561): 30-39.
- ทีศนา แชนมณี. ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 22. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561.
- ไพศาล สุวรรณน้อย. การเรียนรู้โดยใช้ปัญหา เป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL). ขอนแก่น: พัฒนาทรัพยากร มนุษย์ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2558
- อมรัตน์ เถาว์โท. “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเศษส่วนของพหุนาม ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหา เป็นฐานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3,” วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ. 13, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 61): 245-254.
- อรจิรา พลราชม. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สมการและการแก้สมการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม, 2563.

แนวทางการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามหลักปธาน 4 ของโรงเรียนสุจริต
อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
Guidelines for Performance Based Budgeting on Padhana 4 of Upright School in
Kab Choeng District, Surin Province

อรชร สิทธิสอน¹ พระครู สาธุกิจโกศล² และวิเศษ ชินวงศ์²
Orachon SitthiSorn¹, Phrakhru Satugitgoso², and Wiset Chinnawong²

¹สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
¹Master of Education in Buddhist Educational Administration, Mahachulalongkomrajavidyalaya University
²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
²Faculty of Education, Mahachulalongkomrajavidyalaya University
E-mail: krubeer1992@gmail.com

Received: May 16, 2024; Revised June 19, 2024; Accepted: June 25, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ของโรงเรียนสุจริต อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ 2) เพื่อศึกษาศึกษาวิธีการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามหลักปธาน 4 ของโรงเรียนสุจริต อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามหลักปธาน 4 ของโรงเรียนสุจริต อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี เป็นการผสมผสานวิธีการระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ กับวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .89 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 28 คนและครูผู้ปฏิบัติงานด้านงบประมาณ 28 คน ปีการศึกษา 2566 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของกลุ่มเป้าหมาย และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบบันทึกการสนทนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามหลักปธาน 4 ของโรงเรียนสุจริต อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.30$)
2. วิธีการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามหลักปธาน 4 ของโรงเรียนสุจริต อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ มีทั้งหมด 7 ด้าน ด้านละ 4 วิธีการ
3. แนวทางการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามหลักปธาน 4 ของโรงเรียนสุจริต อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ มีทั้งหมด 7 ด้าน ด้านละ 4 แนวทาง

คำสำคัญ: การบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ปธาน 4 โรงเรียนสุจริต

Abstract

The objectives of this research were to study the current situation, investigate methods, and propose guidelines for performance based budgeting on Phadhana 4 of the upright schools in Kab choeng district, Surin province. This research utilized a mixed-methods research design which combined both quantitative and qualitative research methods. Quantitative data collection utilized questionnaires and reliability value of the entire questionnaire was 0.89. The specifically selection of 28 educational institute administrators and 28 teachers academic year of 2023 responsible for the budget. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean (μ), and standard deviation (σ) of the target group. Qualitative data was gathered through structured interviews and expert seminar records were conducted by connoisseurship approach.

The research findings were as follows.

1. The current situation of the performance based budgeting on Phadhana 4 of the upright schools in Kab choeng district, Surin province was at a high level in overall ($\mu = 4.30$).
2. The methods of the performance based budgeting on Phadhana 4 of the upright schools in Kab choeng district, Surin province comprised totally 7 aspects with 4 methods for each aspect.
3. The guidelines for the performance based budgeting on Phadhana 4 of the upright schools in Kab choeng district, Surin province consisted of a total of 7 aspects with 4 methods for each aspect.

Keywords: Performance based budgeting, Phadhana 4, Upright school

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีหลักการสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ 1) ยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วม 3) การกระจายอำนาจ 4) ความรับผิดชอบตรวจสอบได้ มาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดสาระสำคัญให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไปไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายและจุดเน้น โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาโดยกระจายอำนาจและใช้พื้นที่เป็นฐานสร้างความเข้มแข็ง โดยการจัดสรรกรอบงบประมาณ ตามหลักธรรมาภิบาลให้กับสำนักงานเขตพื้นที่และสถานศึกษา และได้ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ระบบการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาที่เอื้อให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารด้านการจัดการศึกษา ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรและด้านบริหารทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) ดังนั้นสำนักงานงบประมาณได้ดำเนินการปรับปรุงระบบการจัดการงบประมาณเป็นระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance Based Budgeting : PBB) ซึ่งเป็นการบริหารงบประมาณที่ยึดหลักความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยมีวัตถุประสงค์ให้หน่วยงานมีอิสระในการจัดการทรัพยากรได้อย่างคล่องตัวมากขึ้น ให้ความสำคัญกับผลผลิต ผลลัพธ์ของการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ โดยมี

จุดมุ่งหมายหลักเพื่อให้มีการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เป็นการพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรโดยมุ่งเน้นผลสำเร็จของงาน เพื่อเกื้อหนุนภารกิจของรัฐและประโยชน์สูงสุดของประชาชน เพื่อให้สามารถจัดสรรงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเป็นธรรม และมีความโปร่งใส (กองแผนงานมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2566)

อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ได้กำหนดกลยุทธ์ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 กลยุทธ์ที่ 6 คือการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา เป้าประสงค์ที่ 3 มีระบบจัดสรรทรัพยากรโดยเฉพาะอัตราค่าจ้างและงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับบริบท จากการบริหารจัดการดังกล่าวที่ได้มีการกระจายอำนาจและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม เพื่อให้เกิดความคล่องตัว บริหารอย่างอิสระและมีคุณภาพ ผู้บริหารจึงต้องมีความรอบรู้ในทุกด้าน รู้จักใช้ทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดในการบริหาร ทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการได้วิเคราะห์ว่างานงบประมาณยังพบปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการงบประมาณที่ขาดประสิทธิภาพ ไม่มีความชัดเจนของรายจ่าย และสภาพการบริหารงบประมาณของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ยังพบว่าการดำเนินการขาดประสิทธิภาพไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ขาดความคล่องตัว และในอ้อมอากาบเชิงยังพบปัญหาการบริหารงบประมาณ ในเรื่องของความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ โดยภาพรวมยังพบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มุ่งมุ่งผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม ประพฤติหรือกระทำการใด ๆ ที่เป็นการคอร์รัปชัน

กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงได้จัดตั้งโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” หรือที่เรียกกันว่า “โครงการโรงเรียนสุจริต” เพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนมีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีทักษะกระบวนการคิด มีวินัย ซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม โดยให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความโปร่งใส เสมอภาคและเป็นธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) ควบคู่กับการทำหลักสูตรต้านทุจริตจัดทำโดยความร่วมมือกันระหว่างคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกับมหาเถรสมาคมและสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนและร่วมดำเนินการประยุกต์หลักคำสอนกับหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ซึ่งในหลักสูตรได้นำหลักปธาน 4 มาประยุกต์ใช้ ซึ่งเป็นหลักคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่นำมาประยุกต์กับหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา ของสำนักงาน ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) หลักปธาน 4 ประกอบด้วย 1) สังวรปธาน คือเพียรระวังยับยั้งบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด มิให้เกิดขึ้น 2) ปหานปธาน คือ เพียรละบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้น 3) ภวานापธาน คือ เพียรทำกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด ให้เกิดมี 4) ออนุรักขนาปธาน คือ เพียรรักษากุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว ให้ตั้งมั่นและให้เจริญยิ่ง (มหาเถรสมาคม, 2566) หลักปธาน 4 นี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการนำมาประยุกต์ใช้ในหน่วยงาน เพื่อให้หน่วยงานไม่ว่ารัฐหรือเอกชนเกิดความเกรงกลัวละอายต่อการทำทุจริต ส่งผลให้เกิดการตระหนักรู้ มีส่วนร่วมในการปราบปรามการทุจริต เป็นหลักธรรมที่ทำให้นักบริหารใช้ควบคุมจิตใจมนุษย์ให้อยู่ในความดี ใช้ในการดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมกันของคนในสังคม

จากนโยบายหลักการความสำคัญและปัญหาเรื่องการบริหารงานงบประมาณดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรในหน่วยงานสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสุจริตจึงมีความสนใจที่จะศึกษา แนวทางการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามหลักปธาน 4 โรงเรียนสุจริต อำเภออากาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งผลการวิจัยจะนำไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนให้บริหารงานงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพจนเกิดผลดีแก่ ครู นักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนสุจริต อำเภอท่ง จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาวิธีการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามหลักประธาน 4 ของโรงเรียนสุจริต อำเภอท่ง จังหวัดสุรินทร์
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลงานงบประมาณตามหลักประธาน 4 ของโรงเรียนสุจริต อำเภอท่ง จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี เป็นการผสมผสานวิธีการระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณกับวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 28 คนและครูผู้ปฏิบัติงานด้านงบประมาณ จำนวน 28 คน ปีการศึกษา 2566 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 7 ด้าน คือ 1) การวางแผนงบประมาณ 2) การคำนวณต้นทุนผลิต 3) การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง 4) การบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณ 5) การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน 6) การบริหารสินทรัพย์ 7) การตรวจสอบภายใน
2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) จำนวน 7 ด้าน ด้านละ 2 ข้อ เลือกข้อคำถามในแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2 ข้อ มาเป็นข้อคำถาม
3. แบบบันทึกการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 7 ด้าน ด้านละ 2 ข้อ เลือกข้อคำถามในแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2 ข้อ มาเป็นข้อคำถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ของโรงเรียนสุจริต อำเภอท่ง จังหวัดสุรินทร์
2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยพิจารณาตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสม โดยพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC = .5 ขึ้นไป และปรับปรุงแก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out)
4. นำแบบสอบถามวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Total Correlation) ใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) นำแบบสอบถามในข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตามเกณฑ์

ที่ใช้ได้ไปหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .89

5. แบบสอบถามที่มีคุณภาพแล้วไปจัดพิมพ์เป็นฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บข้อมูล

ระยะที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

1.1 ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

1.2 นำข้อคำถามจากการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ของโรงเรียนสุจริต อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2 ลำดับ มาสร้างเป็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์ ทั้งหมด 7 ด้าน ด้านละ 2 ข้อ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบ ความถูกต้องของภาษา

1.3 นัดหมายเวลาในการเข้าพบกลุ่มกลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

2.1 นำข้อคำถามจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ในแต่ละด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2 ลำดับ มาสร้างเป็นข้อคำถามเพื่อหาแนวทางการบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลงานงบประมาณตามหลักปธาน 4 ของโรงเรียนสุจริต อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ทั้งหมด 7 ด้าน ด้านละ 2 ข้อ

2.2 กำหนด วัน เวลา สถานที่ และดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและประมวลผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและนำข้อสรุปที่ได้ไปเป็นแนวทางการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามหลักปธาน 4 ของโรงเรียนสุจริต อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

3. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic induction) และนำเสนอข้อมูลเป็นข้อความแบบบรรยาย ตามกรอบการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนสุจริต อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนสุจริต อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์

สภาพการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนสุจริต อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	N = กลุ่มเป้าหมาย 56			
	μ	σ	แปรผล	ลำดับ
1. ด้านการวางแผนงบประมาณ	4.34	.54	มาก	3
2. ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต	4.08	.66	มาก	7
3. ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง	4.21	.47	มาก	6
4. ด้านการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณ	4.53	.39	มากที่สุด	1
5. ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน	4.40	.46	มาก	2

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนสุจริต อำเภอทับช้าง จังหวัดสุรินทร์ (ต่อ)

สภาพการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนสุจริต อำเภอทับช้าง จังหวัดสุรินทร์	N = กลุ่มเป้าหมาย 56			
	μ	σ	แปรผล	ลำดับ
6. ด้านการบริหารสินทรัพย์	.27	.61	มาก	5
7. ด้านการตรวจสอบภายใน	.29	.51	มาก	4
ภาพรวม	.30	.42	มาก	

จากตารางที่ 1 สภาพการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนสุจริต อำเภอทับช้าง จังหวัดสุรินทร์ ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก โดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.30 รายด้านมี 7 ด้านอยู่ในระดับ มากที่สุด 1 ด้าน และระดับมาก 6 ด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 และระดับมาก ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ด้านการวางแผนงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 ด้านการตรวจสอบภายใน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 ด้านการบริหารสินทรัพย์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 และด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิตมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ตามลำดับ

2. วิธีการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามหลักปธาน 4 ของโรงเรียนสุจริต อำเภอทับช้าง จังหวัดสุรินทร์ 1) ด้านการวางแผนงบประมาณ วิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำแผนปฏิบัติการ เสนอความเห็นชอบจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเปิดเผยข้อมูลผ่านสื่อต่าง ๆ (สังวรปธาน, ภาวนापธาน) 2) ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต วิเคราะห์ ควบคุมต้นทุน และสร้างความตระหนักในการเบิกจ่ายให้เพียงพอและเกิดประโยชน์มากที่สุด (สังวรปธาน, ภาวนापธาน) 3) ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง แต่งตั้งบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถโดยจัดทำหนังสือแต่งตั้งเป็นคำสั่ง ยึดหลักความถูกต้องตามระเบียบพัสดุ พิจารณาคูคณที่มีความรู้ความสามารถ มีความอดทน เสียสละ ซื่อสัตย์ต่องานที่ได้รับ (สังวรปธาน, ภาวนापธาน, อนุรักษนูปธาน) 4) ด้านการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีโดยมีการประชุมและชี้แจงแนวทางการใช้เงินและรายงานผลทุกสิ้นปีงบประมาณ ศึกษากระบวนการควบคุมเงินของหน่วยงานย่อย พ.ศ. 2544 (สังวรปธาน, ภาวนापธาน) 5) ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน ประยุกต์ใช้วงจรเดมมิ่ง กำหนดดัชนีชี้วัด กรอบและโครงสร้างตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนสุจริต (สังวรปธาน, ภาวนापธาน, อนุรักษนูปธาน) 6) ด้านการบริหารสินทรัพย์ จัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์อาจใช้โปรแกรมระบบทะเบียนคุมทรัพย์สิน และรายงานข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน จัดทำกรอบรายจ่ายล่วงหน้าและจัดทำแผนระยะปานกลาง (สังวรปธาน, ภาวนापธาน) และ 7) ด้านการตรวจสอบภายใน นำผลการประเมินไปเป็นแนวทางในการดำเนินโครงการต่าง ๆ แต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ดำเนินงานในรอบปีงบประมาณของโรงเรียนให้เป็นที่ไปตามแผนปฏิบัติการประจำปี ประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานต่อผู้อำนวยการโรงเรียน (สังวรปธาน, ภาวนापธาน, อนุรักษนูปธาน)

3. แนวทางการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามหลักปธาน 4 ของโรงเรียนสุจริต อำเภอทับช้าง จังหวัดสุรินทร์ 1) ด้านการวางแผนงบประมาณ ศึกษา กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง และใช้วงจรคุณภาพ PDCA และทบทวนการใช้จ่ายงบประมาณตามปฏิทินที่กำหนดไว้ คำนึงถึงวัตถุประสงค์ (สังวรปธาน, ภาวนापธาน, ภาวนापธาน) 2) ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต จัดทำแผนกลยุทธ์ทางการเงินที่เชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ ภารกิจและยุทธศาสตร์ (สังวรปธาน, ภาวนापธาน)

3) ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง จัดทำคำสั่งแต่งตั้งบุคคลที่เหมาะสมให้ปฏิบัติหน้าที่และเป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 คัดเลือกบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรม ด้านการครองตน ครองคน ครองงาน (สั่งวรปธาน, ภาวนาปธาน, อนุรักษ์นาปธาน) 4) ด้านการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณ จัดทำแผนปฏิบัติการและคู่มือการใช้จ่ายงบประมาณ อิง กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติตามระเบียบระบบควบคุมเงินของหน่วยงานย่อย พ.ศ. 2544 (สั่งวรปธาน, ภาวนาปธาน) 5) ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน มีกระบวนการ การประเมินเชิงปริมาณ ประยุกต์ใช้รูปแบบวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ประยุกต์ใช้ CIPP MODEL (สั่งวรปธาน, ภาวนาปธาน, อนุรักษ์นาปธาน) 6) ด้านการบริหารสินทรัพย์ ศึกษากฎ ระเบียบและจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ในรูปแบบโปรแกรม โดยใช้เทคนิคการ SWOT และจัดทำกรอบรายจ่ายล่วงหน้าและจัดทำแผนระยะปานกลาง (สั่งวรปธาน, ภาวนาปธาน) และ 7) ด้านการตรวจสอบภายในตรวจสอบ ข้อมูล ประเมินโดยใช้กระบวนการวิจัย ผ่านกระบวนการ PLC ประสานหน่วยตรวจสอบภายในของหน่วยงานต้นสังกัด ดำเนินการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ และรายงานผลปีละครั้ง (สั่งวรปธาน, ภาวนาปธาน, ปธานปธาน)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนสุจริต อำเภอท่งศรีภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับโดยมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 4.30

2. วิธีการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามหลักปธาน 4 ของโรงเรียนสุจริต อำเภอท่งศรีภูมิ จังหวัดสุรินทร์ สรุปประเด็นสำคัญได้ว่า ด้านการวางแผนงบประมาณ ควรวิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำแผนปฏิบัติการ ด้านการคำนวณต้นทุนการผลิต ควรวิเคราะห์ ควบคุมต้นทุน ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ควรแต่งตั้งบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ด้านการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณ ควรจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน ควรใช้วงจรเดมมิ่ง ด้านการบริหารสินทรัพย์ ควรใช้โปรแกรมระบบทะเบียนคุมทรัพย์สิน ด้านการตรวจสอบภายใน ควรแต่งตั้งคณะกรรมการ สอดคล้องกับหลักปธาน 4 (สั่งวรปธาน, ปธานปธาน, อนุรักษ์นาปธาน)

3. แนวทางการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามหลักปธาน 4 ของโรงเรียนสุจริต อำเภอท่งศรีภูมิ จังหวัดสุรินทร์ สรุปประเด็นสำคัญได้ว่า ด้านการวางแผนงบประมาณ ควรศึกษา กฎ ระเบียบ ด้านการคำนวณต้นทุนการผลิต ควรจัดทำแผนกลยุทธ์ทางการเงิน ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ควรเป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ด้านการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณ ควรปฏิบัติตามระเบียบระบบควบคุมเงินของหน่วยงานย่อย พ.ศ. 2544 ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน ควรประยุกต์ใช้ CIPP MODEL ด้านการบริหารสินทรัพย์ ควรใช้เทคนิคการ SWOT ด้านการตรวจสอบภายในควรตรวจสอบ ข้อมูล ประเมิน โดยผ่านกระบวนการ PLC สอดคล้องกับหลักปธาน 4 (สั่งวรปธาน, ปธานปธาน, อนุรักษ์นาปธาน)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนสุจริต อำเภอท่งศรีภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากโรงเรียนได้รับรู้นโยบาย แนวทางปฏิบัติตลอดจนให้ความสำคัญต่อการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ที่มุ่งเน้นผลผลิตและผลลัพธ์ของงาน สอดคล้องกับแนวคิดเสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2545)

กล่าวว่า งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (PBB) เป็นระบบงบประมาณที่ให้ความสำคัญกับผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) ของการดำเนินงานโดยมอบอำนาจและการกระจายอำนาจซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยจริยธรรมาภิบาล จันทน์ชื่น (2563) ศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านและสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยรัตน์ เงินเนื้อดี (2560) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมและรายด้านกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติในระดับมากเช่นกัน

2. ผลการศึกษาวิธีการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามหลักประธาน 4 ของโรงเรียนสุจริต อำเภอทับปด จังหวัดสุรินทร์ สามารถอภิปรายเป็นรายด้านได้ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนงบประมาณ ควรมีวิธีการ วิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำแผนปฏิบัติการ เสนอความเห็นชอบจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเปิดเผยข้อมูลผ่านสื่อต่าง ๆ (สังวรปธาน, ภาวนาปธาน) 2) ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต ควรมีวิธีการ วิเคราะห์ ควบคุมต้นทุน และสร้างความตระหนักในการเบิกจ่าย (สังวรปธาน, ภาวนาปธาน) 3) ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ควรมีวิธีการแต่งตั้ง บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ยึดหลักความถูกต้องตามระเบียบพัสดุ มีความอดทน เสียสละ ซื่อสัตย์ต่องานที่ได้รับมอบหมาย (สังวรปธาน, ภาวนาปธาน, อนุรักษนาปธาน) 4) ด้านการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณ ควรมีวิธีการ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและรายงานผลทุกสิ้นปีงบประมาณผ่านช่องทางต่าง ๆ (สังวรปธาน, ภาวนาปธาน) 5) ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน ควรมีวิธีการ ประยุกต์ใช้วงจรเดมมิ่ง PDCA (สังวรปธาน, ภาวนาปธาน, อนุรักษนาปธาน) 6) ด้านการบริหารสินทรัพย์ ควรมีวิธีการจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ (สังวรปธาน, ภาวนาปธาน) และ 7) ด้านการตรวจสอบภายใน ควรแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ (สังวรปธาน, ภาวนาปธาน, อนุรักษนาปธาน) ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ความสำคัญต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ที่มุ่งเน้นผลผลิตและผลลัพธ์ของงาน มีการเสนอวิธีการต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของวิสนีย์ ลอมา (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนงบประมาณ ควรจัดให้มีการประชุมเชิงวิชาการเกี่ยวกับเรื่องการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกิดความเข้าใจตรงกัน 2) ด้านการกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน ควรมีการคำนวณต้นทุนผลผลิตและรายงานงบดุลต่อบุคลากรในสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาทุกภาคเรียน 3) ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ควรมีการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้างเป็นขั้นตอนรัดกุมโปร่งใสและตรวจสอบได้อย่างเพียงพอ 4) ด้านการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณควรมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ในการลงบันทึกรายการทางบัญชีที่ชัดเจน 5) ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินการควรมีบัญชีแสดงรายการที่มีโครงสร้างของข้อมูลทางการเงินเพื่อประเมินความคุ้มค่าของกิจกรรมในปัจจุบัน 6) ด้านการบริหารสินทรัพย์ ผู้บริหารระดับสูงควรตระหนักความสำคัญของการบริหารสินทรัพย์ 7) ด้านการตรวจสอบภายใน หน่วยตรวจสอบภายในควรจัดพิมพ์เอกสารเผยแพร่ผลการตรวจสอบภายใน

3. ผลการเสนอแนวทางการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามหลักประธาน 4 ของโรงเรียนสุจริต อำเภอทับปด จังหวัดสุรินทร์ สามารถอภิปรายได้ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนงบประมาณ ควรศึกษา กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง และใช้วงจรคุณภาพ PDCA (สังวร, ภาวนาปธาน, ภาวนาปธาน) 2) ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต ควรจัดทำแผนกลยุทธ์ทางการเงินที่เชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ ภารกิจและยุทธศาสตร์ของโรงเรียนนั้น ๆ (สังวรปธาน, ภาวนาปธาน) 3) ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ให้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 (สังวรปธาน, ภาวนาปธาน,

อนุรักษ์นาปาน) 4) ด้านการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณ ควรจัดทำแผนปฏิบัติการและคู่มือการใช้งานอย่างประมาอด อิง กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง (สังวรปธาน, ภาวนาปาน) 5) ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน ประยุกต์ใช้รูปแบบวงจรเดมมิ่ง (PDCA) และประยุกต์ใช้ CIPP MODEL (สังวรปธาน, ภาวนาปาน, อนุรักษ์นาปาน) 6) ด้านการบริหารสินทรัพย์ ควรศึกษากฎ ระเบียบ โดยใช้เทคนิคการ SWOT (สังวรปธาน, ภาวนาปาน) และ 7) ด้านการตรวจสอบภายใน ควรประสานหน่วยตรวจสอบภายในของหน่วยงานต้นสังกัด ให้มาเนเทศ ติดตาม (สังวรปธาน, ปธานปาน, ภาวนาปาน) ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ว่าแนวทางการบริหารงานงบประมาณดังกล่าวมีความเหมาะสมเป็นไปตามระเบียบการบริหารงานกระทรวงการคลัง พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ทั้งนี้ยังเป็นแนวทางที่ระบุค่อนข้างชัดเจน มีรายละเอียดครบถ้วน ง่ายต่อการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบ และครอบคลุมขอบข่ายงานตามโครงสร้างการบริหารงานงบประมาณ อีกทั้งยังมีหลักปาน 4 เข้ามาสอดแทรกเพื่อให้การทำงานงบประมาณเป็นไปด้วยความโปร่งใส ไม่เกิดการทุจริตและเกรงกลัวต่อบาป สอดคล้องกับงานวิจัยของรักษณาลี สุริหาร (2563) ได้ศึกษาสภาพและประสิทธิผลการบริหารงบประมาณของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 มีแนวทางดังนี้ 1) ควรมีพัฒนาสภาพและประสิทธิผลด้านการจัดทำแผนงบประมาณโดยวิธีต่าง ๆ มีการวิเคราะห์สภาพของโรงเรียนด้วยการ SWOT Analysis 2) ควรมีพัฒนาสภาพและประสิทธิผลด้านการรายงานผลการดำเนินการ โดยรายงานผลดำเนินการโครงการ/กิจกรรมตามขั้นตอน PDCA 3) ควรมีพัฒนาสภาพและประสิทธิผลด้านการตรวจสอบภายใน โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ”ยในขงโรงเรียนใช้หลักการมีส่วนร่วม 4) ควรมีการพัฒนาสภาพและประสิทธิผลด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Alfred (2018) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดทำงบประมาณที่มีประสิทธิภาพไปสู่การจัดการที่มีประสิทธิภาพ พบว่า แนวทางการวางแผนงบประมาณต่อจากนี้ ต้องมีการประเมินความเสี่ยงทางการเงิน การวางแผนนโยบายงบประมาณของโครงการ การทบทวนการใช้จ่ายอย่างสม่ำเสมอ และการตรวจสอบประสิทธิภาพอย่างใกล้ชิด และสอดคล้องกับแนวคิดของสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส (2550) กล่าวว่า สังวรปธาน คือเพียรระวัง หมายถึงเพียรระวังหรือเพียรปิดกั้น คือ เพียรระวังยับยั้งบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดมิให้เกิดขึ้น ปธานปาน เพียรละหรือเพียรกำจัด ละอกุศลธรรมอันลามกที่เกิดขึ้นแล้ว ภาวนาปาน เพียรเจริญ หรือเพียรก่อให้เกิด ความไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง และอนุรักษ์นาปาน เพียรรักษา ส่งเสริม และสนับสนุน ซึ่งความดี สิ่งที่ดีที่เกิดที่มีที่เป็นแล้ว ให้เจริญรุ่งเรืองเติบโตก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ด้านการวางแผนงบประมาณ สถานศึกษาควรระบุวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์กลยุทธ์ ผลผลิต ตัวชี้วัด และเครื่องมือในการวัดความสำเร็จของงาน
2. ด้านการคำนวณต้นทุนการผลิต สถานศึกษาควรมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลในการคำนวณต้นทุนผลผลิตที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน
3. ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง สถานศึกษาควรมีการวางแผนการจัดซื้อจัดจ้างมีการจัดทำคู่มือและแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน
4. ด้านการบริหารงานทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ สถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์ความคุ้มค่าให้เหมาะสมในการใช้จ่ายเงินและการวางแผนการใช้จ่ายเงิน กำกับการใช้จ่ายให้เป็นไปตามแผน

5. ด้านการบริหารสินทรัพย์ สถานศึกษาควรมีการวางแผนกำหนดความต้องการและการบริหารสินทรัพย์อย่างเป็นระบบ

6. ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน สถานศึกษาควรมีการแสดงรายงานทางการเงินตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดของทางสถานศึกษาและจากหน่วยงานต้นสังกัด

7. ด้านการตรวจสอบภายใน สถานศึกษาควรมีกระบวนการบริหารความเสี่ยงและมีการจัดทำแผนดำเนินการตรวจสอบภายในอย่างเป็นระบบและชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาการเปรียบเทียบการบริหารงานงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานระหว่างโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา กับโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา

2. ศึกษาการพัฒนากระบวนการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานในยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารและครูผู้ปฏิบัติงานด้านงบประมาณ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี สามารถนำไปส่งเสริมพัฒนาการบริหารสถานศึกษาและเป็นแนวทางให้ครู ผู้บริหารและหน่วยงานต้นสังกัดใช้เป็นข้อมูลในการบริหารงานงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กองแผนงานมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. **วิวัฒนาการงบประมาณแผ่นดิน**. (ออนไลน์) 2566 อ้างเมื่อ 30 เมษายน 2566). จาก <http://www.plan.msu.ac.th/kmpln/KMDetails.php?stat=read&kmid=49&group=12>

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. **แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาพ.ศ. 2550**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภกรรมการเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.

———. **แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนสุจริต**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558.

———. **นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. (ออนไลน์) 2566 (อ้างเมื่อ 14 มีนาคม 2566). จาก <https://www.obec.go.th/about> นโยบาย สพฐ -ปีงบประมาณ-พ-ศ-2566.

จิรัฐัญญา จันทร์ชื่น. **การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2563.

ชัยรัตน์ เงินน้อดี. **สภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2560.

มหาเถรสมาคม. **หลักคำสอนในพระพุทธศาสนา**กับหลักสูตรด้านพุทธศึกษา. (ออนไลน์) 2566 (อ้างเมื่อ 15 มีนาคม 2566).

จาก <http://www.stopcorruption.moph.go.th/application/editors/userfiles/fies.pdf>

รักษณาลี สุริหาร. **สภาพและประสิทธิผลการบริหารงบประมาณของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 22**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2563.

วิสนีย์ ลอมา. **การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปัตตานี เขต 3**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 2561.

สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส. **นวโกวาท (ฉบับประชาชน)**. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพฯ: มหามกุฏ
ราชวิทยาลัย, 2550.

เสาวนิตย์ ชัยมุสิก. **การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์, 2545.

Alfred Tat-Kei Ho. "From Performance Budgeting to Performance Budget Management: Theory and Practice,"
Public Administration. 78, 5 (February 2018): 77.

Cronbach, L.J. **Essentials of Psychological Testing**. 5th ed. New York: Harper Collins. 1990.

การออกแบบและพัฒนารูปทรงลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี
Design and development of pottery products by the participation of the community
Case Study of Pak Huai Wang Nong Pottery Group Learning Center
Ubon Ratchathani Province

ชัชวาล ชันติคเชนชาติ นิธินันท์ นาครินทร์ วีรดา โชติพันธ์ ธเนศ ศรพรหม ยูทธศักดิ์ ทองแสน
และเพ็ญภา คำแพง
Chatchawan Kantikachenchart, Nithinan Nakkarin, Theerada Chotipant, Tanet Sonphrom,
Yuttasak Thongsan, and Pennapa Kumpang

คณะวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Faculty of Computer Science Ubon Ratchathani Rajabhat University
E-mail: chatchawan.k@ubru.ac.th

Received: May 28, 2024; Revised July 18, 2024; Accepted: July 23, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลรูปทรงลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี 2) เพื่อออกแบบและพัฒนารูปทรงลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา 3) เพื่อประเมินรับรองคุณภาพรูปทรงลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา และ 4) เพื่อประเมินความพึงพอใจการออกแบบและพัฒนารูปทรงลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา ตัวอย่าง คือ ช่างทำเครื่องปั้นดินเผา 3 คน เลือกแบบเจาะจง ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย และชาวบ้านในชุมชน จำนวน 30 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นแบบประเมินรับรองผลิตภัณฑ์ และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลจากการศึกษาข้อมูลรูปทรงลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่พัฒนาขึ้นจากการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่าศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง มีรายได้หลักส่วนใหญ่จากการผลิตครกเป็นอาชีพหลัก แต่มีความต้องการที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ให้ทันยุคสมัยที่จะสามารถเพิ่มมูลค่าและขยายฐานลูกค้าในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบัน

2. ผลการออกแบบและพัฒนารูปทรงลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา พบว่า ช่างทำเครื่องปั้นดินเผามีความเห็นสอดคล้องกันในรูปแบบเครื่องปั้นดินเผาชุดเครื่องดริปเปอร์กาแฟ โดยการประยุกต์ใช้การลงสีและเคลือบแบบเซรามิกส์ที่ผู้วิจัยและช่างทำเครื่องปั้นดินเผามีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาขึ้น

3. ผลการประเมินรับรองการออกแบบและพัฒนารูปทรงลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าเหมาะสมมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23

4. ผลจากการประเมินความพึงพอใจการออกแบบและพัฒนารูปทรงลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา พบว่า พึงพอใจมาก 1) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ย 4.33 2) ด้านการใช้งาน มีค่าเฉลี่ย 3.83 3) ด้านการตลาด มีค่าเฉลี่ย 4.36

คำสำคัญ: การออกแบบ ผลิตภัณฑ์ เครื่องปั้นดินเผา การมีส่วนร่วม

Abstract

The objectives of this research were: 1) To study information on shapes and patterns of pottery products. By community participation Case study of the Pak Huai Wang Nong Pottery Learning Center Ubon Ratchathani Province 2) To design and develop shapes and patterns for pottery products. 3) To evaluate and certify the quality of shapes and patterns for pottery products. 4) To assess satisfaction with the design and development of shapes and patterns for pottery products. The sample group was 3 pottery makers, purposively selected, and 3 experts using a simple random sampling method. and 30 villagers in the community using a simple random sampling method. By drawing lots The research tools include Structured in-depth interviews Developed products Product certification evaluation form and satisfaction assessment form Statistics used to analyze data Including average percentage standard deviation.

The research findings were as follows.

1. The results of the study of the pattern data of pottery products developed from community participation found that the Pak Huai Wang Nong Pottery Learning Center has the main income from the production of mortars as the main occupation. However, there is a need to develop new product forms that are up-to-date and can increase the value and expand the customer base for selling the community's products to meet the needs of current consumers.

2. The results of the design and development of the pattern shape of pottery products found that potters have consistent opinions on the form of the pottery coffee dripper set by applying the coloring and glazing of ceramics that the researcher and pottery makers participated in the design and development.

3. As a result, assess the certifier. Remember to check the pottery products by experts and very suitable with a standard of 4.23

4. Results from the need to be remembered. Keep in mind these pottery products 1) reflect the design. Product Procedure 4.33 2) Usability Responsive 3.83 3) Marketing Test Responsive 4.36

Keywords: Design, Product, Pottery, Engagement

บทนำ

ประเทศไทยมีแหล่งหัตถกรรมพื้นบ้านมาตั้งแต่สมัยยุคก่อนประวัติศาสตร์มีการสืบทอดภูมิปัญญามาจนถึงปัจจุบัน เครื่องปั้นดินเผาเป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีการผลิตและซุดค้นพบในทุกภาคของประเทศ โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการซุดค้นพบเครื่องปั้นดินเผาตามแหล่งต่าง ๆ แหล่งโบราณคดีบ้านเชียงหรือแอ่งสกลนคร พบ

ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โลหะ และโครงกระดูกมนุษย์ พบว่า มีอายุประมาณ 5,600 ปี (บุญชู บัญสุข, บุญกอง อินตา และ สามารถ ดวยกระโทก, 2561)

ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาห้วยวังนองเป็นที่รู้จักของคนในจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดใกล้เคียงมาอย่างต่อเนื่องยาวนานกว่ากว่า 50 ปี ในอดีตมีกลุ่มผู้ประกอบการเครื่องปั้นดินเผากว่า 200 รายแต่ในปัจจุบันผู้ประกอบการส่วนใหญ่พบปัญหาขาดทุนจนต้องเลิกกิจการไปเป็นจำนวนมากไม่น้อย กระทั่งในปัจจุบันเหลือผู้ประกอบการซึ่งเป็นกลุ่มผู้ผลิตภายในชุมชนประมาณ 40-50 ราย ส่วนมากก็ยังคงมีรูปแบบคล้ายคลึงกันและการตกแต่งลวดลายที่คล้ายคลึงกันตั้งแต่ในอดีตและประสบปัญหาการขาดทุนอยู่อย่างต่อเนื่อง งานเครื่องปั้นดินเผาซึ่งเป็นภูมิปัญญาของชุมชนที่สืบทอดต่อเนื่องจากรุ่นสู่รุ่นมายาวนานกำลังประสบปัญหาการขาดทุนอย่างต่อเนื่องจากผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้ผลิตในชุมชนได้รับผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค้ำมักจะประสบกับภาวะขาดทุนอยู่บ่อยครั้ง ทำให้ผู้ประกอบการส่วนมากเลิกกิจการและหันไปประกอบธุรกิจอย่างอื่นแทน หากจำนวนผู้ประกอบการอันเป็นผู้ผลิตที่สืบทอดภูมิปัญญาเหล่านี้มายาวนานหันไปประกอบกิจการอย่างอื่นจนหมดและขาดการสืบทอดภูมิปัญญาอันมีค่าของชุมชน การทำเครื่องปั้นดินเผาที่ได้สืบทอดกันมาจากอดีตจนเป็นที่รู้จักของชุมชนอาจจะต้องสูญหายและหมดไปจากชุมชนในที่สุดดังที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วในหลาย ๆ ชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานี (ศิษย์ ลือนาม และวิจิต คลังบุญครอง, 2555) ชุมชนเครื่องปั้นดินเผาห้วยวังนอง เป็นแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาขนาดใหญ่ ช่างปั้นเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชนปากห้วยวังนอง ตำบลประทุมริมฝั่งแม่น้ำมูลมาเป็นเวลานาน ผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงและผลิตจำหน่ายและส่งออกเป็นหลัก คือ กระจกกระจ่างตันไม้ไผ่ เป็นต้น ดินที่ใช้ในการผลิตคือดินเหนียวในพื้นที่ เต่าเผาที่ใช้ในชุมชนคือเต่าฟืนซึ่งเป็นเต่าฟืนขนาดใหญ่ที่ใช้ฟืนในการเผาค่อนข้างมากทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงเนื่องจากต้องซื้อไม้เพื่อนำมาทำฟืน เมื่อผลิตมาเป็นเวลาช้านานจึงทำให้ทรัพยากรหรือวัตถุดิบหลักในการผลิตคือดินเหนียวพื้นบ้านเริ่มเหลือน้อย ฟืนเริ่มหายากและมีราคาที่สูงขึ้น ทำให้ผู้ผลิตเริ่มตระหนักถึงวัตถุดิบที่จะใช้ในการผลิตต่อไปในอนาคตซึ่งต้นทุนในการผลิตเริ่มมีราคาที่สูงขึ้นแต่ราคาขายยังคงที่ (ชนิษฐา ชันคำ, 2565)

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลเพื่อกำหนดประเด็นปัญหาจึงทราบว่า ผลิตภัณฑ์ของศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี ยังคงผลิตรูปแบบผลิตภัณฑ์รูปแบบเดิมมาตลอดเพื่อจำหน่ายหรือในบางกรณีผู้บริโภคมีรูปแบบมาให้ผลิตตามซึ่งเป็นรูปแบบเฉพาะของผู้บริโภค ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์และพูดคุยเบื้องต้นกับปราชญ์ชุมชนจึงได้ข้อมูลว่า “ศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี ต้องการที่จะพัฒนารูปแบบที่มีความโดดเด่นทันสมัยใหม่ที่จะสามารถเพิ่มมูลค่าและขยายฐานลูกค้าในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้มากยิ่งขึ้น” บวร พงษ์พีระ (สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2565) ดังนั้น ผู้วิจัยและปราชญ์ชุมชนวิเคราะห์ร่วมกัน พบว่าผู้บริโภคในปัจจุบันที่มีความนิยมการนำเครื่องปั้นดินเผาไปใช้ในการตกแต่งครัวเรือนหรือสถานที่ท่องเที่ยว จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดแนวคิดที่ตรงกันในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาของศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี ผนวกกับศิลปหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาที่ยังสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้หลากหลายรูปแบบที่มีความสอดคล้องประเพณีและวัฒนธรรมภูมิปัญญาของชุมชนในศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี

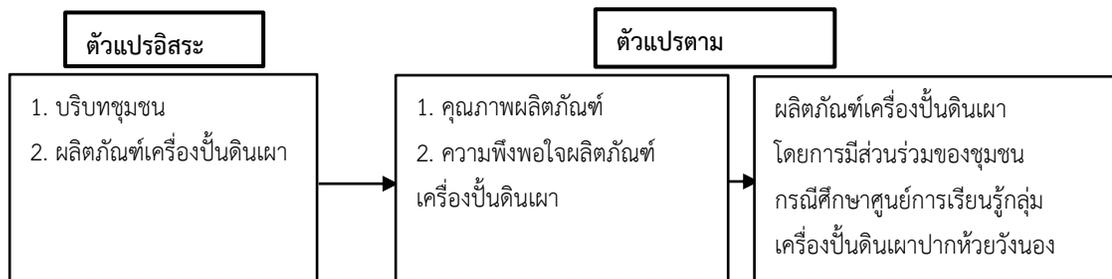
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลรูปทรงลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี

2. เพื่อออกแบบและพัฒนารูปทรงลดทลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี

3. เพื่อประเมินรับรองคุณภาพรูปทรงลดทลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี

4. เพื่อประเมินความพึงพอใจการออกแบบและพัฒนารูปทรงลดทลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. ช่างทำเครื่องปั้นดินเผา จากผู้มีประสบการณ์การทำผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา ศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง หมู่ 11 ตำบลพุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 3 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง

2. ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาหรือนักวิชาการ จำนวน 3 ท่าน โดยใช้วิธีเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้ 1) มีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ หรือวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโททางด้าน การออกแบบผลิตภัณฑ์หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง 2) มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในหน้าที่ต่อเนื่องกัน ไม่น้อยกว่า 5 ปี

3. ตัวแทนชาวบ้านที่ทำเครื่องปั้นดินเผาในเขตพื้นที่วิจัยในชุมชนเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง หมู่ 11 ตำบลพุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี อาศัยอยู่ในพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย เพื่อประเมินความพึงพอใจผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้าง ช่างทำเครื่องปั้นดินเผา ศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี

2. แบบประเมินรับรองรูปทรงลดทลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา ศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี

3. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบและพัฒนาอุปกรณ์ทรงลดทลายผลิตภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาจำนวน 3 ท่านเพื่อพิจารณาในด้านความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถามโดยเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) มากกว่า .50 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของประชากรที่ทำแบบสอบถามจริง ซึ่งคำถามที่ใช้เป็นเครื่องมือวัดตัวแปรใดตัวแปรหนึ่ง ยิ่งมีความแปรปรวนสูงเท่าใดจะทำให้ความเชื่อมั่นของตัวแปรดังกล่าวลดต่ำลง ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่คำนวณได้จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ใน กรณีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อถือได้สูงหรือค่อนข้างสูง ถ้าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเข้าใกล้ .5 หรือมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อถือได้ปานกลางหรือมีความเชื่อถือได้ค่อนข้างน้อยหรือน้อยตามลำดับ โดยนำแบบสอบถามที่มีค่าความตรงตั้งแต่ .70 ขึ้นไปนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง จากตัวอย่างจำนวน 20 คน ผลการคำนวณ พบว่า

ด้านที่ 1 ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .830

ด้านที่ 2 ด้านการใช้งาน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .796

ด้านที่ 3 ด้านการตลาด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .823

โดยสรุปแบบสอบถามพบว่า แบบสอบถามมี 3 ด้าน รวมทั้งหมด 14 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงตามความมุ่งหมายของการวิจัยการออกแบบและพัฒนาอุปกรณ์ทรงลดทลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษารวบรวมข้อมูลอุปกรณ์ทรงลดทลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี มีขั้นตอนดังนี้

1. วางแผนการกำหนดปฏิบัติการลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ช่างทำเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งในศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง มีนายบวร พงษ์พิระ (พ่อใหญ่เปี้ยก) เป็นช่างปั้นและเป็นผู้ก่อตั้งศูนย์การเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเจาะจง โดยมีช่างปั้นที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 2 คน ภายในศูนย์ และพ่อใหญ่เปี้ยก 1 คน รวมจำนวน 3 คน

2. ติดต่อประสานงานผู้นำชุมชนเพื่อขอความอนุเคราะห์ลงพื้นที่เก็บข้อมูลอุปกรณ์ทรงลดทลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา และขออนุญาตสัมภาษณ์ช่างทำเครื่องปั้นดินเผา

3. ทำหนังสือจากต้นสังกัดขอความอนุเคราะห์ลงพื้นที่สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูล

4. ลงพื้นที่สัมภาษณ์ช่างทำเครื่องปั้นดินเผาเกี่ยวกับความรูปร่างแบบผลิตภัณฑ์และบันทึกภาพผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมเพื่อนำมาประกอบในการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยช่างปั้นให้ความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ได้ทุกช่วงเวลาของการทำงานทุกวัน ซึ่งในบางช่วงวันเวลาอาจจะต้องสัมภาษณ์ในขณะที่ทำงานไปด้วย เพราะต้องผลิตงานให้ทันตามกำหนดเวลาที่ลูกค้าสั่งผลิตไว้

5. ส่งเคราะห์ข้อมูลจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ช่างทำเครื่องปั้นดินเผาที่ทำผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา เพื่อใช้ในการดำเนินการวิจัยในขั้นต่อไป

ระยะที่ 2 พัฒนาอุปกรณ์ทรงลดทลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี มีขั้นตอนดังนี้

1. สังเคราะห์ผลิตภัณฑ์จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ เพื่อนำมาออกแบบรูปทรงและลวดลายทำผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา

2. นำรูปแบบที่ (ร่าง) ต้นแบบเสนอต่อช่างทำเครื่องปั้นดินเผา เพื่อให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะสำหรับนำไปปรับปรุงแก้ไข โดยช่างปั้นเครื่องปั้นดินเผา จำนวน 3 คน (ข้อ 1.1)

3. ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากช่างทำเครื่องปั้นดินเผา

4. นำภาพร่างผลิตภัณฑ์ที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของปราชญ์ชุมชน มาดำเนินการปั้นให้ได้รูปทรงของผลิตภัณฑ์ต้นฉบับจริง

5. ร่างแบบประเมินรับรองผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา

6. นำแบบร่างประเมินรับรองผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญที่ไม่ใช่ผู้ประเมินรับรองผลิตภัณฑ์

7. ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินรับรองผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา

8. นำต้นแบบผลิตภัณฑ์ เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินรับรองผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา

ระยะที่ 3 ประเมินความพึงพอใจการออกแบบและพัฒนารูปทรงลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี มีขั้นตอนดังนี้

1. ร่างแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปทรงลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีประเด็นข้อคำถามความพึงพอใจทั้งหมด 3 ประเด็นหลักคือ 1) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และรายการประเมินย่อย 4 ข้อคำถาม 2) ด้านการใช้งาน และรายการประเมินย่อย 4 ข้อคำถาม และ 3) ด้านการตลาด และรายการประเมินย่อย 6 ข้อคำถาม

2. นำร่างแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินรับรองผลิตภัณฑ์ เพื่อให้คำแนะนำสำหรับนำไปปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. นำร่างแบบสอบถามความพึงพอใจปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ (ข้อ 3.2)

4. นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเพื่อพิจารณาในด้านความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถามโดยเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC)

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของประชากรที่ทำแบบสอบถามจริง จำนวน 20 คน

6. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปทรงลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

สถิติในการวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล แบบประเมินรับรองผลิตภัณฑ์ และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินรับรองรูปทรงและลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย อาศัยแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2553) แล้วแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด ดังนี้

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	4.51-5.00	หมายความว่า	เหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	3.51-4.50	หมายความว่า	เหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	2.51-3.50	หมายความว่า	เหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	1.51-2.50	หมายความว่า	เหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	1.00-1.50	หมายความว่า	เหมาะสมน้อยที่สุด

การวิเคราะห์หาความค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามความพึงพอใจก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) สำหรับการวัดความเชื่อถือได้ของข้อมูลที่อยู่ในรูปมาตราการประเมิน (Rating scale) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2557)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α	แทน	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ
n	แทน	จำนวนของแบบสอบถาม
$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามเป็นรายข้อ
$\sum S_t^2$	แทน	คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปทรงและลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้วิเคราะห์ค่าทางสถิติโดยการหาค่าเฉลี่ย มีเกณฑ์ในการพิจารณาค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	4.51-5.00	หมายความว่า	พึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	3.51-4.50	หมายความว่า	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	2.51-3.50	หมายความว่า	พึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	1.51-2.50	หมายความว่า	พึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ	1.00-1.50	หมายความว่า	พึงพอใจน้อยที่สุด

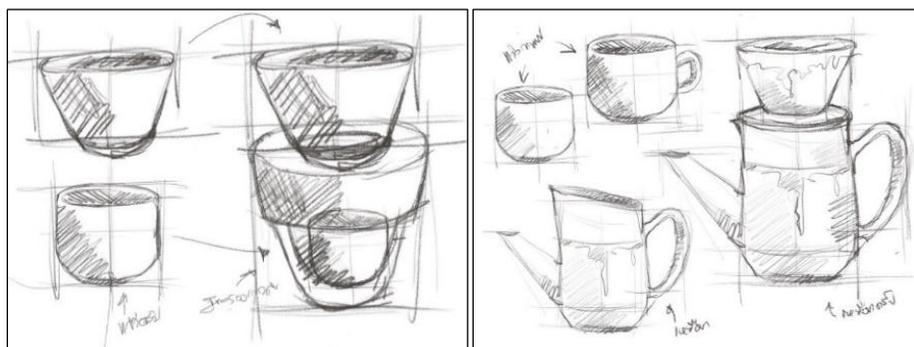
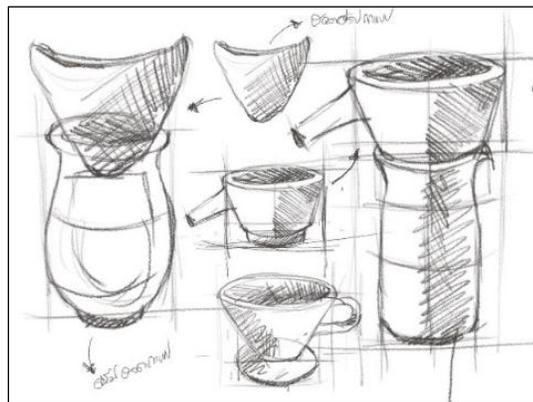
ผลการดำเนินงานวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การออกแบบและพัฒนารูปทรงลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งผลการศึกษาพบว่า

1. ผลจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ บันทึกภาพ ความเป็นมาของศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง บันทึกภาพผลิตภัณฑ์ที่ยังคงผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ดั้งเดิมคือ ครก ที่มี การสั่งสินค้าจากผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง และผลิตได้ไม่ทันต่อการสั่งซื้อแต่ละครั้ง จึงเป็นผลิตภัณฑ์หลักที่ผลิตเป็นประจำของศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง ส่วนผลิตภัณฑ์อื่น ๆ พ่อใหญ่เปี้ยกจะผลิตตามรูปแบบของลูกค้าที่สั่งมาโดยเฉพาะ “ซึ่ง นายบวร พงษ์พิระ (พ่อใหญ่เปี้ยก) ได้บอกกับคณะผู้วิจัยว่า อยากพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำไปวางจำหน่ายตามงานวันสำคัญ หรือประเพณีต่าง ๆ ของจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเป็นการเปิดตลาดของรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ให้ทันยุคสมัย” คณะผู้วิจัยจึงได้เสนอและ

รวมกันกับช่างทำเครื่องปั้นดินเผาเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน คือการทำผลิตภัณฑ์ที่กำลังทันสมัย เช่น แก้วกาแฟ เขือกกาแฟ อุปกรณ์ตริปกาแฟ เป็นต้น โดยเฉพาะปัจจุบันผู้บริโภคมีความต้องการการดื่มกาแฟ หรือหาร้านกาแฟ ที่มีความเป็นเอกลักษณ์ของร้านนั้น ๆ ช่างทำเครื่องปั้นดินเผาจึงมีความคิดเห็นพ้องต้องกันว่ามีความน่าสนใจที่จะพัฒนาเครื่องปั้นดินเผาชุดเครื่องตริปเปอร์กาแฟ โดยการประยุกต์ใช้การลงสีและเคลือบแบบเซรามิกส์

2. ผลการออกแบบและพัฒนารูปทรงลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ภูมิศึกษา ศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ผลิตภัณฑ์จากการลงพื้นที่ สัมภาษณ์โดยกระบวนการมีส่วนร่วมจากช่างทำเครื่องปั้นดินเผา เพื่อนำมาออกแบบรูปทรงและลวดลายทำผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาแบบใหม่ (ภาพที่ 2 ภาพร่างผลิตภัณฑ์ใหม่) ซึ่งช่างทำเครื่องปั้นดินเผามีความเห็นสอดคล้องกันในรูปแบบ (ร่าง) เครื่องปั้นดินเผาชุดเครื่องตริปเปอร์กาแฟ โดยการประยุกต์ใช้การลงสีและเคลือบแบบเซรามิกส์ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากข้อชี้แนะช่างทำเครื่องปั้นดินเผาที่มีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาขึ้น โดยให้ช่างทำเครื่องปั้นดินเผาดำเนินการตามกระบวนการปั้น เเผา และลงสี ให้ได้รูปทรงของผลิตภัณฑ์ตามรูปแบบเครื่องปั้นดินเผาชุดเครื่องตริปเปอร์กาแฟ โดยการประยุกต์ใช้การลงสีและเคลือบแบบเซรามิกส์ ดังนี้

ภาพที่ 2 ภาพร่างผลิตภัณฑ์ใหม่

ภาพที่ 3 ชุดผลิตภัณฑ์ตรีเปอร่ากาแฟที่พัฒนาขึ้น

3. ผลการประเมินรับรองผลิตภัณฑ์การออกแบบและพัฒนารูปทรงลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ 3 ท่าน โดยมีประเด็นข้อคำถามการประเมินรับรองผลิตภัณฑ์ 6 ด้าน 1) ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ 2) ด้านกระบวนการผลิต 3) ด้านการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ 4) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ 5) ด้านการอนุรักษ์ภูมิรูปแบบท้องถิ่น และ 6) ด้านการประยุกต์และทันสมัย โดยรวมอยู่มีความเหมาะสมมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลจากการประเมินรับรองผลิตภัณฑ์การออกแบบและพัฒนารูปทรงลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมินผล	\bar{x}	S	ระดับความเหมาะสม
1. ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์	4.20	.52	เหมาะสมมาก
2. ด้านกระบวนการผลิต	4.26	.63	เหมาะสมมาก
3. ด้านการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์	4.22	.43	เหมาะสมมาก
4. ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์	4.36	.86	เหมาะสมมาก

ตารางที่ 1 ผลจากการประเมินรับรองผลิตภัณฑ์การออกแบบและพัฒนาอุปกรณ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี โดยผู้เชี่ยวชาญ (ต่อ)

รายการประเมินผล	\bar{x}	S	ระดับความเหมาะสม
5. ด้านการอนุรักษ์รูปแบบท้องถิ่น	3.93	.53	เหมาะสมปานกลาง
6. ด้านการประยุกต์และทันสมัย	4.43	.87	เหมาะสมมาก
เฉลี่ยรวม	4.23	.64	เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 1 ผลจากการประเมินรับรองผลิตภัณฑ์การออกแบบและพัฒนาอุปกรณ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความเหมาะสมมาก ($\bar{x} = 4.23, S = .64$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประยุกต์และทันสมัย อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{x} = 4.43, S = .87$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{x} = 4.36, S = .86$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ด้านการอนุรักษ์รูปแบบท้องถิ่น อยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.93, S = .53$)

4. ความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบและพัฒนาอุปกรณ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีประเด็นข้อคำถามความพึงพอใจทั้งหมด 3 ประเด็นหลักดังนี้ 1) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ 2) ด้านการใช้งาน และ 3) ด้านการตลาด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบและพัฒนาอุปกรณ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์

รายการประเมินผล	\bar{x}	S	ระดับความพึงพอใจ
มีความเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น	4.32	.84	พึงพอใจมาก
มีความโดดเด่นไม่เหมือนใคร	4.40	.90	พึงพอใจมาก
มีรูปแบบที่ประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม	4.36	.78	พึงพอใจมาก
รูปแบบผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสม	4.24	.82	พึงพอใจมาก
เฉลี่ยรวม	4.33	.83	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 2 ความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบและพัฒนาอุปกรณ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี “ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์” พบว่า มีความพึงพอใจมาก ($\bar{x} = 4.33, S = .83$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความโดดเด่นไม่เหมือนใคร อยู่ใน

ระดับพึงพอใจมาก ($\bar{x} = 4.40, S = .90$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ มีรูปแบบที่ประยุกต์ใช้ได้เหมาะสม อยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\bar{x} = 4.36, S = .78$) และและรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ รูปแบบผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสม อยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\bar{x} = 4.24, S = .82$)

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบและพัฒนารูปทรงลดตายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานีด้านการใช้งาน

รายการประเมินผล	\bar{x}	S	ระดับความพึงพอใจ
ความคงทนของสินค้า	4.22	.65	พึงพอใจมาก
คุณภาพของสินค้า	4.26	.63	พึงพอใจมาก
มีขนาดเหมาะสมกับการใช้งาน	2.64	.48	พึงพอใจปานกลาง
เหมาะที่จะเป็นของที่ระลึก ของฝาก	4.22	.46	พึงพอใจมาก
เฉลี่ยรวม	3.83	.55	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 3 ความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบและพัฒนารูปทรงลดตายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี “ด้านการใช้งาน” พบว่า มีความพึงพอใจมาก ($\bar{x} = 3.83, S = .55$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ คุณภาพของสินค้า อยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\bar{x} = 4.26, S = .63$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ ความคงทนของสินค้า อยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\bar{x} = 4.22, S = .65$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ มีขนาดเหมาะสมกับการใช้งาน อยู่ในระดับพึงพอใจปานกลาง ($\bar{x} = 2.64, S = .48$)

จากผลการประเมินความพึงพอใจต่อการออกแบบและพัฒนารูปทรงลดตายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา ด้านการใช้งาน ในรายการประเมินผลหัวข้อ “มีขนาดเหมาะสมกับการใช้งาน” ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{x} = 2.64, S = .48$) จากการวิเคราะห์สาเหตุจากผู้ทำแบบประเมินความพึงพอใจมีระดับอายุ เพศ และลักษณะการนำไปใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกันออกไป

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบและพัฒนารูปทรงลดตายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานีด้านการตลาด

รายการประเมินผล	\bar{x}	S	ระดับความพึงพอใจ
ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบมีความสวยงามเหมาะสม	4.38	.90	พึงพอใจมาก
สามารถสื่อถึงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นได้	4.40	.90	พึงพอใจมาก
ขนาดมีความเหมาะสมกับพื้นที่ในการจัดจำหน่าย	4.30	.81	พึงพอใจมาก
สามารถชี้แจงให้ผู้บริโภคทราบถึง ชนิด ประเภทของผลิตภัณฑ์	4.26	.96	พึงพอใจมาก
สามารถแสดงเอกลักษณ์เฉพาะสำหรับผลิตภัณฑ์และผู้ผลิต	4.54	.50	พึงพอใจมากที่สุด

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบและพัฒนารูปทรงลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานีด้านการตลาด (ต่อ)

รายการประเมินผล	\bar{x}	S	ระดับความพึงพอใจ
มีความเหมาะสมด้านราคา	4.28	.54	พึงพอใจมาก
เฉลี่ยรวม	4.36	.76	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 4 ความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบและพัฒนารูปทรงลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี “ด้านการตลาด” พบว่า มีความพึงพอใจมาก ($\bar{x} = 4.36, S = .76$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถแสดงเอกลักษณ์เฉพาะสำหรับผลิตภัณฑ์และผู้ผลิต อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54, S = .50$) รายการที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ สามารถสื่อถึงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ อยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\bar{x} = 4.40, S = .90$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ สามารถชี้แจงให้ผู้บริโภคทราบถึง ชนิด ประเภทของผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\bar{x} = 4.26, S = .96$)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการออกแบบและพัฒนารูปทรงลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี โดยการดำเนินโครงการมีทั้งหมด 3 ระยะ และมีผลการดำเนินงานวิจัยดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษารวบรวมข้อมูลรูปทรงลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาของศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง ในภาพรวมของชุมชนรายได้ส่วนใหญ่ของชุมชนปากห้วยวังนองมาจากการขายครกโดยผ่านการจำหน่ายให้พ่อค้าคนกลาง ซึ่งราคาขายส่งต่อ 1 ใบมีตั้งแต่ ราคา 7 บาท 10 บาท จนถึง ราคา 17 บาท ซึ่งแล้วแต่ขนาดของครก ในการเผาครกหนึ่งเตาเผาจะสามารถผลิตครกได้ 3,000 ใบโดยประมาณและได้เงินประมาณ 3-4 หมื่นบาท โดยเฉลี่ยทั้งชุมชน 1 เดือนสามารถผลิตครกได้ประมาณ 20,000-30,000 ลูก โดยจำหน่ายส่งออกไปให้พ่อค้าคนกลางที่จะกระจายสินค้าไปทั่วประเทศ ซึ่งในเขตภาคอีสานจะเป็นของกลุ่มปากห้วยวังนองทั้งหมดที่ออกไปยัง กรุงเทพฯ ภาคใต้ โดยเฉพาะกลุ่มคนที่นับถือศาสนาอิสลามก็ใช้ครกของชุมชนปากห้วยวังนองเช่นกัน โดยใช้ในการตำเครื่องแกง รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านที่ส่งออกครก เช่น มาเลเซีย เมียนมา โดยเฉพาะประเทศเมียนมามีความนิยมรับประทานส้มตำเช่นกัน โดยมากจะเป็นกลุ่มชาวไร่ชาวนา ผลิตภัณฑ์ครกจึงเป็นสื่อกลางทางวัฒนธรรมหรือข้ามวัฒนธรรม ซึ่งกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนองมีแนวคิดที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการของตลาดและตรงความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบันที่มีความนิยมนำเครื่องปั้นดินเผาไปใช้ในการตกแต่งบ้านครัวเรือน ร้านกาแฟ ร้านอาหาร หรือตามสถานที่ท่องเที่ยว จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดแนวคิดที่ตรงกันในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาของศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนองที่สามารถพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ได้หลากหลายรูปแบบที่สอดคล้องกับประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่น

ระยะที่ 2 ผลการพัฒนารูปทรงลดทอนผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน วิทยาลัยศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาของกลุ่มศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนองนั้น สิ่งที่ทำให้ผลิตภัณฑ์มีการพัฒนาขึ้นได้นั้นคือการที่ปราชญ์ชุมชนหรือช่างปั้นได้มีการพัฒนาตัวเองโดยการศึกษาจากสื่อโซเชียลมีเดียเกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาสมัยใหม่ดูยูทูป ดูรูปร่างรูปทรงเครื่องปั้นดินเผา งานของประเทศอื่น ๆ เช่น จากเกาหลี จากญี่ปุ่น สไลด์เครื่องปั้นดินเผาของเขาเป็นงานศิลปะหรืองานอาร์ต ซึ่งดูแล้วมีคุณค่าทางกลุ่มเลยอยากให้เห็นคุณค่าดีที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ทางกลุ่มพยายามพัฒนาทักษะตัวเองลองเอาความรู้ที่มีไปทำอย่างอื่นนอกจากครก ทำจาน ทำถ้วย ทำแก้ว และทำตามแบบผู้บริโภค และได้ทดลองทำชุดแก้วกาแฟหรือที่เรียกว่า ชุดดริปเปอร์กาแฟ เพราะในปัจจุบันผู้คนหันมาบริโภคกาแฟที่เป็นกาแฟสด ผ่านการบดที่ให้ความสดหอม และได้บรรยากาศของการทานกาแฟและผ่อนคลายไปกับความเป็นธรรมชาติ จึงได้รูปแบบเครื่องปั้นดินเผาชุดเครื่องดริปเปอร์กาแฟ โดยการประยุกต์ใช้การลงสีและเคลือบแบบเซรามิกส์

ผลการประเมินรับรองรูปทรงลดทอนผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน วิทยาลัยศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยรวม พบว่ามีความเหมาะสมมาก มีค่าเฉลี่ย 4.23 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.64 ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ ด้านกระบวนการผลิต ด้านการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านการอนุรักษ์รูปแบบท้องถิ่น และด้านการประยุกต์และทันสมัย

ระยะที่ 3 ผลจากการประเมินความพึงพอใจการออกแบบและพัฒนารูปทรงลดทอนผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน วิทยาลัยศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี โดยชุมชน 30 คน โดยรวม 1) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ พบว่า พึงพอใจมาก มีค่าเฉลี่ย 4.33 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .83 มีความเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น มีความโดดเด่นไม่เหมือนใคร มีรูปแบบที่ประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม และรูปแบบผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสม 2) ด้านการใช้งาน พบว่า พึงพอใจมาก มีค่าเฉลี่ย 3.83 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .55 ความคงทนของสินค้า คุณภาพของสินค้า มีขนาดเหมาะสมกับการใช้งาน และเหมาะที่จะเป็นของที่ระลึก ของฝาก 3) ด้านการตลาด พบว่า พึงพอใจมาก มีค่าเฉลี่ย 4.36 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .76 ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบมีความสวยงามเหมาะสม สามารถสื่อถึงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ ขนาดมีความเหมาะสมกับพื้นที่ในการจัดจำหน่าย สามารถชี้แจงให้ผู้บริโภคทราบถึง ชนิด ประเภทของผลิตภัณฑ์ สามารถแสดงเอกลักษณ์เฉพาะสำหรับผลิตภัณฑ์และผู้ผลิต และมีความเหมาะสมด้านราคา

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการออกแบบและพัฒนารูปทรงลดทอนผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน วิทยาลัยศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อภิปรายข้อค้นพบดังต่อไปนี้

1. จากการศึกษารูปทรงลดทอนผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน วิทยาลัยศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี จึงได้ทดลองปั้นในรูปแบบที่ทันสมัยแต่ยังคงใช้ดินของชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมอยู่แล้ว โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ดีและมีคุณภาพนั้นขึ้นอยู่กับการเผาเป็นสำคัญ ปกติทางกลุ่มจะเผาเครื่องปั้นดินเผาไม่เกิน 1,200 องศา แต่การนำเทคนิคการลงสีและเคลือบด้วยสารจะใช้เวลาเผาที่ 1,200–1,300 องศา จึงต้องทดลองและหาอุณหภูมิที่เหมาะสมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เซรามิกส์จากดินของชุมชน จึงใช้สารเฟลด์สปาร์ (Feldspar) และสีขาวที่ใช้ลงบนผลิตภัณฑ์คือเซอร์โคเนียม (Zirconium) รูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่พัฒนาขึ้นจากการมีส่วนร่วมของ

ชุมชน คือ ชุดเครื่องรีปเปอร์กาแพ มีความทันสมัย โดยการประยุกต์ใช้การลงสีและเคลือบแบบเซรามิก เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และคงความเป็นเอกลักษณ์ของแบบดั้งเดิม ซึ่งเปรียบเทียบกับชนิษฐา ชันคำโชติ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การทดลองน้ำเคลือบเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาห้วยวังนอง ได้ทำการทดลองสูตรเคลือบเพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อดินเหนียวพื้นถิ่นที่ใช้ผลิตเครื่องปั้นดินเผาอยู่ในปัจจุบัน โดยการทดลองสูตรเคลือบโดยใช้ทฤษฎีสู่เหลี่ยมด้านเท่า เป็นทฤษฎีที่ใช้วัดจุดในการทำเคลือบ ตั้งแต่ 4 ตัวขึ้นไป ซึ่งจะสามารถทำให้เคลือบหลอมตัวได้ดี สามารถกำหนดค่าความห่างของอัตราส่วนผสมได้จำนวน 36 จุด จำนวนสูตรเคลือบ 2 สูตร และการหาสูตรส่วนผสมน้ำเคลือบ โดยใช้ทฤษฎีสู่เหลี่ยมด้านเท่า ที่ใช้วัดจุด 3 ชนิด โดยใช้วัดจุด ในกลุ่มกรด กลุ่มกลาง และกลุ่มด่าง ได้ส่วนผสมตามการทดลอง 21 จุด จำนวน 2 สูตร หลังการทดลองการหลอมละลายของน้ำเคลือบทั้ง 4 สูตร มีทั้งจุดที่มีการหลอมละลายและไม่หลอมละลายในอุณหภูมิ 1,240 องศาเซลเซียส หลังการเผาจึงได้ทำการคัดเลือกแผ่นทดลองเคลือบจุดที่เคลือบหลอมละลายที่เหมาะสม มีทั้งเคลือบใส เคลือบทึบ เคลือบกึ่งมันกึ่งด้าน และเคลือบด้าน เพื่อใช้ในการทดลองเคลือบสี โดยใช้ทฤษฎีการจับคู่สี จำนวน 13 สูตรทำให้ได้สูตรเคลือบสีที่หลากหลายที่แตกต่างกัน จากการศึกษาและทดลองดังกล่าวได้ผลของการทดลอง ดังนี้ 1) ได้สูตรน้ำเคลือบไฟสูงเผาที่อุณหภูมิ 1,240 องศาเซลเซียสที่เหมาะสมกับเนื้อดินในชุมชน 2) ได้น้ำเคลือบและเคลือบสีที่เหมาะสมกับในการเผาด้วยเตาฟืนของกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง 3) ได้ต้นแบบผลิตภัณฑ์เครื่องเคลือบดินเผาไฟสูงร่วมเพื่อเพิ่มมูลค่าเครื่องปั้นดินเผาชุมชนปากห้วยวังนอง

2. ในการออกแบบและพัฒนารูปทรงลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี จากการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา ชุมชนมีความรู้ในการนำกระบวนการลงสีและเคลือบแบบเซรามิกส์โดยการประยุกต์ใช้รูปแบบผลิตภัณฑ์จากการพัฒนาขึ้นมาให้ทันสมัย คือการออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับการรีปเปอร์กาแพเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้านของศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนองให้สูงขึ้น คือ การประยุกต์ใช้รูปแบบและตกแต่งด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีความน่าสนใจ มีความสวยงาม มีความคงทนมากขึ้น ดังนั้นการลงสีและเคลือบที่นำเทคนิคจากการทำเครื่องปั้นดินเผาเซรามิกส์ จึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชนให้สูงขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิทย์ อินทิพย์ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนางานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา ในเอกลักษณ์ของชุมชนมอญปากเกร็ด สำหรับเป็นผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย พบว่า ผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในความต้องการของตลาด คือ ประเภทงานจิตร จากผลการศึกษดังกล่าวสรุปได้ว่า แนวทางการประยุกต์ใช้งานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาในเอกลักษณ์ของชุมชนมอญปากเกร็ด ต้องคำนึงถึงแนวคิดการออกแบบและพัฒนา 5 ประการคือ 1) ลักษณะเฉพาะถิ่น 2) ความสวยงาม 3) ประโยชน์ใช้สอย 4) ขนาดสัดส่วน 5) กรรมวิธีการผลิต สอดคล้องกับงานวิจัยของบัตริรัฐ และคณะ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเครื่องปั้นดินเผา ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย เพื่อเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจให้กับชุมชน พบว่า ด้านทรัพยากร ส่วนใหญ่ใช้ทรัพยากรที่หาได้ในท้องถิ่น ด้านกระบวนการผลิต การวาดลวดลายเครื่องปั้นดินเผาที่เป็นเอกลักษณ์ ทำให้งานของแต่ละกลุ่มมีความโดดเด่นที่ไม่เหมือนกัน ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ส่วนใหญ่ลวดลายจะเป็นรูปปลา รูปช้าง และรูปดอกบัว ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ประจำจังหวัดสุโขทัย ด้านการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ มีการพัฒนาเครื่องมือ/อุปกรณ์ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการผลิตเครื่องปั้นดินเผาให้มีคุณภาพมากกว่าเดิม ด้านการส่งเสริมการตลาดมีการจำหน่ายเครื่องปั้นดินเผาไปตามจังหวัดต่าง ๆ และผ่านตัวแทน พร้อมทั้งจัดทำบรรจุภัณฑ์ ด้านการส่งเสริมการตลาด ได้ทำการประชาสัมพันธ์เครื่องปั้นดินเผาผ่านทางช่องทางสื่อออนไลน์ ๆ ทางเพจในเฟซบุ๊ก

3. ผลการประเมินรับรองการออกแบบและพัฒนารูปทรงลวดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า เหมาะสม

มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .87 ด้านการประยุกต์และทันสมัย ซึ่งมีระดับเฉลี่ย 3 อันดับรองลงมา ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านกระบวนการผลิต และด้านการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ ซึ่งเปรียบเทียบกับศิษย์ ลือนาม และ วิชิต คลังบุญครอง (2555) ได้ศึกษา เรื่องการพัฒนาตลาดตกแต่งบนเครื่องปั้นดินเผาห้วยวังนองเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางการศึกษา โดยการศึกษาตลาดจากภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์และงานแกะสลักรวมทั้งตลาดลายผ้าพื้นถิ่นเพื่อใช้ในการตกแต่งตลาดลายบนผิวผลิตภัณฑ์ จากการประมวลความรู้ที่ได้จากการวิจัยตามขั้นตอนต่าง ๆ พบว่า เทคนิคในการตกแต่งและรูปแบบผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมกับกระบวนการผลิตในชุมชน การออกแบบตลาดลายที่มีอัตลักษณ์อันมีที่มาจากภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์ ตลาดลายในงานหัตถกรรมและลายผ้าพื้นถิ่นสำหรับการตกแต่งบนผิวผลิตภัณฑ์เป็นที่พอใจของผู้ผลิตและผู้บริโภคสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ได้โดยมิได้ทำให้คุณค่าของงานเครื่องปั้นดินเผาด้อยลงไป

4. ผลจากการประเมินความพึงพอใจการออกแบบและพัฒนารูปทรงตลาดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า พึงพอใจมาก 1) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ย 4.40 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .90 มีความโดดเด่นไม่เหมือนใคร 2) ด้านการใช้งาน มีค่าเฉลี่ย 4.26 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .63 คุณภาพของสินค้า 3) ด้านการตลาด มีค่าเฉลี่ย 4.54 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน .50 สามารถแสดงเอกลักษณ์เฉพาะสำหรับผลิตภัณฑ์และผู้ผลิต เปรียบเทียบกับงานวิจัยของ สุทัศน์ จันบัวลา (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การออกแบบและพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาประเภทของที่ระลึก วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี พบว่า จุดเด่นคือมีความเป็นเอกลักษณ์บ้านเชียง ส่วนจุดด้อยคือราคาของผลิตภัณฑ์ยังคงค่อนข้างสูง โดยผลการประเมินเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์ต้นแบบทั้ง 4 ชุด อยู่ในระดับดีมาก ทั้งหมด การพัฒนาบรรจุภัณฑ์จำนวน 4 แบบ จุดเด่นคือสามารถแสดงเอกลักษณ์ของบ้านเชียงได้อย่างเหมาะสม ส่วนจุดด้อยคือการคุ้มครองผลิตภัณฑ์ให้เกิดความปลอดภัยจากการขนส่งได้ยกเว้นผลิตภัณฑ์แบบที่ 4 ที่มีการออกแบบที่เหมาะสมทำให้ลดจุดด้อยในด้านนี้ไปได้โดยระดับคะแนนเฉลี่ยของทั้ง 4 แบบ อยู่ในระดับดีมาก การพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ ผลการประเมินเว็บไซต์ พบว่า ในด้านการออกแบบมีระดับคะแนนมากที่สุด 4.61 อยู่ในระดับดีมาก ส่วนด้านความเหมาะสมในการใช้งานมีระดับคะแนนน้อยที่สุด 4.50 อยู่ในระดับดีมาก โดยผลการประเมินในทุกด้านอยู่ในระดับดีมากทั้งหมด

จากการวิจัยการออกแบบและพัฒนารูปทรงตลาดลายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี การออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับการดริปปเปอร์กาแพเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้านของศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนองให้สูงขึ้น เป็นการนำ เทคนิคจากการทำเครื่องปั้นดินเผาเซรามิกส์ โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่ดีและมีคุณภาพนั้นขึ้นอยู่กับกาเผาเป็นสำคัญ ปกติทางกลุ่มจะเผาเครื่องปั้นดินเผาที่ทำมาเป็นประจำไม่เกิน 1,200 องศา แต่การนำเทคนิคการลงสีและเคลือบด้วยสาร จะใช้การเผาที่ 1,200-1,300 องศาเพื่อให้สามารถเผาสีและสารเคลือบให้คงทนมากยิ่งขึ้น จึงต้องทดลองและหาอุณหภูมิที่เหมาะสมกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์เซรามิกส์จากดินของชุมชน จึงเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่สามารถเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชนให้สูงขึ้นได้ ซึ่งเปรียบเทียบกับ ศิษย์ ลือนาม และ วิชิต คลังบุญครอง (2555) ได้พัฒนาผลิตภัณฑ์งานเครื่องปั้นดินเผา ของชุมชนห้วยวังนอง เกี่ยวกับการพัฒนาตลาดเพื่อการตกแต่งบนผิวผลิตภัณฑ์ด้วยการใช้ดินสีสร้างตลาดลายจากภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์และงานแกะสลัก รวมทั้งตลาดลายผ้าพื้นถิ่นเพื่อใช้ในการตกแต่งตลาดลายบนผิวผลิตภัณฑ์ จะมีจุดเน้นหลักให้เหมาะสมกับวัสดุการผลิตในชุมชน ซึ่งในการผลิตของชุมชนนั้นต้องมีความสะดวก ซึ่งจากการทดสอบออกแบบพัฒนาตลาดลายเพื่อการตกแต่งบนผิวผลิตภัณฑ์ด้วยดินสีดังกล่าว สามารถได้ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีรูปแบบและประโยชน์ใช้สอยที่แตกต่างไปจากเดิม โดยไม่เน้นรูปทรงของผลิตภัณฑ์ แต่จะเน้นที่การใช้ดินลงสีตลาดลายแต่ยังคงเอกลักษณ์ชุมชนและให้สีตามเนื้อสีที่ใช้ในการผสมได้ที่อุณหภูมิเหมาะสมในการเผาไม่เกิน 1100 องศาเซลเซียส ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยการออกแบบชุดกาแพเซรามิกส์ดริปป

เปอร์ ที่เน้นการปั้นรูปทรงที่ทันสมัยหรือประยุกต์ผสมผสานกับรูปแบบของต่างประเทศ อีกทั้งการระบายสีลงบนพื้นผิวแบบอิสระไม่เน้นรูปทรงและรูปร่างตายตัว แต่จะเผาเซรามิกสีอุณหภูมิที่ 1,200-1,300 องศาเซลเซียส ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้เทคนิคทั้งสองอย่างรวมกันได้ แต่ต้องเผาที่อุณหภูมิที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการพัฒนารูปทรงและลดตายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา ควรศึกษาเรื่องดินของแต่ละพื้นที่เพราะแต่ละชุมชน โดยเฉพาะมวลดินมีความแตกต่างในการใช้อุณหภูมิในการเผาเครื่องปั้นดินเผา

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ควรคำนึงถึงความคงทนและความทันสมัย แต่ยังคงเอกลักษณ์ผลิตภัณฑ์ของชุมชนนั้นๆ เพื่อให้สามารถคงความเป็นเอกลักษณ์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามยุคสมัยต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาแบบร่วมสมัยที่สามารถถ่ายทอดรูปแบบเอกลักษณ์ของชุมชนไปสู่นานาชาติ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ 2565 สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี ที่ให้ทุนสนับสนุนในการดำเนินงานวิจัยการออกแบบและพัฒนารูปทรงลดตายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา โดยมีส่วนร่วมของชุมชน ภูมิศึกษาศูนย์การเรียนรู้กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี และขอขอบคุณ ประธานกลุ่มเครื่องปั้นดินเผาปากห้วยวังนอง จังหวัดอุบลราชธานี ในการให้ข้อมูลความรู้ที่มากด้วยประโยชน์มาเรียงเรียงให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี หวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับชุมชน การศึกษา ประชาชน และผู้สนใจทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วานิชย์บัญชา. การวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM) ด้วย AMOS. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วน จำกัดสามลดา, 2557.

ชนิษฐา ชันคำ. การทดลองน้ำเคลือบเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาห้วยวังนอง. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. ครั้งที่ 16 (กรกฎาคม): 118-130, 2565.

โชติ บดีรัฐ และคณะ. “การพัฒนาแบบภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเครื่องปั้นดินเผา ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย เพื่อเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจให้กับชุมชน,” วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 3, 1 (มกราคม-เมษายน 2562): 1-16.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2553.

บุญชู บัญสุข, บุญกอง อินตา และสามารถ ดวยกระโทก. “การพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้านชุมชนบ้านสุกร,” วารสารเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. 8, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2561): 25-37.

- ศิษฐ์ ลีอนาม, วิจิต คลังบุญครอง. “การพัฒนาตลาดตกแตงบนเครื่องปั้นดินเผา ห้วยวังนองเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม,” วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. 7, 21 (กรกฎาคม-กันยายน 2555): 80-90.
- สุทัศน์ จันบัวลา. การออกแบบและพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาประเภทของที่ระลึก วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตเครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2559.
- สุวิทย์ อินทิพย์. การพัฒนางานหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา ในเอกลักษณ์ของชุมชนมอญปากเกร็ด สำหรับเป็นผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2555.

รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13

Quality Management Model for Secondary Education in Educational Inspecting Area 13

วรรณัฐ ทীবัวบาน¹ สุภาพ ผู้รุ่งเรือง² และศิริ ถีอาสนา³
Woranat Teebuaban¹ Suphup Phoorungruang² and Siri Three-asana³

¹สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

¹Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

²Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University

³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³Faculty of Education, Maha Sarakham Rajabhat University

Received: June 8, 2024; Revised July 17, 2024; Accepted: July 23, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของการบริหารคุณภาพโรงเรียน 2) สร้างรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียน และ 3) ประเมินรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน ประชากรที่ใช้ ได้แก่ ประชากร คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตตรวจราชการที่ 13 จำนวน 238 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตตรวจราชการที่ 13 จำนวน 148 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และแบบประเมินรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบของการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การนำองค์การ การวางแผนกลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัดการวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากร และการมุ่งเน้นการปฏิบัติการ

2. รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพพึงประสงค์ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็น พิจารณาจากค่า $PNI_{modified}$ โดยเรียงลำดับด้านจากค่ามากที่สุดไปค่าน้อยที่สุด ดังนี้ 1. ด้านกลยุทธ์ และด้านการวัดการวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ($PNI_{modified}=0.76$) เท่ากัน 2. ด้านการนำองค์การ ($PNI_{modified}=0.59$) 3. ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($PNI_{modified}=0.55$) 4. ด้านการมุ่งเน้นการปฏิบัติการ ($PNI_{modified}=0.52$) และ 5. ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร($PNI_{modified}=0.48$)

3. การประเมินผลรูปแบบ

3.1 พบว่ามีความเหมาะสม โดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$)

3.2 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 พบว่ามีความเป็นไปได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$)

คำสำคัญ: รูปแบบ การบริหารคุณภาพโรงเรียน

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the components of secondary school quality management 2) to create a model for secondary school quality management, and 3) to evaluate the model for school quality management at government inspection area 13. The research was conducted by using the multiphase mixed method. The population used in the research is Secondary schools in Government Inspection Area 13, there are 238 schools and the sample used in the research is 148 schools. Three research tools, an interview, a questionnaire and an evaluation form, were used for data collection. Frequency, percentage, mean, and standard deviation. Need index and content analysis were used for data analysis.

The research findings were as follows.

1. The research on components of secondary school quality management consist of 6 main components as follows: 1) Organizational leadership 2) Strategy 3) Focus on learners and stakeholders 4) Measurement, analysis. and knowledge management 5) Personnel focus and 6) Operational focus.

2. The model for secondary school quality management in Government Inspection Area 13 was found that the current condition, the overall average was at a high level. The desirable condition, the overall average was at a highest level. The values of the Priority Needs Index modified ($PNI_{modified}$) sorted from most to least were 0.048–.076 as follows: 1) Strategy and Measurement, analysis and knowledge management ($PNI_{modified}=0.076$) 2) Organizational leadership ($PNI_{modified}=0.059$) 3) Focus on learners and stakeholders ($PNI_{modified}=0.055$) 4) Operational ($PNI_{modified}=0.052$) 5) Personnel ($PNI_{modified}=0.048$)

3. The quality management model for secondary schools in Government Inspection Area 13 was found to be overall appropriate at the highest level. and has the overall possibility at the highest level ($\bar{x} = 4.63$)

Keywords: Model School Quality Management

บทนำ

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสิ่งสำคัญในการปูพื้นฐานให้กับทรัพยากรบุคคล ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งของประเทศ ใช้ในการพัฒนาตนเองต่อไปในอนาคต ดังนั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 จึงบัญญัติไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ

โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนา ร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ ภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุน ให้การจัดการศึกษา ดังกล่าวมีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อย ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการ ศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตาม แผนการศึกษาแห่งชาติด้วย (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติขึ้น และกำหนด วิสัยทัศน์ไว้ดังนี้ “คนไทยทุกคนได้รับ การศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิต อย่างมีความสุข สอดคล้องกับ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของ โลกศตวรรษที่ 21” โดยมีวัตถุประสงค์ ในการจัดการศึกษา 4 ประการ คือ 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็น พลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและ สมรรถนะที่ สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคม แห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี และร่วมมือผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศ อย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดัก ประเทศที่มี รายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศลดลง เพื่อให้บรรลุ วิสัยทัศน์และ จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แผนการศึกษา แห่งชาติได้วางเป้าหมายไว้ 2 ด้าน คือ 1) เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มี คุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) 2) เป้าหมายของการจัดการศึกษา (Aspirations) 5 ประการ ประกอบด้วยเป้าหมายและตัวชี้วัดที่สำคัญ ดังนี้ 1) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง (Access) 2) ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับ บริการการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน อย่างเท่าเทียม (Equity) 3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้ บรรลุขีดความสามารถ เติบโตตามศักยภาพ (Quality) 4) ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการลงทุนทาง การศึกษาที่ คุ่มค่าและบรรลุเป้าหมาย (Efficiency) 5) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการ เปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็น พลวัต และบริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

กล่าวได้ว่าการพัฒนาการศึกษามีเป้าหมายการพัฒนาคนไทยและการศึกษาไทยให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐานระดับ สากล สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ที่กำหนดวิสัยทัศน์ในอันที่จะพัฒนาเยาวชนสู่ ความเป็นสากล โดยมีจุดหมายสำคัญคือ “มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความ เป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการ ปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) จากทิศทางการพัฒนา ประเทศ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคน ผู้สังคมแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน เพื่อเป็นพลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมการ แข่งขันทางเศรษฐกิจผลักดันให้มีการเร่งยกระดับ คุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นทัดเทียมระดับ สากลได้เริ่มต้นจากโครงการ โรงเรียนคุณภาพ โดยผลักดันให้โรงเรียนที่มีความพร้อมและ ศักยภาพเป็นโรงเรียนที่มีระบบการพัฒนาผู้เรียน แหล่งเรียนรู้ สภากวอดล้อม หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีนิสัย ใฝ่เรียนรู้ มีความสามารถคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีคุณธรรมนำ ความรู้ รักความเป็นไทยและสามารถ

ก้าวไกลในระดับนานาชาติ และคุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งที่จะแสดงว่าโรงเรียนได้พัฒนาสู่โรงเรียนคุณภาพ คือ การบริหารจัดการโรงเรียนด้วยระบบคุณภาพที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นระบบที่จะพัฒนาองค์กรให้มีผลดำเนินการที่เป็นเลิศ ซึ่งเป็นความท้าทายของโรงเรียนที่จะบริหารจัดการไปสู่เป้าหมายดังกล่าวได้และมีโรงเรียนจำนวนน้อย ที่ประสบความสำเร็จ (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

จากการพิจารณาภาพรวมคุณภาพของการศึกษาไทยยังต่ำ จากรายงานพันธกิจของคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2561 ของนักเรียนทั่วประเทศพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำมาก คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกรายวิชา (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2562) รวมถึงผลการทดสอบจากโครงการประเมินผลนักเรียน ระดับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment : PISA) ในปี ค.ศ. 2515 พบว่าคะแนนที่ได้ต่ำกว่ามาตรฐานโลก มีผู้สอบได้คะแนนต่ำกว่าระดับ “Below minimum” ในวิชาคณิตศาสตร์ถึงร้อยละ 53.8 และในวิชาวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 46.7

รายงานข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ปีการศึกษา 2563 โดยกลุ่มยุทธศาสตร์ทางการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการภาค 13 รายงานผลทดสอบรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET ของโรงเรียนในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2557 ถึงปีการศึกษา 2562 สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการศึกษาที่ยังไม่บรรลุตามเป้าหมาย

จากปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 เพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 สู่วิทยาลัยโรงเรียนคุณภาพ มีผลดำเนินการที่เป็นเลิศ และเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับเดียวกันนำไปประยุกต์ใช้บริหารคุณภาพโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการ ที่ 13
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการ ที่ 13
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรและตัวอย่างในการวิจัยเชิงสำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 จำนวน 238 โรงเรียนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 รวมจำนวน 148 โรงเรียน ได้มาโดยการใช่วิธีการเลือกแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้เชี่ยวชาญจำนวน 18 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 4 คน จากผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพ ในจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ จังหวัดละ 1 คน

1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) จำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน

1.3 การสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) จำนวน 9 คน ที่แสดงความคิดเห็นเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารคุณภาพ มีจำนวน 9 คน ได้แก่ นักวิชาการด้านรูปแบบ จำนวน 3 คน ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน ผู้ชำนาญการด้านการประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 2 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) องค์ประกอบของการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 2) รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 3. ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13

ขอบเขตเนื้อหา

องค์ประกอบของการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 ได้แก่ 1) การนำองค์การ 2) การวางแผนกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นบุคลากร และ 6) การมุ่งเน้นการปฏิบัติการ

องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) หลักการของรูปแบบ 3) องค์ประกอบหลักของรูปแบบ 4) การประเมินผลรูปแบบ 5) เงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้

รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) หลักการของรูปแบบ 3) องค์ประกอบหลักของรูปแบบ ประกอบด้วย; การนำองค์การ การวางแผนกลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากร และการมุ่งเน้นการปฏิบัติการ 4) การประเมินผลรูปแบบ 5) เงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้มี 2 คือ แบบสอบถาม และแบบประเมินกลยุทธ์ ซึ่งมีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบสอบถาม

สร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ สู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ในการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วคำนวณหาค่า IOC คัดข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC รายข้อระหว่าง .80-1.00 ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมในจังหวัด

นครราชสีมา บุรีรัมย์ ชัยภูมิ และสุรินทร์ ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 30 โรงเรียน โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของแบบสอบถามทั้งฉบับตามวิธีการของ Cronbach โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของสภาพที่เป็นจริง เท่ากับ .99 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ .99

2. แบบประเมินรูปแบบ

สร้างแบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ นำแบบประเมินที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของภาษาประเด็นข้อความ รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและนำไปเก็บข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 จำนวน 30 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวม เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มงานและครู และกรรมการสถานศึกษา ในการตอบสอบถาม
2. ประสานและเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 ได้ องค์ประกอบของการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 ได้แก่ การนำองค์การ การวางแผนกลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากร และการมุ่งเน้นการปฏิบัติการ
2. ผลการพัฒนาแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13

การบริหารคุณภาพโรงเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			ความต้องการจำเป็น	
	\bar{x}	S	ลำดับ	\bar{x}	S	ลำดับ	PNI	ลำดับ
1. การนำองค์การ	4.54	.61	1	4.81	.42	1	0.059	3
2. การวางแผนกลยุทธ์	4.45	.62	5	4.79	.46	2	0.076	1
3. การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.53	.61	3	4.78	.47	3	0.055	4
4. การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้	4.40	.64	6	4.73	.50	6	0.076	2
5. การมุ่งเน้นบุคลากร	4.52	.61	4	4.74	.50	5	0.048	6
6. การมุ่งเน้นการปฏิบัติการ	4.53	.57	2	4.77	.45	4	0.052	5
รวม	4.49	.61		4.77	.47		0.063	

จากตาราง พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.49$) โดยด้านการนำองค์การ ($\bar{x} = 4.54$) รองลงมา คือ การมุ่งเน้นการปฏิบัติการ ($\bar{x} = 4.53$) และด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ($\bar{x} = 4.40$)

ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.77$) โดยด้านการนำองค์การมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ใน ($\bar{x} = 4.81$) รองลงมา คือ ด้านกลยุทธ์ ($\bar{x} = 4.79$) และด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ($\bar{x} = 4.73$)

ความต้องการจำเป็นของการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 พิจารณาจากค่า $PNI_{modified}$ โดยเรียงลำดับด้านจากค่ามากที่สุดไปค่าน้อยที่สุดดังนี้ 1. ด้านกลยุทธ์ และด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ($PNI_{modified} = .076$) เท่ากัน 2. ด้านการนำองค์การ ($PNI_{modified} = .059$) 3. ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ($PNI_{modified} = .055$) 4. ด้านการมุ่งเน้นการปฏิบัติการ ($PNI_{modified} = .052$) และ 5. ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ($PNI_{modified} = .048$)

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 พบว่า

3.1 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 พบว่ามีความเหมาะสม โดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$)

3.2 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของของรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 พบว่ามีความเป็นไปได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 สารสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษาองค์ประกอบการบริหารคุณภาพของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 ได้แก่ การนำองค์การ การวางแผนกลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัดการวิเคราะห์และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากร และการมุ่งเน้นการปฏิบัติการ

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 ผลการวิจัยพบว่า

2.1 องค์ประกอบของบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การนำองค์การ กลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัดการวิเคราะห์และการจัดการ การมุ่งเน้นบุคลากร และการมุ่งเน้นการปฏิบัติการ

2.2 รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบหลักของรูปแบบ

3. การประเมินรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 พบว่า

3.1 ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 พบว่า พบว่ามีความเหมาะสม โดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.2 ความเป็นไปได้ของของรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 พบว่า ความเป็นไปได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. องค์ประกอบรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียน พบประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1.1 องค์ประกอบรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 ได้แก่ การนำองค์การ การวางแผนกลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากร และการมุ่งเน้นการปฏิบัติการ จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบการบริหารคุณภาพโรงเรียนในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด มีความเห็นว่ามีเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์ประกอบหลักสังเคราะห์มาจากรูปแบบการบริหารคุณภาพที่เป็นที่ยอมรับ สอดคล้องกับ สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2558) ระบุแนวทางการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ TQA มีทั้งหมด 7 หมวด ดังนี้ หมวดที่ 1 การนำองค์กร ผู้นำองค์กรได้ชี้แนะและทำให้องค์กรมีความยั่งยืน รวมถึงวิธีการที่องค์กรใช้เพื่อบรรลุด้านกฎหมาย จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมในวงกว้าง หมวดที่ 2 การวางแผนกลยุทธ์ องค์กรจัดทำวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการ รวมถึงตรวจประเมินการวัดวัตถุประสงค์และแผนปฏิบัติการไปปฏิบัติ และสามารถปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ ตลอดจนวัดผลความก้าวหน้า หมวดที่ 3 การมุ่งเน้นลูกค้า องค์กรสร้างความผูกพันให้กับลูกค้า เพื่อความสำเร็จในระยะยาว ซึ่งผลข้อนี้ครอบคลุมไปถึงการรับฟังความคิดเห็นของลูกค้า ตลอดจนการนำสารสนเทศข้างต้นไปพัฒนา ปรับปรุง และสร้างนวัตกรรม หมวดที่ 4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ องค์กรเลือก รวบรวม วิเคราะห์ จัดการ และปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศ และทรัพย์สินทางความรู้ รวมถึงการจัดการเทคโนโลยีและการใช้ผลการทบทวนเพื่อปรับปรุงผลการดำเนินงาน หมวดที่ 5 การมุ่งเน้นบุคลากร ความสามารถและอัตราค่าจ้างของบุคลากร และการสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อเอื้อต่อผลการดำเนินการที่ดีของบุคลากร รวมถึงการสร้างความผูกพัน การจัดการ และพัฒนาบุคลากร เพื่อนำศักยภาพมาใช้ในทิศทางเดียวกับ พันธกิจ กลยุทธ์ และแผนการปฏิบัติการขององค์กร หมวดที่ 6 การมุ่งเน้นการปฏิบัติการ องค์กรมีการออกแบบ จัดการ และปรับปรุงระบบงานและกระบวนการทำงาน เพื่อคุณค่าแก่ลูกค้า อีกทั้งทำให้องค์กรประสบความสำเร็จและยั่งยืน ตลอดจนสามารถเตรียมพร้อมต่อภาวะฉุกเฉินได้ หมวดที่ 7 ผลลัพธ์ การประเมินผลและปรับปรุงในทุกด้านที่สำคัญขององค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) กล่าวว่า องค์ประกอบของการพัฒนาการศึกษาตามเกณฑ์ในการประเมินความเป็นเลิศรางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน Office of Basic Education Commission Quality Award (OBECQA) ประกอบด้วย การนำองค์กรกลยุทธ์ นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ บุคลากรการปฏิบัติการ และผลลัพธ์

องค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) หลักการของรูปแบบ 3) องค์ประกอบหลักของรูปแบบ 4) การประเมินผลรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้จะเห็นได้ว่ากรอบแนวคิดองค์ประกอบของรูปแบบ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดมีความเห็นว่ามีเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบเป็นโครงสร้างของกรอบแนวคิดที่แสดงถึงองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ โดยใช้ข้ออธิบายปรากฏการณ์บางอย่างที่เกิดจากทฤษฎี หรือแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง สอดคล้องกับ สมาน อัครภูมิ (2558) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบูรณาการระบบการประกันคุณภาพภายใน กับการบริหารสถานศึกษา สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขนาดกลาง ซึ่งเป็นรูปแบบเพื่อใช้

เป็นแนวทางในการดำเนินงาน จึงได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับ องค์ประกอบของรูปแบบที่ดีว่าควรประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) หลักการของรูปแบบ 3) องค์ประกอบหลักของรูปแบบ 4) แนวทางการประเมินรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ สอดคล้องกับธีระ รุญเจริญ (2550) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนในยุคการศึกษา จากผลการวิจัยดังกล่าวได้เสนอองค์ประกอบของรูปแบบไว้ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ระบบกลไกของรูปแบบ วิธีดำเนินงานของรูปแบบ แนวทางการประเมินผลรูปแบบ และเงื่อนไขในการนำไปใช้

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 โดยมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 สภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 โดยภาพรวมเมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านการนำองค์การมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุดมี

2.2 ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 โดยมีความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ และด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ เท่ากัน ด้านการนำองค์การ ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการมุ่งเน้นการปฏิบัติการ และด้านการมุ่งเน้นบุคลากร ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาและหัวหน้างานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 ให้ความสำคัญด้านการวางแผนกลยุทธ์ และด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้เสนอว่า ส่วนการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้องค์กรมีการจัดการที่มีประสิทธิผลและมีการปรับปรุงผลการดำเนินงานโดยใช้ระบบที่ใช้ข้อมูลจริงและองค์ความรู้เป็นแรงผลักดัน การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ เป็นพื้นฐานของระบบการจัดการผลการดำเนินการโดยรวม

3. การประเมินรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 จากการประเมินรายบุคคล โดยภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายประเด็นของรูปแบบ พบว่า องค์ประกอบหลักของรูปแบบ ด้านการนำองค์การ มีความเหมาะสมมากที่สุดและด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้มีความเป็นไปได้มากที่สุด ทั้งนี้องค์ประกอบหลักของรูปแบบทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด แต่มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกัน โดยทุกองค์ประกอบนั้นล้วนทำงานสัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ ซึ่งด้านการนำองค์การเป็นส่วนสำคัญในการริเริ่มให้เกิดการดำเนินการพัฒนาคุณภาพตามองค์ประกอบทั้งระบบ และการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ เป็นส่วนช่วยให้มีข้อมูลสารสนเทศเพื่อปรับปรุงพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำข้อมูลวิจัยไปใช้

การวิจัยครั้งนี้พบว่า รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13 จะต้องประกอบไปด้วยหลายปัจจัย ได้แก่ การนำองค์การ การวางแผนกลยุทธ์ การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ การมุ่งเน้นบุคลากร การมุ่งเน้นการปฏิบัติการเป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดการบริหาร

คุณภาพผู้บริหารควรให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับ การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและนำไป การวางแผนกลยุทธ์ ให้เกิดคุณภาพ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

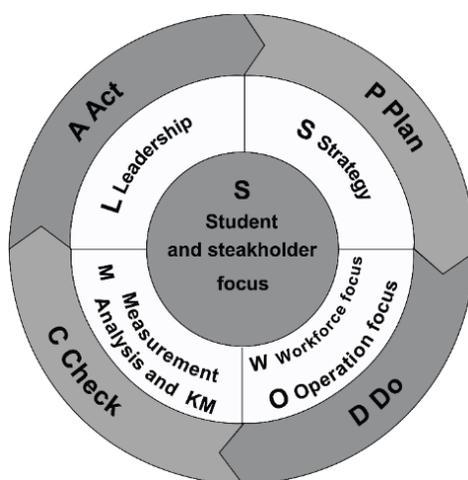
จากการวิจัยจะเห็นว่ามีการให้ความสำคัญกับการการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ และการวางแผน กลยุทธ์ การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการวิจัยการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขต ตราจราชกาที่ 13 และการพัฒนากลยุทธ์การบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตราจราชกาที่ 13 ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

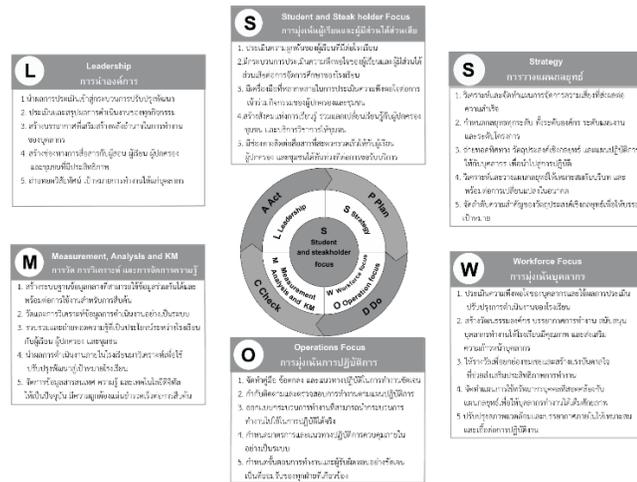
งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภาพ ผู้รุ่งเรือง อาจารย์ ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์หลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.ศิริ ถิอาสนา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ข้อบกพร่องต่าง ๆ ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ ประจำหลักสูตรการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาทุก ท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทและถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ให้คำแนะนำด้วยความรัก ความเมตตา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุก ท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตราจราชกาที่ 13

ภาพที่ 1 แบบจำลองของรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตราจราชกาที่ 13 L2SWOM School Quality Management Mode

ภาพที่ 2 วิธีการดำเนินการรูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตรวจราชการที่ 13

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา). สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ออนไลน์) 2561 (อ้างเมื่อ 20 กรกฎาคม 2565). จาก<https://drive.google.com/file/d/1XSBMp8OCsaUjQECOB-XZLB91-cRrNsEV/view>.

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. คู่มือการบริหารจัดการระบบคุณภาพ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2553.

—————. แนวทางการดำเนินกิจกรรมถอดบทเรียน (Best Practice). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559.

ทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, สถาบัน. รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2561. (ออนไลน์) 2561 (อ้างเมื่อ 22 มิถุนายน 2565). เข้าถึงได้จาก<http://www.newonetest.niets.or.th/AnnouncementWeb/Login.aspx>.

ธีระ รุญเจริญ. บริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: แอล ที เพรส, 2550.

บริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, สำนัก. แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะสาขาวิชาชีพ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2558.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค, 2560.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2553.

สมาน อัครวุฒิ. การบริหารสำหรับครู (ฉบับปรับปรุง). อุบลราชธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2558.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
The Relationship between the Technological Leadership of School Administrators and
School effectiveness under The Secondary Educational Service Area
Office SiSaKet Yasothon

นาฏสินี โฟธิสาร สมาน อัศวภูมิ และอุดมพันธ์ พิชญ์ประเสริฐ
Natsinee Photisan, Saman Asawapoom, and Udompun Pitprasert

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Faculty of Education Sisaket Rajabhat University
E-mail: natsinee833@gmail.com

Received: June 14, 2024; Revised August 25, 2024; Accepted: September 11, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับประสิทธิผลสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลสถานศึกษา และ 4) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา ประชากรที่ใช้ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร ปีการศึกษา 2565 จำนวน 3,456 คน ตัวอย่างเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษา จำนวน 346 คน ได้มาจากการใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีเมอร์แกน สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิและเทียบสัดส่วนของขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธีนำเข้าตัวแปรทั้งหมด

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.26, S = .66$)
2. ระดับประสิทธิผลสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.29, S = .67$)
3. ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .882
4. ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลสถานศึกษา ได้ร้อยละ 78.10 เขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้ $Z'_y = 0.208X_1 + 0.177X_2 + 0.182X_3 + 0.370X_4$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ประสิทธิผลสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this study were 1) to study the level of the technological leadership of school administrators, 2) to study the level of school effectiveness 3) to study the relationship between the technological leadership of school administrators and school effectiveness 4) to study the technology leadership of school administrators effecting school effectiveness. The population in this study were 3,456 teachers under the secondary educational service area office Sisaket Yasothon in the academic year of 2022. The sample consisted of 346 teachers by determining the sample size according to the table of Krejcie and Morgan then take it to a stratified random sampling. The instrument used for data collection was a questionnaire asking for the technological leadership of school administrators and school effectiveness with a reliability of .98. Statistics were used data analysis such as mean, standard deviation, Pearson product moment correlation, and multiple regression analysis.

The research findings were as follows.

1. The overall level of the Technological Leadership of School Administrators was at a high level ($\bar{x} = 4.26, S = .66$).

2. The overall level of School effectiveness was at a high level ($\bar{x} = 4.29, S = .67$).

3. There was a positive relationship between the technological leadership of school administrators and school effectiveness at a high level and statistically significant at the 0.01 level with a correlation coefficient of .882.

4. The technology leadership of school administrators can predict the school effectiveness at 78.10 percent, written as a forecasting equation in the form of standard scores as follow: $Z'_y = 0.208X_1 + 0.177X_2 + 0.182X_3 + 0.370X_4$

Keyword: Technology leadership of school administrators, School effectiveness

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง กับสังคมโลกที่เจริญเติบโตเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเข้าสู่การเป็นโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งปัจจุบันเรียกว่าเป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) จากความสำคัญของเทคโนโลยีที่เพิ่มขึ้นทุกวันและไม่มีแนวโน้มที่จะลดลง เป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่แสดงให้เห็นว่าเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตประจำวันของคนไทย ซึ่งเทคโนโลยีไม่ได้เพียงแต่เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์เท่านั้น ยังได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการจัดประสบการณ์ด้านการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ โดยเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาอย่างมากมาย (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561)

เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการปฏิรูปและพัฒนาปรับโครงสร้างเกี่ยวกับการศึกษาของประเทศไทยให้เข้าสู่ยุคที่ต้องเท่าทันเทคโนโลยีเพื่อยกระดับการศึกษาไทยจึงกำหนดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 หมวด 9 ว่าด้วยเทคโนโลยีการศึกษา ในมาตรา 63 ถึงมาตรา 69 มีสาระสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียน ครู รวมถึงบุคลากรทางการศึกษาให้มีการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ดังนั้นการศึกษาที่จะขับเคลื่อนประเทศไทยในปัจจุบันก็จะเป็นการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เพื่อสร้างนวัตกรรม ทั้งนวัตกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียน นวัตกรรมเพื่อจัดการเรียนรู้ของครู และนวัตกรรมทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยอาศัยความเจริญก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพออกมาให้ได้ ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ (ไพฑูริย์สินลาธน์, 2559)

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินการที่มุ่งเน้นให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของภาคการศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและประชาชน โดนมุ่งเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาเพื่อร่วมกัน “พลิกโฉมการศึกษาสู่ยุคดิจิทัล” (Transforming Education to fit in the Digital Era) ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ รวมทั้งมีสมรรถนะที่สำคัญที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ จึงมีการกำหนดนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2567 เรื่องของการพัฒนาระบบราชการและการบริการภาครัฐยุคดิจิทัล ประกอบไปด้วยการขับเคลื่อนการพัฒนากระบวนการ ด้วยนวัตกรรมและการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นกลไกหลักในการดำเนินงาน (Digitalize Process) การเชื่อมโยงและแบ่งปันข้อมูล (Sharing Data) การส่งเสริมความร่วมมือ บูรณาการกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก พัฒนาประสิทธิภาพของเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศให้สามารถใช้งานเครือข่ายสื่อสารข้อมูล เชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

การเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน เป็นการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากสถานศึกษาที่มีห้องเรียนหรือมีการสอนแบบดั้งเดิมเป็นการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีมากขึ้น มีการแพร่กระจายอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557) การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในสถานศึกษา จะทำให้เกิดความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ซึ่งเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่แสดงออกถึงการมีวิสัยทัศน์ทางเทคโนโลยี กล่าวคือ มีการส่งเสริมให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิสัยทัศน์การใช้เทคโนโลยีและเผยแพร่วิสัยทัศน์นั้นอย่างกว้างขวาง วางแผน กำกับ การใช้สื่อเทคโนโลยีเชิงระบบให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ ส่งเสริมวัฒนธรรมความรับผิดชอบและสนับสนุนนโยบายการพัฒนาวัตกรรมการด้วยเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ สนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพบนฐานการวิจัย สนับสนุนนโยบายการใช้เทคโนโลยีในทุกระดับและวางแผนกลยุทธ์ในการของงบประมาณสนับสนุนจากท้องถิ่น ภาครัฐ และเอกชน มีการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน (จิระศักดิ์ ชุมภู, 2564) ผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างวิสัยทัศน์ส่งเสริม และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการบูรณาการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความสามารถในการบริหารสู่ความเป็นสากล มีความสามารถเรียนรู้เทคโนโลยีได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาตนเองและผู้อื่นให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคดิจิทัล (วสันต์ชัย สดคมขำ, 2563)

ประสิทธิผล (Effectiveness) ของสถานศึกษามีความสำคัญต่อองค์กรหรือหน่วยงาน เพราะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จขององค์กร หากการดำเนินงานขององค์กรไม่มีประสิทธิภาพก็ยากที่องค์กรจะตั้งอยู่ได้ ดังนั้นประสิทธิผลเป็นการทำให้

บรรลุเป้าหมายองค์การและประสิทธิภาพเป็นการทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจและร่วมมือกันปฏิบัติงานให้ได้ผลผลิตที่ต้องการ จึงมีความสัมพันธ์กันทำให้องค์การบรรลุเป้าหมายภายในเงื่อนไขที่มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด การบรรลุถึงประสิทธิภาพจึงเป็นที่พึงปรารถนาของทุกองค์การ ประสิทธิภาพของบุคคล คือ ลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถปฏิบัติงานใด ๆ หรือปฏิบัติกิจกรรมใด ๆ แล้วประสบผลสำเร็จ ทำให้เกิดผลโดยตรงและครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ ผลที่เกิดขึ้นมีลักษณะคุณภาพ (กรชนก แยมอุทัย, 2557) ที่สำคัญไปกว่านั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์ว่ามีส่วนประกอบใดบ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็งของปัจจัยเหล่านั้นมาวางแผนพัฒนาสถานศึกษาพร้อมทั้งมีการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง (ขวัญพิชชา มีแก้ว, 2562)

มีการศึกษาความสัมพันธ์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา กับ ประสิทธิภาพโรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสกลนคร พบว่า มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก (นิศาชล บำรุงศักดิ์, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับศกรินทร์ เหมหงษา ที่ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนในระดับสูง (ศกรินทร์ เหมหงษา, 2565) ส่วนการศึกษาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา กับ ประสิทธิภาพการบริหารงานในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก และภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย (ภัสภุมิ กิตติรัตนบุตร, 2566)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ตำบลเมืองใต้ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาทั้งสิ้น จำนวน 83 โรงเรียน มีวิสัยทัศน์ (Vision) “มุ่งสู่องค์กรคุณภาพตามมาตรฐาน บริหารจัดการด้วยนวัตกรรม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21” และได้กำหนดพันธกิจ (Mission) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการ การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน สู่องค์กรที่มีคุณภาพตามมาตรฐานส่งเสริมและสนับสนุน นานวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษา ประชากรในวัยเรียน ได้รับความศึกษาอย่างทั่วถึง เสมอภาค มีคุณภาพ ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริม พัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับ ทักษะที่จำเป็นกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาคุณภาพ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องสู่ความเป็นมืออาชีพ ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกด้านเทคโนโลยี ความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี จากแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 โดยมีประเด็นที่เป็นโอกาสคือ ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ โดยครูและบุคลากรสามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย นักเรียนสามารถสืบค้นการเรียนรู้ได้อย่างไม่มีข้อจำกัด การติดต่อสื่อสารการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว ส่งเสริมพัฒนาเขตพื้นที่ให้เป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และโรงเรียนในสังกัดมุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร, 2566) จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีมีการขยายตัวอย่างกว้างขวางในหน่วยงาน การดำรงชีวิต และการศึกษาในยุคดิจิทัล การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาและเพิ่มประสิทธิผลสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธรจึงจำเป็นต้องมีผู้บริหารสถานศึกษาที่

มีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี เพื่อสนองนโยบายภาครัฐ ส่งเสริมและสนับสนุน บุคลากรในการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนและพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลสูงสุด

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ว่าภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาข้อใดที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ที่สนใจที่จะศึกษาการวางแผนการบริหารงานโดยใช้ทักษะด้านเทคโนโลยีเป็นตัวช่วยในการขับเคลื่อนการบริหารงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของสถานศึกษาหรือองค์กรให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้ระยะเวลาในการศึกษา 8 เดือน

ประชากร

ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 83 โรงเรียน จำนวน 3,456 คน

ตัวอย่าง

ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ปีการศึกษา 2565 จาก 83 โรงเรียน จำนวน 346 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดของตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครซีเมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และเทียบสัดส่วนของขนาดสถานศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรชุดที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหาร ประกอบด้วย ด้านวิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำ ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ด้านการสนับสนุนการบริหาร และการปฏิบัติการ

ตัวแปรชุดที่ 2 ประสิทธิภาพผลสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านการปรับตัว ด้านการบรรลุเป้าหมาย ด้านการบูรณาการ ด้านการรักษาแบบแผนวัฒนธรรม ด้านการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา และด้านความพึงพอใจในการทำงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ สถานภาพ และขนาดของสถานศึกษา ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำ ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี และด้านการสนับสนุน การบริหาร และการปฏิบัติการ นำมาสร้างแบบสอบถาม รวมจำนวน 20 ข้อคำถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยกำหนดคะแนนตามความหมายแต่ละระดับ คือ 5 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีอยู่ในระดับมากที่สุด 4 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีอยู่ในระดับมาก 3 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีอยู่ในระดับปานกลาง 2 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีอยู่ในระดับน้อย 1 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีอยู่ในระดับน้อยที่สุด ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับประสิทธิภาพผลสถานศึกษา ได้แก่ ด้านการปรับตัว ด้านการบรรลุเป้าหมาย ด้านการบูรณาการ ด้านการรักษาแบบแผนวัฒนธรรม ด้านการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา และด้านความพึงพอใจในการทำงาน รวมจำนวน 30 ข้อคำถาม โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยกำหนดคะแนนตามความหมายแต่ละระดับ คือ 5 หมายถึง มีระดับประสิทธิภาพผลสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด 4 หมายถึง มีระดับประสิทธิภาพผลสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก 3 หมายถึง มีระดับประสิทธิภาพผลสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง 2 หมายถึง มีระดับประสิทธิภาพผลสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย และ 1 หมายถึง มีระดับประสิทธิภาพผลสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ในด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหาตรวจสอบด้วยเทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) พบว่าค่าข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า .60 ขึ้นไป และนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่ตัวอย่าง ซึ่งเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ปีการศึกษา 2565 จำนวน 30 คน และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สูตรในการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางด้านสถิติ พบว่า แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิภาพผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 ซึ่งมีค่ามากกว่า .70 ถือว่าข้อคำถามมีความเชื่อมั่นสามารถนำไปใช้ในการศึกษาได้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence IOC) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้ระยะเวลา 8 เดือน โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
2. ส่งแบบสอบถามออนไลน์โดยใช้คิวอาร์โค้ด ถึงกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งขอความร่วมมือส่งแบบสอบถามกลับภายใน 15 วันนับตั้งแต่วันที่ได้รับแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 346 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบจำนวน ความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

วิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธีนำเข้าตัวแปรทั้งหมด (Enter) ดังนี้

1. วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่าวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลผลของค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์การแปลผล ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S	แปลผล
ด้านวิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำ	4.29	.69	มาก
ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน	4.26	.69	มาก
ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี	4.24	.72	มาก
ด้านการสนับสนุน การบริหาร และการปฏิบัติการ	4.25	.71	มาก
เฉลี่ย	4.26	.66	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.26, S = .66$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก โดยเรียงตามลำดับคือ ด้านวิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำ ($\bar{x} = 4.29, S = .69$) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.26, S = .69$) และด้านการสนับสนุน การบริหาร และการปฏิบัติการ ($\bar{x} = 4.25, S = .71$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ($\bar{x} = 4.24, S = .72$)

2. วิเคราะห์ระดับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่าวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลผลของค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์การแปลผล ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ระดับประสิทธิผลสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ระดับประสิทธิผลสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ระดับประสิทธิผลสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ระดับประสิทธิผลสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ระดับประสิทธิผลสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลสถานศึกษา

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S	แปลผล
ด้านการปรับตัว	4.32	.68	มาก
ด้านการบรรลุเป้าหมาย	4.31	.68	มาก
ด้านการบูรณาการ	4.31	.73	มาก
ด้านการรักษาแบบแผนวัฒนธรรม	4.36	.72	มาก
ด้านการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา	4.27	.76	มาก
ด้านความพึงพอใจในการทำงาน	4.20	.75	มาก
เฉลี่ย	4.29	.67	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.29, S = .67$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก โดยเรียงตามลำดับ คือ ด้านการรักษาแบบแผนวัฒนธรรม ($\bar{x} = 4.36, S = .72$) ด้านการปรับตัว ($\bar{x} = 4.32, S = .68$) และด้านการบูรณาการ ($\bar{x} = 4.31, S = .73$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความพึงพอใจในการทำงาน ($\bar{x} = 4.20, S = .75$)

3. วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation : xy) โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาความสัมพันธ์ ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2562)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.91-1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูงมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.71-0.90 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.31-0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.01-0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลสถานศึกษา ในการนำเสนอและแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้สื่อความหมายในการวิจัยได้ดังนี้

X_1	แทน	ด้านวิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำ
X_2	แทน	ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน
X_3	แทน	ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี
X_4	แทน	ด้านการสนับสนุน การบริหาร และการปฏิบัติการ
X_{total}	แทน	ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี
Y_1	แทน	ด้านการปรับตัว
Y_2	แทน	ด้านการบรรลุเป้าหมาย
Y_3	แทน	ด้านการบูรณาการ
Y_4	แทน	ด้านการรักษาแบบแผนวัฒนธรรม
Y_5	แทน	ด้านการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา
Y_6	แทน	ด้านความพึงพอใจในการทำงาน
Y_{total}	แทน	ประสิทธิผลสถานศึกษา

ตัวแปร	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y_6	Y_{total}
X_1	0.787**	0.747**	0.752**	0.766**	0.789**	0.716**	0.814**
X_2	0.814**	0.754**	0.753**	0.755**	0.781**	0.723**	0.818**
X_3	0.789**	0.749**	0.773**	0.762**	0.797**	0.753**	0.827**
X_4	0.843**	0.783**	0.804**	0.798**	0.811**	0.737**	0.853**
X_{total}	0.861**	0.808**	0.821**	0.820**	0.846**	0.780**	0.882**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา (X_{total}) กับประสิทธิผลสถานศึกษา (Y_{total}) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = .882$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับประสิทธิผลสถานศึกษารายด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อยู่ในระดับสูง โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการปรับตัว (Y_1) ($r = .861$) รองลงมาคือด้านการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_5) ($r = .846$) ด้านการบูรณาการ (Y_3) ($r = .821$) ด้านการรักษาแบบแผนวัฒนธรรม (Y_4) ($r = .820$) ด้านการบรรลุเป้าหมาย (Y_2) ($r = .808$) และด้านความพึงพอใจในการทำงาน (Y_6) ($r = .780$)

4. วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเลือกตัวแปรโดยนำตัวแปรเข้าทั้งหมด

ตัวแปรพยากรณ์	b	S.E.	β	t	P-value
ค่าคงที่ (Constant)	0.463	0.112		4.119**	0.000
ด้านวิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำ (X_1)	0.204	0.052	0.208	3.948**	0.000
ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน (X_2)	0.172	0.054	0.177	3.198**	0.002
ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี (X_3)	0.171	0.055	0.182	3.123**	0.002
ด้านการสนับสนุนการบริหาร และการปฏิบัติการ (X_4)	0.353	0.057	0.370	6.145**	0.000
R = 0.884 R ² = 0.781 Adjusted R ² = 0.778 S.E. _{est} = 0.316 F = 303.79					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำ (X_1) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน (X_2) ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี (X_3) และด้านการสนับสนุนการบริหาร และการปฏิบัติการ (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนเรียงจากมากไปน้อยเท่ากับ 0.353, 0.204, 0.172 และ 0.171 ตามลำดับ และมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐานเรียงจากมากไปน้อย เท่ากับ 0.370, 0.208, 0.182 และ 0.177 ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ผู้วิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.26, S = .66$) เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก โดยเรียงตามลำดับคือ ด้านวิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำ ด้านการใช้เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอน และด้านการสนับสนุนการบริหาร และการปฏิบัติการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี

2. ประสิทธิภาพสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.29, S = .67$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก โดยเรียงตามลำดับ คือ ด้านการรักษาแบบแผนวัฒนธรรม ด้านการปรับตัว และด้านการบูรณาการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความพึงพอใจในการทำงาน

3. ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับประสิทธิผลสถานศึกษารายด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูง โดยเรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการปรับตัว รองลงมาคือด้านการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ด้านการบูรณาการ ด้านการรักษาแบบแผน ด้านการบรรลุเป้าหมาย และด้านความพึงพอใจในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลสถานศึกษา แสดงว่าด้านวิสัยทัศน์ และความเป็นผู้นำ ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี และด้านการสนับสนุนการบริหาร และการปฏิบัติการ ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ โยโสธร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$\hat{y} = 0.463 + 0.204(X_1) + 0.172(X_2) + 0.171(X_3) + 0.353(X_4)$$

สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$Z'_y = 0.208X_1 + 0.177X_2 + 0.182X_3 + 0.370X_4$$

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ โยโสธร มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. จากการศึกษาในระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ โยโสธร โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ภาวะผู้นำมีความสำคัญสูงในทุกระดับขององค์กร ซึ่งมีผลสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงและดำเนินงานตามนโยบายขององค์กร โดยในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทมากสำหรับการอำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ รวมถึงในระดับการปฏิบัติงาน และสามารถนำมาใช้ในด้านการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีสอดคล้องกับงานวิจัยของชัชชานาม บุญนิตย์ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ทั้งภาพรวมและรายด้าน

อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับนิศาชล บำรุงภักดี (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสกลนคร ทั้งภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับวสันต์ชัย สดคมขำ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบูรณาการเทคโนโลยีและเจตคติต่อการใช้เทคโนโลยีของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับจิระศักดิ์ ชุมภู (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตสุุดถิ่นไทย จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตสุุดถิ่นไทย จังหวัดเชียงราย ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับศักรินทร์ เหมหงษา (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับภัสสมิทธิ กิตติรัตนบุตร (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Celep (2014) ได้ศึกษาผลของความเป็นผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหาร สถานศึกษาต่อทัศนคติของครูที่มีต่อการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนรับรู้ถึงบทบาทความเป็นผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับ Efeoglu and Coruk (2019) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ทัศนคติของครูที่มีต่อเทคโนโลยีการศึกษาและบทบาทความเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ครูรับรู้บทบาทความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนของพวกเขาค่อนข้างสูง สอดคล้องกับ Thannimalai and Raman (2019) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบูรณาการเทคโนโลยีของครูในห้องเรียน ศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า ระดับของความเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีจากโครงสร้างทั้ง 5 ข้อขององค์กรระหว่างประเทศเพื่อเทคโนโลยีในการศึกษา มีระดับที่สูง สอดคล้องกับ A'mar and Eleyan (2022) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของอาจารย์ใหญ่ต่อการบูรณาการเทคโนโลยีของครู ผลการวิจัยพบว่า ระดับของความเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีทั้ง 5 โครงสร้าง (การปรับปรุงอย่างเป็นระบบ มีวิสัยทัศน์ความเป็นผู้นำ ความเป็นเลิศในการปฏิบัติงานวิชาชีพ วัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคดิจิทัล และการเป็นพลเมืองดิจิทัล) การพัฒนาวิชาชีพ และการบูรณาการเทคโนโลยีของครู อยู่ในระดับสูง

2. จากการศึกษาในระดับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ได้มีการดำเนินงานตามนโยบาย มาตรฐานการจัดการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากความร่วมมือของบุคลากรทุกระดับที่มีความภาคภูมิใจในองค์กร มีความพร้อมต่อการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ พัฒนาคูณภาพและมีความก้าวหน้าอย่างชัดเจน บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญพิชชา มีแก้ว (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับนิศาชล บำรุงภักดี

(2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิผลโรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสกลนคร ทั้งภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับเสรี ภัคดี (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดยะลา ทั้งภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับอรอุมา ไหมวงค์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม สอดคล้องกับศักรินทร์ เหมหงษา (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับภัสสุมิ กิตติรัตนบุตร (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องจากปัจจุบันการดำเนินงานสำหรับสถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานเป็นอย่างมาก ผู้บริหารจึงต้องใช้ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีในการนำองค์กรให้ประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของนิศาชล บำรุงภักดี (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสกลนคร มีความสัมพันธ์เชิงบวก สอดคล้องกับศักรินทร์ เหมหงษา (2565) ได้ทำการวิจัย เรื่องภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง และสอดคล้องกับภัสสุมิ กิตติรัตนบุตร (2566) ได้ทำการวิจัย เรื่องภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง

4. จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร พบว่าภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ ได้ดังนี้ $\hat{y} = 0.463 + 0.204(X_1) + 0.172(X_2) + 0.171(X_3)$

+ 0.353(X₄) สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้ $Z'_y = 0.208(X_1) + 0.177(X_2) + 0.182(X_3) + 0.370(X_4)$ แสดงว่าด้านวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำ ด้านการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี และด้านการสนับสนุน การบริหาร และการปฏิบัติการ ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่กำหนด ทิศทางของสถานศึกษา ซึ่งในยุคปัจจุบันที่มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการดำเนินงานเพื่อให้ประสบความสำเร็จนั้น อาจต้อง มีปัจจัยของภาวะผู้นำเข้ามาเกี่ยวข้อง สอดคล้องกับศักรินทร์ เหมหงษา (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน ประกอบด้วย การใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผล จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี และการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน และสอดคล้อง กับภัสภุมิ กิตติรัตนบุตร (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี ของผู้บริหารสถานศึกษา 5 องค์ประกอบ มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน การมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี การมีภาวะ ผู้นำและวิสัยทัศน์ ผลผลิตภาพและการปฏิบัติทางวิชาชีพ และการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำข้อมูลวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ควรมีแนวทางการพัฒนา จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
2. จากผลการศึกษาระดับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความพึงพอใจในการทำงาน ควรมีแนวทางการพัฒนาทักษะของผู้บริหารในการเสริมสร้างความ พึงพอใจในการทำงานของครู
3. จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จึงควรนำองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีประกอบการตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุด
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ควรมีนโยบายส่งเสริมด้านภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ให้กับผู้บริหารสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาและพัฒนาจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
2. ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาความพึงพอใจในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษา หน่วยงาน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่อำนวยความสะดวก ให้ คำปรึกษา เสนอแนะ และเป็นกำลังใจตลอดจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วง

เอกสารอ้างอิง

- กรชนก แยมอุทัย. **ประสิทธิผลสถานศึกษาตามทฤษฎีของบุคคาลการทางการศึกษา**. วิทยานิพนธ์นิพนธ์ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2557.
- ขวัญพิชชา มีแก้ว. **การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2562.
- เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร, สำนักงาน. **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570**. ศรีสะเกษ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร, 2566.
- จิระศักดิ์ ชุมภู. **การศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตสุทัศน์ไทย จังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา, 2564.
- ชัยนาม บุญนิตย์. **ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2563.
- ชูศรี วงศ์ศรีรัตน์. **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์, 2562.
- นิศาชล บำรุงภักดี. **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล โรงเรียน ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสกลนคร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ราชภัฏสกลนคร, 2563.
- บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2545.
- . **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2560.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. **การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา**. การวิจัยนวัตกรรมการเรียนรู้และการจัดการศึกษาเพื่อ การ พัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: คุรุสภา, 2559.
- ภัสฐุมิ กิตติรัตนบุตร. “ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาหนองคาย,” **วารสารมณีเชษฐาราม วัตจอมมณี**. 6, 4 (กรกฎาคม- สิงหาคม 2566): 179-180.

- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. **แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ: พรินทวานกราฟฟิค, 2557.
- วสันต์ชัย สดคมขำ. **ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบูรณาการเทคโนโลยีและเจตคติต่อการใช้เทคโนโลยีของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1.** สารนิพนธ์นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2563.
- ศักรินทร์ เหมหงษา. “ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3,” **วารสารสังคมศาสตร์วิจัย.** 10, 3 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2565): 36.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 2) และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545.** กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2545.
- . **นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567.** (ออนไลน์) 2565 (อ้างเมื่อ 10 ธันวาคม 2566). จาก: <https://ops.moe.go.th/policy-and-focus-moe-fiscal-year-2024/>
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. **การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561.
- เสรี ภัคดี. **กระบวนการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดยะลา.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 2564.
- อรอุมา ไมยวงศ์. **ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2564.
- A'mar, F. and D. Eleyan. “Effect of Principal’s Technology Leadership on Teacher’s Technology Integration,” **International Journal of Instruction.** 15, 1 (January 2022): 781-798.
- Celep, C. “Effect of Principals’ Technological Leadership on Teachers’ Attitude Towards the Use of Educational Technologies,” **International Federation for Information Processing.** 1, 4 (July 2014): 247-258.
- Efeoglu, C. and A. Coruk. “The Relationship Between Teachers Attitudes Towards educational Technologies and School Administrators Technology Leadership Roles,” **International Journal of Human and Behavioral.** 5, 2 (December 2019): 73-78.
- Thannimalai, R. and A. Raman. “Principals Technology leadership and its Effect on Teachers technology Integration in the 21st Century Classrooms,” **International Journal of Instruction.** 12, 4 (October 2019): 423-442.

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

Digital Leadership of School Administrators Affecting the Job Satisfaction of
Teachers under Surin Primary Educational Service Area Office 2

สิริภา ศรีใหญ่ สมาน อัศวภูมิ และพิมล วิเศษสังข์

Siripa Sriyai, Saman Asawapoom, and Pimon Wisetsang

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Master of Education, Educational Administration, Sisaket Rajabhat University
E-mail: dearmickey01836@gmail.com

Received: June 14, 2024; Revised August 25, 2024; Accepted: September 11, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู และ 4) ศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำนวน 331 คน ปีการศึกษา 2565 ได้มาโดยการกำหนดขนาดของตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน โดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .99 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54, S = .43$)
2. ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.48, S = .48$)
3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.736
4. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพยากรณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ได้ร้อยละ 55.00 เขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Z' = 0.328(X_3) + 0.232(X_4) + 0.161(X_1) + 0.123(X_2)$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู

Abstract

The purposes of this study were 1) to study the level of digital leadership of school administrators, 2) to study the level of the job satisfaction of teachers, 3) to study the relationship between the digital leadership of school administrators and the job satisfaction of teachers and 4) to study the digital leadership of school administrators affecting the job satisfaction of teachers. The sample consisted of 331 teachers under Surin primary educational service area office 2 in the academic year of 2022 by determining the sample size according to the table of Krejcie and Morgan then take it to a stratified random sampling. The instrument used for data collection was a questionnaire with a reliability of 0.99. Statistics were used in data analysis such as mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis.

The research findings were as follows.

1. The overall level of digital leadership of school administrators was at a highest level ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.43).
2. The overall level of the job satisfaction of teachers was at a high level ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.48).
3. There was a positive relationship between the digital leadership of school administrators and the job satisfaction of teachers at a high level and statistically significant at the 0.01 level with a correlation coefficient of 0.736.
4. The digital leadership of school administrators can predict the job satisfaction of teachers at 55.00 percent, written as a forecasting equation in the form of standard score as follow:

$$Z' = 0.328(X_3) + 0.232(X_4) + 0.161(X_1) + 0.123(X_2)$$

Keywords: Digital leadership of school administrators, The job satisfaction of teachers

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายและรวดเร็วมีความเจริญก้าวหน้าและเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการใช้ชีวิตของมนุษย์มากขึ้น เทคโนโลยีดิจิทัลทำให้เกิดรูปแบบการดำเนินชีวิตใหม่ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ดังนั้นเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพ สถานศึกษาในฐานะองค์กรที่รับผิดชอบด้านการจัดการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการมุ่งเน้นการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบัน ซึ่งผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษานั้นก็คือผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและทักษะที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งทุกภาคส่วนจะต้องร่วมมือกันโดยเริ่มจากหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญนั่นก็คือสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์สำหรับการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต ดังที่การศึกษาวิจัยการออกแบบนโยบายการพลิกโฉมระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคตในปี 2040 การจัดการศึกษามุ่งให้ผู้เรียนมีคุณภาพทางเทคโนโลยีเป็นผู้พลิกผัน

ดิจิทัล มีความฉลาดรู้ทางดิจิทัล ตลอดจนสามารถใช้ดิจิทัลในการเปลี่ยนแปลงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดให้สถานศึกษานำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารอย่างเป็นระบบนำไปสู่การนำเทคโนโลยี Big Data เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลด้านต่าง ๆ ตั้งแต่ข้อมูลผู้เรียน ข้อมูลครูผู้สอน ข้อมูลสถานศึกษา ข้อมูลงบประมาณที่จำเป็นมาวิเคราะห์เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) โดยในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษามีความจำเป็นต้องเข้าใจบริบทขององค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่เข้ามามีผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมาก โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมภายนอกทางเทคโนโลยีที่เป็นทั้งปัจจัยเอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการบริหารงานล้วนส่งผลทำให้ผู้เรียน การเรียนรู้ ครูผู้สอน เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ดังนั้นภาวะผู้นำดิจิทัลจึงหมายถึงการนำของบริหารองค์กรในยุคดิจิทัล ที่มีพฤติกรรมสามารถนำองค์กรโดยใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนผลลัพธ์ของสถานศึกษา ทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีระบบส่งผลให้งานเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2561) การที่สถานศึกษาจะพัฒนาให้ประสบความสำเร็จได้นั้นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งมาจากผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำดิจิทัลซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของงานและองค์กร หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำดิจิทัลสูงก็จะสามารถบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับเป้าหมายและทิศทางการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีทางการศึกษา เนื่องจากการใช้เทคโนโลยีในการศึกษานั้น สามารถช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (Polly, 2010) ดังนั้นเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องจะพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีภาวะผู้นำดิจิทัลเพื่อให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษาในปัจจุบัน มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารองค์กรบริหารสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ ปรับปรุงพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนองค์กรทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอีกทั้งในปัจจุบันองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ มักจะให้ความสำคัญกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร เพราะความรู้สึกรู้สึกพึงพอใจในการปฏิบัติงานนั้นเป็นส่วนหนึ่งที่จะส่งผลให้การปฏิบัติงานนั้นประสบความสำเร็จ การพัฒนาบุคลากรจึงเป็นสิ่งสำคัญลำดับแรกของผู้นำ ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีความผูกพัน ให้มีความจงรักภักดีต่อองค์กร ชำรงรักษาและพัฒนาบุคลากรที่มีความสามารถและใช้บุคลากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งจัดการสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการทำงานเชิงบวกเพื่อสร้างให้มีความสุขและความพึงพอใจในการทำงาน (จิตติมา วรรณศรี, 2563) องค์กรใดก็ตามหากผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจะทำให้สามารถปฏิบัติงานด้วยความขยันขันแข็ง เอาใจใส่ต่องาน ทำงานอย่างมีความสุข การปฏิบัติงานก็จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ภาวะผู้นำดิจิทัลจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความสำเร็จของงานและองค์กร หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำดิจิทัลสูงก็จะสามารถบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับเป้าหมายและทิศทางการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน อีกทั้งหากผู้บริหารสถานศึกษาสามารถตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานหรือสร้างความพึงพอใจให้เกิดแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ก็จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชานั้นทุ่มเททั้งแรงกาย แรงใจ ความสามารถและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างเต็มที่ในการทำงานส่งผลให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา จึงส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษานำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทุก ๆ ด้าน จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับ และจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) ทำให้มีการดำเนินการจัดอบรม พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

ในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2, 2566) จากหลักการและเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู และสนใจศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาและเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จาก 218 โรงเรียน ประกอบด้วย ครู จำนวน 2,378 คน

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จาก 218 โรงเรียน จำนวน 331 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดของตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้มาโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และเทียบสัดส่วนตามขนาดสถานศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้
 - 1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล
 - 1.2 ด้านการสื่อสารดิจิทัล
 - 1.3 ด้านความรู้ดิจิทัล
 - 1.4 ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานครู ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้

- 2.1 ด้านความสำเร็จของงาน
- 2.2 ด้านลักษณะของงาน
- 2.3 ด้านค่าตอบแทน
- 2.4 ด้านความก้าวหน้า
- 2.5 ด้านความมั่นคงในการทำงาน
- 2.6 ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ
- 2.7 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับเพื่อนร่วมงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม เครื่องมือเป็น 3 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูล แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย แล้วนำไปสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับเนื้อหา โดยยึดตามนิยามศัพท์เฉพาะและให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา การใช้ภาษาและความครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา แล้วนำมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ท่าน เป็นอาจารย์ทางด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 1 ท่าน และเป็นอาจารย์ทางด้านสถิติหรือการวัดประเมินผล จำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความเห็นดังนี้

- +1 เมื่อมั่นใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง
- 0 เมื่อไม่มั่นใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง
- 1 เมื่อมั่นใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้อง

นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective of Congruence : IOC) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80-1.00 และปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาแล้วปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จำนวน 30 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 และนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพไปรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

5. วิเคราะห์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ด้วยการวิเคราะห์พหุคูณถดถอย (Multiple Regression Analysis) โดยการคัดเลือกตัวแปรต้น (ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา) หรือตัวแปรพยากรณ์ ด้วยวิธีการคัดเลือกแบบขั้นตอน (Stepwise Selection)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามโดยใช้ระบบออนไลน์ จำนวน 331 ชุด ถึงกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยได้รับการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 331 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายชื่อ รายด้าน แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเทียบเกณฑ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ช่วง (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยภาพรวม

รายการ	ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา		
	\bar{x}	S	แปลผล
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล	4.44	.51	มาก
2. ด้านการสื่อสารดิจิทัล	4.66	.47	มากที่สุด
3. ด้านความรู้ดิจิทัล	4.46	.51	มาก
4. ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี	4.61	.49	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.54	.43	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54, S = .43$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามอันดับแรกโดยเรียงตามลำดับคือ ด้านการสื่อสารดิจิทัล ($\bar{x} = 4.66, S = .47$) ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี ($\bar{x} = 4.61, S = .49$) และด้านความรู้ดิจิทัล ($\bar{x} = 4.46, S = .51$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ($\bar{x} = 4.44, S = .51$)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายข้อ รายด้าน แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเทียบเกณฑ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ช่วง (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้
 ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยภาพรวม

รายการ	ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู		
	\bar{x}	S	แปลผล
1. ด้านความสำเร็จของงาน	4.44	.55	มาก
2. ด้านลักษณะของงาน	4.37	.66	มาก
3. ด้านค่าตอบแทน	4.40	.57	มาก
4. ด้านความก้าวหน้า	4.46	.55	มาก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยภาพรวม (ต่อ)

รายการ	ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู		
	\bar{x}	S	แปลผล
5. ด้านความมั่นคงในการทำงาน	4.60	.55	มากที่สุด
6. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	4.54	.56	มากที่สุด
7. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับเพื่อนร่วมงาน	4.54	.60	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.48	.48	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.48$, $S = .48$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามอันดับแรกโดยเรียงตามลำดับคือ ด้านความมั่นคงในการทำงาน ($\bar{x} = 4.60$, $S = .55$) ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ($\bar{x} = 4.54$, $S = .56$) และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับเพื่อนร่วมงาน ($\bar{x} = 4.54$, $S = .60$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านลักษณะของงาน ($\bar{x} = 4.37$, $S = .66$)

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2562) ดังนี้

- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.91-1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.71-0.90 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.31-0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.01-0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

ในการนำเสนอและแปลความหมายการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้สื่อความหมายในการวิจัย ดังนี้

X_1	แทน	ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล
X_2	แทน	ด้านการสื่อสารดิจิทัล
X_3	แทน	ด้านความรู้ดิจิทัล
X_4	แทน	ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
X_{total}	แทน	ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา

Y_1	แทน	ด้านความสำเร็จของงาน
Y_2	แทน	ด้านลักษณะของงาน
Y_3	แทน	ด้านค่าตอบแทน
Y_4	แทน	ด้านความก้าวหน้า
Y_5	แทน	ด้านความมั่นคงในการทำงาน
Y_6	แทน	ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ
Y_7	แทน	ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับเพื่อนร่วมงาน
Y_{total}	แทน	ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู

ตัวแปร	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y_6	Y_7	Y_{total}
X_1	.554**	.506**	.499**	.460**	.419**	.554**	.466**	.603**
X_2	.603**	.532**	.527**	.465**	.410**	.495**	.516**	.603**
X_3	.691**	.666**	.505**	.468**	.497**	.626**	.616**	.691**
X_4	.653**	.584**	.551**	.499**	.476**	.580**	.545**	.653**
X_{total}	.736**	.661**	.600**	.546**	.521**	.652**	.619**	.736**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตารางที่ 3 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา (X_{total}) กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู (Y_{total}) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ($R_{xy} = 0.736$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูรายด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง โดยเรียงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านความสำเร็จของงาน (Y_1) ($R_{xy} = 0.736$) รองลงมาคือ ด้านลักษณะของงาน (Y_2) ($R_{xy} = 0.661$) ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ (Y_6) ($R_{xy} = 0.652$) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับเพื่อนร่วมงาน (Y_7) ($R_{xy} = 0.619$) ด้านค่าตอบแทน (Y_3) ($R_{xy} = 0.600$) ด้านความก้าวหน้า (Y_4) ($R_{xy} = 0.546$) และด้านความมั่นคงในการทำงาน (Y_5) ($R_{xy} = 0.521$)

4. วิเคราะห์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ด้วยการวิเคราะห์พหุคูณถดถอย (Multiple Regression Analysis) โดยการคัดเลือกตัวแปรต้น (ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา) หรือตัวแปรพยากรณ์ ด้วยวิธีการคัดเลือกแบบขั้นตอน (Stepwise Selection)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยวิธีการคัดเลือกแบบขั้นตอน (Stepwise Selection)

ตัวแปรพยากรณ์	b	S.E.	β	t	P-value
Constant	0.747	0.195		3.831**	0.000
การมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (X_1)	0.315	0.060	0.328	5.242**	0.000
ด้านการสื่อสารดิจิทัล (X_2)	0.230	0.058	0.232	3.959**	0.000
ด้านความรู้ดิจิทัล (X_3)	0.155	0.052	0.161	2.985**	0.003
ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (X_4)	0.126	0.057	0.123	2.193*	0.02
R = 0.741 R ² = 0.550 F = 0.544					

**มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 *มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล (X_1) ด้านการสื่อสารดิจิทัล (X_2) ด้านความรู้ดิจิทัล (X_3) และด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.328(X_1), 0.232(X_2), 0.161(X_3) และ 0.123(X_4) ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$, $S = .43$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามอันดับแรกโดยเรียงตามลำดับคือ ด้านการสื่อสารดิจิทัล ($\bar{x} = 4.66$, $S = .47$) ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี ($\bar{x} = 4.61$, $S = .49$) และด้านความรู้ดิจิทัล ($\bar{x} = 4.46$, $S = .51$) และด้านที่มีค่าน้อยที่สุดคือด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ($\bar{x} = 4.44$, $S = .51$)

2. ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.48$, $S = .48$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามอันดับแรกโดยเรียงตามลำดับคือ ด้านความมั่นคงในการทำงาน ($\bar{x} = 4.60$, $S = .55$) ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ($\bar{x} = 4.54$, $S = .56$) และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับเพื่อนร่วมงาน ($\bar{x} = 4.54$, $S = .60$) และด้านที่มีค่าน้อยที่สุดคือด้านลักษณะของงาน ($\bar{x} = 4.37$, $S = .66$)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเรียงลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความรู้ดิจิทัล ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลและด้านการสื่อสารดิจิทัล ตามลำดับ

4. ผลการศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านการสื่อสารดิจิทัล ด้านความรู้ดิจิทัล และด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน สามารถพยากรณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ได้ร้อยละ 55.00 ($R^2 = .550$) จึงยอมรับสมมติฐานว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นสำคัญมาอภิปรายดังนี้

1. จากการศึกษาระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามอันดับแรกโดยเรียงตามลำดับคือ ด้านการสื่อสารดิจิทัล ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและด้านความรู้ดิจิทัล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาผู้บริหารครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับ และจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) ทำให้มีการดำเนินการจัดอบรม พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 เล็งเห็นถึงความสำคัญในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา จึงส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษานำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทุก ๆ ด้าน เช่น ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอน การทำระบบธุรการชั้นเรียน การเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และประมวลผลการเรียนผ่านระบบดิจิทัล การจัดทำสื่อการเรียนรู้รูปแบบออนไลน์ มีบทเรียนและแอปพลิเคชันที่หลากหลาย หรือการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานเพื่อนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรภรณ์ แสงทิพย์ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของรุจาภรณ์ ลักษณะดี (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสภวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสภวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐริตา สงค์แก้ว (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของ

ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. จากการศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามอันดับแรกโดยเรียงตามลำดับคือ ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือและด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับเพื่อนร่วมงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูมีความพึงพอใจต่อความมั่นคงและยั่งยืนของการดำรงอยู่ในตำแหน่งในการปฏิบัติงานและความมั่นคงขององค์กร และได้รับการยอมรับนับถือจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน หรือบุคคลอื่นในสังคม อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษากับครูมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันในการปฏิบัติหน้าที่ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน ทำให้ครูทุ่มเททั้งแรงกาย แรงใจ ความสามารถและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างเต็มที่ในการทำงานส่งผลให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรประภา อินทโชติ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอำเภอบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอำเภอบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของมนูศักดิ์ ศรีเคน (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้ดูแลเด็กมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของละไพ โอวาททัศนีย์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้ดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดจันทบุรี มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานทั้งด้านปัจจัยจูงใจและด้านปัจจัยค้ำจุน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของอัมพารอบครบุรี (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนดาราสมุทร อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนดาราสมุทร โดยรวมและรายด้านมีความพึงพอใจในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมา นามโลมา (2565) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนระดับปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน อำเภอมือง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนระดับปฐมวัยในโรงเรียนเอกชน โดยรวมอยู่ในระดับมากดังนั้นจากผลการวิจัยจึงพบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานให้กับครูได้ หากผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน มีการสื่อสารที่ดีภายในองค์กร มีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และมีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา ภาวะผู้นำดิจิทัลที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกมานั้นจึงมีอิทธิพลต่อการสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ส่งผลให้ครูมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเจษฎา สนสุภาพ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการทำงานของครู วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการทำงานของครู มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิโบล แสงเรือง (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการทำงานของครูในโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการทำงานของครูในโรงเรียนเอกชน พบว่าโดยภาพรวมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานของครูในโรงเรียนเอกชนในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของวารภรณ์ ช้างอยู่ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dinger (2018) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการสื่อสารของครู ความพึงพอใจในงานของครูและประสิทธิภาพของความเป็นผู้นำตามการรับรู้ของครู ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการสื่อสารของครูความพึงพอใจในงานของครูและการรับรู้ของครู ประสิทธิภาพของความเป็นผู้นำมีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความพึงพอใจในงานของครู และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Olufemi (2020) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและความพึงพอใจในการทำงานของครูของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนพิเศษในรัฐลากอส ประเทศไนจีเรีย ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัย ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและความพึงพอใจในการทำงานของครูของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนพิเศษในรัฐลากอส ประเทศไนจีเรียอยู่ที่ระดับนัยสำคัญ .05

4. ผลการศึกษากภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน สามารถพยากรณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ได้ร้อยละ 55.00 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ดิจิทัล มีการสื่อสารดิจิทัล มีความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีดิจิทัล และมีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา ทำให้ครูต้องการเรียนรู้และพัฒนาตนเองเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ครูเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ทั้งด้านความสำเร็จของงาน ด้านลักษณะของงาน ด้านค่าตอบแทน ด้านความก้าวหน้า ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณ ศรีปราษฎ์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคประเทศไทย 4.0 ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคประเทศไทย 4.0 ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว พบว่าตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความพึงพอใจของครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว มี 4 ตัวแปร คือ ด้านคุณลักษณะทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม ด้านคุณลักษณะพื้นฐานทางสังคม ด้านคุณลักษณะทางวิสัยทัศน์ และด้านคุณลักษณะทางความคิดและสติปัญญา ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 นี้สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 80.10 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และสุชญา โคมลวานิช (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลและด้านการรู้ดิจิทัลสามารถพยากรณ์การมีสมรรถนะ

ครูในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ได้ร้อยละ 57.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลอยู่ในระดับน้อยที่สุด ควรมีการนำแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลให้กับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อยกระดับและพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น
2. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูด้านลักษณะของงาน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ควรมีการนำแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมด้านการบริหารจัดการศึกษา การมอบหมายงานที่เหมาะสม ตรงกับความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ควรมีการนำผลการศึกษานี้ไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำดิจิทัลด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลและด้านการสื่อสารดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา หากผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีภาวะผู้นำดิจิทัลทั้ง 4 ด้านย่อมส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ซึ่งจะส่งผลต่อไปยังการพัฒนาผู้เรียนและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันต่อไป
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูด้านลักษณะของงาน จะช่วยให้เห็นแนวทางในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและการมอบหมายงานที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการศึกษาและพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัลและความรู้ดิจิทัลที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาในด้านอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยดี ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สมาน อัสวภูมิ ประธานคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ดร.พิมล วิเศษสังข์ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวนคิด มะเสนา ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ศรีกระจ่าง รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง และรองศาสตราจารย์จำเริญ อุ้นแก้ว คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ นายกฤตภพ ศรีใหญ่ นายชัยนิต กะการดี และนายธนิต เยี่ยมรัมย์ ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการทำวิจัย ที่ได้ชี้แนะแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งตรวจสอบ เสนอแนะ แก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2, สำนักงาน. **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566** สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. (ออนไลน์) 2566 (อ้างเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2566). จาก: <https://sm2.go.th/index/เกี่ยวกับเรา/แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ>.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. **นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2562**. (ออนไลน์) 2562 (อ้างเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2567). จาก: <https://www.obec.go.th>.
- จิตมา วรณศรี. **นวัตกรรมสู่การพัฒนาสถานศึกษา**. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์, 2563.
- เจษฎา สนสุภาพ. “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการทำงานของครูวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ,” ใน: สำราญ บุญเจริญ, บรรณาธิการ. **การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 8**; 27 มีนาคม 2564; การประชุมออนไลน์, 2564. 158-160.
- ฉัตรประภา อินทโชติ. **การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนอำเภอบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2562.
- ชูศรี วงศ์ศรีรัตน์. **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์, 2562.
- ณัฐธิดา สงค์แก้ว. **ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, 2565.
- นิโลบล แสงเรือง. **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการทำงานของครูในโรงเรียนเอกชน**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2564.
- บุญชม ศรีสะอาด. **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2545.
- . **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2560.
- ปัทมา นามโลมา. **แนวทางการพัฒนาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนระดับปฐมวัยในโรงเรียนเอกชนอำเภอมือง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2565.
- มนุศักดิ์ ศรีเคน. **ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2553.
- รุจากรณ์ ลักษณะดี. **ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก, 2565.
- ละไพโร โอวาททัศนีย์. **ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2557.
- วราภรณ์ ช่างอยู่. **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2557.
- วัชรภรณ์ แสงทิพย์. **การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2565.

- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. ข้อเสนอระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคตในปี 2040. กรุงเทพฯ: อีเลฟเล่นสตาร์อินเตอร์เทรต, 2564.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561.
- สุชญา โกมลวานิช. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2563.
- สุวรรณ ศรีปราชนย์. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคประเทศไทย 4.0 ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, 2561.
- อัมพา รอบครบุรี. การศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนดาราสุมทร อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2559.
- Dinger T.K. The relationship between teacher communication satisfaction, teacher job satisfaction, and teacher perception of leadership efficacy. USA: Western Illinois University, 2018.
- Olufemi A. Relationship between Personal and Work-Related Factors and Job Satisfaction of Nigerian Teachers in Special Schools. South Africa: University of Zululand, 2020.
- Polly D. Preparing teachers to integrate technology effectively : The case of higher order thinking skills (HOTS). Chapter to appear in S.D' Augustono (Ed.), 2010.

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษายโสธร เขต 1

The Role of School Administrators in Administration Digital Age Schools Under the
Office of Yasothon Primary Educational Service Area 1

รุจจิเรศ ทองเกลี้ยง

Rutjiret Thongkliang

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
Master of Education program, Department of Educational Administration,
Ubon Ratchathani Rajabhat University

E-mail: rutchiret.th@gmail.com

Received: June 17, 2024; Revised August 9, 2024; Accepted: August 14, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา และ ประสบการณ์การทำงาน ตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 29 คน ครู จำนวน 281 คน รวมทั้งหมด 310 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ และเทียบสัดส่วน กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 6 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการทดสอบเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มี ตำแหน่งและขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนบริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา การบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล

Abstract

The purposes of this research are 1) to study the role of school administrators in administration digital age schools Under the Office of Yasothon Primary Educational Service Area 1, 2) to compare the roles of school administrators in administration digital age schools, classified by position, school size, and work experience. The samples used in this study are 29 school administrators, 281 teachers, a sum is 310 people, determine the sample size using Krejcie and Morgan's table, based on stratified random sampling and proportional comparison. The target group for qualitative research consists of 6 individuals, including school administrators and teachers, selected through purposive sampling. The research tools included a questionnaire with a reliability coefficient of .96 and structured interviews. Statistical analyses included percentages, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The research findings were as follows.

1. The role of school administrators in managing digital age schools Under the Office of Yasothon Primary Educational Service Area 1 both overall and in each aspect are at a high level.

2. School administrators and teachers who have different positions and school sizes, have opinions on the role of school administrators in managing digital age schools. In overall are not different. For the school directors and teachers who have different work experiences, they have opinions on the role of school administrators in managing digital age schools in overall and in each aspect differently. The difference is statistically significant at the .05 level.

Keywords: The role of school administrators, School administration digital age

บทนำ

ในยุคดิจิทัลที่เต็มไปด้วยความเร็วและการเปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดยั้ง ทำให้พบว่ามนุษย์ต้องปรับตัวและพัฒนาความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความต้องการที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ และทำให้มองเห็นถึงความสำคัญของการทำความเข้าใจและการปรับตัวต่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในชีวิตประจำวันและการทำงาน การพัฒนามนุษย์ในยุคดิจิทัลจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมาก เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่มนุษย์ต้องเผชิญหน้าในยุคปัจจุบัน การพัฒนามนุษย์ในยุคดิจิทัลเกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมที่สำคัญต่ออนาคตที่ผ่านมา เผชิญหน้ากับความและเปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง (พระครูสุนทรมหาเจดียนุรักษ์, 2567)

ปัจจุบันโลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ซึ่งในปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทพร้อมกับการใช้ชีวิตประจำวันของเรามากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาที่เทคโนโลยีดิจิทัลส่งผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมากทั้งทางด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารงานวิชาการ การบริหารทรัพยากรบุคคล การบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว สถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงต้องปรับองค์กรให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา การนำเอาเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการสถานศึกษาถือเป็น

เรื่องที่จำเป็น เพราะเทคโนโลยีดิจิทัลจะเป็นเครื่องมือสนับสนุนการบริหารงานองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น พัฒนากระบวนการทำงาน หรือระบบงานในองค์กรให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ (ปุ่นฉวีธรรมา มาเชค, 2565)

นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้สถานศึกษานำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีใช้ในการบริหารอย่างเป็นระบบเพิ่มประสิทธิภาพ นำไปสู่การนำเทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ตั้งแต่ข้อมูลผู้เรียน ข้อมูลครูผู้สอน ข้อมูลสถานศึกษา ข้อมูลงบประมาณที่จำเป็นมาวิเคราะห์ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษามีความจำเป็นต้องเข้าใจบริบทขององค์กรที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้คนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นความสำคัญในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา ด้านผู้เรียนช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้เร็วขึ้น สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ช่วยให้บทเรียนและสื่อการจัดการเรียนการสอนมีความหลากหลาย น่าสนใจ สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา สร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษา ด้านครูผู้สอน ช่วยให้สามารถจัดกิจกรรมได้หลากหลาย กระบวนการจัดการสอนสะดวกยิ่งขึ้น ด้านการบริหารสถานศึกษาช่วยการบริหารงานบุคคล การบริหารหลักสูตร การประกันคุณภาพการศึกษา รวมไปถึงระบบการบริหารงานด้านอื่น ๆ ภายในสถานศึกษา ทำให้การบริหารงานดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและลดขั้นตอนของการปฏิบัติงานได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพ ให้เป็นคนที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม เป็นทรัพยากรทางปัญญาที่มีค่าต่อประเทศชาติ การศึกษาจึงเป็นรากฐานที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนไทยได้พัฒนาตนเองในหลาย ๆ ด้าน ดังนั้นการเตรียมเด็กไทยเข้าสู่การศึกษายุคใหม่ จึงต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเกิดขึ้น เพื่อให้การปฏิรูประบบบริหารและการจัดการศึกษาดำเนินการให้เป้าหมายและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการกระจายอำนาจและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนด กฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ซึ่งให้มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของไทยที่มีเอกภาพเชิงนโยบายและเกิดความหลากหลายในการปฏิบัติ มุ่งเน้นให้มีการกระจายอำนาจในการบริหารโรงเรียน ซึ่งได้กระจายอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง โดยมุ่งเน้นให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลาง หรือเป็นฐานในการบริหารจัดการตนเอง ส่งผลให้สถานศึกษามีการปรับตัวเพื่อรองรับการกระจายอำนาจให้มีความเป็นอิสระ คล่องตัว สามารถบริหารการจัดการศึกษาในสถานศึกษาได้สะดวก ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ เป็นรากฐานให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ มีมาตรฐาน และสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การศึกษาสร้างคนและสร้างความรู้สู่สังคมคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550)

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลเป็นความท้าทายอย่างมากในการบริหารการศึกษา ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงและความเป็นพลวัตของโลกที่ไม่สามารถหยุดยั้งได้ การศึกษาต้องมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ประเด็นสำคัญในการบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล คือ การบริหารงานทั้ง 4 ฝ่าย ให้ประสบความสำเร็จ รวมไปถึงมีการยอมรับเทคโนโลยีนวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลง และการเข้าถึงเทคโนโลยีของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้การศึกษาสามารถเดินทางสู่ออนาคตที่โลกกำลังก้าวไปได้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรทำความเข้าใจ พัฒนาการให้พร้อมต่อ

เทคโนโลยีสารสนเทศในระบบดิจิทัล นำมาใช้ประโยชน์ในการขับเคลื่อนองค์กรบริหารโรงเรียนทุกฝ่าย เพื่อตอบสนองต่อการศึกษานอนคาต (ทินกร เผ่ากันหา และกัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์, 2565)

ผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิบัติงานทุกฝ่าย เพราะเป็นผู้ที่มีบทบาทและความรับผิดชอบสูงสุดต่อการดำเนินงานที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยอาศัยปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้องกับการบริหารงานการศึกษา เพราะบทบาทดังกล่าวส่งผลต่อส่วนรวมเป็นอย่างมาก บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาจึงนับเป็นส่วนที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อความก้าวหน้าของสถานศึกษาและการปฏิรูปการศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษานอกจากจะมีลักษณะเป็นผู้นำและประสานงานระหว่างผู้ได้บังคับบัญชาแล้ว ยังต้องปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่รับผิดชอบอีกด้วย และต้องคอยแก้ไขข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการศึกษา (ปริญญาภัทร์ สุภาศิริธนาพันธ์, 2563) ในยุคปัจจุบันบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีผลต่อสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในยุคเทคโนโลยีดิจิทัลนี้ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้เทคนิคขั้นสูงมีกลยุทธ์และแสดงบทบาทอย่างเต็มตามศักยภาพในการบริหารโรงเรียน จึงจะสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ (ศศิธดา แพงไทย, 2559) ซึ่งประกอบด้วย บทบาทการกำหนดหลักสูตร เป็นผู้นำในการส่งเสริมงานทางวิชาการ เป็นผู้ประเมินที่ดีและทบทวนนโยบายให้ชัดเจน บทบาทความมีระเบียบวินัย เป็นผู้แสดงออกในการสร้างบรรยากาศ และส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ดีงาม เป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนการอบรมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา บทบาทเป็นผู้วางแผนการปฏิบัติงาน ส่งเสริมการสร้างบรรยากาศที่ดี ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ บทบาทที่แสดงออกในการปฏิสัมพันธ์กับชุมชน รวมทั้งบทบาทในการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน (บรรจง ลาวะลี, 2560) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องแสดงบทบาทที่มีความเป็นผู้นำที่มีศักยภาพสูง มีความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เปิดรับสิ่งใหม่ ๆ พร้อมทั้งจะเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา และมีคุณลักษณะที่โดดเด่นเหมาะสม มีความรู้เชิงทฤษฎี ทักษะ บทบาท หน้าที่ คุณธรรม จริยธรรมและประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษายุคใหม่ เพื่อส่งผลให้สามารถขับเคลื่อนและพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อการพัฒนาการศึกษาในยุคดิจิทัล (โยธิน นลิตช, 2561)

ผู้วิจัยจึงศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย และได้รับรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล ทั้งนี้ผลการวิจัยสามารถนำไป ประกอบการวางแผนการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา รวมทั้งยังพัฒนาการเป็นผู้บริหารที่มีบทบาทที่ก้าวหน้ายุคดิจิทัล เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการปฏิบัติงาน และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 โดยแบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 141 คน และครู จำนวน 1,392 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,533 คน

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 โดยแบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 29 คน และครู จำนวน 281 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 310 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และเทียบสัดส่วน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้จากการสังเคราะห์นักวิจัยและนักวิชาการ ได้แก่ สุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง (2561) และสงบ อินทรมณี (2562) ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย ตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงาน และตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายโสธร โดยศึกษาองค์ประกอบ 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารวิชาการในยุคดิจิทัล 2) ด้านการบริหารงบประมาณในยุคดิจิทัล 3) ด้านการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล 4) ด้านการบริหารทั่วไปในยุคดิจิทัล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับ .96 ได้แก่ 1. แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ได้แก่ ตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 โดยมีข้อความครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการในยุคดิจิทัล ด้านการบริหารงบประมาณในยุคดิจิทัล ด้านการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล และด้านการบริหารทั่วไปในยุคดิจิทัล ลักษณะแบบสอบถามเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหาร โรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 1 ให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติการทดสอบที (t-test) ค่าสถิติการทดสอบเอฟ (F-test) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของ Scheffe'

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือส่งจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในรูปแบบออนไลน์และด้วยตนเองไปยังสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนัดหมายเพื่อขอรับแบบสอบถามคืนภายในเวลาที่กำหนด

การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยการนัดหมายกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูกลุ่มเป้าหมาย และดำเนินการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับกลับคืนมาจากตัวอย่าง และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม	ผู้ให้ข้อมูล	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	29	9.35
1.2 ข้าราชการครู	281	90.65
รวม	310	100
2. ขนาดสถานศึกษา		
2.1 ขนาดเล็ก	152	49.03
2.2 ขนาดกลาง	158	50.97
รวม	310	100
3. ประสบการณ์การทำงาน		
3.1 ต่ำกว่า 5 ปี	72	23.23
3.2 ตั้งแต่ 5 -10 ปี	102	32.90
3.3 มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	136	43.87
รวม	310	100

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 310 คน เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง ส่วนใหญ่เป็นครู จำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 90.6 เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา ส่วนใหญ่อยู่สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 158 คน คิดเป็น

ร้อยละ 51 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 43

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาโศธร เขต 1

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษโศธร เขต 1 โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ทั้งรายด้านและโดยรวม

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษโศธร เขต 1 จำแนกเป็นรายด้านและโดยรวมทุก

ที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษโศธร เขต 1	\bar{x}	S	แปลผล	อันดับ
1	ด้านการบริหารวิชาการในยุคดิจิทัล	4.42	.46	มาก	1
2	ด้านการบริหารงบประมาณในยุคดิจิทัล	4.33	.51	มาก	3
3	ด้านการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล	4.36	.51	มาก	2
4	ด้านการบริหารทั่วไปในยุคดิจิทัล	4.29	.50	มาก	4
โดยรวม		4.35	.42	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษโศธร เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$)

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารวิชาการในยุคดิจิทัล ($\bar{x} = 4.42$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล ($\bar{x} = 4.36$) และด้านการบริหารงบประมาณในยุคดิจิทัล ($\bar{x} = 4.33$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารทั่วไปในยุคดิจิทัล ($\bar{x} = 4.29$)

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยการทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยการวิเคราะห์ทั้งรายข้อ รายด้าน และโดยรวมทุกด้าน เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของ Scheffe'

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุพร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล	ตำแหน่ง						t	p
		ผู้บริหารสถานศึกษา			ครู				
		\bar{x}	s	ระดับ	\bar{x}	s	ระดับ		
1	ด้านการบริหารวิชาการในยุคดิจิทัล	4.49	.45	มาก	4.41	.47	มาก	.86	.39
2	ด้านการบริหารงบประมาณในยุคดิจิทัล	4.42	.46	มาก	4.32	.51	มาก	.98	.33
3	ด้านการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล	4.55	.34	มากที่สุด	4.35	.52	มาก	2.91**	.01
4	ด้านการบริหารทั่วไปในยุคดิจิทัล	4.39	.39	มาก	4.28	.51	มาก	1.10	.27
โดยรวม		4.46	.35	มาก	4.34	.43	มาก	1.48	.14

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุพร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ด้านการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการบริหารวิชาการในยุคดิจิทัล ด้านการบริหารงบประมาณในยุคดิจิทัล และด้านการบริหารทั่วไปในยุคดิจิทัล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุพร เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ข้อที่	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล	ขนาดสถานศึกษา						t	p
		ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง				
		\bar{x}	s	ระดับ	\bar{x}	s	ระดับ		
1	ด้านการบริหารวิชาการในยุคดิจิทัล	4.43	.42	มาก	4.40	.50	มาก	.60	.55
2	ด้านการบริหารงบประมาณในยุคดิจิทัล	4.27	.46	มาก	4.39	.54	มาก	-2.16*	.03
3	ด้านการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล	4.34	.46	มาก	4.39	.54	มาก	-.76	.45
4	ด้านการบริหารทั่วไปในยุคดิจิทัล	4.18	.42	มาก	4.40	.55	มาก	-3.84**	.00
โดยรวม		4.31	.35	มาก	4.39	.48	มาก	-1.82	.07

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 *นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารทั่วไปในยุคดิจิทัล ดิจิทัล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการบริหารงบประมาณในยุคดิจิทัล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการบริหารวิชาการในยุคดิจิทัล และด้านการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหาร โรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ข้อ ที่	บทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาในการบริหาร โรงเรียนยุคดิจิทัล	ประสบการณ์การทำงาน								
		ต่ำกว่า 5 ปี			ตั้งแต่ 5-10 ปี			มากกว่า 10 ปีขึ้นไป		
		\bar{x}	S	แปล ผล	\bar{x}	S	แปล ผล	\bar{x}	S	แปล ผล
1	ด้านการบริหารวิชาการในยุค ดิจิทัล	4.29	.33	มาก	4.41	.57	มาก	4.49	.43	มาก
2	ด้านการบริหารงบประมาณใน ยุคดิจิทัล	4.18	.53	มาก	4.36	.54	มาก	4.40	.45	มาก
3	ด้านการบริหารงานบุคคลในยุค ดิจิทัล	4.21	.39	มาก	4.40	.46	มาก	4.42	.57	มาก
4	ด้านการบริหารทั่วไปในยุค ดิจิทัล	4.27	.48	มาก	4.30	.51	มาก	4.30	.51	มาก
โดยรวม		4.24	.34	มาก	4.37	.47	มาก	4.40	.42	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี ตั้งแต่ 5-10 ปี และมากกว่า 1 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล ดังนี้ เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ต่ำกว่า 5 ปี โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารวิชาการในยุคดิจิทัล ($\bar{x} = 4.29$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารงบประมาณในยุคดิจิทัล ($\bar{x} = 4.18$) เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ตั้งแต่ 5-10 ปี โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.37$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารวิชาการในยุคดิจิทัล ($\bar{x} = 4.41$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารทั่วไปในยุคดิจิทัล ($\bar{x} = 4.30$) เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.40$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารวิชาการในยุคดิจิทัล ($\bar{x} = 4.49$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารทั่วไปในยุคดิจิทัล ($\bar{x} = 4.30$)

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ความแปรปรวน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ข้อที่	ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1	ด้านการบริหารวิชาการใน ยุคดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	2	1.87	.94	4.43**	.01
		ภายในกลุ่ม	307	64.87	.21		
		รวม	309	66.74			
2	ด้านการบริหารงบประมาณ ในยุคดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	2	2.33	1.17	4.65**	.01
		ภายในกลุ่ม	307	76.99	.25		
		รวม	309	79.32			
3	ด้านการบริหารงานบุคคล ในยุคดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	2	2.19	1.10	4.38**	.01
		ภายในกลุ่ม	307	76.74	.25		
		รวม	309	78.93			
4	ด้านการทั่วไปในยุคดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	2	.07	.04	.15	.86
		ภายในกลุ่ม	307	76.42	.25		
		รวม	309	76.49			
รวม		ระหว่างกลุ่ม	2	1.31	.65	3.72*	.03
		ภายในกลุ่ม	307	54.00	.18		
		รวม	309	55.31			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารวิชาการในยุคดิจิทัล ด้านการบริหารงบประมาณในยุคดิจิทัล และด้านการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการบริหารทั่วไปในยุคดิจิทัล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล	ประสบการณ์การทำงาน	ต่ำกว่า 5 ปี	ตั้งแต่ 5-10 ปี	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป
ด้านการบริหารวิชาการในยุคดิจิทัล	ต่ำกว่า 5 ปี	-	-12	-20*
	ตั้งแต่ 5-10 ปี	-	-	-08
	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	-	-	-
ด้านการบริหารงบประมาณในยุคดิจิทัล	ต่ำกว่า 5 ปี	-	-18	-22*
	ตั้งแต่ 5-10 ปี	-	-	-04
	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	-	-	-
ด้านการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล	ต่ำกว่า 5 ปี	-	-19*	-21*
	ตั้งแต่ 5-10 ปี	-	-	-02
	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	-	-	-
โดยรวม	ต่ำกว่า 5 ปี	-	-13	-16*
	ตั้งแต่ 5-10 ปี	-	-	-03
	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	-	-	-

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู ที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี กับมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล ด้านการบริหารวิชาการในยุคดิจิทัล แตกต่างกัน

ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู ที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี กับมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล ด้านการบริหารงบประมาณในยุคดิจิทัล แตกต่างกัน

ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู ที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี กับตั้งแต่ 5-10 ปี และต่ำกว่า 5 ปี กับมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล ด้านการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวม พบว่า ระหว่างประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี กับประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็น แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุพร เขต 1

ด้านการบริหารวิชาการในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจในงานวิชาการในยุคปัจจุบัน มีทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสม มีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาให้นำสื่อเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล จัดทำแผนกลยุทธ์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศทางวิชาการ ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้ากับยุคดิจิทัล จัดให้มีฐานระบบออนไลน์เกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียน แผนการสอน ระบบประเมินออนไลน์มากขึ้น และผู้บริหารสถานศึกษายังมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการหา การใช้สื่อ นวัตกรรมเข้ามาใช้ในการบริหาร เพื่อให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานวิชาการเกิดประโยชน์สูงสุด

ด้านการบริหารงบประมาณในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการวางแผนการใช้งบประมาณ แผนปฏิบัติการประจำปี การจัดกิจกรรมต่างๆ ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการการคำนวณการใช้งบประมาณให้สอดคล้องกับแผน จัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม นำเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารหน่วยงานตามกระบวนการคุณภาพ PDCA โดยให้มีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับแผนงานที่วางไว้เพื่อป้องกันการรั่วไหลและการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็นของหน่วยงานลดลง ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้จัดทำคำขอตั้งงบ บัญชี พัสดุ ผ่านโปรแกรมสำเร็จรูป ทำให้เป็นปัจจุบัน มีความชัดเจน โปร่งใส ถูกระเบียบ และสามารถตรวจสอบได้ทันที

ด้านการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาตนเองให้เท่าทันกับยุคในปัจจุบัน นำเทคโนโลยีมาพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นระบบออนไลน์ สามารถนำข้อมูลออกมาใช้ได้ตลอดเวลา ข้อมูลมีความเป็นปัจจุบันและถูกต้อง นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้กับการประเมินออนไลน์ การสร้างขวัญและกำลังใจ การเลื่อนวิทยฐานะในระบบดิจิทัล ส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้ ความสามารถในด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการปฏิบัติงาน

ด้านการบริหารทั่วไปในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริม สนับสนุน การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เกี่ยวกับการดำเนินงานธุรการ การรับ-ส่ง หนังสือนี ควรจัดทำช่องทางการติดต่อสื่อสารในระบบออนไลน์ในการแจ้งข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ให้กับครู ผู้ปกครอง นักเรียนเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียนมากขึ้นโดยรับฟังความคิดเห็นจากหลาย ๆ จัดทำแพลตฟอร์มกลางในระบบดิจิทัลเพื่อติดต่อกับสถานศึกษาอื่น ทำให้เกิดความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการรักษาความปลอดภัยอาคารสถานที่ ทรัพย์สินทางราชการ ทดแทนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้าเวรรักษาการณ์ และควรมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลพัฒนาบริบทโรงเรียนให้น่าดู น่าอยู่ น่าเรียน ตลอดเวลา

สรุปผลการวิจัย

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุพร เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุพร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวม ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวม ไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยควรอภิปรายได้ดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและ ครู 4 ด้าน 1) ด้านการบริหารวิชาการในยุคดิจิทัล 2) ด้านการบริหารงบประมาณในยุคดิจิทัล 3) ด้านการบริหารงานบุคคลใน ยุคดิจิทัล 4) ด้านการบริหารทั่วไปในยุคดิจิทัล มีระดับบทบาทในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โดยรวมและรายด้าน อยู่ใน ระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาถือว่าเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารโรงเรียนเข้าสู่ยุคดิจิทัล ส่งผลให้การดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญ มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและมี ประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อครูและนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤติภัทรกร ศิริภัทรนิธิโกดิน (2564) ได้ทำ การวิจัยเรื่อง การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะที่ ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ โดยรวม อยู่ใน ระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของชยพล พาณิชเลิศ (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการ ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการ ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ งานวิจัยของศิรินทิพย์ วงศ์พรม (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน เนื่องจากการบริหารโรงเรียนในยุคปัจจุบันทั้งผู้บริหารสถานศึกษา และครูทุกคนมองเห็นความสำคัญของการนำสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการบริหารงานของโรงเรียน เพื่อให้การ ดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังมีนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดที่ได้กำหนดให้สถานศึกษานำเทคโนโลยีดิจิทัล เข้ามาใช้ในการบริหารให้เป็นระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความเห็นต่อบทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภคพร เลิกนอก (2563) ได้ทำ การวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพแตกต่างกัน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ วิลาวัลย์ อภิบาล (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการนำเทคโนโลยีมาบริหารงานด้าน วิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลการ เปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการนำเทคโนโลยีมาบริหารงานด้านวิชาการ จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 จำแนกขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาขนาดกลางมีบริบทที่ใกล้เคียงกัน มีโครงสร้างพื้นฐานด้านการใช้เทคโนโลยีไม่แตกต่างกันมาก และมีความคิดเห็นว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างมากที่จะนำพาสถานศึกษาก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล หลอมรวมนโยบายการบริหารเทคโนโลยีดิจิทัลให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริงและเหมาะสมกับสถานศึกษาแต่ละแห่ง รวมถึงส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการอบรมพัฒนาเกี่ยวกับทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล และสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประโยชน์อันสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งนภา ละออ กอ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตาม ขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจพร สุคนธร (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าครูที่สังกัดในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

2.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารโรงเรียนยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1 จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐาน ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 5 ปีขึ้นไป มีประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการการทำงานจากยุคที่ไม่มีคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และยังมีช่องทางการติดต่อสื่อสารผ่านโลกสังคมออนไลน์จนเปลี่ยนเข้ามาสู่ยุคปัจจุบันที่เป็นยุคดิจิทัล ทำให้เห็นความแตกต่างอย่างมากในกระบวนการการทำงาน ซึ่งแตกต่างกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี ที่มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการใช้เทคโนโลยีอยู่แล้วนั้น ดังนั้นประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกันจึงส่งผลต่อความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชุตติมาพร เขาวนไฉ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา จำแนกประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวม แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐกฤตา กันทาใจ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบจำแนกตาม ประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งนภา ละออ กอ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำข้อมูลวิจัยไปใช้

1. ด้านการบริหารวิชาการในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดทำแผนกลยุทธ์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศทางวิชาการ ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้ากับยุคดิจิทัล ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมในเรื่องของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อที่ทันสมัย

2. ด้านการบริหารงบประมาณในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีนำเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารหน่วยงานตามกระบวนการคุณภาพ PDCA โดยให้มีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับแผนงานที่วางไว้เพื่อป้องกันการรั่วไหลและการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็นของหน่วยงานลดลง จัดหาโปรแกรมสำเร็จรูป อำนวยความสะดวก ลดขั้นตอนและความซ้ำซ้อนต่อการปฏิบัติงานในการบริหารโรงเรียน การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ เข้าใจใช้ในการจัดทำบัญชี รายงานการใช้งบประมาณ รายงานเงินคงเหลือ เพื่อเพิ่มความถูกต้องแม่นยำ

3. ด้านการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรแต่งตั้งผู้ดูแลที่มีความเชี่ยวชาญระบบดิจิทัลประจำศูนย์เครือข่ายของครูผู้สอนและบุคลากร ไว้เพื่อดูแลก่อนเผยแพร่เข้าสู่ระบบ จัดทำแผน และโครงการพัฒนาบุคลากรด้านทักษะการใช้คอมพิวเตอร์อย่างต่อเนื่องชัดเจน จัดทำระบบการลงข้อมูลของครูและบุคลากรทางการศึกษา รายงานผลการปฏิบัติงาน การประเมิน เพื่อให้เข้าถึงข้อมูลและเรียกใช้งานข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว

4. ด้านการบริหารทั่วไปในยุคดิจิทัล ควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการอบรม พัฒนาตนเองให้มีความพร้อมในเรื่องของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลของตนเอง เพื่อให้เกิดผลการปฏิบัติที่ดี สนับสนุนการทดสอบระบบคอมพิวเตอร์ ระบบฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน พัฒนาระบบการใช้งานคลาวด์ คอมพิวเตอร์ การใช้งานเว็บเบราว์เซอร์ การใช้ธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ให้สามารถดึงมาใช้งานได้อย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยแนวทางการใช้ระบบเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการจัดทำสำมะโนผู้เรียนและการรับนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กในยุคดิจิทัลโรงเรียนขนาดเล็กในยุคดิจิทัล

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในยุคดิจิทัล

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณุพงศ์ บุญรัมย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวนคิด มะเสนะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นเรศ ชันชะรี ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ ดร.ปัญญา ตรีเลิศพจน์กุล กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ และขอขอบพระคุณผู้บริหารที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ที่ให้ความอนุเคราะห์ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล เป็นอย่างดีและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์เล่มนี้

เอกสารอ้างอิง

- กฤติภัทรกร ศิริภัทรนิธิโกติน. การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, 2564.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2550.
- ชยพล พานิชเลิศ. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, 2564.
- ชุตติมาพร เขาวานใจ. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2562.
- ณัฐกฤตา กันทาใจ. การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา, 2565.
- ทินกร เผ่ากันทะ และกัลยารัตน์ เมธีวิรวงศ์. “แนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล,” วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย. 4, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2565): 38.
- บรรจง ลาวะลี. “บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษายุคไร้พรมแดน,” วารสารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. 6, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2560): 210.
- เบญจพร สุคนธร. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก, 2565.
- ปณณัฐฐา มาเชค. “โมเดลเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา,” HRD Journal. 13, 1 (มิถุนายน 2565): 4.
- พระครูสุนทรมหาเจติยานุรักษ์. “การพัฒนามนุษย์ในยุคดิจิทัล,” วารสารการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ ครั้งที่ 1, ระดับชาติครั้งที่ 2. 1, 1 (มิถุนายน 2567): 224.
- ภคพร เลิกนอก. “การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4,” วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาราชวิทยาลัย. 7, 2 (เมษายน-มิถุนายน 2563): 151-161.
- โยธิน นิลคช. “คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21,” วารสารการประชุมบัณฑิตวิทยาลัย ประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ. 1, 2 (มิถุนายน 2561): 412-413.
- ปริญญาภัทร์ สุภาศิริธนานนท์. บทบาทผู้บริหารกับบรรยากาศองค์กรของโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2563.

- รุ่งนภา ละออง. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, 2565.
- วิลาวัลย์ อภิบาล. การศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการนำเทคโนโลยีมาบริหารงานด้านวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2564.
- ศศิธรดา แพงไทย. “บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่21,” วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย. 6, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2559): 7-11.
- ศิรินทิพย์ วงศ์พรหม. แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2564.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. แผนปฏิบัติการดิจิทัลเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2563-2565. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2563.
- สงบ อินทรมณี. “การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล,” วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น. 16, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2562): 353-357.
- สุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง. การบริหารสถานศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพ. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปกร, 2561.
- Krejcie, R.V., and D.W. Morgan. “Determining Sample Size for Research Activities,” *Educational and Psychological Measurement*. 30, 3 (1970): 607-610.

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1

Technological Leadership of School Administrator in The Digital Era
Under Office Ubonratchathani Primary Educational Service area1

ณัฐนันท์ วงศ์ชื่น

Natthanan Wongchuen

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Ubon Ratchathani Rajabhat University

Natthanan.wg65@ubru.ac.th

Received: June 17, 2024; Revised August 18, 2024; Accepted: August 22, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 ตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 42 คน และครูผู้สอนจำนวน 299 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 341 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายจากตารางสำเร็จรูป (Krejcie and Morgan) แบบแบ่งชั้นภูมิ กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 6 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านจะใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ และ การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

- ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
- การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
- แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล พบว่า 1) ด้านวิสัยทัศน์เทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและสถานการณ์ปัจจุบันให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงกำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 2) ด้านการบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยี

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการบริหารองค์การโดยจัดโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการใช้เทคโนโลยีในการบริหารสถานศึกษา 3) ด้านความรู้ในการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำความรู้ ความสามารถ ในการเอาเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อการปฏิบัติงาน 4) ด้านการสร้างวัฒนธรรมเทคโนโลยีผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างวัฒนธรรมองค์การที่ใช้เทคโนโลยีโดยสนับสนุนการใช้ระบบเทคโนโลยีสำหรับการบริหารและปฏิบัติการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของสถานศึกษาเพื่อรองรับการใช้เทคโนโลยีของบุคลากร 5) ด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชาญฉลาดเคารพสิทธิของผู้อื่นปฏิบัติตามกฎหมาย และจริยธรรมสามารถใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตเพื่อตนเองและสังคม

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

Abstract

The purposes of this research are 1) to study Technological Leadership of School Administrator in The Digital Era Under Office Ubonratchathani Primary Educational Service area 1 2) to Technological Leadership of School Administrator in The Digital Era schools, classified by position, work experience, and school size 3) to study recommendations regarding Leadership of School Administrator in The Digital Era. Sample Group in the research include 42 education administrators and 299 teaching staff, totaling 341 individuals, Selected through stratified random sampling. The target group for qualitative research consists of 6 individuals, including school administrators and teachers, selected through purposive sampling. The research tools included a questionnaire with a reliability coefficient of .98 and structured interviews. Statistical analyses included percentages, mean, standard deviation, t-test, and F-test. When encountering differences in means across various aspects, the Scheffe's method will be used to compare pairwise differences.

The research findings were as follows.

1. Technological Leadership of School Administrator in The Digital Era Under Office Ubonratchathani Primary Educational Service area 1 both overall are at a high level.

2. The comparison of Technological Leadership of School Administrator in The Digital Era Under Office Ubonratchathani Primary Educational Service area 1, categorized by position, experience, and school size, reveals statistically significant differences both overall and in specific aspects at the .01 level.

3. Recommendations for Developing Technologically Oriented Leadership Qualities in Digital Age Education Administrators 1) Visionary Technological Leadership: Administrators should analyze the current environment and situations promptly to establish policies and visions regarding digital technology for innovative educational development. 2) Management Using Technology: Administrators should incorporate technology into organizational management by establishing infrastructure conducive to using technology in educational management. 3) Knowledge and Utilization of Technology: Administrators should leverage their knowledge and abilities to maximize the benefits of technology in their work. 4) Cultivating a Technological Culture: Administrators should promote an organizational culture of technology usage by supporting the use of

technology systems for management and facilitating the development of school infrastructure to support staff's use of technology Digital 5) Citizenship: Administrators should possess technological skills and knowledge to utilize digital technology wisely, respect others' rights, adhere to laws and ethics, and utilize the internet for personal and societal benefits.

Keywords: Leadership, Technological Leadership, School Administrator in The Digital Era

บทนำ

เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาเป็นอย่างมากและเทคโนโลยีถือเป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของการศึกษาในยุคปัจจุบัน เพราะการศึกษาในปัจจุบันเป็นการศึกษาที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีเข้ามาช่วยเพื่อให้โลกก้าวเข้าสู่โลกดิจิทัลอันส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าในวิทยาการทุกด้านการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศการปฏิรูปการศึกษาเน้นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้พร้อมที่จะรับเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสมและสามารถดำรงชีวิตในยุคดิจิทัลได้อย่างมีความสุข การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในปัจจุบันและที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมากเมื่อเปรียบเทียบกับ การเปลี่ยนแปลงในอดีตที่ผ่านมาซึ่งมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นอย่างมากคุณลักษณะสำคัญของยุคดิจิทัลข้างต้นนี้จึงมีผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารเป็นอย่างมาก (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2559) ในยุคนี้ผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจบริบทของสถานศึกษาในยุคที่สภาพแวดล้อมภายนอกได้เข้ามามีผลกระทบต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมาก โดยเฉพาะเทคโนโลยีที่เป็นทั้งปัจจัยเอื้อและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจ และมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้โดยนำไปกำหนดเป็นวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ถือเป็นความท้าทายใหม่ที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของบริบทในการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลที่มีเทคโนโลยีเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและแตกต่างไปอย่างมากจากอดีตเพียงไม่กี่ปีที่ผ่านมาของโลกยุคดิจิทัลได้ส่งผลกระทบต่อการบริหารองค์การทุกรูปแบบโดยเฉพาะสถานศึกษาที่ต้องรับมือกับการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนซึ่งได้ชื่อว่าเป็นพลเมืองดิจิทัลอย่างสมบูรณ์แบบมีความเป็นผู้เชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีต่างๆเป็นอย่างดีในขณะที่ครูและผู้บริหารสถานศึกษายังคงเป็นผู้อพยพทางเทคโนโลยีจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเข้าใจความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และมีวิสัยทัศน์ทางด้านเทคโนโลยีเป็นอย่างดี เพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้ครูสามารถจัดการศึกษาโดยบูรณาการไปใช้ในห้องเรียน เพื่อประโยชน์สูงสุดที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างมีความรู้ที่เท่าทันและ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา มั่นร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อให้สามารถพัฒนาต่อยอดวิธีการจัดการเรียนรู้ การทำงาน โดยใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2562)

การบริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับการปรับทิศทางการศึกษามีวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้าสามารถที่จะคาดการณ์ถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ประกอบการตัดสินใจและการวางแผนดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสื่อสารและประชาสัมพันธ์สถานศึกษาให้เป็นที่รู้จักผ่านสื่อสังคมออนไลน์ สามารถกระตุ้นหรือเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีมาใช้ในการสร้างสื่อนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

สามารถปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมของสถานศึกษาให้เป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบดิจิทัลการนำเทคโนโลยีมาใช้ในหน่วยงานนั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากคือผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์มีความรู้ ความชำนาญในการบูรณาการเทคโนโลยีและนำไปใช้ (วรวิฐา จงปटना, 2562) ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพตลอดจนสร้างความร่วมมือของการปฏิบัติงานร่วมกันภายในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จได้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีสมรรถนะและทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อเตรียมพร้อมให้กับสถานศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้ทันต่อความก้าวหน้าในยุคดิจิทัล (Donna M. Fisher, 2013)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ได้กำหนดแนวทางขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติโดยวิเคราะห์สังเคราะห์ความเชื่อมโยงกับ ยุทธศาสตร์ชาติแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาตินโยบายกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแผนพัฒนาการศึกษา (พ.ศ. 2566-2570) และจุดเน้นของแผนการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา Best Practice UBON 1 : 2023 Model ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยมีพันธกิจที่จะพัฒนาศักยภาพผู้เรียนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันโดยพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ คุณลักษณะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) ซึ่งมีเป้าประสงค์คือผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นมืออาชีพมีระบบบริหารมีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจึงได้มีการสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 คือต้องการการพัฒนาระบบราชการและการบริการภาครัฐยุคดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาระบบราชการ 4.0 ด้วยนวัตกรรม และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นกลไกหลักในการดำเนินงานการเชื่อมโยงและแบ่งปันข้อมูลการส่งเสริมความร่วมมือบูรณาการกับภาคส่วนต่างๆทั้งภายในและภายนอก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1, 2566)

จากการศึกษากับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนักวิชาการหลายท่าน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์เทคโนโลยีที่ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีการใช้เทคโนโลยีมาบริหารจัดการภายในสถานศึกษา การบูรณาการใช้ให้การจัดการศึกษา โดยความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และการจัดการในสถานศึกษา มีการสร้างวัฒนธรรมเทคโนโลยีที่มีการจัดการสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของผู้เรียน ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยี และใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีความรอบรู้ และรู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมในการใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ผู้วิจัยที่กล่าวมาข้างต้นจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีใน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไปอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่ได้มาตรฐานตามการเปลี่ยนแปลงของในยุคดิจิทัล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต1 จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และขนาดสถานศึกษา

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 263 คน และ ครูผู้สอน จำนวน 2,689 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1, 2566) รวมทั้งสิ้น 2,952 คน

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 42 คน และครูผู้สอน จำนวน 299 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูป (Krejcie and Morgan) (อ้างถึงใน จิตติรัตน์ แสงเลิศสุทัย, 2559) โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ด้วยการเทียบสัดส่วน รวมทั้งสิ้น 341 คน

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพในการแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำนวน 6 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 3 คน และครูผู้สอนจำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 โดยศึกษาองค์ประกอบ 5 ด้านดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์เทคโนโลยี ด้านบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยี ด้านความรู้ในการใช้เทคโนโลยี ด้านการสร้างวัฒนธรรมเทคโนโลยี ด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 ที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำแบบสอบถามแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ จำนวนทั้งสิ้น 50 คน นำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.98 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ วิสัยทัศน์เทคโนโลยี บริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยี ความรู้ในการใช้เทคโนโลยี การสร้างวัฒนธรรมเทคโนโลยี และการเป็นพลเมืองดิจิทัล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของ Scheffe'

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	42	12.32
1.2 ครูผู้สอน	299	87.68
รวม	341	100.00
2. ประสบการณ์การทำงาน		
2.1 ต่ำกว่า 10 ปี	242	70.97
2.2 ตั้งแต่ 10-15 ปี	37	10.85
รวม	341	100.00
3. ขนาดสถานศึกษา		
3.1 ขนาดเล็ก	102	29.91
3.2 ขนาดกลาง	198	58.06
3.3 ขนาดใหญ่	21	6.16
3.4 ขนาดใหญ่พิเศษ	20	5.87
รวม	341	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 341 คน เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง พบว่าเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 12.32 และครูผู้สอน จำนวน 299 คน คิดเป็นร้อยละ 87.68 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 70.97 ประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10-15 ปี จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 10.85 และประสบการณ์การทำงานมากกว่า 15 ปีขึ้นไป จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 29.91 สถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 58.06 สถานศึกษาขนาดใหญ่ 21 คน คิดเป็นร้อยละ 6.15 และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 5.86

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) วิเคราะห์เป็นรายข้อ รายด้านและโดยรวมทุกด้าน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 จำแนกเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานีเขต 1	\bar{x}	S	แปลผล	อันดับ
1. ด้านวิสัยทัศน์เทคโนโลยี	4.46	.43	มาก	1
2. ด้านบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยี	4.37	.45	มาก	4
3. ด้านความรู้ในการใช้เทคโนโลยี	4.45	.43	มาก	2
4. ด้านการสร้างวัฒนธรรมเทคโนโลยี	4.44	.45	มาก	3
5. ด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัล	4.37	.48	มาก	5
รวม	4.42	.40	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านวิสัยทัศน์เทคโนโลยี ($\bar{x} = 4.46$) และ ด้านความรู้ในการใช้เทคโนโลยี ($\bar{x} = 4.45$) รองลงมาคือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมเทคโนโลยี ($\bar{x} = 4.44$) ด้านการบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยี ($\bar{x} = 4.37$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัล ($\bar{x} = 4.37$)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ทำงานและขนาดสถานศึกษา โดยการทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เป็นรายด้าน และโดยรวมทุกด้าน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของ ผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล	ตำแหน่ง					
	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน		t	P
	\bar{x}	S	\bar{x}	S		
1. ด้านวิสัยทัศน์เทคโนโลยี	4.67	.39	4.43	.43	3.33**	.00
2. ด้านบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยี	4.53	.48	4.35	.44	2.41*	.02
3. ด้านความรู้ในการใช้เทคโนโลยี	4.81	.29	4.40	.43	7.86**	.00
4. ด้านการสร้างวัฒนธรรมเทคโนโลยี	4.68	.38	4.40	.45	4.23**	.00
5. ด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัล	4.64	.31	4.34	.49	5.30**	.00
รวม	4.66	.33	4.39	.40	4.93**	.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 จำแนกประสบการณ์การทำงาน

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล	ประสบการณ์การทำงาน								
	ต่ำกว่า 10 ปี			ตั้งแต่ 10-15 ปี			มากกว่า 15 ปีขึ้นไป		
	\bar{x}	S	แปลผล	\bar{x}	S	แปลผล	\bar{x}	S	แปลผล
1. ด้านวิสัยทัศน์เทคโนโลยี	4.40	.38	มาก	4.91	.12	มากที่สุด	4.43	.55	มาก
2. ด้านบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยี	4.30	.43	มาก	4.85	.32	มากที่สุด	4.39	.42	มาก
3. ด้านความรู้ในการใช้เทคโนโลยี	4.38	.40	มาก	5.00	.00	มากที่สุด	4.40	.47	มาก
4. ด้านการสร้างวัฒนธรรมเทคโนโลยี	4.39	.42	มาก	4.87	.13	มากที่สุด	4.37	.53	มาก
5. ด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัล	4.31	.48	มาก	4.72	.37	มากที่สุด	4.40	.44	มาก
รวม	4.36	.38	มาก	4.87	.13	มากที่สุด	4.51	.45	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่ำกว่า 10 ปี ตั้งแต่ 10-15 ปี และมากกว่า 15 ปีขึ้นไป มีความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลดังนี้

เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ต่ำกว่า 10 ปี มีความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 ด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.36$) เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ตั้งแต่ 10-15 ปี ความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.87$) เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 15 ปีขึ้นไป มีความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.51$)

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. ด้านวิสัยทัศน์เทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	2	8.28	4.14	25.26**	.00
	ภายในกลุ่ม	338	5.38	.16		
	รวม	340	63.66			
2. ด้านบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	2	9.93	4.96	28.25**	.00
	ภายในกลุ่ม	338	59.64	.17		
	รวม	340	69.57			
3. ด้านความรู้ในการใช้เทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	2	12.23	6.11	39.05**	.00
	ภายในกลุ่ม	338	52.93	.15		
	รวม	340	65.16			
4. ด้านการสร้างวัฒนธรรมเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม		7.71	3.85	20.95**	.00
	ภายในกลุ่ม	338	62.23	.18		
	รวม	340	69.94			
5. ด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม		5.47	2.73	12.37**	.00
	ภายในกลุ่ม	338	74.69	.22		
	รวม	340	80.16			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	8.47	4.23	29.62**	.00
	ภายในกลุ่ม	338	48.35	.14		
	รวม	340	56.82			

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล	ขนาดสถานศึกษา											
	ขนาดเล็ก			ขนาดกลาง			ขนาดใหญ่			ขนาดใหญ่พิเศษ		
	\bar{x}	S	แปลผล	\bar{x}	S	แปลผล	\bar{x}	S	แปลผล	\bar{x}	S	แปลผล
1. ด้านวิสัยทัศน์เทคโนโลยี	4.40	.40	มาก	4.46	.43	มาก	4.70	.43	มากที่สุด	4.60	.50	มากที่สุด
2. ด้านบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยี	4.35	.45	มาก	4.34	.44	มาก	4.50	.41	มาก	4.70	.37	มากที่สุด
3. ด้านความรู้ในการใช้เทคโนโลยี	4.41	.45	มาก	4.43	.42	มาก	4.63	.39	มากที่สุด	4.65	.43	มากที่สุด
4. ด้านการสร้างวัฒนธรรมเทคโนโลยี	4.38	.45	มาก	4.43	.45	มาก	4.56	.39	มากที่สุด	4.73	.33	มากที่สุด
5. ด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัล	4.20	.55	มาก	4.45	.42	มาก	4.46	.14	มาก	4.46	.67	มาก
รวม	4.35	.42	มาก	4.42	.39	มาก	4.57	.31	มากที่สุด	4.63	.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ มีความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 ดังนี้

เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$) เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง มีความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.42$) เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษาผู้บริหาร

สถานศึกษาและครูผู้สอน ที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคดิจิทัล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.57$) เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีความเห็นภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$)

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหาร สถานศึกษายุคดิจิทัลจำแนก ตามขนาดสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. ด้านวิสัยทัศน์เทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	3	1.93	.64	3.51*	.02
	ภายในกลุ่ม	337	61.73	.18		
	รวม	340	63.66			
2. ด้านบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม		2.62	.87	4.41**	.00
	ภายในกลุ่ม	338	66.95	.19		
	รวม	340	69.58			
3. ด้านความรู้ในการใช้เทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม		1.72	.57	3.04*	.02
	ภายในกลุ่ม	337	63.44	.18		
	รวม	340	65.16			
4. ด้านการสร้างวัฒนธรรมเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	3	2.37	.79	3.94**	.00
	ภายในกลุ่ม	337	67.57	.20		
	รวม	340	9.95			
5. ด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม		4.55	1.51	6.75**	.00
	ภายในกลุ่ม	337	75.61	.22		
	รวม	340	80.16			
รวม	ระหว่างกลุ่ม		1.86	.62	3.81**	.01
	ภายในกลุ่ม	337	54.96	.16		

จากตารางที่ 12 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1 ด้านวิสัยทัศน์เทคโนโลยีพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดใหญ่กับขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลด้านวิสัยทัศน์เทคโนโลยีแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1 ด้านบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยีพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดใหญ่พิเศษกับขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ด้านบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยีแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1 ด้านความรู้ในการใช้เทคโนโลยีพบว่าผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดใหญ่พิเศษ มีความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลด้านความรู้ในการใช้เทคโนโลยีแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1 ด้านการสร้างวัฒนธรรมเทคโนโลยีพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดใหญ่พิเศษ และขนาดกลางกับขนาดใหญ่พิเศษ มีความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ด้านการสร้างวัฒนธรรมเทคโนโลยีแตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1 ด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัลผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก และขนาดกลาง ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่พิเศษ มีความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1 ด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัลแตกต่างกัน

ตอนที่ 4 สรุปแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1

1. ด้านวิสัยทัศน์เทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องติดตามและศึกษาแนวโน้มของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัยเพื่อนำมากำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์เทคโนโลยีที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในอนาคต โดยระบุลำดับความสำคัญและความต้องการในการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ มีการฝึกทักษะการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อรับมือกับการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้และการปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานให้ทันสมัยอยู่เสมอ

2. ด้านการบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการเลือกเครื่องมือเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการใช้งานในการบริหารองค์การ โดยการใช้ซอฟต์แวร์บริหารจัดการสถานศึกษา, การวิเคราะห์ข้อมูล, และการจัดการโครงการ มีการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของบุคลากรเพื่อการจัดโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี ปรับใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมกับความต้องการและลักษณะขององค์การ จะต้องนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการบริหารโดยใช้ซอฟต์แวร์การบริหารจัดการในสถานศึกษาและมีการใช้ระบบการจัดการห้องเรียนด้วยระบบออนไลน์

3. ด้านความรู้ในการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยี มีการอบรมสัมมนา ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง โดยมีการติดตามและศึกษานวัตกรรมทางการศึกษา เช่น การเรียนการสอนออนไลน์ การเรียนรู้แบบผสมผสาน และการใช้ AI ในการจัดการศึกษา นำความรู้ที่มีไปถ่ายทอดให้กับครูและบุคลากรในโรงเรียน และควรติดตามข้อมูลข่าวสารออนไลน์ที่เป็นประโยชน์กับตัวเองและโรงเรียนให้กับการเปลี่ยนแปลง

4. ด้านการสร้างวัฒนธรรมเทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยการสร้างสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี เช่น การใช้สื่อดิจิทัล การเรียนรู้ทางออนไลน์ และการจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ทันสมัย การจัดสรรงบประมาณสนับสนุน การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง การติดตามและประเมินผล การใช้เทคโนโลยีโดยมีใช้เทคโนโลยีเครื่องมือการจัดการและติดตามความก้าวหน้าในโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ

5. ด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนด้านการใช้เทคโนโลยีของสถานศึกษาอย่างปลอดภัยร่วมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ มีภูมิคุ้มกัน และทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้อย่างถูกต้องและปลอดภัย ด้วยการวางระบบโครงสร้างการใช้งานเทคโนโลยีให้อยู่ในกรอบของความปลอดภัย กฎหมายและจริยธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยได้อภิปรายดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ได้นำเอานโยบายแผนการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา Best Practice UBON 1 : 2023 Model ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 ที่มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพผู้เรียนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันโดยพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้ทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต ทักษะวิชาชีพ คุณลักษณะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) มาปฏิบัติในสถานศึกษาเพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืน เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ที่หลากหลายรวมถึงแนวโน้มของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปสอดคล้องกับการพัฒนาของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับเจษฎา ชวนะไพศาล (2563) ได้ศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากในปัจจุบันหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับมีนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาครูและบุคลากรทางการศึกษาได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนส่งเสริมให้ครูและบุคลากรภายในสถานศึกษามีความรู้ทางด้านเทคโนโลยี สามารถนำไปปฏิบัติงานในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ตามตำแหน่ง มีความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 โดย

ภาพรวม แตกต่างกัน สอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษานั้น เป็นผู้นำสูงสุดในสถานศึกษาการจะนำพาสถานศึกษาให้ก้าวผ่านความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วไปได้นั้นจะต้องใช้ทักษะผู้นำขั้นสูงการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ต่าง ๆ ให้ทันกับกระแสสังคมโลกแห่งเทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้กำหนดนโยบายในการนำเทคโนโลยีสู่การปฏิบัติมีความคาดหวังในการดำเนินการในการปฏิบัติ ส่วนครูซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติตามนโยบาย หากผู้บริหารไม่มีการส่งเสริมสนับสนุน ส่งเสริมด้านเทคโนโลยีก็จะปฏิบัติให้บรรลุตามนโยบายได้ยากทำให้การปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายไม่สามารถเป็นไปตามเป้าหมาย จึงส่งผลให้มีความคิดเห็นในภาพรวมแตกต่างกัน สอดคล้องกับจิระศักดิ์ ชุมภู (2564) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตสุโขทัยจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีความคิดเห็นต่อการศึกษาระดับผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตสุโขทัยจังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน มีความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาชุดดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 โดยภาพรวมพบว่า แตกต่างกัน สอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและทันสมัยยิ่งขึ้น การรับรู้ การเข้าใจ ความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีของผู้ที่มีประสบการณ์ต่างกันส่งผลต่อใช้เทคโนโลยีต่างกันอาจเพราะมุมมอง ความรู้และประสบการณ์ ซึ่งผู้ที่มีประสบการณ์น้อย อาจเปิดรับและปรับตัวต่อเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้รวดเร็ว เพราะคุ้นเคยกับเทคโนโลยีตั้งแต่ช่วงเรียนและเริ่มทำงาน ขณะที่ผู้ประสบการณ์มากกว่า อาจมีความลำบากในการปรับตัวต่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ มากกว่าเนื่องจากคุ้นเคยกับวิธีการทำงานแบบดั้งเดิม และอาจรู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นภาระทำให้มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ชัยนาม บุญนิตย์ (2563) ได้ศึกษาวิจัยภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 จำแนกตามประสบการณ์พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาชุดดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 โดยรวม แตกต่างกัน สอดคล้องตามสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีของสถานศึกษาแต่ละขนาดมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็น ปัจจัยทางด้านทรัพยากรและงบประมาณ การสนับสนุน และการบริหารจัดการ วัฒนธรรมองค์กรและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง การฝึกอบรม และพัฒนาบุคลากร การเข้าถึง และ การใช้เทคโนโลยี และการตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน การเข้าใจถึงปัจจัยเหล่านี้มีความแตกต่างกันไปตามขนาดของสถานศึกษา สอดคล้องกับชัยนาม บุญนิตย์ (2563) ได้ศึกษาวิจัย ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี และนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 2 จำแนกขนาดโรงเรียนตามการรับรู้ของครู และผู้บริหาร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และระดับ .05

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาชุดดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีนั้นจะต้องมีวิสัยทัศน์ที่ก้าวทันเทคโนโลยีสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ปัจจุบันให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กร มีการอบรมพัฒนา

ความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และการจัดการในสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องนำเทคโนโลยีมาบูรณาการใช้ในการจัดการศึกษาและการทำงานภายในสถานศึกษา ได้อย่างสอดคล้องกับสภาพบริบทและความต้องการของผู้เรียน ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนมีความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีและใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีความรอบรู้และรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี สุกัญญา แซ่มซ้อย (2562) โดยมีการสร้างวัฒนธรรมเทคโนโลยีคือจะต้องสร้างวัฒนธรรมองค์การใช้เทคโนโลยีโดยสนับสนุนการจัดโครงสร้างพื้นฐานของสถานศึกษาเพื่อรองรับการใช้เทคโนโลยีของบุคลากร สนับสนุนให้เกิดการบูรณาการเทคโนโลยีให้เข้ากับการจัดการศึกษาและการปฏิบัติงานส่งเสริมให้ครูและนักเรียนใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ สอดคล้องกับเจษฎา ขวนะไพศาล (2563) ที่กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมรักษาวัฒนธรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลที่เป็นพลวัตโดยจัดและส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการเรียนรู้ดังกล่าวอย่างทั่วถึง ด้วยการทำให้มั่นใจในการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง สร้างรูปแบบและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำข้อมูลวิจัยไปใช้

1. ด้านการบริหารองค์การโดยใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย โดยการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในโรงเรียนมีผลลัพธ์ที่ดีและยั่งยืนปรับปรุงพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
2. ด้านการเป็นพลเมืองดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ เข้าใจ และใช้เทคโนโลยีอย่างมีวิจารณญาณดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการพัฒนาองค์การ รวมถึงการสร้างนวัตกรรมและเสนอแนวทางการใช้เทคโนโลยีใหม่การสร้างสังคมองค์การที่มีการเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีอย่างทั่วถึงและเป็นระบบอย่างที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางและกลยุทธ์ในการสร้างภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีในสถานศึกษา
2. ควรวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.อรรถพร วรรณทอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวนคิด มะเสนะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ได้ให้ความกรุณา คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ การเอาใจใส่ และเป็นกำลังใจให้เป็นอย่างดี จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามด้วยความเต็มใจ คุณค่า และประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

เอกสารอ้างอิง

- กวิณ หดย้อย. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2563.
- เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1, สำนักงาน. นโยบายเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. (ออนไลน์) 2566 (อ้างเมื่อ 15 กันยายน 2566). จาก <https://ubn1.go.th/site>
- จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย. วิถีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา. อุบลราชธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2559.
- จิระศักดิ์ ชุมภู. การศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตสุดถิ่นไทยจังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา, 2564.
- เจษฎา ชวนะไพศาล. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มสหวิทยาเขตทวารวดีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2563.
- ชัยนาม บุญนิตย์. ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุโขทัย เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2563.
- ธัญนิชา สุขวงศ์. การศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2563.
- รัตมี แสงชุม. ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2562.
- วรัฏฐา จงปัดนา. “การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนอนุบาลทรัพย์ปัญญาตามแนวคิดภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยี,” วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 14, 2 (กรกฎาคม 2562): 1-12,
- วรรณณา จำเนียรพีช. ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2564.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2562.
- อัสนี โปราณานนท์. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา, 2564.
- อานิสพาชีรา ฮาซานีย์. ภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, 2564.
- อิทธิฤทธิ์ กลั่นเดช. ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 2560.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โครงการสานพลังประชารัฐ. (ออนไลน์) 2559 (อ้างเมื่อ 31 สิงหาคม 2565). จาก <https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-teaartedu-teaart teaartdir>

D.M, Fisher. “The 21st-Century Principal: A Correlational Study of Technology Leadership and Technology Integration in TEXAS K-12 Schools” **The Office of Graduate Studies of Texas A and M University-Commerce**. Texas A&M University-Commerce, 2013

การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

School Administration towards Excellence of Administrators of Schools under the
Surin Primary Educational Service Area Office 3

ปรีชา สารระติ พิมล วิเศษสังข์ และ อุดมพันธ์ พิชญ์ประเสริฐ³

Preecha Sarati, Pimon Wisedsang, and Udompun Pitparsert³

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Master of Education Degree Educational Administration

Sisaket Rajabhat University

E-Mail: Stu6530117203@sskru.ac.th

Received: June 17, 2024; Revised August 18, 2024; Accepted: August 22, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงานและขนาดของสถานศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 การดำเนินการวิจัยมี 2 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 341 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีและการทดสอบค่าเอฟ ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยเทคนิควิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำองค์กร มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผลลัพธ์ ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านบุคลากร ด้านการจัดการความรู้ ด้านผู้เรียนและด้านการปฏิบัติการ ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง จำแนกตามประสบการณ์ทำงานและจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ในด้านการนำองค์กร ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านผู้เรียน ด้านการจัดการความรู้ ด้านบุคลากร ด้านการปฏิบัติการและด้านผลลัพธ์ คือ 1) ควรวางแผนกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา 2) ควรแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน 3) ควรเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนเชิงกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ 4) ควรรวบรวมข้อมูลสารสนเทศให้ถูกต้องชัดเจนและเข้าถึงได้สะดวก 5) ควรส่งเสริมให้ครูปฏิบัติหน้าที่ตามสมรรถนะที่สอดคล้องกับพันธกิจและแผนปฏิบัติการ 6) ควรจัดทำเกณฑ์และขั้นตอนในการประเมินผลการปฏิบัติงานให้มีความโปร่งใสและยุติธรรม 7) ควรกำหนดตัวชี้วัดในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ: ระดับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ การบริหารสถานศึกษา ความเป็นเลิศ ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research has the objective to study the level of school administration towards excellence among schools administrators and compare the administration of school towards the excellence of schools administrators under the jurisdiction of the Surin Primary Educational Service Area Office, Area 3, classified by position. Working experiences and size of School and studying schools administration guidelines towards excellence of administrators of school under the Surin Primary Educational Service Area Office, Area 3. The research process involved 2 steps: Step 1: level study of school administration towards excellence among administrators of school under the Surin Primary Educational Service Area Office, Area 3. The sample groups in this research are: school administrators and teachers total 341 people. The tool used to collect data is a questionnaire. Statistics used in data analysis include average percentage values. standard deviation t – test and F – test. Step 2: Study of guidelines for developing school administration towards excellence among school administrators under the Surin Primary Educational Service Area Office, Area 3, by interviewing schools administrators. which were 10 experts and analyzed the data using content analysis techniques.

The result findings were as follows.

1. School administration towards excellence by administrators of School under the Surin Primary Educational Service Area Office, District 3, overall had the highest level of opinion. When considering each aspect, it was found that the organizational leadership aspect had the highest level of opinions, followed by results, strategic planning, personnel, and knowledge management. the learner side and the operational side, respectively.

2. Administration of school towards excellence by administrators of school under the jurisdiction of the Surin Primary Educational Service Area Office, District 3, classified by position. It was found that different positions had opinions regarding administration of school towards excellence by administrators. study Overall and each aspect are different. Classified according to work experience, it was found that

overall and each aspect were different. And classified according to the size of the school, it was found that overall and each aspect were different.

3. Guidelines for school administration towards excellence by administrators of school under the Surin Primary Educational Service Area Office, Area 3, in terms of organizational leadership Strategic planning, learners, knowledge management, personnel, operations and results are (1) Should plan and set guidelines for the operation of the school. (2) A committee should be appointed to assess student satisfaction. (3) There should be an opportunity for everyone to participate in the preparation of strategic plans and action plans. (4) Information should be collected correctly, clearly and easily accessible. (5) Teachers should be encouraged to perform their duties according to their competencies that are consistent with the mission and action plan. (6) Criteria and procedures for evaluating their performance should be established. Transparency and fairness (7) Indicators should be established to systematically evaluate the performance according to the plan.

Keywords: Level of educational institution administration towards excellence, Educational institution, Excellence, Excellence of educational institution administrators

บทนำ

โลกปัจจุบันซึ่งมีการแข่งขันสูงนั้นการบริหารจัดการองค์กรเพื่อให้ประสบความสำเร็จสูงสุด จำเป็นต้องอาศัยแนวคิด ทฤษฎีในการบริหารจัดการและการพัฒนาองค์กรมาประยุกต์ใช้โดยนำมาผสมผสานกันแบบสหวิทยาการ เพื่อให้สามารถนำองค์กรไปสู่เป้าหมายสูงสุด กลยุทธ์ในการบริหารที่ดีที่สุดที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกคือ การบริหารแบบมุ่งเน้นคุณภาพ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้กับองค์กรและเพื่อองค์กรประสบความสำเร็จ เช่นเดียวกับองค์กรทางการศึกษา ที่ได้นำแนวคิดและหลักการของการบริหารแบบมุ่งเน้นคุณภาพมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนั้นจึงต้องมีระบบการตัดการองค์กรที่ดีและมีประสิทธิภาพ (รัตติยา วงศ์หิรัญตระกูล, 2558)

สถานศึกษาในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐานให้มีเสถียรภาพในการบริหาร การศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ เป็นกลไกสำคัญในการบริหารการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับในสังคม ดังนั้นสำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้ผลักดันให้มีการปรับเปลี่ยนเพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการศึกษาไทยให้พร้อมสำหรับการแข่งขันในเวทีโลก โดยเฉพาะสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 โดยหนึ่งในนโยบายของรัฐบาล (จิตรภรณ์ สามไชย, 2561)

การส่งเสริมศักยภาพการศึกษาของผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษในด้านต่าง ๆ อีกทั้งเมื่อมองปัญหาในด้านต่าง ๆ ตามเกณฑ์การประเมินหลักสูตรพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ ด้านนักเรียนพบปัญหาในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายและการจัดการเรียนการสอนยังไม่เป็นไปตามความต้องการของนักเรียนมากนัก ด้านครูผู้สอนพบปัญหาในการพัฒนาบุคลากรและการบริหารจัดการบุคลากรของผู้บริหาร ยังไม่เป็นที่พึงพอใจของคนในองค์กร กรอบการดำเนินงานและยังไม่มีกรอบการดำเนินงานที่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นตำแหน่งที่มีบทบาทหน้าที่ที่มีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ (ณัฐรฎา พวงธรรม, 2553)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลที่ทำให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและวางแผนการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงานและขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

เชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,920 คน จาก 233 โรงเรียน

เชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้การสัมภาษณ์การวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ปีการศึกษา 2566 ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 5 คน และหัวหน้าวิชาการจำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลการบริหารสถานศึกษาดีเด่นระดับประเทศ ระดับเขต ระดับจังหวัด โดยใช้ในการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวอย่าง

เชิงปริมาณ

ตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ปีการศึกษา 2566 โดยการผู้วิจัยกำหนดขนาดของตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) จากประชากร 2,920 คน ได้ขนาดตัวอย่าง 341 คน โดยใช้ในการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เมื่อกำหนดให้อำเภอเป็นสัดส่วน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะดังนี้

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงานและขนาดของสถานศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการนำองค์กร 2) ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) ด้านผู้เรียน 4) ด้านการจัดการความรู้ 5) ด้านบุคลากร 6) ด้านการปฏิบัติการ และ 7) ด้านผลลัพธ์ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า Rating Scale 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนในส่วนของการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา

แบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้มาจากการวิเคราะห์และจัดลำดับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุดในขั้นตอนที่ 1 ได้แก่ 1) ด้านการนำองค์กร 2) ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) ด้านผู้เรียน 4) ด้านการจัดการความรู้ 5) ด้านบุคลากร 6) ด้านการปฏิบัติการ และ 7) ด้านผลลัพธ์

การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ มีขั้นตอนการสร้าง ดังต่อไปนี้

แบบสอบถาม

ศึกษาเอกสาร แนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 เพื่อกำหนดขอบเขตเนื้อหาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แยกออกเป็น การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา การทดสอบค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น ดังนี้

ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ในแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นดำเนินการโดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุงแล้ว เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านโครงสร้าง (Construct Validity) และเนื้อหา (Content Validity) ด้านรูปแบบของแบบสอบถาม (Format) ด้านการใช้ภาษา (Wording) และด้านอื่น ๆ ของข้อคำถามแต่ละข้อที่เห็นสมควรให้ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ ได้ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป

การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ซึ่งไม่ใช่ตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ได้ความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ .98

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ในการวิจัยและสมมติฐานของการวิจัย ดังต่อไปนี้

เชิงปริมาณ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลของค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังต่อไปนี้

4.51–5.00 หมายความว่า การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51–4.50 หมายความว่า การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

2.51–3.50 หมายความว่า การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง

1.51–2.50 หมายความว่า การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย

1.00–1.50 หมายความว่า การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงานและขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าทีและค่าเอฟ

เชิงคุณภาพ

1. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียงแบบพรรณนาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนคน (n=341)	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษา	50	14.70
ครู	291	85.30
2. ประสบการณ์ทำงาน		
น้อยกว่า 5 ปี	79	23.20
ระหว่าง 5 – 10 ปี	148	43.40
มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป	114	33.40
3. ขนาดของสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก	118	34.60
ขนาดกลาง	156	45.70
ขนาดใหญ่	42	12.30
ขนาดใหญ่พิเศษ	25	7.40
รวม	341	100.00

จากตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 341 คน พบว่า ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งครู จำนวน 291 คน คิดเป็นร้อยละ 85.30 มีประสบการณ์ทำงานอยู่ระหว่าง 5-10 ปี จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 43.40 และปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 45.70

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 2 ข้อมูลระดับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S	แปลผล
1. ด้านการนำองค์กร	4.82	.34	มากที่สุด
2. ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์	4.61	.39	มากที่สุด
3. ด้านผู้เรียน	4.43	.52	มาก
4. ด้านการจัดการความรู้	4.51	.49	มากที่สุด
5. ด้านบุคลากร	4.60	.42	มากที่สุด
6. ด้านการปฏิบัติการ	4.40	.40	มาก
7. ด้านผลลัพธ์	4.77	.23	มากที่สุด
รวม	4.59	.40	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ทั้ง 7 ด้าน โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.59$ $S = .40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำองค์กร มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{x} = 4.82$ $S = .34$) รองลงมาคือ ด้านผลลัพธ์ ($\bar{x} = 4.77$ $S = .23$) ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ($\bar{x} = 4.61$ $S = 0.39$) ด้านบุคลากร ($\bar{x} = 4.60$ $S = .42$) ด้านการจัดการความรู้ ($\bar{x} = 4.51$ $S = .49$) ด้านผู้เรียน ($\bar{x} = 4.43$ $S = .52$) และด้านการปฏิบัติการ ($\bar{x} = 4.40$ $S = .40$) ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงานและขนาดของสถานศึกษา

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง

รายการ	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครู		t	P – Value
	\bar{x}	S	\bar{x}	S		
1. ด้านการนำองค์กร	4.91	.16	4.81	.36	10.11**	0.000
2. ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์	4.81	.19	4.58	.41	25.00**	0.000
3. ด้านผู้เรียน	4.83	.15	4.36	.53	76.66**	0.000
4. ด้านการจัดการความรู้	4.90	.18	4.45	.50	42.12**	0.000
5. ด้านบุคลากร	4.77	.13	4.57	.44	46.02**	0.000
6. ด้านการปฏิบัติการ	4.81	.18	4.33	.38	28.41**	0.000
7. ด้านผลลัพธ์	4.82	.18	4.76	.23	4.03*	0.045
เฉลี่ย	4.84	.17	4.55	.41	33.19**	0.01

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการนำองค์กร ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านผู้เรียน ด้านการจัดการความรู้ ด้านบุคลากร ด้านการปฏิบัติการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนด้านผลลัพธ์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

รายการ	แหล่งความแปรผัน	SS	df	MS	F	P-value
1. ด้านการนำองค์กร	ระหว่างกลุ่ม	1.324	2	0.662	6.072**	0.000
	ภายในกลุ่ม	6.853	38	0.109		
	รวม	8.178	40			
2. ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์	ระหว่างกลุ่ม	6.192	2	.096	22.981**	0.000
	ภายในกลุ่ม	45.533	338	.135		
	รวม	51.725	340			
3. ด้านผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.108	2	5.054	20.593**	0.000
	ภายในกลุ่ม	2.953	38	0.245		
	รวม	93.060	340			

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน (ต่อ)

รายการ	แหล่ง ความแปรผัน	SS	df	MS	F	P-value
4. ด้านการจัดการความรู้	ระหว่างกลุ่ม	.260		.130	13.816**	0.000
	ภายในกลุ่ม	76.571	338	.227		
	รวม	2.831	40			
5. ด้านบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	.699	2	.849	1.211**	0.000
	ภายในกลุ่ม	55.755	338	.165		
	รวม	59.454	340			
6. ด้านการปฏิบัติการ	ระหว่างกลุ่ม	1.141	2	0.570	3.715**	0.000
	ภายในกลุ่ม	51.896	338	0.154		
	รวม	53.037	340			
7. ด้านผลลัพธ์	ระหว่างกลุ่ม	.146	2	0.073	1.450**	0.001
	ภายในกลุ่ม	17.072	338	0.051		
	รวม	17.218	340			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.124	2	1.824	1.405**	0.001
	ภายในกลุ่ม	2.376	338	0.367		
	รวม	6.500	340			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

รายการ	แหล่ง ความแปรผัน	SS	df	MS	F	P - value
1. ด้านการนำองค์กร	ระหว่างกลุ่ม	2.610	3	0.887	8.415**	0.000
	ภายในกลุ่ม	35.517	337	0.105		
	รวม	38.178	340			

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา (ต่อ)

รายการ	แหล่ง ความแปรผัน	SS	df	MS	F	P – value
2. ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์	ระหว่างกลุ่ม	15.053	3	5.018	46.108**	0.000
	ภายในกลุ่ม	36.673	337	0.109		
	รวม	51.725	340			
3. ด้านผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	13.128	3	4.376	18.450**	0.000
	ภายในกลุ่ม	79.932	337	0.237		
	รวม	93.060	340			
4. ด้านการจัดการความรู้	ระหว่างกลุ่ม	16.632	3	5.544	28.224**	0.000
	ภายในกลุ่ม	66.198	337	0.196		
	รวม	82.831	340			
5. ด้านบุคลากร	ระหว่างกลุ่ม	22.032	3	7.344	66.135**	0.000
	ภายในกลุ่ม	37.422	337	0.111		
	รวม	59.454	340			
6. ด้านการปฏิบัติการ	ระหว่างกลุ่ม	13.564	3	4.521	38.601**	0.000
	ภายในกลุ่ม	39.473	337	0.117		
	รวม	53.037	340			
7. ด้านผลลัพธ์	ระหว่างกลุ่ม	2.940	3	0.980	23.132**	0.000
	ภายในกลุ่ม	14.278	337	0.042		
	รวม	17.218	340			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	12.287	3	4.096	32.724**	0.000
	ภายในกลุ่ม	44.213	337	0.131		
	รวม	56.500	340			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำองค์กร มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผลลัพธ์ ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านบุคลากร ด้านการจัดการความรู้ ด้านผู้เรียนและด้านการปฏิบัติการ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันและจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน

3. แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษสุรินทร์ เขต 3 ในด้านการนำองค์กร ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านผู้เรียน ด้านการจัดการความรู้ ด้านบุคลากร ด้านการปฏิบัติการและด้านผลลัพธ์ คือ 1) ควรวางแผนกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา 2) ควรแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน 3) ควรเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนเชิงกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ 4) ควรรวบรวมข้อมูลสารสนเทศให้ถูกต้องชัดเจนและเข้าถึงได้สะดวก 5) ควรส่งเสริมให้ครูปฏิบัติหน้าที่ตามสมรรถนะที่สอดคล้องกับพันธกิจและแผนปฏิบัติการ 6) ควรจัดทำเกณฑ์และขั้นตอนในการประเมินผลการปฏิบัติงานให้มีความโปร่งใสและยุติธรรม 7) ควรกำหนดตัวชี้วัดในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดอย่างเป็นระบบ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จากผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนำองค์กร ด้านผลลัพธ์ ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ด้านบุคลากร ด้านการจัดการความรู้ ด้านผู้เรียนและด้านการการปฏิบัติการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุรัสวดี ขุนคงเสถียร (2562) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการบริหารโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพาสู่ความเป็นเลิศ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบุคลากรอยู่ในระดับปานกลางเพียงด้านเดียว ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านกลยุทธ์ ด้านระบบและวิธีการ ด้านโครงสร้าง ด้านวิธีการบริหาร ด้านคุณค่าร่วมและด้านทักษะในการบริหาร ตามลำดับ และสอดคล้องกับการศึกษาของพุทธิภา เหล็กคงสันเทียะ (2564) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 พบว่า องค์ประกอบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพนักเรียน 2) ด้านคุณภาพครู 3) ด้านคุณภาพการจัดการศึกษา 4) ด้านการบริหารหลักสูตร และ 5) ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ระดับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงานและขนาดของสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของศานิตย์ เขยชุม (2563) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานเพื่อความเป็นเลิศของโรงเรียนเอกชน พบว่า พบว่า แนวทางการบริหารงานเพื่อความเป็นเลิศของโรงเรียนต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบพบว่า ด้านบุคลากรและด้านทักษะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับการศึกษาของฤทธิญา (2565) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการเครือข่ายกรุงเทพมหานคร พบว่า การเปรียบเทียบครูที่มีอายุ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ดังนี้ ด้านการนำองค์กร ควรกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ควรสำรวจข้อมูลสารสนเทศในการจัดทำแผนเชิงกลยุทธ์และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านผู้เรียน ควรแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน ด้านการจัดการความรู้ ควรแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบข้อมูลระบบสารสนเทศอย่างชัดเจน ด้านบุคลากร ควรแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อร่วมกันกำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงาน ด้านการปฏิบัติการ ควรวิเคราะห์สมรรถนะในการทำงานของครูให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ ด้านผลลัพธ์ ควรวางแผนดำเนินการสร้างบรรยากาศการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกิตติพันธ์ ปวงคำ (2563) พบว่า ในการวางแผนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานรับผิดชอบวางแผนการดำเนินงาน มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา โดยยกเอาสรุปผลการดำเนินงานของโรงเรียนมาใช้ในการวางแผน วิเคราะห์ความสอดคล้องของโครงการกับงานที่ปฏิบัติ นอกจากนี้ยังให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน โครงการ ให้สอดคล้องกับสภาพ บริบทและความต้องการของโรงเรียน และสอดคล้องกับการศึกษาของสุริยา หัวหาญ (2564) พบว่า การพัฒนาระบบสารสนเทศเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ต้องมีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานที่ครอบคลุมและสมบูรณ์ จัดเก็บข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ทันสมัย ทันต่อการใช้งาน นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการบริหารจัดการและจัดการเรียนการสอน เผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับกิจกรรมในสถานศึกษาและผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 สถานศึกษามีการวิเคราะห์การใช้หลักสูตรทุกปี เพื่อนำผลมาพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการรับบริการ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการแก้ไข โดยนำแนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ที่ผู้วิจัยนำเสนอไปทดลองใช้

2. แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ต้องหาวิธีหรือกลยุทธ์การดำรงรักษาไว้และมีการติดตาม ปรับปรุง การดำเนินงาน มีการกำหนดกระบวนการทำงาน โดยนำข้อมูลสารสนเทศจากผู้เรียน มีระบบการปรับปรุงกระบวนการทำงาน กำหนดทิศทาง ผลักดันให้เกิดนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ เพื่อให้บรรลุผลตามความต้องการของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมของผู้นำระดับสูงที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขตอื่น ๆ ต่อไป

2. ควรมีการศึกษาการบริหารของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการบริหารงาน 4 ฝ่าย การประกันคุณภาพการศึกษา

3. ควรมีการศึกษาค้นคว้าแนวทางการบริหารสถานศึกษาในทัศนะของบุคคลอื่น ๆ ได้แก่ ผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่น โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ได้ทราบถึงแนวทางการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างแท้จริง

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ทำให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ที่สุดทางคุณค่าวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

กฤษณา ศรีบุญเพ็ง. การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ เครือข่าย กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2565.

กิตติพันธุ์ ปวงคำ. การวางแผนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2563.

จิตราภรณ์ สามไชย. แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 2561.

ณัฐธรา พวงธรรม. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2553.

พุทธิภา เหล็กคองสันเทียะ. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ. วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2564.

รัตติยา วงศ์ทิวะภู. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนบ้านโป่งแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2558.

ศานิตย์ เขยชุ่ม. แนวทางการบริหารงานเพื่อความเป็นเลิศของเอกชน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2563.

สุรัสวดี ขุนคงเสถียร. การศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการบริหารโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา
สู่ความเป็นเลิศ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, 2562.

สุรียา ห้าวหาญ. รูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2564.

Krejcie, Robert V. and M. Morgan. “Determining sample size for researchactivities,” *Educational and Psychological Measurement*. 30, 6 (October 1970): 607-610.

เครื่องแต่งกายจีน-เกาหลี: การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกาหลีในหมู่บ้านซานเดาเฮ

Chinese Korean Costumes: The Development Path of Korean Cultural Tourism in Sandaoh Village

มู่ ซื่อ และบุญสม ยอดมาลี

Mu Xue and Boonsom Yodmalee

คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Faculty of Fine Applied Arts and Cultural Science, Mahasarakham University,

Email: Boonsom.yodmalee@gmail.com

Received: September 12, 2024; Revised November 13, 2024; Accepted: November 24, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายเกาหลีหมู่บ้านซานเดาเฮ มณฑลเสฉวน ประเทศจีน 2) ศึกษาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของเครื่องแต่งกายเกาหลีและปัญหาการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านซานเดาเฮ มณฑลเสฉวน ประเทศจีนในปัจจุบัน และ 3) ศึกษาเส้นทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเครื่องแต่งกายเกาหลีในหมู่บ้านซานเดาเฮ มณฑลเสฉวน ประเทศจีน การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบสนทนากลุ่ม จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 34 คน ประกอบด้วยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลัก 11 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน 2 คน เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์ 3 คน ผู้มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มในเขตที่อยู่อาศัยของชาวเกาหลี ในเมืองเสิ่นหยาง (Shenyang) 6 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป 23 คน ได้แก่ กลุ่มคนท้องถิ่น 8 คน นักท่องเที่ยว 15 คน การนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า

- ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการด้านวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายของเกาหลี มีช่วงเวลาที่สำคัญ 3 ยุค คือ ยุคสามก๊ก ยุคโครยอ และยุคโชซอน เป็นยุคการเปลี่ยนแปลงด้านการแต่งกายที่สำคัญ
- วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของเสื้อผ้าเกาหลีและปัญหาการพัฒนาการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ผ้าที่ชาวเกาหลีสวมใส่ส่วนใหญ่เป็นผ้าทอมือและผ้าลินินที่ปลูกและผลิตเองเทคโนโลยีการย้อมสีแบบดั้งเดิมทำให้ชาวเกาหลีสวมเสื้อผ้าที่มีสีจากเส้นใยธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ซึ่งยังคงพบเห็นได้ในปัจจุบัน ปัญหาโครงสร้างของอุตสาหกรรมเครื่องแต่งกาย ภาคเอกชน สังคมพลเมือง และนักออกแบบ การสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะส่งผลกระทบต่อเครื่องแต่งกายของเกาหลี และสหกรณ์การท่องเที่ยวพื้นบ้านเกาหลีของหมู่บ้านซานเดาเฮ ตามไม่ทันการพัฒนาด้านเครื่องแต่งกายที่มีความล้ำค่า
- การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเครื่องแต่งกายเกาหลีในหมู่บ้านซานเดาเฮ วัฒนธรรมเครื่องแต่งกายเกาหลีพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายกับการท่องเที่ยวผ่านการศึกษาเชิงลึกของวัฒนธรรมพื้นบ้านเกาหลี โดยใช้หมู่บ้านพื้นเมืองซานเดาเฮ ในภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสังคมของสัญชาติเกาหลี การใช้วัฒนธรรมเครื่องแต่งกายของวัฒนธรรมสัญชาติเกาหลีเป็นส่วนดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สำคัญในภูมิภาคและภายนอก เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีการปรับปรุงทางสังคมต่อวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายเกาหลี การสืบทอดวัฒนธรรมพื้นบ้าน

ขับเคลื่อนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ และพัฒนาสภาพทางเศรษฐกิจในท้องถิ่นมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: เครื่องแต่งกายเกาหลีจีน การพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Abstract

This research studies the development of Korean cultural tourism in Sandaohe Village with the following objectives: 1) To examine the historical and social background related to the development of Korean clothing culture in Sandaohe Village, Sichuan Province, China; 2) To analyze the changes in Korean clothing and current tourism development issues in Sandaohe Village, Sichuan Province, China; 3) To explore the development path of cultural tourism based on Korean clothing in Sandaohe Village, Sichuan Province, China. This research employs qualitative methodology. The research tools include surveys, interviews, observations, and focus group discussions, involving 34 informants divided into two groups: 11 key informants (2 community leaders, 3 museum staff, and 6 experts on textiles and clothing in Korean residential areas in Shenyang) and 23 general informants (8 locals and 15 tourists). The research findings are presented through descriptive analysis.

The result findings were as follows.

1. The historical and social background related to the development of Korean clothing culture spans three significant periods: the Three Kingdoms era, the Goryeo era, and the Joseon era, which were crucial times for clothing changes.

2. Analysis of current changes in Korean clothing and tourism development issues shows that Koreans mostly wear hand-woven fabrics and linen, grown and produced locally. Traditional dyeing technologies result in Koreans wearing clothes with colors from natural fibers, which are still prevalent today. Problems include the structure of the clothing industry, private sector, civil society, and designers. The creation of unique tourism brands affects Korean clothing, and the Korean Folk Tourism Cooperative of Sandaohe Village lags behind in clothing development.

3. The development of cultural tourism routes based on Korean clothing in Sandaohe Village promotes ethnic tourism through Korean clothing culture. The relationship between clothing culture and tourism is explored through an in-depth study of Korean folk culture, using Sandaohe native village against the historical, cultural, and social background of Korean nationality. The use of Korean national clothing culture serves as a key attraction for tourists both regionally and externally. To develop tourism, there are social improvements to Korean clothing culture, inheritance of folk culture, and promotion of local tourism industry, which can attract both domestic and international tourists and more effectively develop the local economic conditions.

Keywords: Chinese Korean Costumes, Development, Cultural Tourism.

บทนำ

วัฒนธรรมชาติพันธุ์เกาหลี ในฐานะที่เป็นหนึ่งใน 56 ชนกลุ่มน้อยในประเทศจีน สัญชาติเกาหลีถือเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ข้ามพรมแดนที่โดดเด่นที่สุดกลุ่มหนึ่งในประเทศจีนการกระจายตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีน โดยมีแหล่งการตั้งถิ่นฐานหลักอยู่ที่เขตปกครองตนเองเกาหลีเปียงในมณฑลจี๋หลิน และมีพื้นที่เล็ก ๆ บางส่วนอยู่ในเฮยหลงเจียง เหลียวหนิง และเมือง อื่น ๆ Xiaofang (2021) หมู่บ้านพื้นเมืองเกาหลีซานเดาเฮตั้งอยู่บนพรมแดนระหว่างจีนและเกาหลีเหนือในเมืองตานตง มณฑลเหลียวหนิง ซ้ำแม่น้ำยาลูจากเกาหลีเหนือ บริเวณจุดบรรจบระหว่างเมืองตานตง จี๋อัน และเป็นซี อยู่ใกล้กับทางหลวงสายตันจี เป็นสถานที่สำหรับนักท่องเที่ยวชาวจีนและชาวต่างชาติเยี่ยมชมรดกทางวัฒนธรรมโลกจี๋อัน เมืองกษัตริย์โกกูรยอ ตำบลเซี่ยลู่เหอได้รับชื่อมาจากแม่น้ำที่ไหลมาบรรจบกันสามสาย คือ ชวงเหอ เหลียนเหอ และหยังกวง เนื่องจากแม่น้ำหยัง กวงเป็นส่วนหนึ่งของแม่น้ำที่มาจากใต้ดิน เดิมเรียกว่า “แม่น้ำระบายน้ำ” ในปี 2002 เรียกว่าตำบลเกาหลีของแม่น้ำลู่ตอนล่าง ปัจจุบันเป็นเขตหมู่บ้านปกครอง 6 แห่ง ได้แก่ หมู่บ้านหม่าซาน หมู่บ้านชวงกวง หมู่บ้านชวงเหลียน หมู่บ้านทงเจียง หมู่บ้านเหลียนเจียง หมู่บ้านชวงโอา

ปัจจุบันหมู่บ้านซานเดาเฮ มีคนกลุ่มชาติพันธุ์เกาหลีประมาณ 30 คน ส่วนใหญ่ทำงานในเกาหลีใต้ เพื่อให้ชาวบ้านที่พลัดถิ่นกลับมาบ้านเกิด ในช่วงที่ผ่านมา หมู่บ้านได้เริ่มให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาติพันธุ์ ซึ่งในบริเวณนี้มีวัฒนธรรมพื้นบ้านเกาหลีที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งทางด้านวัตถุ สถาปัตยกรรมเกาหลี อาหาร การแต่งกาย ศิลปะการแสดง และการแสดงออกของวัฒนธรรมทางวัฒนธรรมความเชื่อ บริเวณนี้เป็นหมู่บ้านชาติพันธุ์เกาหลีทั้งหมด มีมรดกทางวัฒนธรรมเกาหลีโบราณ สัญลักษณ์ดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์เกาหลี Jiarong (2014) วัฒนธรรมเครื่องแต่งกายสามารถนำมาเป็นส่วนสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะต้องสามารถตอบสนองความต้องการหรือสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวและผู้คนในท้องถิ่นโดยให้ชุมชนมีการจัดการทรัพยากรชุมชนเป็นผู้กำหนดกระบวนการทิศทางและรูปแบบการท่องเที่ยวด้วยตนเองผ่านกระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือการวางแผนร่วมกันและการกำหนดเครื่องมือเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (ฤกษ์ณะ เนียมหอม และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์, 2564)

การพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่บ้านซานเดาเฮ พบว่าการพัฒนาของวัฒนธรรมพื้นบ้านในด้านการท่องเที่ยวยังขาดการสำรวจวัฒนธรรมพื้นบ้านด้านเครื่องแต่งกาย รูปแบบการแสดงออกของวัฒนธรรมการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ได้แก่ การสร้างสถาปัตยกรรมพื้นบ้านเกาหลี การรวบรวมวัตถุโบราณของเกาหลีเพื่อจัดแสดง การแสดงทางวัฒนธรรมเกาหลี การสร้างที่อยู่อาศัยของชาวเกาหลี การขายอาหารพิเศษของเกาหลี การใช้เกษตรกรรมในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการเกษตรเชิงนิเวศด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น การขาดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถแสดงออกถึงวัฒนธรรมพื้นบ้านของเกาหลีได้อย่างลึกซึ้งนั้น ไม่ต่างจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นบ้านของเกาหลีในภูมิภาคอื่น

วัฒนธรรมเครื่องแต่งกายเป็นจุดเริ่มต้น การศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายชาติพันธุ์ Zhang (2017) “การสืบทอดเครื่องแต่งกายชาติพันธุ์เกาหลี” กลุ่มชาติพันธุ์เกาหลีส่วนใหญ่ก่อตั้งขึ้นเมื่อพวกเขาย้ายจากคาบสมุทรเกาหลีไปยังภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศจีนในช่วงปลายราชวงศ์ชิง เครื่องแต่งกายแบบดั้งเดิมของเกาหลีรวมอยู่ในรายชื่อตัวแทนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้แห่งชาติ วัฒนธรรมการแต่งกายชาติพันธุ์มีบทบาทสำคัญในกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผู้คนจะไม่เน้นถึงความสำคัญของการแต่งกาย แต่ในการดำรงชีวิตและพิธีกรรม มีบทบาทสำคัญในการสืบทอดทางวัฒนธรรมในศิลปะเกาหลี พิธีกรรมประเพณีพื้นบ้าน เครื่องแต่งกายเกาหลีได้กลายเป็นสิ่งสำคัญของการแสดงทาง

วัฒนธรรม และยังสื่อถึงความหมายทางวัฒนธรรมที่แท้จริงของเกาหลีอีกด้วย เครื่องแต่งกายเกาหลีของท้องถิ่นซึ่งเป็นประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ในริสอร์ทพื้นบ้าน สามารถกำหนดให้เป็นองค์ประกอบทางวัฒนธรรมจีนได้

บทความนี้ใช้แนวคิดการวางแผนและการออกแบบการท่องเที่ยวที่เน้นด้านเครื่องแต่งกายเป็นมรดกวัฒนธรรมของประชาชนเป็นพื้นฐานในการวางแผนสวนวัฒนธรรมพื้นบ้านเกาหลี จากนั้นจึงแก้ไขปัญหาในวัฒนธรรมพื้นบ้านในส่วนของเครื่องแต่งกาย ได้มีการเสนอมาตรการแก้ไขและข้อเสนอแนะในการพัฒนาเครื่องแต่งกาย เพิ่มประสิทธิภาพในการปกป้องและพัฒนาวัฒนธรรมพื้นบ้านเกาหลี และมุ่งมั่นที่จะสร้างหมู่บ้านซานเดาเฮให้เป็นหมู่บ้านอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านภายในประเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการท่องเที่ยว โดยให้มีบริการสาธารณะที่เท่าเทียมกัน มีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม มีอัตลักษณ์ของชุมชน ได้รับความนิยมในระดับนานาชาติ และสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายเกาหลีหมู่บ้านซานเดาเฮ มณฑลเสฉวน ประเทศจีน
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของเครื่องแต่งกายเกาหลีและปัญหาการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านซานเดาเฮ มณฑลเสฉวน ประเทศจีนในปัจจุบัน
3. เพื่อศึกษาเส้นทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเครื่องแต่งกายเกาหลีในหมู่บ้านซานเดาเฮ มณฑลเสฉวน ประเทศจีน

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการวิจัยเรื่อง “เครื่องแต่งกายจีน-เกาหลี: เส้นทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกาหลีในหมู่บ้านซานเดาเฮ” แบ่งออกได้เป็น 7 ขั้นตอนดังนี้:

ขั้นตอนที่ 1: ศึกษาเอกสารและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเครื่องแต่งกายจีน-เกาหลี แนวคิดเชิงทฤษฎี และการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและวิเคราะห์เส้นทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกาหลีในหมู่บ้านซานเดาเฮ

ขั้นตอนที่ 2: การสำรวจพื้นที่วิจัยและเลือกพื้นที่ศึกษาหลัก ได้แก่ หมู่บ้านซานเดาเฮ มณฑลเสฉวน ประเทศจีน และพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง วิธีดำเนินการ ได้แก่ 1) จัดทำแพลตฟอร์มเพื่อชี้แจงโครงการ 2) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ 3) รวบรวมข้อมูลภาคสนาม และ 4) จัดทำระบบข้อมูลและคัดเลือกผลงานด้านเครื่องแต่งกายเพื่อเป็นต้นแบบในเส้นทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกาหลี

ขั้นตอนที่ 3 เกี่ยวข้องกับการศึกษาข้อมูลสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ประกอบด้วยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลัก 11 คน ได้แก่ ผู้นำชุมชน 2 คน เจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์ 3 คน ผู้มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มในเขตที่อยู่อาศัยของชาวเกาหลี ในเมืองเสินหยาง (Shenyang) 6 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป 23 คน ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยว 8 คน นักท่องเที่ยว 15 คน ตามประเด็นการวิจัยที่กำหนดในวัตถุประสงค์โดยผ่าน 1) การวิเคราะห์วรรณกรรม 2) การสังเกต 3) การสัมภาษณ์ 4) การประชุมเชิงปฏิบัติการ 5) การอภิปรายผล และมีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าเพื่อให้ข้อมูลในการวิจัยมีความถูกต้องและเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4: การสร้างเครื่องมือและวิธีการวิจัยสำหรับการศึกษานี้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์และนำเสนอผลผ่านการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบสนทนากลุ่ม สำหรับการรวบรวมข้อมูลที่ครอบคลุม

ขั้นตอนที่ 5: รวบรวมข้อมูลโดยแบ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสารและการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยนักวิชาการในพื้นที่วิจัย ตลอดจนนัดหมายวัน เวลา และสถานที่เพื่อลงพื้นที่ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าตามประเด็นที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์การวิจัย

ขั้นตอนที่ 6: วิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นการวิจัยที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ ในด้านการพัฒนาชุดจีน-เกาหลีแต่ละประเภท การทดลองฝึกฝนปรับปรุงกระบวนการสอนและการเรียนรู้ให้มีทักษะสูงขึ้นตามลำดับ การสังเคราะห์เนื้อหาจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ แบ่งประเภทข้อมูล เชื่อมโยง และกำหนดเป็นกรอบแนวคิดสำหรับการวิเคราะห์ และนำเสนอตามกรอบแนวคิด ข้อมูลที่ได้จากการอภิปรายกลุ่มต้องสรุปเป็นแนวคิดหลักที่นำเสนอต่อกลุ่มเพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งตามประเด็นการวิจัย

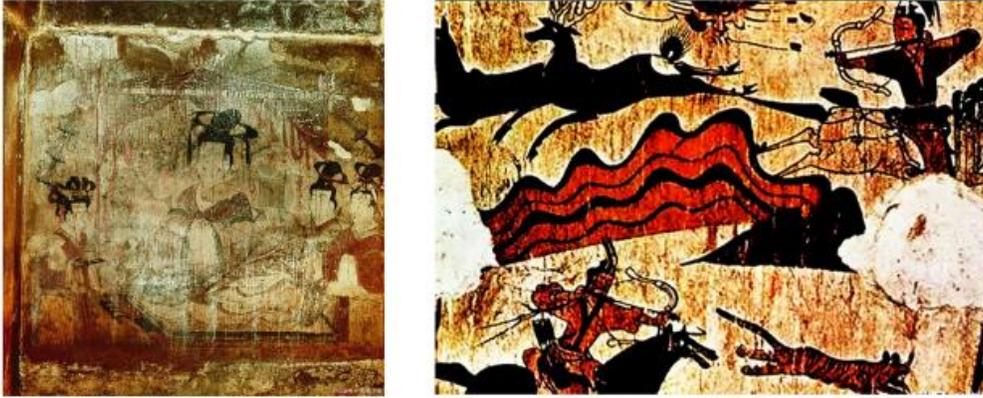
ขั้นตอนที่ 7: สรุปผลการวิจัยและวิเคราะห์เอกสารตามประเด็นวิจัย สังเคราะห์เนื้อหาและเขียนรายงานเชิงพรรณนา

ผลของการวิจัย

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลและสังเคราะห์องค์ความรู้เรื่องเครื่องแต่งกายจีน-เกาหลีเพื่อพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกาหลีในหมู่บ้านซานเดาเฮ

วัตถุประสงค์ 1 ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายเกาหลีหมู่บ้านซานเดาเฮ มณฑลเสฉวน ประเทศจีน พบว่า เครื่องแต่งกายแบบดั้งเดิมของเกาหลีในประเทศจีนนั้นสืบย้อนต้นกำเนิดของเครื่องแต่งกายเหล่านี้ เริ่มจากเครื่องแต่งกายของคาบสมุทรเกาหลี ตลอดประวัติศาสตร์ของเกาหลี มีช่วงเวลาที่สำคัญมาก 3 ช่วงเวลา ได้แก่ สามก๊ก โคกูรยอ และราชวงศ์โชซอน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับเครื่องแต่งกายใน 3 ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาสำคัญแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ของรูปแบบ และระบบเครื่องแต่งกายแบบดั้งเดิมของเกาหลี

1. ยุคสามก๊ก จากการสืบค้นหนังสือโบราณ การศึกษาโบราณวัตถุที่ขุดพบในสุสานและจิตรกรรมฝาผนัง พบว่าเครื่องแต่งกายในยุคสามก๊กมีลักษณะเฉพาะของตัวเอง แต่ก็มีความคล้ายคลึงกัน เนื้อหาที่ปรากฏในภาพจิตรกรรมฝาผนังส่วนใหญ่เป็นภาพชีวิตประจำวันของประชาชนในสมัยโคกูรยอ เป็นภาพสะท้อนความคิดทางศาสนา สภาพเศรษฐกิจ และระดับวัฒนธรรมของประชาชนในสมัยนั้น ผ่านจิตรกรรมฝาผนัง ทำให้สามารถเข้าใจลักษณะเฉพาะของเสื้อผ้าที่ประชาชนสวมใส่ในสมัยนั้น รวมถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมหลักและวัฒนธรรมพื้นบ้านที่มีอิทธิพลต่อการสร้างรูปแบบและรูปแบบของเสื้อผ้า

ภาพที่ 1 จิตรกรรมฝาผนังการล่าสัตว์แสดงให้เห็นถึงเครื่องแต่งกายในสมัยยุคสามก๊ก
ที่มา: ภาพจิตรกรรมฝาผนังสุสาน Goguryeo ใน Ji'an, Jilin

2. ยุคโครยอ ในปีที่ 11 ของรุ่นที่ 4 ของราชวงศ์โครยอ ระบบการแต่งกายสาธารณะสีม่วง สีแดงเข้ม และสีเขียวได้รับการสถาปนาขึ้น ช่วยเสริมสร้างลำดับชั้นทางสังคม ต่อมาาระบบเครื่องแต่งกายทางการก็ได้รับการปรับเปลี่ยนและพัฒนาต่อมา กษัตริย์ได้เริ่มสืบทอดเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายของราชวงศ์หยวน ในรัชสมัยของพระเจ้ากวมิน ราชวงศ์หยวนก็เสื่อมลงเรื่อย ๆ มีคำสั่งให้จักรพรรดิสวมเสื้อผ้าสีดำและหมวกสีเขียว ในปีที่ 13 ของกษัตริย์ชิน การปฏิรูปการแต่งกายเริ่มขึ้นตามระบบราชวงศ์หมิง รูปร่างและรูปแบบของเสื้อผ้าส่วนใหญ่เป็นคอกลมและสวมหมวกผ้าโปร่งบนศีรษะ รูปร่างและรูปแบบของเสื้อผ้าของราชวงศ์โครยอก็ได้รับการแก้ไข และความเป็นอิสระของราชวงศ์ก็แข็งแกร่งขึ้น

3. ยุคราชวงศ์โซซอน วัฒนธรรมการแต่งกายสืบทอดเครื่องแต่งกายของยุคโครยอและสร้างระบบการแต่งกายของราชวงศ์โซซอน มีข้อกำหนดเฉพาะบางประการสำหรับเสื้อแจ็คเก็ต ประการแรก เสื้อแจ็คเก็ตหลวมกว่าและด้านหลังยาวขึ้น ประการที่สอง ปกเสื้อมีสองด้านในและนอก ซึ่งคล้ายกับปกเสื้อด้านในของเสื้อแจ็คเก็ตสมัยใหม่มาก แต่ทั้งสองมีขนาดใหญ่ ประการที่สาม แขนเสื้อยาวเป็นทรงตรง ประการที่สี่ สวมไหล่กว้างด้านหน้า กว้างกว่าสมัยใหม่ และส่วนล่างของด้านหน้ากว้างและคม มีรอยพับจำนวนมาก ประการที่ห้า ด้านข้างทั้งสองของช่องเปิด คล้ายกับเสื้อคลุมสมัยใหม่ สามารถแบ่งได้เป็นรูปทรงเสื้อผ้าถักและไม่ใช้เสื้อผ้าถัก การจัดการขอบดิ้นก็เหมือนกับเสื้อผ้าถักในสมัยนั้น ประการที่หก เพิ่มสีไหล่ ที่ข้อมือโดยปกติแล้วจะมีสีเดียวกับปกเสื้อ ด้านหน้า และด้านข้าง ในช่วงเวลาเดียวกัน ราชวงศ์โซซอนได้จัดทำประมวลกฎหมายเพื่อการเฉลิมฉลองชาติ ซึ่งระบบการแต่งกายอย่างเป็นทางการสำหรับชนชั้นปกครองก็ได้รับการกำหนดขึ้น ในช่วงกลางและปลายราชวงศ์โซซอน วัฒนธรรมประจำชาติอื่น ๆ ได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างมาก รวมถึงวัฒนธรรมการแต่งกายประจำชาติที่มีสีสันเพิ่มมากขึ้น

วัฒนธรรมเกาหลีในจีนและวัฒนธรรมของคาบสมุทรเกาหลีโบราณมีต้นกำเนิดทางประวัติศาสตร์บางอย่าง ชุดพื้นเมืองของราชวงศ์โซซอนมีอิทธิพลอย่างมากต่อชุดเกาหลีของจีน ในระหว่างการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ เครื่องแต่งกายเกาหลีของจีนได้ผ่านการพัฒนาและวิวัฒนาการหลายครั้งภายใต้อิทธิพลของปัจจัยต่างๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ความเชื่อทางศาสนา ประเพณี และจิตวิทยาความงาม แต่ยังคงรักษาลักษณะเฉพาะของรูปร่างและระบบของเครื่องแต่งกายพื้นบ้านของจีนในราชวงศ์โซซอนไว้เสมอ ตัวอย่างเช่น เสื้อคาร์ดิแกนไม่มีกระดุมผูกด้วยเข็มขัดผ้ายาวผู้ชายชอบกางเกงขายาวผู้หญิงสวมกระโปรงยาว เป็นต้น

วัตถุประสงค์ 2 การเปลี่ยนแปลงของเครื่องแต่งกายเกาหลีและปัญหาการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านซานเดาเอมณฑลเสฉวน ประเทศจีนในปัจจุบัน พบว่า เมื่อชาวเกาหลีอพยพเข้าไปในจีนในช่วงแรก พวกเขาอาศัยอยู่ในหมู่บ้านห่างไกลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีน ผู้คนใช้ชีวิตอย่างยากลำบากและขาดแคลนวัสดุ ดังนั้น ผ้าที่ชาวเกาหลีสวมใส่จึงเป็นวัสดุดั้งเดิมเป็นหลัก รวมถึงผ้าทอมือและผ้าลินินที่ปลูกและผลิตขึ้นเอง เทคโนโลยีการย้อมสีแบบล้ำหลังยังทำให้ชาวเกาหลีสวมเสื้อผ้าที่มีสีจากเส้นใยธรรมชาติเป็นโทนสีขาวยเป็นหลัก ดังนั้นชาวเกาหลีที่รู้จักกันในชื่อ “ชาติแห่งเสื้อผ้าสีขาว” ในปีที่สองของรัชสมัยซุนจื่อในราชวงศ์ซิง ชาวเกาหลีที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือของจีนถูกบังคับให้สวมเสื้อผ้าแมนจูและโกนหัว ในช่วงสาธารณรัฐจีน กลุ่มชาติพันธุ์เกาหลีถูกขับไล่ออกไปและ “คำสั่งของผู้ว่าราชการมณฑลจี๋หลินและเขตปกครองพิเศษมณฑลตะวันออก” ได้ถูกออกคำสั่งว่า ในเขตปกครองพิเศษ ชาวเกาหลีถูกห้ามสวมเสื้อผ้าสีขาวและถูกจำกัดให้สวมเสื้อผ้าจีนและสูทแบบตะวันตกเท่านั้น แม้ว่าในช่วงเวลาดังกล่าว ชาวเกาหลีต้องทนทุกข์ทรมานจากการกดขี่ทางการเมือง และประเพณีดั้งเดิมของพวกเขาจะถูกจำกัดและถูกเลือกปฏิบัติ แต่ชาวเกาหลียังคงยึดมั่นในจิตวิญญาณประจำชาติของตนมาโดยตลอด ในช่วงทศวรรษปี 1940 ชาวเกาหลีสวมชุดประจำชาติของตนเองมาหลายทศวรรษ

หลังจากการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน ภายใต้การนำของนโยบายชาติพันธุ์ของพรรค รัฐธรรมนูญได้กำหนดว่า “กลุ่มชาติพันธุ์ทั้งหมดมีอิสระในการรักษาหรือปฏิรูปประเพณีและนิสัยของตนเอง” ชาวเกาหลี เช่นเดียวกับชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ มีสิทธิที่จะรักษาชุดแต่งกายและวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนไว้ ในช่วงทศวรรษ 1950 ชาวเกาหลีจำนวนมากขึ้นสวมเสื้อผ้าที่ทำจากผ้าฝ้าย ด้วยการเข้ามาของเศรษฐกิจทุนนิยมและการนำเข้าวัฒนธรรมสมัยใหม่ ผ้าทอด้วยเครื่องจักร เช่น ผ้าไหมจึงเริ่มได้รับการแนะนำ ในพื้นที่ที่อยู่อาศัยของสัญชาติเกาหลีผู้คนเริ่ม ๆ ร่ำรวยและเริ่มเชี่ยวชาญเทคนิคการย้อมผ้าพื้นบ้านแบบง่าย ๆ ดังนั้น ปรากฏการณ์การทอเสื้อผ้าสีขาวแบบเรียบ จึงค่อย ๆ ดีขึ้น และเสื้อผ้าสีเหลือง สีเขียว สีชมพู สีแดง เป็นต้น จึงเริ่มปรากฏขึ้น และสีของเสื้อผ้าก็หลากหลายมากขึ้น

ภาพที่ 2 ชุดชาวเกาหลีพิพิธภัณฑร์ีสอร์ทที่พื้นบ้านเกาหลีซานเดาเอ

ที่มา: Mu Xue

ภาพที่ 3 ชุดเกาหลีหลากหลายสีที่รีสอร์ทท้องถิ่นเกาหลีหมู่บ้านซานเดาเอ

ที่มา: Mu Xue

สถานะปัจจุบันของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่บ้านเกาหลีจากโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยชาวจีน โครงการการท่องเที่ยวที่มีอยู่แล้วในซานเดาเฮค่อนข้างสั้น ไม่สามารถมอบประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักผ่อน ความบันเทิงเป็นเวลานาน และสามารถใช้เป็นประสบการณ์ทัวร์หนึ่งหรือสองวัน การมีส่วนร่วมในการแต่งกายสามารถแสดงคุณค่า และนักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสชีวิตชาติพันธุ์ของกลุ่มชาวเกาหลีในพื้นที่

ปัญหาที่พบในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของหมู่บ้านซานเดาเฮ สหกรณ์การท่องเที่ยวพื้นบ้านเกาหลีของหมู่บ้านซานเดาเฮจะประสบความสำเร็จในเบื้องต้นในการช่วยให้ชาวบ้านเพิ่มรายได้ ส่งเสริมการจ้างงาน และปรับปรุงด้านสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้าน แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมความต้องการทั่วไป สหกรณ์การท่องเที่ยวพื้นบ้านเกาหลีของหมู่บ้านตามไม่ทันการพัฒนาของช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลง และมีความล่าช้า ทำให้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาของสหกรณ์ ในปัจจุบัน รัฐบาลท้องถิ่นและสหกรณ์การท่องเที่ยวพื้นบ้านเกาหลีของหมู่บ้านซานเดาเฮมีความตระหนักเกี่ยวกับการสร้างแบรนด์ของหมู่บ้าน เนื่องจากไม่มีการค้นคว้าวัฒนธรรมพื้นบ้านในภูมิภาค ไม่มีการสร้างแบรนด์ที่เป็นเอกลักษณ์ในการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรพื้นบ้าน ประเพณี และวัฒนธรรมของหมู่บ้านไม่เพียงพอ

วัตถุประสงค์ 3 การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเครื่องแต่งกายเกาหลีในหมู่บ้านซานเดาเฮ มณฑลเสฉวน ประเทศจีน พบว่า ในปี 1990 สหกรณ์การท่องเที่ยวพื้นบ้านเกาหลีของหมู่บ้านซานเดาเฮ ในตำบลเซียวลูเฮ เริ่มรวบรวมข้อมูลชาติพันธุ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อปกป้องวัฒนธรรมเกาหลีของหมู่บ้าน ชาวบ้านที่ออกจากหมู่บ้านก็เรียนรู้ประวัติศาสตร์ และเก็บโบราณวัตถุกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น เครื่องแต่งกาย เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ จากหมู่บ้าน เนื่องจากประเพณีของชาติคือการเผาเสื้อผ้าหลังจากผู้สูงอายุในครอบครัวเสียชีวิต จึงมีสิ่งของเหลืออยู่ในเสื้อผ้าเพียงเล็กน้อย การก่อสร้างหมู่บ้านเริ่มขึ้นในปี 2006 โดยอาศัยการบำรุงรักษาบ้านเก่าแก่หลายร้อยปีในหมู่บ้าน การออกแบบซ่อมแซม และตกแต่งพื้นที่โดยรอบ เริ่มดำเนินการทดลองในปี 2011

1. ปัจจุบันของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซานเดาเฮ

ปัจจุบันรีสอร์ทพื้นบ้านเกาหลีซานเดาเฮ สามารถสร้างประโยชน์กับชาวบ้านที่มีรายได้น้อย ในช่วงก่อนที่รีสอร์ทพื้นบ้านก่อตั้งขึ้น คนหนุ่มสาวและวัยกลางคนในหมู่บ้านทำงานในเกาหลีใต้ และรายได้ของชาวบ้านส่วนใหญ่มาจากการปลูกพืชเช่าที่ดินทำกิน และงานอื่น หลังจากการก่อตั้งรีสอร์ทพื้นบ้านเกาหลีซานเดาเฮ ชาวบ้านร่วมกันดำเนินการจัดเลี้ยง ที่พัก การเก็บเกี่ยว สัมผัสประสบการณ์พื้นบ้าน และกิจกรรมบริการการท่องเที่ยว ไม่เพียงผ่านช่องทางเงินปันผลสมาชิกเพื่อเพิ่มรายได้ของชาวบ้านในชุมชนเท่านั้น แต่ยังอนุญาตให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในช่วงพักผ่อนฤดูร้อนในการบริหารจัดการรีสอร์ท บริการ และงานศิลปะการแสดงเพื่อเพิ่มรายได้จากการดำเนินงาน ในประสบการณ์การท่องเที่ยวของรูปแบบธุรกิจของตัวราคาเที่ยวชมรีสอร์ทพื้นบ้านตามราคา 60 หยวน/ครั้ง สามารถเข้าชมได้ 3 ครั้งต่อวัน ฤดูกาลท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ 5,000 หยวน สหกรณ์การท่องเที่ยวพื้นบ้านจะเรียกเก็บค่าที่พักจากนักท่องเที่ยว 50 หยวนต่อคน และจัดเตรียมอาหารเช้าสำหรับนักท่องเที่ยว โดย 30 หยวนจะให้บริการที่พัก ชาวบ้านในช่วงฤดูท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ 4,000 หยวน ยอดขายของประสบการณ์การเก็บผลไม้และผักยังคงด้วยยอดขายของธุรกรรมทั่วไป และยอดขายผลไม้และผักในช่วงฤดูท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ 18,000 หยวน รายได้ของเกษตรกรเพิ่มขึ้น และชาวบ้านเชื่อว่าสหกรณ์สามารถทำให้ทุกคนมีรายได้ คนในชุมชนจึงเข้าร่วมสหกรณ์การท่องเที่ยวพื้นบ้านเพราะว่าช่วยปรับปรุงมาตรฐานการครองชีพของชาวบ้าน และชาวบ้านมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งมากขึ้นในการสร้างสหกรณ์ โดยสร้างประโยชน์ร่วมกันและความช่วยเหลือกันในชุมชน

2. การออกแบบและวางแผนโครงการวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายเกาหลี ในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาติพันธุ์ เสื้อผ้าชาติพันธุ์ถือเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญ เมื่อเผชิญกับตลาดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีการแข่งขัน

มากขึ้น จึงจำเป็นต้องเจาะลึกลงไปในวันธรรมเครื่องแต่งกายเป็นบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจรูปแบบ รสนิยมด้านสุนทรีย์ และทัศนคติในการใช้ชีวิตของชนกลุ่มน้อยจากวัฒนธรรมเครื่องแต่งกาย ประกอบด้วย

2.1. พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์การแต่งกายของชาวชาติพันธุ์ เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปยังสถานที่ของกลุ่มชาติพันธุ์ นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมในการออกแบบ สร้าง และสวมใส่เครื่องแต่งกายของชาวชาติพันธุ์ โดยจะมีวัสดุและช่างฝีมือท้องถิ่นคอยให้คำแนะนำ และสุดท้าย นักท่องเที่ยวสามารถสวมใส่เครื่องแต่งกายที่ออกแบบหรือตัดเย็บเองได้

2.2 จัดเทศกาลวัฒนธรรมการแต่งกายชาติพันธุ์ เพื่อจัดแสดงเครื่องแต่งกายชาติพันธุ์ล่าสุด และในเวลาเดียวกันก็แนะนำประเพณีการดำเนินชีวิตและลักษณะอื่น ๆ ของชนกลุ่มน้อยในท้องถิ่น

2.3 พัฒนาเทศกาลชาติพันธุ์ให้มีความน่าสนใจ มีเทศกาลของชาติเกาหลีจำนวนมาก เช่น เทศกาลแรกของปีใหม่ เทศกาลหวนบน เทศกาลอาหารเย็น เทศกาลฤดูใบไม้ร่วง เทศกาลหลิโวว เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการเฉลิมฉลองเทศกาลของชนชาติอื่น และควรจัดแสดงเครื่องแต่งกายเกาหลีที่แปลกใหม่ผ่านกิจกรรมเทศกาล

2.4 จัดกิจกรรมพิเศษเพื่อระดมบุคลากรที่มีพรสวรรค์ด้านชาติพันธุ์เพื่อพัฒนาและสร้างสรรค์เครื่องแต่งกายชาติพันธุ์ เช่น การประกวดออกแบบเครื่องแต่งกายเกาหลี การประกวดของที่ระลึกเครื่องแต่งกายเกาหลี และการจัดนิทรรศการ

2.5 การบูรณาการทรัพยากรการท่องเที่ยวอื่น ๆ และการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเครื่องแต่งกาย เช่น การผสมผสานองค์ประกอบของวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายเกาหลีเข้ากับกรออกแบบบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร การจัดคอนเสิร์ตเพลงและเต้นรำของชนเผ่า และนำลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายเกาหลีไปสู่ทุกพื้นที่ของประเทศในรูปแบบการแสดง

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเกาหลีในหมู่บ้านซานเดาเฮ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายเกาหลีหมู่บ้านซานเดาเฮ มณฑลเสฉวน ประเทศจีน มีช่วงเวลาที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงเครื่องแต่งกายอยู่ 3 ยุค คือ ยุคสามก๊ก ยุคโครยอ และยุคโชซอน ซึ่งช่วงเวลาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงพัฒนาการด้านประวัติศาสตร์เครื่องแต่งกายเกาหลีในประเทศจีนที่สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

2. การเปลี่ยนแปลงของเครื่องแต่งกายเกาหลีและปัญหาการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านซานเดาเฮ มณฑลเสฉวน ประเทศจีน เสื้อผ้าที่สวมใส่ส่วนใหญ่เป็นผ้าที่มีการทอด้วยมือและผ้าลินินที่ปลูกผลิตเองมีเทคโนโลยีการย้อมสีแบบดั้งเดิมของชาวเกาหลีจากเส้นใยจากธรรมชาติซึ่งยังคงพบเห็นได้ในปัจจุบัน

3. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเครื่องแต่งกายเกาหลีในหมู่บ้านซานเดาเฮ มณฑลเสฉวน ประเทศจีน การใช้วัฒนธรรมเครื่องแต่งกายแบบดั้งเดิมของชาวเกาหลี เป็นส่วนช่วยในการดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกภูมิภาค การพัฒนาการท่องเที่ยวมีการปรับปรุงทางสังคมวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายเกาหลีการสืบทอดทางวัฒนธรรมพื้นบ้านทำให้สามารถขับเคลื่อนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวท้องถิ่นให้มีความเจริญก้าวหน้า และช่วยให้เศรษฐกิจในท้องถิ่นมีเสถียรภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถอภิปรายดังต่อไปนี้

1. ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาของวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายเกาหลีหมู่บ้านชานเดาเฮ มณฑลเสฉวน ประเทศจีน จากมุมมองทางประวัติศาสตร์ของภูมิภาค ระดับการพัฒนาของวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายของภูมิภาค นั้นบ่งบอกถึงระดับการพัฒนาอารยธรรมของภูมิภาคในประเทศและเครื่องแต่งกายประจำชาตินั้นถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ในฐานะกลุ่มชาติพันธุ์ที่เก่าแก่ที่สุดกลุ่มหนึ่งในประเทศจีน สัญชาติเกาหลีมีประวัติศาสตร์ยาวนานและวัฒนธรรมที่มีการพัฒนาด้านเครื่องแต่งกาย สอดคล้องกับที่ Xu (2022) กล่าวว่าเครื่องแต่งกายประจำชาติเกาหลีถูกสร้างขึ้นภายใต้อิทธิพลของวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายของชนเผ่าเร่ร่อนที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือของจีนภายใต้สภาพภูมิอากาศในเขตหนาวจัด ในยุคแรกชาวเกาหลีมีวิถีชีวิตแบบเร่ร่อนเป็นหลัก เหตุผลหลักประการหนึ่งที่ทำให้ผลิตภัณฑ์การทอเกี่ยวเสื้อผ้าเกาหลีพัฒนาขึ้นก็คือผู้พัฒนาในพื้นที่ยังไม่ตระหนักถึงคุณค่าการทอเกี่ยวของเสื้อผ้าชาติพันธุ์อย่างเต็มที่ บทความนี้ศึกษาคุณค่าการทอเกี่ยวของเสื้อผ้าเกาหลีจากสามแง่มุม ได้แก่ สุนทรียศาสตร์ วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ เพื่อที่จะให้ความสนใจ

การก่อตัวและการพัฒนาของเสื้อผ้าเกาหลีนั้นได้รับอิทธิพลอย่างมากจากแนวคิดด้านสุนทรียศาสตร์ของเกาหลี ซึ่งสอดคล้องกับที่ Wang (2014) กล่าวถึงในการศึกษาศิลปะเครื่องแต่งกายของเกาหลี ว่าเสื้อผ้าแสดงถึงแนวคิดด้านสุนทรียศาสตร์แบบดั้งเดิมของชาวเกาหลี ทำให้เสื้อผ้ามีชื่อเสียงในด้านลักษณะเฉพาะ งานฝีมือที่ประณีต รูปแบบสไตล์ที่แตกต่างและมีเสน่ห์เฉพาะตัว ด้วยภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ ทั้งด้านรูปแบบ ลวดลาย กระบวนการในการทอ ซึ่งสอดคล้องกับกมลวรรณ พงษ์กุล และธีรพงศ์ สงฆ์ (2567) กล่าวว่า กลุ่มผ้าพื้นเมืองบ้านหนองม่วง ประกอบไปด้วย ภูมิปัญญากระบวนการผลิต ภูมิปัญญาด้านรูปแบบและภูมิปัญญาด้านลวดลาย โดยภูมิปัญญากระบวนการผลิต ด้วยกระบวนการเหล่านี้ที่ทำความเข้าใจที่แสดงออกนั้นมีความหลากหลาย สิ่งเหล่านี้ล้วนสะท้อนถึงเสน่ห์ของเสื้อผ้าเกาหลี ทำให้นักทอเกี่ยวได้รับความเพลิดเพลินในฐานะปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายมีคุณค่าเฉพาะตัว ประการแรก ในแง่ของเนื้อหา เครื่องแต่งกายเกาหลีสะท้อนถึงวิถีชีวิตของชาวเกาหลีในยุคต่าง ๆ รวมถึงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ความเชื่อทางศาสนา เป็นต้น โดยมีลักษณะทางวัฒนธรรมระดับภูมิภาคที่แตกต่างกัน ประการที่สอง เนื้อหาส่วนใหญ่ของวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายไม่เพียงแต่สามารถรับชมได้เท่านั้น แต่ยังสามารถสัมผัสได้โดยตรงอีกด้วย ทำให้ผู้คนมีความเข้าใจในวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายของเกาหลีดียิ่งขึ้น

2. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของเครื่องแต่งกายเกาหลีและปัญหาการพัฒนาการทอเกี่ยวหมู่บ้านชานเดาเฮ มณฑลเสฉวน ประเทศจีนในปัจจุบัน

ประการที่หนึ่ง ในการพัฒนาการทอเกี่ยวเชิงวัฒนธรรม เครื่องแต่งกายประจำชาติเกาหลีในจีนมีความสำคัญและมีค่าอย่างยิ่ง ประการแรกสัญชาติเกาหลีเป็นชนกลุ่มน้อยที่สำคัญในประเทศจีนและวัฒนธรรมการแต่งกายของเกาหลีมีเสน่ห์และลักษณะเฉพาะตัว ในด้านการทอเกี่ยวเชิงวัฒนธรรม สอดคล้องกับที่ Chen (2018) กล่าวถึงการสร้างแบรนด์การทอเกี่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ เสริมสร้างรูปแบบของมรดกทางวัฒนธรรมแฮอ์เจอ สนับสนุนการแสดงพื้นบ้านและศิลปะการแสดงพื้นบ้าน นักทอเกี่ยวสามารถได้รับความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของเกาหลี และมีความรู้และความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับประเพณีพื้นบ้านในท้องถิ่น

ประการที่สอง ชุดประจำชาติเกาหลีถือเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมเกาหลี และยังเป็นสัญลักษณ์สำคัญอย่างหนึ่งที่นักทอเกี่ยวจดจำวัฒนธรรมเกาหลีได้ ในกิจกรรมการทอเกี่ยว เจ้าหน้าที่สวมชุดประจำชาติเกาหลีมาให้บริการและประสบการณ์สำหรับนักทอเกี่ยว นอกจากนี้ได้สัมผัสกับเสน่ห์อันเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมเกาหลีได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

ประการที่สามการสืบทอดและการพัฒนาชุดประจำชาติเกาหลีก็เป็นหนึ่งในมาตรการสำคัญในการปกป้องและสืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน ด้วยการพัฒนาของสังคมและการเร่งกระบวนการปรับปรุงให้ทันสมัย สำหรับการตอบรับการท่องเที่ยวสมัยใหม่ วัฒนธรรมดั้งเดิมของจีนกำลังเผชิญกับความท้าทายและปัญหาต่างๆ จำนวนมาก เช่น ปัญหาเกี่ยวกับแนวทางการอนุรักษ์ การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการจัดระเบียบความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ Akkapanyo et al (2023) กล่าวว่า การที่การสืบทอดและการพัฒนาชุดประจำชาติเกาหลีเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน จึงได้รับผลกระทบและความท้าทายอย่างมาก ดังนั้นผ่านการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กลุ่มคนจำนวนมากขึ้นจึงสามารถเข้าใจและเข้าใจวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายเกาหลีได้ จากนั้นจึงส่งเสริมการสืบทอดและการพัฒนาให้มีความโดดเด่นยิ่งขึ้น

3. เพื่อศึกษาเส้นทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของเครื่องแต่งกายเกาหลีในหมู่บ้านซานเดาเฮ มณฑลเสฉวน ประเทศจีน

การพัฒนาของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายกลุ่มชาติพันธุ์เกาหลี ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่มีศักยภาพได้แสดงอัตลักษณ์ของวัฒนธรรม สอดคล้องกับ Jiarong (2014) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นบ้านชาติพันธุ์มีแนวโน้มสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวสมัยใหม่และสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นบ้านชาติพันธุ์ ตามแนวโน้มการพัฒนาการท่องเที่ยวโลก การสำรวจและวิเคราะห์การท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวสามารถเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์อยู่ในอันดับแรกการท่องเที่ยวที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวและอันดับรองลงมาคือการท่องเที่ยววัฒนธรรมและศิลปะ

การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายกลุ่มชาติพันธุ์เกาหลี สามารถใช้เป็นโครงการท่องเที่ยวในประเพณีชาติพันธุ์และยังสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ เช่น ของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว และยังสามารถพัฒนาเป็นวัฒนธรรมและศิลปะ เมื่อพิจารณาถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ครอบคลุม การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายชาติพันธุ์ การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว การสร้างผลผลิตการท่องเที่ยวและการปกป้องสิ่งแวดล้อมทางนิเวศวิทยา การเปลี่ยนข้อได้เปรียบของทรัพยากรการท่องเที่ยวให้กลายเป็นข้อได้เปรียบทางเศรษฐกิจ แนวคิดโดยรวม ในขณะที่เดียวกันทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายควรผสมผสานกับการบริหารการท่องเที่ยวแห่งชาติ การบริหารการท่องเที่ยวระดับจังหวัด โครงสร้างโดยรวมของรัฐบาลและท้องถิ่น โดยคำนึงถึงผลประโยชน์พื้นฐานของชาติและท้องถิ่น ดำเนินตามเส้นทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชาติพันธุ์ มุ่งเน้นในนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ สร้างภาพลักษณ์ของแบรนด์ ในเวลาเดียวกันของการพัฒนาควรสรุปประสบการณ์อย่างต่อเนื่องเรียนรู้จากประสบการณ์ ปรับปรุงความเข้าใจในการปกป้องทรัพยากร

ความสำคัญของการพัฒนาแหล่งวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเครื่องแต่งกายประจำชาติ สอดคล้องกับ Jiarong (2014) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจีนนั้นอาศัยวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีนเป็นหลัก การพัฒนาแหล่งวัฒนธรรมเป็นกิจกรรมทางเทคนิคและเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มและปรับปรุงการดึงดูดทรัพยากรการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว เปลี่ยนข้อได้เปรียบของแหล่งวัฒนธรรมให้กลายเป็นข้อได้เปรียบทางเศรษฐกิจที่แท้จริง และทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเกิดขึ้นจริง การพัฒนาแหล่งวัฒนธรรมนั้นขึ้นอยู่กับแหล่งวัฒนธรรมผ่านการแปรรูป และการปรับปรุงบางรูปแบบ เพื่อแสดงมูลค่าตอบสนองความต้องการต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยว สัญชาติเกาหลีในหมู่บ้านซานเดาเฮ ตั้งอยู่ที่ชายแดนระหว่างจีนและเกาหลีในเมืองตาดง ซึ่งยังคงรักษาแหล่งวัฒนธรรมการท่องเที่ยวดั้งเดิมไว้เป็นจำนวนมาก ในฐานะของชุดประจำชาติเกาหลี เนื่องจากมีทรัพยากรและวัฒนธรรมมากมาย จึงดึงดูดโลกภายนอกได้จำนวนมาก เมื่อเผชิญกับโอกาสในการพัฒนาแหล่งวัฒนธรรมและกระแสของการท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาติจึงโดดเด่นขึ้น การพัฒนาจึงมีส่วนจำเป็น ประการแรก สามารถเพิ่มรายได้รวดเร็ว ปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนและปรับปรุงมาตรฐานการครองชีพของประชาชน ประการที่สอง สามารถขยายขอบเขตและเร่งกระบวนการโลกาภิวัตน์ของวัฒนธรรมประจำชาติ การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่าง

ต่อเนื่องและการหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมต่างประเทศจำนวนมากได้เร่งให้เกิดการปะทะกันของวัฒนธรรมชาติพันธุ์ และพื้นที่ชาติพันธุ์ได้ขยายขอบเขตในกระบวนการบูรณาการทางวัฒนธรรม การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ได้ลดระยะห่างระหว่างผู้คนและโลกภายนอก เพิ่มความมั่นใจในประเทศและเร่งการพัฒนาของวัฒนธรรมประจำชาติดั้งเดิม ในเวลาเดียวกันความตระหนักรู้ในการปกป้องวัฒนธรรมประจำชาติก็แข็งแกร่งมากขึ้นทางเศรษฐกิจกระตุ้นให้หน่วยงานของรัฐพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยววัฒนธรรมชาติพันธุ์ได้

ในการพัฒนาการท่องเที่ยววัฒนธรรม เครื่องแต่งกายประจำชาติเกาหลีในจีนมีความสำคัญและมีคุณค่าไม่เพียงแต่เป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมเกาหลี แต่ยังเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีนด้วย การพัฒนาการท่องเที่ยววัฒนธรรมทำให้กลุ่มคนเข้าใจและรู้จักวัฒนธรรมการแต่งกายของเกาหลีมากขึ้น จึงส่งเสริมการตลาดและการพัฒนาในขณะเดียวกันก็สามารถมีส่วนสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่นและส่งเสริมความเจริญรุ่งเรืองและการพัฒนาของสังคมท้องถิ่นได้ เนื้อหานี้สอดคล้องกับ Haiyan (2015) ซึ่งแนะนำว่าในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา การเติบโตของวัฒนธรรมเกาหลีทำให้แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมีรายได้จำนวนมาก ดังนั้น เราควรให้ความสำคัญกับการตลาดและการพัฒนาของวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายประจำชาติเกาหลี และให้การสนับสนุนและช่วยเหลือในการพัฒนามากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เนื้อหาวิชาการด้านประวัติศาสตร์และภูมิหลังทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนรู้วัฒนธรรมเครื่องแต่งกายเกาหลีด้านศิลปะการแสดง
2. สามารถนำวัฒนธรรมข้อมูลเครื่องแต่งกายเกาหลีและสถานการณ์ปัญหา โดยผู้ดูแลด้านศิลปวัฒนธรรมนำไปกำหนดนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในปัจจุบัน
3. วัฒนธรรมเครื่องแต่งกายเกาหลีเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สามารถนำมาใช้พัฒนาสิ่งประดิษฐ์เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายเกาหลีในพื้นที่ท้องถิ่น เนื่องจากยังมีวัฒนธรรมบางส่วนที่ยังไม่มีการศึกษาวิจัย
2. เศรษฐกิจและสังคมของจีนกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้น วัฒนธรรมเครื่องแต่งกายเกาหลีจึงได้รับผลกระทบ จึงเหมาะสมที่จะทำการวิจัยเพื่ออนุรักษ์และส่งเสริม
3. วัฒนธรรมเครื่องแต่งกายเกาหลีถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรม และสมควรได้รับการวิจัยว่ามีประโยชน์ในปัจจุบัน

กิตติกรรมประกาศ

บทความฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และการสนับสนุนอย่างดียิ่งจากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ดร.บุญสม ยอดมาลี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือ และให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิศักดิ์ จำปาแดง ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำอันมีค่า

เกี่ยวกับการเขียนวิทยานิพนธ์ในส่วนต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้โครงสร้างและเนื้อหาของวิทยานิพนธ์มีความชัดเจนและเป็นระบบมากขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.ฐิติศักดิ์ เวชกามา และรองศาสตราจารย์ ดร. ศาสตรา เหล่าอรรคหะ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อเสนอแนะและมุมมองที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัย ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอแสดงความขอบคุณอย่างสูงต่อคณาจารย์ของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติประจำจังหวัดเลยวหนึ่ง ผู้นำชุมชนและชาวบ้านในหมู่บ้านชานเดาเฮ คนงานตัดเย็บเสื้อผ้า ตลอดจนผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ซึ่งทำให้การศึกษานี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีและมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณะ เนียมหอม และกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ “การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน,” *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 6, 11 (2564): 350.
- กมลวรรณ พงษ์กุล และธีรพงศ์ สงฆ์ผัด. “การศึกษาภูมิปัญญาผ้าแล้ว กลุ่มผ้าพื้นเมืองบ้านหนองม่วง จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อพัฒนารูปแบบเครื่องประดับในเชิงพาณิชย์,” *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ*. 19, 2 (2567) 93-104.
- Akkapanyo, P. A. et al. “Buddhist Tourism Promotion of the Temples in Nan Municipality, Nan Province,” *Journal of MCU Buddhist Review* 7, 3 (2023): 256-270.
- Chen, Z.H. “Development and protection of cultural tourism of Hezhen Ethnic group,” *Tourism Overview*. 1, 4 (2018): 12-13.
- Jiarong, H. “Tourism Value analysis of Korean costume art. *Tourism Overview*,” *Second Half*. 1, 6 (2014): 350-352.
- Haiyan, Q. *Research on Yanbian Korean Autonomous Prefecture Government's Promotion of Cultural Tourism Development*. Master's thesis, Tianjin Normal University, 2015.
- Wang, R. “Research on Korean Costume Art,” *Hailongjiang Ethnic Series*. 1, 3 (2014): 131-136.
- Xiaofang, M. “Research on the beauty of Korean Traditional Clothing,” *Textile Report*. 2, 09 2021: 156-167.
- Xu, W. *The evolution and development of Korean Traditional Costumes in Yanbian Area*. Master Dissertation Northeast Dianli University, 2022.
- Zhang, H. “A Brief discussion on the inheritance of Korean ethnic costumes,” *Shopping Mall Modernization*. 12, 6 (2017): 96.

การศึกษาอัตลักษณ์ลวดลายผ้าทอชาว้วงมณฑลกวางสี ประเทศจีน

Research on the Characteristics of Zhuang Brocade Patterns in Guangxi, China

ลูอี้ เหลียง¹ ศุภรา อรุณศรีมรกต² และพกามาศ สุวรรณิภา²

Luyi Liang¹ Supara Aroonsrimorakot² and Pakamas Suwannipa²

¹สาขาทัศนศิลป์ ศิลปะการออกแบบและการจัดการวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา¹

¹Student of Master of Visual Arts, Art of Design and Cultural Management Program, Faculty of Fine and Applied Arts, Burapha University

²คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

²Faculty of Fine and Applied Arts, Burapha University

E-mail: skzllab@gmail.com, supara@go.buu.ac.th, pakamas@go.buu.ac.th

บทคัดย่อ

ผ้าทอชาว้วงเป็นส่วนสำคัญของศิลปะและวัฒนธรรมของประเทศจีน งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาอัตลักษณ์ลวดลายผ้าทอชาว้วงมณฑลกวางสี ประเทศจีน” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์อัตลักษณ์ของลวดลายในงานหัตถกรรมผ้าทอชาว้วง โดยงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้วิธีการศึกษาทางเอกสาร การลงพื้นที่สำรวจภาคสนาม และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอชาว้วง การเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากการศึกษาพบว่า อัตลักษณ์ลวดลายในงานหัตถกรรมผ้าทอชาว้วงได้สะท้อนให้เห็นผ่านทางเนื้อหาที่ปรากฏบนผ้า การจัดองค์ประกอบภาพ สีเส้น และการสื่อความหมาย ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับศิลปะและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและวิถีชีวิต ตลอดจนบุคลิกที่มีชีวิตชีวา กระตือรือร้น และอิสระของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วง โดยผลการศึกษาส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อวงการการศึกษา ศิลปะและวัฒนธรรมจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งศิลปะผ้าทอ เป็นการขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับลวดลายผ้าทอชาว้วงไปสู่ผู้ที่มีความสนใจ อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงและแนวทางสำหรับการทำความเข้าใจต่อสาระสำคัญของผ้าทอชาว้วงให้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

คำสำคัญ: อัตลักษณ์ ลวดลายผ้าทอ กลุ่มชาติพันธุ์จ้วง ผ้าทอเผ่าจ้วง

Abstract

Zhuang brocades are a crucial part of arts and culture in China. The objective of the research on “the characteristics of Zhuang brocade patterns in Guangxi, China” was to analyze the identity of patterns in Zhuang brocade handicraft. This research is a qualitative study employing document analysis, field surveys, and interviews with experts in Zhuang brocades. The sample group was selected by purposive sampling. The results revealed that the identity of patterns in Zhuang brocade handicraft is reflected through contents on the fabrics, composition, colors, and communication. It is closely related to arts and culture; traditions and way of life; and liveliness, enthusiasm, and independence of the Zhuang. The results of this research generate

benefits for Chinese arts and cultural education, particularly the arts of brocades. More specifically, it is to extend the body of knowledge about Zhuang brocade patterns for anyone interested. The results can also be used as a reference and a guideline for better understanding about the essence of Zhuang brocades.

Keywords: Identity, Brocade pattern, Zhuang ethnic group, Zhuang brocades

บทนำ

กลุ่มชาติพันธุ์จ้วงเดิมเรียกว่าชนเผ่าถ้ง เป็นชนกลุ่มน้อยที่มีประชากรมากที่สุดในประเทศจีน ชนเผ่าจ้วงกระจายอยู่ใน 31 มณฑล ตลอดจนเขตปกครองตนเองและเขตปกครองพิเศษที่ขึ้นตรงต่อรัฐบาลกลาง เขตปกครองตนเองกวางสีจ้วงเป็นพื้นที่ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงกระจายอยู่มากที่สุด วัฒนธรรมดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงมีความลึกซึ้งและหลากหลาย และยังเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญของวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน องค์ประกอบทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงได้มาจากสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงที่สะท้อนให้เห็นถึงจิตวิญญาณและจิตสำนึกด้านสุนทรียภาพของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงซึ่งมีเสน่ห์ทางศิลปะที่แข็งแกร่งเป็นอย่างมาก โดยองค์ประกอบทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น ได้แก่ อาคาร ที่พักอาศัย สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ผ้าทอ หัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ ตลอดจนประเพณีท้องถิ่น เพลงและการเต้นรำของชาวจ้วง สิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นการแสดงออกของวัฒนธรรมจ้วง ซึ่งองค์ประกอบทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงเหล่านี้ได้แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นในพื้นที่ที่กลุ่มชาติพันธุ์จ้วงอาศัยอยู่และเป็นองค์ประกอบที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมประจำชาติของท้องถิ่นโดยตรงมากที่สุด (Tang, 2022)

สำหรับผ้าทอชาวจ้วงได้รับการยกย่องว่าเป็น “1 ใน 4 ผ้าทอที่มีชื่อเสียงมากที่สุดของประเทศจีน” (Qin, 2016) มีลวดลายที่สวยงาม องค์ประกอบที่กระชับ และสีสันทันสดใส เป็นศิลปะและงานฝีมือที่มีลักษณะเฉพาะของชนชาติที่แข็งแกร่ง สะท้อนให้เห็นถึงความกระตือรือร้น ความเปิดกว้าง และความปรารถนาที่จะมีชีวิตที่ดีขึ้นของชาวจ้วง (Zhao, 2017) ผ้าทอชาวจ้วงมีประวัติศาสตร์อันยาวนานและมีความหมายทางวัฒนธรรมที่ลึกซึ้ง โดยแหล่งกำเนิดที่สำคัญของผ้าทอชาวจ้วงคือเมืองซีเฉิง เมืองปินหยาง และเมืองจิงซีในมณฑลกวางสีของประเทศจีน (Zhang, 2013) วงการโบราณคดีมีการค้นพบผ้าที่มีลวดลายในหลุมฝังศพหมายเลข 7 ของสุสานฮั่นหลัวโปวันในเมืองกู่ก้งมณฑลกวางสี ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าร่องรอยของผ้าทอชาวจ้วงมีอยู่ในกวางสีตั้งแต่ต้นสมัยราชวงศ์ฮั่น ต่อมา ในสมัยราชวงศ์ถัง ผ้าทอชาวจ้วงจากภูมิภาคหลิงหนาน โดยเฉพาะในมณฑลกวางสีได้กลายเป็นเครื่องบรรณาการในราชสำนัก ในช่วงนี้ ลวดลายของผ้าทอมีความซับซ้อนและมีสีสันทันเป็นอย่างมาก จนกระทั่งมาถึงสมัยราชวงศ์ซ่ง ลวดลายของผ้าทอชาวจ้วงได้มีชื่อเสียงขึ้นมา ในสมัยราชวงศ์หมิงได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางและเทคนิคของผ้าทอก็เจริญรุ่งเรืองขึ้นเช่นกัน ในสมัยราชวงศ์ชิง ผ้าทอชาวจ้วงได้เป็นเครื่องบรรณาการจากราชสำนักของจักรพรรดิ และยังเป็นของประดับและของใช้ประจำวันในขณะนั้นด้วย” (Fan, 2015) หลังจากการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน รัฐบาลได้สนับสนุนการพัฒนาวัฒนธรรมดั้งเดิมและเสนอมาตรการเพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูและการพัฒนาผ้าทอชาวจ้วงจำนวนมาก และเนื่องจากการให้ความสำคัญของรัฐบาล ทำให้ “ศิลปะผ้าทอชาวจ้วงเมืองจิงซี” ได้รับเลือกให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของชาติในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2006” (Nong, 2017) ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 2011 โรงงานผ้าทอชาวจ้วงเมืองจิงซีได้รับเลือกให้เป็นฐานสาธิตแห่งแรกในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในกวางสี (Fan, 2013)

ลวดลายของผ้าทอชาวจ้วงมีความหมายทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย โดยคุณลักษณะที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ผ้าทอชาวจ้วงที่แตกต่างจากผ้าทอที่มีชื่อเสียงอื่น ๆ คือ ลวดลายของผ้า ลวดลายจีนดั้งเดิมส่วนใหญ่มีคุณลักษณะที่ว่า “มีลายต้องมี

ความหมาย และความหมายต้องเป็นมงคล” ซึ่งลวดลายของผ้าทอชาวจ้วงก็มีคุณลักษณะนี้เช่นกัน (Zhao, 2017) วัฒนธรรมขนบธรรมเนียม และตำนานเรื่องเล่าของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงล้วนปรากฏอยู่ในลวดลายของผ้าทอชาวจ้วง ซึ่งแต่ละลวดลายก็มีความหมายทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ลวดลายเหล่านี้เป็นลวดลายที่พัฒนาโดยตรงจากชีวิตประจำวันของชาวเผ่าจ้วง ทิวทัศน์ธรรมชาติที่สวยงามของหมู่บ้านชาวจ้วง และลวดลายเหล่านี้ก็มีความสัมพันธ์กับลายสัตว์และพืชหลายชนิด พัฒนามาจนกลายเป็นลวดลายที่มีความเป็นรูปธรรม (Qin, 2016)

ในปัจจุบัน เนื่องจากอิทธิพลของวัฒนธรรมอื่น (ชาวจีน) ทำให้วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงค่อย ๆ แสดงให้เห็นถึงปรากฏการณ์การกลืนกลายเข้ากับวัฒนธรรมอื่น รูปแบบและอัตลักษณ์ของลวดลายผ้าทอชาวจ้วงได้ค่อย ๆ ลดลง ซึ่งนี่เป็นสิ่งที่พวกเรากำลังกังวล ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ชาวจีนในประเทศจีนนิยมสวมใส่หรือประยุกต์ใช้องค์ประกอบของลวดลายผ้าทอชาวจ้วงมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้องค์ประกอบลวดลายผ้าทอชาวจ้วงพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว เหตุผลสำคัญเนื่องจากเสน่ห์ทางศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ขององค์ประกอบลวดลายผ้าทอชาวจ้วงได้ดึงดูดและเป็นที่ยอมรับของผู้คน แต่ถึงแม้ว่าจะมีการประยุกต์ใช้ องค์ประกอบลวดลายผ้าทอชาวจ้วงมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ก็มีผู้คนจำนวนน้อยที่เข้าใจถึงอัตลักษณ์ขององค์ประกอบลวดลายผ้าทอชาวจ้วงอย่างแท้จริง เพราะฉะนั้น งานวิจัยนี้จึงต้องการนำเสนอให้เห็นว่า ภายใต้ประวัติศาสตร์อันยาวนานและวัฒนธรรมอันรุ่งเรือง องค์ประกอบลวดลายผ้าทอชาวจ้วงมีอัตลักษณ์ที่ซ่อนแฝงอยู่อย่างไรบ้าง เพื่อให้ผู้คนเข้าใจถึงวัฒนธรรมของชาวจ้วงมากขึ้น หวังว่าจะสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้คนหันมาสนใจและศึกษาศิลปะผ้าทอชาวจ้วงมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้ผ้าทอชาวจ้วงถูกนำไปใช้ ได้รับการสืบสาน และพัฒนาอย่างดีในสังคมยุคใหม่ ทำให้ผู้คนได้สัมผัสถึงเสน่ห์ของผ้าทอชาวจ้วงอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์อัตลักษณ์ลวดลายในงานหัตถกรรมผ้าทอชาวจ้วง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตและเนื้อหาของพื้นที่ศึกษา

ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลวดลายผ้าทอชาวจ้วงมณฑลกว่างสี ประเทศจีน โดยขั้นตอนแรกคือ การเก็บข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ โดยการสำรวจ สัมภาษณ์ ถ่ายภาพ และข้อมูลชั้นสอง คือการใช้ภาพถ่าย และข้อมูลประวัติศาสตร์จากเอกสารประเภทต่าง ๆ วิเคราะห์อัตลักษณ์ด้านความหมาย รูปทรง และสีสันทันของลวดลายในงานหัตถกรรมผ้าทอชาวจ้วงในพื้นที่ดังกล่าว

ขอบเขตของพื้นที่ทำการศึกษา อำเภอจิ่งซีตั้งอยู่ในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง เป็นเมืองระดับเทศมณฑลภายใต้เขตอำนาจการปกครองของเมืองไป๋เซ่อ มณฑลกว่างสี ประเทศจีน โดยจะลงพื้นที่ไปยังฐานสาริตการอนุรักษ์ผลผลิตของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ระดับชาติ ได้แก่ โรงงานผ้าทอชาวจ้วงเมืองจิ่งซี พิพิธภัณฑ์นิเวศวิทยาชาวจ้วงโจวเมืองจิ่งซี และพิพิธภัณฑ์ผ้าทอชาวจ้วงเมืองจิ่งซี

2. การวิเคราะห์อัตลักษณ์ลวดลายในงานหัตถกรรมผ้าทอชาวจ้วง

2.1 ข้อมูลทุติยภูมิ แสดงข้อมูลผ่านรูปภาพและคำบรรยายในลักษณะวิจัยเชิงพรรณนา

2.2 ข้อมูลปฐมภูมิ การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอชาวจ้วงจำนวน 3 ท่าน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยกำหนดจากความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญ กล่าวคือ เป็นนักวิจัยด้านผ้า

ทอผ้าจ้วงที่มีประสบการณ์ 10 ปี เป็นผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ผ้าทอผ้าจ้วง และเป็นผู้ดำเนินการพิพิธภัณฑผ้าทอชนเผ่าจ้วง มณฑลทกวางสี โดยจะใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของผ้าทอชาวจ้วง ตลอดจนความหมาย รูปทรง และสีสันของลวดลายในงานหัตถกรรมผ้าทอชาวจ้วง นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการสังเคราะห์เนื้อหา (Synthesis) ตามที่ประเด็นศึกษาแล้วนำเสนอเชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

การทบทวนวรรณกรรม

1. กลุ่มชาติพันธุ์จ้วง

กลุ่มชาติพันธุ์จ้วงเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประชากรมากที่สุดในบรรดาชนกลุ่มน้อยของประเทศจีน ส่วนใหญ่กระจายอยู่ในมณฑลทกวางสีและยูนนาน วิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงสามารถย้อนกลับถึงสมัยก่อนราชวงศ์ฉิน บรรพบุรุษพื้นเมืองของพื้นที่หลังหนานได้ก่อตั้งชนเผ่าต่าง ๆ เช่น ชนเผ่าซีโหว่และลั่วเยว่ และได้ก่อตั้งอำนาจทางการเมืองเป็นของตนเอง มีการติดต่อและทำสงครามกับราชวงศ์ที่อยู่ทางตอนกลางของประเทศ (Xie, 2020) หลังจากจักรพรรดิฉินซีรวม 6 รัฐเข้าเป็นหนึ่งเดียวก็ได้มีการส่งกองกำลังไปพิชิตพื้นที่หลังหนานและเริ่มปกครองพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วง ต่อมาในสมัยราชวงศ์ถังและซ่ง พื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงค่อย ๆ ก่อตัวขึ้นเป็นระบบเศรษฐกิจโดยอาศัยการทำเกษตรกรรม ขณะเดียวกันก็เริ่มมีงานหัตถกรรม การค้า และอุตสาหกรรมอื่น ๆ ปรากฏขึ้นในช่วงราชวงศ์หมิงและชิง วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงมีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง ต่อมาหลังจากมีการสถาปนาประเทศจีนใหม่ กลุ่มชาติพันธุ์จ้วงก็ได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์ของจีน และได้รับสถานะทางการเมืองและโอกาสใหม่ ๆ ในการพัฒนา ปัจจุบัน พื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงได้กลายเป็นหนึ่งในพื้นที่สำคัญสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจทางตอนใต้ของจีน และยังมีชื่อเสียงระดับโลกในด้านวัฒนธรรมชาติพันธุ์ที่มีเอกลักษณ์และมั่งคั่ง และงานหัตถกรรมแบบดั้งเดิมอีกด้วย

2. ผ้าทอชาวจ้วง

ผ้าทอชาวจ้วง ผ้าทอหุยนเมืองหนานจิง ผ้าทอสู่มืองเสววน และผ้าทอซ่งเมืองซูโจว เป็นที่รู้จักในชื่อ 4 ผ้าทอที่มีชื่อเสียงของประเทศจีน สำหรับผ้าทอชาวจ้วงมีต้นกำเนิดในสมัยราชวงศ์ฮั่น และมีการพัฒนาจนเป็นรูปเป็นร่างในสมัยราชวงศ์ถังและราชวงศ์ซ่ง มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 1,000 ปี ตามบันทึกทางประวัติศาสตร์ใน พงศาวดารราชวงศ์ฮั่นยุคหลังที่ชื่อว่า “บันทึกเผ่าหนานมาน” บันทึกว่า ในช่วงต้นของราชวงศ์ฮั่น ชาวจ้วงในพื้นที่ใช้ด้ายลินิน 5 สีเพื่อทอ “ผ้าลายจุด” ด้วยสีสันทึกลากหลายและเนื้อสัมผัสที่หนา ในสมัยราชวงศ์ถังและซ่ง ผ้าทอชาวจ้วงได้รับการยกย่องจากราชสำนักว่า “มีความสวยงามและหนา เป็นผ้าที่มาจากทางภาคใต้” ต่อมาในสมัยจักรพรรดิว่านลี่แห่งราชวงศ์หมิง ผ้าทอชาวจ้วงที่ทอด้วยลวดลายต่าง ๆ เช่น ลายมังกรและหงส์ได้กลายเป็นเครื่องบรรณาการแก่ราชสำนัก ต่อมาตั้งแต่สมัยราชวงศ์ชิงจนถึงปัจจุบัน การทอผ้าก็ได้กลายเป็นงานฝีมือที่สตรีชาวจ้วงต้องศึกษาเรียนรู้ (Fan, 2013) ผ้าทอชาวจ้วงเป็นหนึ่งในมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของชาติ และเป็นผ้าเพียงชนิดเดียวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของชนกลุ่มน้อยใน 4 ผ้าทอที่มีชื่อเสียงของประเทศจีน หลังจากผ่านการพัฒนามานานกว่าพันปีผ้าทอของชาวจ้วงก็ได้ซ่อนไว้ด้วยความหมายที่ลึกซึ้ง มีเทคนิควิธีการและการตกแต่งที่ประณีตกลายเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของศิลปะพื้นบ้านของชาวจ้วงในมณฑลทกวางสี คำว่าผ้าทอจ้วงในภาษาจีนกลางจะออกเสียงว่า “จ้วงจิ้น” ในภาษาจ้วงมีความหมายว่า “ผ้าห่มแห่งสวรรค์” จากความหมายที่สื่อออกมานี้จะเห็นได้ว่าผ้าทอชาวจ้วงมีความสำคัญและเป็นที่เคารพของชนเผ่าจ้วงเป็นอย่างมาก

ผ้าทอขาวจ้วงเป็นผลผลิตจากการตกผลึกของวิถีชีวิตชาวจ้วง เป็นผ้าศิลปะที่อุดมไปด้วยเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมดั้งเดิม ซึ่งมีคุณค่าทางการใช้งานที่สูงและยังเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ลึกซึ้งของชาวเผ่าจ้วงอีกด้วย ประการแรก ผ้าทอขาวจ้วงเป็นการตกผลึกทางศิลปะและวัฒนธรรมของชาวจ้วงมาเป็นเวลาหลายพันปี การกำเนิดและการพัฒนาของผ้าทอขาวจ้วงมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับรูปแบบการพัฒนาของชาวจ้วงในมณฑลกว๋างสี ซึ่งได้ผสมผสานเข้ากับวิถีชีวิตของชาวจ้วงจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของพวกเขา ผ้าทอขาวจ้วงเป็นผลผลิตของขนบธรรมเนียม ความเชื่อ พิธีกรรม อารมณ์ความรู้สึก และค่านิยมของชาวจ้วง โดยผ้าทอขาวจ้วงเป็นสื่อกลางของการแสดงออกถึงความปรารถนาเพื่อชีวิตที่ดีขึ้นของชาวจ้วง อีกทั้งยังเป็นตัวบันทึกวิถีชีวิตเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมและสถานะทางวัฒนธรรมของชาวจ้วงอีกด้วย ประการที่สอง ผ้าทอขาวจ้วงเป็นผ้าทอเพียงหนึ่งเดียวที่เป็นของชนกลุ่มน้อยในบรรดา “4 ผ้าทอที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย” เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของชาติ และเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สำคัญของเขตปกครองตนเองกว๋างสีจ้วง ผ้าทอขาวจ้วงมีโครงสร้างทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์และเป็นวัฒนธรรมการทอผ้าที่เป็นอิสระ เทคนิคการผลิตและลวดลายของผ้าสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของชาวจ้วง อีกทั้งยังเป็นแรงบันดาลใจอันทรงคุณค่าสำหรับการออกแบบสมัยใหม่

3. หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์

หลักองค์ประกอบศิลป์ (Composition) หมายถึง การนำทัศนธาตุของศิลปะ ซึ่งประกอบไปด้วย จุด เส้น รูปร่าง รูปทรง ขนาดสัดส่วน แสงเงา สี บริเวณว่าง พื้นผิว มาจัดภาพหรือองค์ประกอบรวมเข้าด้วยกันและให้ประสานสัมพันธ์กัน เพื่อให้เกิดคุณค่าทางความงาม ประเสริฐ พิษยะสุนทร (2557) ได้แบ่งทัศนธาตุ ไว้ดังนี้

- 3.1 จุด องค์ประกอบพื้นฐานแรกที่สุด
- 3.2 เส้น เกิดจากจุดหลาย ๆ จุดต่อกัน
- 3.3 รูปร่าง มีลักษณะ 2 มิติ เกิดจากเส้นลากต่อกัน
- 3.4 รูปทรง มีลักษณะ 3 มิติ เกิดจากเส้นลากต่อกันมีความลึก
- 3.5 พื้นผิว เกิดได้ 2 ลักษณะ คือ แบบลวงตาที่สร้างขึ้น กับ แบบความจริงสัมผัสได้
- 3.6 ค่าน้ำหนัก บริเวณที่ถูกแสง บริเวณที่เป็นเงา
- 3.7 แสงและเงา คือ ความแตกต่างกันของค่าน้ำหนัก สีบนผิวของวัตถุ

ผลการวิจัย

1. อัตลักษณ์ลวดลายในงานหัตถกรรมผ้าทอขาวจ้วง

1.1 อัตลักษณ์ด้านเนื้อหาที่ปรากฏในลวดลาย

อัตลักษณ์สำคัญที่ทำให้ผ้าทอขาวจ้วงแตกต่างจากผ้าทอที่มีชื่อเสียงอีก 3 แบบคือลวดลาย ผ้าทอขาวจ้วงได้รับการถวายเป็นเครื่องบรรณาการตั้งแต่วังราชคฤ์ช่ง เทคนิคการทอผ้าและลวดลายการตกแต่งมีระดับทางศิลปะที่สูง ลวดลายของผ้าทอขาวจ้วงเป็นสื่อกลางของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวจ้วง (Miao, 2022) อีกทั้งยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมผ้าทอขาวจ้วงที่ตรงไปตรงมามากที่สุด โดยลวดลายเหล่านี้มีการอ้างอิงจากวัตถุที่ปรากฏอยู่ในธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ นก ปลา และแมลง โดยชาวจ้วงจะใช้คุณลักษณะของวัตถุที่ปรากฏอยู่ตามธรรมชาติเหล่านี้มาทำการดัดแปลง ลดทอน และตัดทอน แล้วทอออกมาเป็นผ้าทอที่มีลวดลายที่หลากหลาย ถึงแม้ว่าลวดลายเหล่านี้จะมีความเป็นนามธรรม แต่มีชีวิตชีวาและสะท้อนให้เห็นถึงการเคารพธรรมชาติและความสำเร็จในการมีชีวิตที่มีความสุขของชาวจ้วง ลวดลายผ้าทอขาวจ้วงสามารถแบ่งตามเนื้อหาได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ ลายเรขาคณิต ลายสัตว์ ลายพืชพรรณ และลายเรื่องราว โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 ลายเรขาคณิต

ลวดลายเรขาคณิตเป็นลวดลายที่มีความเป็นระเบียบ เช่น ลายสี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม แปดเหลี่ยม สี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน วงกลม และรูปหลายเหลี่ยมที่ประกอบด้วยจุด เส้น และพื้นที่ว่าง โดยลวดลายเหล่านี้ประกอบขึ้นจากการประสาน การทับซ้อน และการทำซ้ำ โดยส่วนใหญ่จะเป็นลายนามธรรมเป็นหลัก และบางลายก็มีลวดลายร่วมกับวัตถุทางธรรมชาติ ลวดลายเรขาคณิตในผ้าทอชาวจ้วง ได้แก่ ลายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ลายเมฆและสายฟ้า ลายคลื่นน้ำ ลายประสาน ลายกันขด และลายขนนก โดยที่ลายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนเป็นลวดลายเรขาคณิตรูปแบบหนึ่งที่พบเห็นได้บ่อยในบรรดาลายผ้าทอของชาวจ้วงที่เป็นลายตกแต่งผ้าที่บรรพบุรุษสมัยโบราณได้รับแรงบันดาลใจมาจากการทอเสื่อ ซึ่งเป็นหนึ่งในลายสี่เหลี่ยมแบบดั้งเดิม ซึ่งจะเป็รูปลี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนที่มีความยาวเท่ากัน โดยให้มีบน ล่าง ซ้าย และขวาหันเข้าหากัน

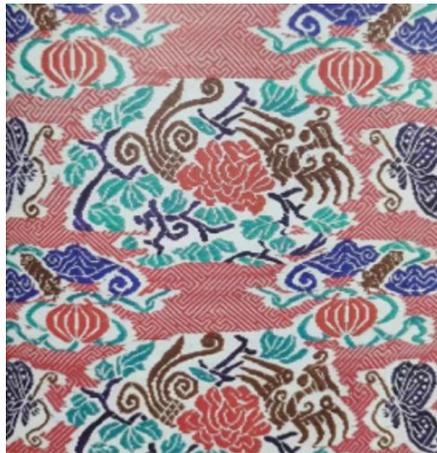
ภาพที่ 1 ลายเรขาคณิตหรือลายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนบนผ้าทอชาวจ้วง
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย

1.1.2 ลายพืชพรรณ

ลวดลายพืชพรรณในผ้าทอจ้วงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของชนเผ่าจ้วง ชนเผ่าจ้วงที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หลังหนานมาอย่างยาวนาน ซึ่งอุดมไปด้วยทรัพยากรพืช และได้กลายเป็นคุณลักษณะประจำชนชาติคือ ความรัก ความเพลิดเพลินและปกป้องธรรมชาติ ในกระบวนการสร้างลวดลายผ้าทอชาวจ้วง ชนเผ่าจ้วงได้นำพืชพรรณในธรรมชาติมาผสมผสานเข้ากับความเชื่อแล้วทอลวดลายพืชที่มีความหมายทางอารมณ์อันเป็นเอกลักษณ์ออกมา ลวดลายพืชที่เป็นตัวแทนในผ้าทอชาวจ้วง ได้แก่ ลายดอกบัว ลายดอกโบตั๋น ลายดอกเบญจมาศ ลายต้นไม้ เป็นต้น

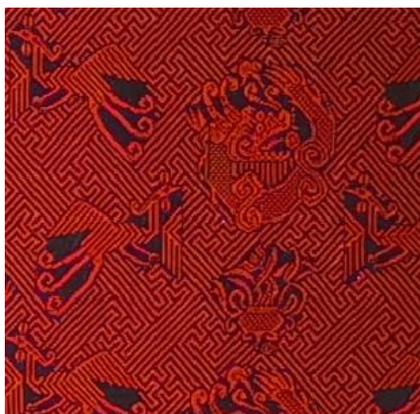
ภาพที่ 2 ลายพืชพรรณที่สื่อถึงลายดอกบัวบนผ้าทอชาวจ้วง
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 3 ลายพีพรรณที่สื่อถึงลายดอกโบตั๋นบนผ้าทอชาวจ้วง
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย

1.1.3 ลายสัตว์

ผ้าทอชาวจ้วงมีลวดลายสัตว์หลายประเภท ทั้งปลา แมลง นก มังกร หงส์ และสัตว์มงคลต่าง ๆ เป็นลวดลายที่มีความเรียบง่าย และมีชีวิตชีวา ในบรรดาลวดลายสัตว์ ลวดลายที่พบมากที่สุดคือ ลายหงส์ ผ้าทอชาวจ้วง 9 ใน 10 ผลงานที่มีลวดลายสัตว์จะถูกปักด้วยลายหงส์ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของลายหงส์ในวิถีชีวิตของชาวจ้วง ชาวจ้วงเปรียบแนวความคิดการบูชาพระอาทิตย์เป็นลายไก่อี เนื่องจากไก่อีมักจะขึ้นตอนยามห้าโมงวัน ซึ่งตรงกับเวลาพระอาทิตย์ขึ้น ชาวจ้วงจึงเชื่อมโยงลายไก่อีกับดวงอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันออก เป็นสัญลักษณ์ของการทำงานหนักและสื่อความหมายถึงความสวยงามของชาวจ้วง นอกจากนี้ ชาวจ้วงยังชื่นชอบลายผีเสื้อ เนื่องจากรูปร่างที่หลากหลาย ทำทางที่พลิ้วไหว รูปร่างและสีสันที่สดใสและสวยงามของผีเสื้อเหมาะกับคุณลักษณะที่รักความงามของสตรีชาวจ้วง ขณะเดียวกัน ผีเสื้อมีความสามารถในการสีพันธุที่ยอดเยี่ยมสามารถออกไข่หลายหมื่นฟองในคราวเดียว จุดนี้ได้สื่อความหมายที่สวยงามของการมีลูกหลายคน ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองดั้งเดิมของจ้วงเกี่ยวกับการสืบทอดวงศ์ตระกูล นอกจากนี้ ยังมีลายงูเหลือม ลายกบ ลายสิงโต และลายเต่า

ภาพที่ 4 ลายสัตว์ที่สื่อถึงลายหงส์บนผ้าทอชาวจ้วง
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 5 ลายสัตว์ที่สื่อถึงลายผีเสื้อ
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย

1.1.4 ลายเรื่องราว

ในกระบวนการทอผ้าของชาวจังหวัดจันทบุรี บางครั้งชาวจังหวัดจันทบุรีจะนำบรรยากาศ ตำนาน หรือความปรารถนาของชีวิต มานำเสนอผ่านลวดลายที่บอกเล่าเรื่องราว เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของพวกเขา เช่น ชาวจังหวัดจันทบุรีมีการแสดงความปรารถนา เรื่องความรักผ่าน “ผีเสื้อและดอกไม้” ผีเสื้อและดอกไม้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในธรรมชาติ ผีเสื้อได้รับพลังงานผ่านดอกไม้ และดอกไม้ขยายพันธ์ผ่านผีเสื้อ ลวดลายทั้งสองเป็นสัญลักษณ์ของความรักซึ่งกันและกัน ในบรรดาผ้าทอชาวจังหวัดจันทบุรียังมีลวดลายที่บอกเล่าเรื่องราวอื่น ๆ ที่แสดงออกถึงอารมณ์แห่งชีวิต เช่น ลายสิงโตเล่นลูกบอล ลายปลาเล่นดอกบัว ลายสาวทลิวชานและพี่อาหนิว ลายหลู่เซิงไฉ่ฉ่าง เป็นต้น

ภาพที่ 6 ลายเรื่องราวที่สื่อถึงลายสิงโตเล่นลูกบอล
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย

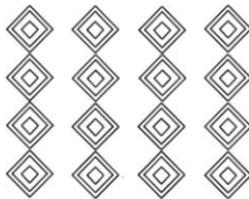
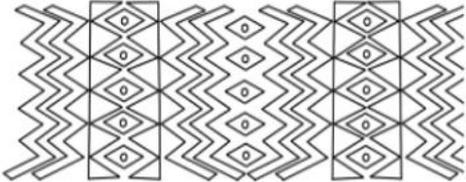
ภาพที่ 7 ลายเรื่องราวที่สื่อถึงลายสาวทิวชานและพี่อาหนิว
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย

1.2 อัตลักษณ์ด้านการจัดองค์ประกอบภาพ

1.2.1 การจัดองค์ประกอบแบบสมมาตร

ผ้าทอชาวจ้วงให้ความสำคัญกับความสมมาตร ความสมดุล และความเรียบง่าย ในกระบวนการทอและการจัดองค์ประกอบภาพ ความสมมาตรของผ้าทอชาวจ้วง คือ การใช้ลวดลายเรขาคณิตเป็นวัตถุเพื่อให้ได้ความสมดุลและความสมบูรณ์ของภาพ ความสมดุล คือ การวางลวดลายต่าง ๆ ภายในลวดลายที่มีความสมมาตรเพื่อทำให้ผ้าทอชาวจ้วงเดิมที่มีความธรรมดากลายเป็นผ้าทอที่มีมิติมากยิ่งขึ้น การจัดองค์ประกอบแบบสมมาตรเป็นการใช้ลวดลายเรขาคณิตซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างลวดลายที่มีความต่อเนื่องแบบ 2 ด้านหรือ 4 ด้าน ผ้าทอชาวจ้วงโดยรวมที่ทอในลักษณะนี้จะมีลักษณะที่กระชับและเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด ดูเรียบหรู เรียบง่าย และสง่างาม

ตารางที่ 1 การจัดองค์ประกอบแบบสมมาตร

ลวดลายผ้าทอชาวจ้วง	การจัดองค์ประกอบแบบสมมาตร
	
	

1.2.2 การจัดองค์ประกอบลวดลายพื้นหลัง

การจัดองค์ประกอบลวดลายประเภทนี้เป็นการใช้ลวดลายเรขาคณิตเป็นพื้นหลัง จากนั้นปกลวดลายภาพอื่น ๆ เช่น ลวดลายสัตว์ ลวดลายพืชลงบนผ้าที่มีพื้นหลังเป็นลายเรขาคณิต การจัดองค์ประกอบเช่นนี้ ทำให้ความกะทัดรัดและความประณีตของลวดลายพื้นหลังตัดกันอย่างชัดเจนกับความมีชีวิตชีวาของลายนูนที่ทอทับลงไป ทำให้ผ้าทอในภาพรวมมีความสมดุลทั้งความเคลื่อนไหวและความคงที่ มีการแบ่งลำดับชั้นที่ชัดเจน มีความแน่นและหนาที่เหมาะสม โดยปกติลวดลายเรขาคณิตที่นำมาเป็นลายพื้นหลังจะเป็นลายที่มีความเรียบง่าย เช่น ลายประแจจีน และลายสวัสดิกะ ส่วนลายอื่นที่นำมาทอทับจะเป็นลายที่มีสีสันสดใส มีเนื้อหาของลายที่ชัดเจน และมีความหมายที่ดี

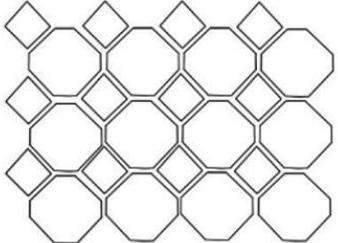

ภาพที่ 8 ลายพื้นหลังและลายนูนที่มีการทอทับ
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย

1.2.3 การจัดองค์ประกอบแบบการเติมเข้าไปในกรอบ

การจัดองค์ประกอบแบบการเติมเข้าไปในกรอบ คือ การทอรูปทรงลวดลายพื้นฐานที่เป็นกรอบออกมา ก่อนจากนั้นจึงเติมลวดลายอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นลวดลายเรขาคณิตหรือลวดลายสัตว์และพืชเข้าไปในกรอบที่มีการทอออกมาในช่วงแรก การจัดองค์ประกอบประเภทนี้จะแบ่งภาพหรือลวดลายที่ทอออกมาผ่านกรอบ ทำให้ลวดลายบนผ้าทอดูเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีจังหวะ อีกทั้งมีการใช้ลวดลายอื่น ๆ เช่น ลายสัตว์และลายพืชเพื่อเพิ่มลำดับชั้นและความน่าสนใจของผ้า การผสมผสานเข้าด้วยกันของลวดลายเหล่านี้ทำให้ผ้าทอโดยรวมมีโครงสร้างที่เต็มอ้อม มีชีวิตชีวาและสมดุล (Zhu, 2011)

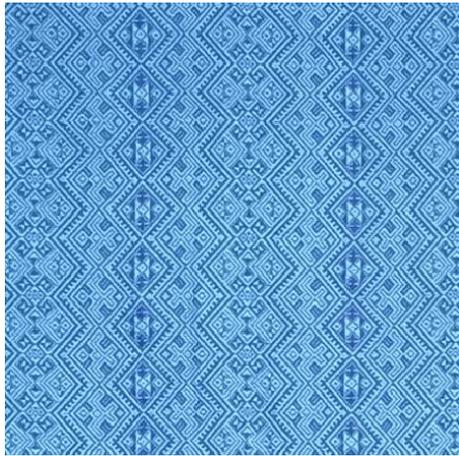
ตารางที่ 2 การจัดองค์ประกอบแบบการเติมเข้าไปในกรอบ

ลายเรขาคณิตผ้าทอชาวจ้วง	การจัดองค์ประกอบแบบการเติมเข้าไปในกรอบ
	
	

1.3 อัตลักษณ์ด้านสีสันทัน

ลวดลายบนผ้าทอชาวจ้วงได้ผ่านกระบวนการตั้งแต่การใช้สีเดียวไปจนถึงสีสันทันที่หลากหลาย จากความเรียบง่ายไปจนถึงความซับซ้อน การผลิตในยุคแรกเป็นผ้าทอธรรมดาที่มีลายตารางหมากรุก ภายหลังในสมัยราชวงศ์หมิงและชิง ผ้าทอชาวจ้วงเริ่มมีสีสันทันสวยงาม มีการผสมผสานลวดลายเรขาคณิต ลวดลายสัตว์และลวดลายพืชเข้าด้วยกันจนกลายเป็นองค์ประกอบลายผ้าทอชาวจ้วง ทำให้องค์ประกอบและการออกแบบโทนสีของผ้าทอจ้วงได้พัฒนามาถึงระดับที่ไม่เคยมีมาก่อน

การใช้สีของผ้าทอชาวจ้วงเต็มไปด้วยเอกลักษณ์ประจำชนชาติ ผ้าทอชาวจ้วงเริ่มต้นจากสีพื้นต่อมาพัฒนาเป็นผ้าทอหลากสี ชาวจ้วงนิยมใช้สีหนักในการทอผ้า เช่น สีแดง สีเหลือง สีน้ำเงิน และสีเขียวมาจับคู่เข้าด้วยกันเพื่อสร้างความแตกต่างที่คมชัดและชัดเจน ในงานผ้าทอชาวจ้วงที่เราพบเห็นได้ทั่วไปนั้นสีที่ใช้ในผ้าทอมักเป็นสีหลายสีหรือหลายสีผสมกัน และเนื่องจากการผสมผสานอย่างชาญฉลาดของชาวจ้วง ทำให้สีหลาย ๆ สีที่อยู่รวมกันจึงไม่ดูลายตาหรือยุ่งเหยิง แต่กลับดูหลากหลายและเป็นหนึ่งเดียวกัน ซึ่งการใช้สีในผ้าทอชาวจ้วงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วง

ภาพที่ 9 ผ้าทอชาวจ้วงสีพื้น
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 10 ผ้าทอชาวจ้วงหลากสีสัน

1.4 อัตลักษณ์ด้านการสื่อความหมายของลวดลาย

ลวดลายบนผ้าทอชาวจ้วงล้วนเป็นผลมาจากการสะท้อนจิตสำนึกของชาวจ้วงในชีวิตทางสังคม ลวดลายที่ดูเหมือนเรียบง่ายเหล่านี้ไม่ใช่ภาพรวมของวิถีชีวิตของชาวจ้วง แต่เป็นการจัดการกับความงามแบบพิเศษ ลวดลายบางรูปแบบยังได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมเรื่องข้าว ประเพณีพื้นบ้าน ความเชื่อในท้องถิ่น เป็นภาพสะท้อนที่มีรากฐานมาจากวัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิมของพื้นที่ ซึ่งแฝงไว้ด้วยความหมายทางวัฒนธรรม เช่น

1.4.1 ลายคลื่นน้ำและลายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนสะท้อนถึงชีวิตทางสังคม

กลุ่มชาติพันธุ์จ้วงเป็นชนชาติที่ปลูกข้าวเป็นหลัก วิธีการดำรงชีวิตที่อาศัยธรรมชาติในการเพาะปลูก มักจะได้รับผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศ การปลูกข้าวไม่สามารถดำรงอยู่ได้หากไม่มีน้ำ เพราะฉะนั้น เมื่อผู้คนคิดค้นและสร้างสรรค์ลวดลายนั้นก็จะมีความรู้สึกพิเศษต่อน้ำ ซึ่งลักษณะของคลื่นน้ำก็เป็นภาพสะท้อนที่ดี

1.4.2 ลายสัตว์ศักดิ์และการแสวงหาวัฒนธรรมความเป็นสิริมงคล

ชนเผ่าจ้วงแสวงหาทุกสิ่งทุกอย่างที่ต้องการทั้งความสุขและความเป็นอยู่ที่ดี การใช้สัญลักษณ์สวัสดิภะจำนวนมากแสดงให้เห็นถึงความคาดหวังและความปรารถนาที่จะมีชีวิตที่ดีขึ้นของผู้คนอย่างเต็มที่

1.4.3 ลายแปดเหลี่ยม ลายสายฟ้า และการบูชาสัญลักษณ์รูปเคารพประจำชนเผ่า

ผ้าทอชาวจ้วงมักใช้ลายแปดเหลี่ยม (ลายดาวแสงอาทิตย์) และลายสายฟ้า เนื่องจากลวดลายเหล่านี้เกี่ยวข้องกับความจริงที่ว่าชาวจ้วงบูชาดวงอาทิตย์ เทพเจ้าแห่งสายฟ้าและเทพธิดาแห่งสายฟ้า ลวดลายผ้าจ้วงสามารถพบได้ในการบูชาสัญลักษณ์รูปเคารพในสมัยโบราณ ซึ่งเป็นภาพสะท้อนของภาพการบูชาสัญลักษณ์รูปเคารพที่สืบทอดมาในวัฒนธรรมของชนชาติ (Cao, 2017)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาอัตลักษณ์ลวดลายของผ้าทอชาวจ้วงมณฑลกว่างสี ประเทศจีน พบว่า ผ้าทอชาวจ้วงคือการตกผลึกของภูมิปัญญาที่หลากหลายและเป็นการสืบทอดมรดกทางภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงที่มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน อัตลักษณ์ลวดลายของผ้าทอชาวจ้วงได้สะท้อนให้เห็นผ่านเนื้อหาที่ปรากฏอยู่บนผืนผ้า เช่น เนื้อหาที่เป็นรูปทรงเรขาคณิต สัตว์ พืชพรรณ และเรื่องราว การจัดองค์ประกอบภาพ เช่น การจัดองค์ประกอบภาพแบบสมมาตร การจัดองค์ประกอบลวดลายพื้นหลัง และการจัดองค์ประกอบภาพแบบเติมเข้าไปในกรอบ สีเส้นของลวดลาย และการสื่อความหมายของลวดลาย ซึ่งการแสดงออกทางศิลปะของลวดลายผ้าทอชาวจ้วงนั้นมีความสมบูรณ์ หลากหลาย และมีเอกลักษณ์ประจำชาติที่โดดเด่น ซึ่งไม่ว่าจะเป็นเนื้อหา การจัดองค์ประกอบภาพ สีเส้น และการสื่อความหมายล้วนได้สะท้อนให้เห็นถึงรสนิยมทางศิลปะ วิถีชีวิต และวิถีความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงอย่างชัดเจน การศึกษาอัตลักษณ์ของผ้าทอชาวจ้วงไม่เพียงแต่เป็นการเปิดเผยให้เห็นถึงความงามอันเป็นเอกลักษณ์ที่บรรพบุรุษของชาวจ้วงได้ประดิษฐ์คิดค้นและส่งต่อมายังรุ่นต่อรุ่น ขณะเดียวกันยังเป็นการทำให้ผู้คนในยุคปัจจุบันมองเห็นถึงเสน่ห์และความเป็นไปได้ใหม่ ๆ ที่สามารถนำลวดลายที่มีลักษณะเฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ไปทำการพัฒนาต่อยอดให้มรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้ได้รับการศึกษาและคงอยู่ต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาอัตลักษณ์ลวดลายของผ้าทอชาวจ้วงมณฑลกว่างสี ประเทศจีน พบว่า ผ้าทอชาวจ้วงคือการตกผลึกของภูมิปัญญาที่หลากหลายและเป็นการสืบทอดมรดกทางภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงที่มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน ในการวิเคราะห์อัตลักษณ์ลวดลายของผ้าทอชาวจ้วงในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้มีการอ้างอิงหลักองค์ประกอบศิลป์ของประเสริฐ พิษยะสุนทร (2557) ที่กล่าวถึง การนำองค์ประกอบทัศนธาตุรวมมารวมเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดคุณค่าทางความงาม ซึ่งจากการศึกษา อัตลักษณ์ลวดลายของผ้าทอชาวจ้วงได้สะท้อนให้เห็นผ่านเนื้อหาที่ปรากฏอยู่บนผืนผ้า เช่น เนื้อหาที่เป็นรูปทรงเรขาคณิต สัตว์ พืชพรรณ และเรื่องราว การจัดองค์ประกอบภาพ เช่น การจัดองค์ประกอบภาพแบบสมมาตร การจัดองค์ประกอบลวดลายพื้นหลัง และการจัดองค์ประกอบภาพแบบเติมเข้าไปในกรอบ สีเส้นของลวดลาย และการสื่อความหมายของลวดลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ fan Miaomiao (2023) ที่กล่าวถึงความงามของผ้าทอชาวจ้วงนั้นแสดงออกผ่านด้านเนื้อหา การจัดรูปแบบ รูปร่างของลวดลาย และการใช้สีเส้น ซึ่งการแสดงออกทางศิลปะของลวดลายผ้าทอชาวจ้วงนั้นมีความสมบูรณ์ หลากหลาย และมีเอกลักษณ์ประจำชาติที่โดดเด่น ซึ่งไม่ว่าจะเป็นเนื้อหา การจัดองค์ประกอบภาพ สีเส้น และการสื่อความหมายล้วนได้สะท้อนให้เห็นถึงรสนิยมทางศิลปะ วิถีชีวิต และวิถีความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

เพื่อให้ผู้คนเข้าใจถึงอัตลักษณ์ลวดลายผ้าทอชาวจ้วงได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ในอนาคตสามารถนำอัตลักษณ์ผ้าทอของชาวจ้วงเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้กับสาขาการออกแบบผลิตภัณฑ์สมัยใหม่หรือร่วมสมัยที่สามารถทำให้ผู้คนในปัจจุบันสามารถสัมผัส รับรู้และเข้าถึงได้มากกว่าการอธิบายเพียงตัวอักษร ซึ่งช่องทางนี้ไม่เพียงแต่เป็นการขยายขอบเขตความรู้เรื่องอัตลักษณ์ลวดลายผ้าทอชาวจ้วงเท่านั้น แต่ยังเป็นการสืบทอดให้อัตลักษณ์ลวดลายผ้าทอชาวจ้วงให้มีการนำไปต่อยอดอย่างสร้างสรรค์และพัฒนาอย่างไม่มีจุดสิ้นสุด

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภรา อรุณศิริมรกต อาจารย์ที่ปรึกษาหลักวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผกา มาศ สุวรรณนิภา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ที่ให้คำปรึกษาและแนะแนวทางในศึกษาครั้งนี้ โดยงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์ ศิลปะการออกแบบ และการจัดการวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เอกสารอ้างอิง

- ประเสริฐ พิษยะสุนทร. ศิลปะและการออกแบบเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.
- Cao, H. "Functional characteristics and cultural connotation of Zhuang brocade geometric patterns," *Chinese Literary Artists*. 8,1. (August 2017): 94.
- Fan, M. "Analysis of the classification and cultural implications of Zhuang brocade patterns. Beauty and the Times", *Creativity*. 7,10. (October 2013): 53-57.
- . "On the protection and inheritance of intangible cultural heritage in industrial research and development—taking Guangxi Zhuang Brocade as an example", *Journal of Wuhan Textile University*. 1, 10. (February 2015): 36-39.
- Miao, Z. "Innovative application of Guangxi Zhuang brocade traditional patterns in cultural and creative products", *New Beauty*. 8,12. (December 2022): 61-63.
- Nong, W. "On the Zhuang Ethnic Brocade Culture and Ecological Environment in Jingxi County", *Journal of Nanning Vocational and Technical College*. 22,6, (July 2017): 97-100.
- Qin, Y. *Design application of Zhuang brocade elements in gold lacquer inlay technology*. Doctoral dissertation Beijing, Institute of Fashion Technology, 2016.
- Tang, W. "Research on the application of Guangxi Zhuang cultural elements in modern packaging design," *Western Leather*. 44, 6. (March 2022): 3.

- Xie, X. **Study on the Origin and Development of the Bronze Drum Culture of Zhuang Ethnic Group.** China: Guangxi University for Nationalities, 2020.
- Zhang, W. **Research on the educational function of Zhuang brocade decoration.** Doctoral dissertation, Southwest University, 2013.
- Zhao, Y. **Research on the traditional graphics of Guangxi Zhuang Brocade.** Doctoral dissertation, Southwest University, 2017.
- Zhu A. "A Brief Analysis of the Craftsmanship and Artistic Features of Zhuang Brocade," **Beauty and Times: Creativity.** 7,1. (July, 2011): 53-54.

ภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานรัฐวิสาหกิจ: กรณีศึกษาการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

Burnout among Employees in State Enterprise: A Case Study of

Provincial Electricity Authority

สุขชัย ชีรนรวณิช¹ และณัฐพล พันธุ์ศักดิ์²

Sukchai Cheeranorawanit¹ and Nuttapon Punpugdee²

¹สาขาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹Master of Business Administration, Faculty of Business Administration, Kasetsart University

¹การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

¹Provincial Electricity Authority

²คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²Faculty of Business Administration, Kasetsart University

E-mail: sukchai.c@ku.th

Received: October 11, 2024; Revised November 13, 2024; Accepted: November 14, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะหมดไฟ ความแตกต่างของภาวะหมดไฟในปัจจัยส่วนบุคคล 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของงานและทรัพยากรในงานกับภาวะหมดไฟ และ 3) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยความต้องการของงานและทรัพยากรในงานต่อภาวะหมดไฟ ตัวอย่างได้แก่พนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ จำนวน 475 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น ด้วยเทคนิควิธีอาศัยความสะดวก เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย การทดสอบที วิเคราะห์เปรียบเทียบความแปรปรวน วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า

- พนักงานมีภาวะหมดไฟอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ โดยที่พนักงานมีภาวะหมดไฟด้านความรู้สึกล้าและด้านการลดค่าความเป็นบุคคลของผู้อื่นนั้นมีระดับภาวะหมดไฟปานกลาง และด้านความมีประสิทธิภาพในการทำงานมีระดับภาวะหมดไฟต่ำ
- ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และภาระครอบครัว มีภาวะหมดไฟแตกต่างกัน สำหรับปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และโรคประจำตัว มีภาวะหมดไฟไม่แตกต่างกัน
- ความต้องการของงานโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะหมดไฟ สำหรับทรัพยากรในงานโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางลบกับภาวะหมดไฟ
- ความต้องการของงานโดยรวมมีอิทธิพลทางบวกต่อภาวะหมดไฟของพนักงาน และทรัพยากรในงานโดยรวมมีอิทธิพลทางลบต่อภาวะหมดไฟของพนักงาน

คำสำคัญ: ภาวะหมดไฟ ความต้องการของงาน ทรัพยากรในงาน

Abstract

The objectives of This research were 1) to study the level of burnout and differences in burnout by individual factors 2) to study the relationship between job demands and job resources and burnout and 3) to study the influence of job demands and job resources on burnout. The sample group consisted of 475 employees of the Provincial Electricity Authority nationwide. They were randomized by non-probability sampling using convenience technique, the instrument used was a questionnaire. The questionnaire was used and analyzed statistically, including percentage, mean, Independent t-test, ANOVA, Pearson's correlation coefficient, and Multiple Regression.

The research findings were as follows.

1. Employees had a relatively low level of burnout. When considering each aspect of burnout, it was found that employees had a moderate level in terms of Emotional Exhaustion and depersonalization (cynicism), and low level of Professional efficiency.

2. Personal factors that made a difference in burnout were age, status, Work experience, and family burden. Personal factors that did not make a difference in burnout were gender, education, and medical condition.

3. Overall and individual job demands had a positive relationship with burnout. For Overall job resources had a negative relationship with burnout.

4. Overall job demands had a positive influence on burnout, and overall job resources had a negative influence on burnout..

Keywords: Burnout, Job demand, Job resource

บทนำ

ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วและมีความเจริญก้าวหน้าอย่างมาก การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภค ทำให้มีการเกิดขึ้นของคู่แข่งใหม่ที่มีศักยภาพ เหล่านี้ทำให้องค์กรต้องพยายามปรับตัวเพื่อรับมือกับความท้าทายที่เกิดขึ้นและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้ได้ จึงทำให้องค์กรมีความจำเป็นต้องเร่งพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างผลผลิตภาพ องค์กรจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงระบบงานและปรับปรุงกระบวนการ เพื่อให้คนสร้างผลผลิตภาพให้กับองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การปรับปรุงกระบวนการทำงาน โครงสร้างองค์กร วัฒนธรรมองค์กร รวมถึงการควบคุมค่าใช้จ่ายและลดต้นทุน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้พนักงานได้รับภาระงานที่เพิ่มมากขึ้น การได้รับมอบหมายงานที่ไม่มีความหนัก หรือได้รับมอบหมายให้ทำงานในเวลาที่ย่ำแย่ ทำให้พนักงานต้องทุ่มเททั้งแรงกาย แรงใจ ทักษะความรู้ต่าง ๆ รวมถึงเวลามากขึ้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือความต้องการขององค์กร ส่งผลให้พนักงานเกิดความเครียด และหากความเครียดนั้นไม่ได้รับการเยียวยาแก้ไขอย่างเหมาะสม และถูกละเลยเป็นระยะเวลาอันยาวนาน อาจส่งผลให้คนรู้สึกเหนื่อยล้า หมดไฟในการทำงาน

เมื่อปี พ.ศ. 2562 องค์กรอนามัยโลกได้เพิ่มภาวะหมดไฟ (Burnout Syndrome) ไว้ในบัญชีการจัดกลุ่มโรคระหว่างประเทศฉบับที่ 11 (International Classification of Diseases ; ICD-11) โดยจัดให้เป็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน

(Occupational phenomenon) แต่ไม่ถูกจัดว่าเป็นโรคทางการแพทย์ (Medical Condition) ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้นิยาม Burnout Syndrome ว่า เป็นกลุ่มอาการที่เป็นผลมาจากความเครียดเรื้อรังจากการทำงานที่ไม่ได้รับการจัดการที่ดี ซึ่งมีลักษณะ 3 ประการ คือ 1. มีความรู้สึกเหนื่อยล้าทางอารมณ์ หมดพลังหรือหมดเรี่ยวแรง 2. มีความรู้สึกเชิงลบ ไม่อยากทำงาน หรือเพิกเฉยต่อหน้าที่ทำ และ 3. มีความรู้สึกว่าตนเองไม่มีประสิทธิภาพในการทำงานหรือประสิทธิภาพการทำงานลดลง (World Health Organization, 2019)

Bakker and Demerouti (2006) กล่าวว่า อาชีพแต่ละอาชีพอาจมีปัจจัยเสี่ยงเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกเหนื่อยหน่าย หมดไฟในการทำงานแต่ปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดภาวะหมดไฟสามารถจำแนกได้เป็นสองประการ คือ ความต้องการของงานและทรัพยากรในงาน ซึ่งความต้องการของงาน (Job Demand) หมายถึงลักษณะความต้องการของงานทางกายภาพ จิตใจ สังคม หรือองค์กร ที่ต้องใช้ความพยายามหรือทักษะทางกายภาพและ/หรือจิตใจ (ทางปัญญาและอารมณ์) อย่างต่อเนื่อง ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งอาจกลายเป็นความเครียดในการทำงาน ทรัพยากรในงาน (Job Resource) หมายถึง ทรัพยากรทางกายภาพ จิตใจ สังคม หรือองค์กรที่มีส่วนช่วยสนับสนุนการทำงานของพนักงาน ให้สามารถสำเร็จบรรลุเป้าหมายของงานได้ ลดผลกระทบความต้องการของงาน ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ ส่งเสริมและพัฒนาเพื่อการเติบโตในเส้นทางอาชีพของพนักงานได้ และวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล ได้จัดงานสัมมนาการตลาด “การตลาดเติมพลัง BURNOUT IN THE CITY” โดยได้สำรวจผู้บริโภควัยทำงานในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,280 คน ผลการวิจัย พบว่า ร้อยละ 12 ประสบกับภาวะหมดไฟ ร้อยละ 57 ประสบกับภาวะที่มีความเสี่ยงสูงที่จะหมดไฟ และมีเพียงร้อยละ 31 ที่ยังมีไฟในการทำงาน และผลวิจัยตามกลุ่มอาชีพ พบว่า พนักงานรัฐวิสาหกิจคือกลุ่มที่ประสบกับการหมดไฟและมีความเสี่ยงที่จะหมดไฟ เป็นอันดับหนึ่งคิดเป็นร้อยละ 77 (กรมสุขภาพจิต, 2563) ซึ่งอาจเป็นเหตุมาจากการที่พนักงานรัฐวิสาหกิจทำงานในองค์กรที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ โดยมีภารกิจหลักเพื่อส่งมอบสินค้าหรือบริการให้กับประชาชน ขณะเดียวกันต้องมุ่งสร้างรายได้ เพื่อนำส่งรัฐให้เป็นไปตามเป้าหมายทุกปี รวมทั้งปัจจุบันบางรัฐวิสาหกิจไม่ใช่องค์กรที่ดำเนินการอย่างผูกขาดอีกต่อไป ภาคเอกชนสามารถแข่งขันในตลาดเดียวกับรัฐวิสาหกิจได้ เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน ดังนั้นจึงทำให้พนักงานรัฐวิสาหกิจจะต้องเผชิญกับความเครียดและความกดดันมากกว่าอาชีพอื่น และเป็นเหตุให้อยู่ในกลุ่มหมดไฟสูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่น

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ.) เป็นรัฐวิสาหกิจประเภทสาธารณูปโภค สังกัดกระทรวงมหาดไทย มีวัตถุประสงค์ในการผลิต จัดให้ได้มา จัดส่ง และจำหน่ายพลังงานไฟฟ้าให้แก่ประชาชน รวมถึงการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับพลังงานไฟฟ้าและธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง ดูแลรับผิดชอบลูกค้ากว่า 20 ล้านราย ปัจจุบัน กฟภ. กำลังเผชิญกับความท้าทายในการดำเนินธุรกิจที่สำคัญ เช่น โยบายภาครัฐได้เริ่มเปิดเสรีในอุตสาหกรรมพลังงานไฟฟ้ามากขึ้น และจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่มีบทบาทสำคัญในการผลักดันธุรกิจในทุกภาคส่วนให้ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างเต็มตัว โดยในส่วนของรูปแบบการผลิตและจำหน่ายไฟฟ้า จะเริ่มเปลี่ยนแปลงไป บริษัทเอกชนสามารถจำหน่ายพลังงานไฟฟ้าให้กับลูกค้าได้โดยตรง อีกทั้งเทคโนโลยีในปัจจุบันช่วยให้ประชาชนสามารถผลิตและจัดเก็บพลังงานไฟฟ้าใช้เองได้และพลังงานเหลือสามารถขายไฟคืนเข้าสู่ระบบของการไฟฟ้าได้ ตลอดจนพฤติกรรมของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไป มีความคาดหวังต่อคุณภาพไฟฟ้าและบริการมากขึ้น ดังนั้นจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกและสภาพแวดล้อมดังกล่าว ทำให้ กฟภ. ต้องเผชิญกับการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นในอนาคต กฟภ. จึงต้องปรับทุกวิถีทางในการดำเนินธุรกิจเพื่อเพิ่มศักยภาพของ กฟภ. ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้พนักงานต้องทุ่มเททั้งร่างกาย แรงใจ ทักษะความรู้ต่าง ๆ เพื่อที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายให้เกิดผลสำเร็จตามที่องค์กรตั้งไว้ อันอาจนำไปสู่การเกิดความเครียดของพนักงาน ซึ่งหากความเครียดนั้นไม่ได้รับการเยียวยา ถูกสะสมและสะสมเป็นระยะเวลาอันยาวนาน อาจส่งผลให้พนักงานรู้สึกเหนื่อยล้า เบื่อหน่ายและไม่มีแรงจูงใจในการทำงาน เมินเฉยที่จะทำงานในความรับผิดชอบของตนเอง หลีกเลี่ยงการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และรู้สึกว่าคุณค่า

ไม่มีประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นคุณลักษณะของภาวะหมดไฟในการทำงาน (Burnout) รวมถึงผลสำรวจของวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่กล่าวว่าพนักงานรัฐวิสาหกิจจะต้องเผชิญกับความเครียดและความกดดันมากกว่าอาชีพอื่น จากข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะหมดไฟในการทำงาน จากปัจจัยด้านความต้องการของงาน (Job Demands) และทรัพยากรในงาน (Job Resources) และอิทธิพลของปัจจัยดังกล่าวต่อภาวะหมดไฟของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการสร้างประสิทธิภาพการทำงานและองค์กรได้ในภาพรวม โดยพิจารณาถึงความสัมพันธ์และอิทธิพลของความต้องการของงาน ทรัพยากรในงาน กับภาวะหมดไฟโดยใช้พนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเป็นกรณีศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนามาตรการป้องกัน และแก้ไขปัญหาภาวะหมดไฟของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้กับองค์กรและคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับพนักงาน ซึ่งจะเป็นส่วนช่วยในการสร้างความยั่งยืนขององค์กรในระยะยาวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของภาวะหมดไฟในปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความต้องการของงาน และทรัพยากรในงาน กับภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
4. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยความต้องการของงาน และทรัพยากรในงาน ที่มีต่อภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ มีพนักงานจำนวน 27,886 คน (ข้อมูล ณ 31 ธันวาคม 2566) จากการคำนวณตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ทำให้ได้ขนาดของตัวอย่าง ทั้งหมด 395 ตัวอย่าง จากการสำรวจได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาทั้งสิ้น 475 ตัวอย่าง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น 3 ตัวแปร ได้แก่

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน โรคประจำตัว และภาระครอบครัว
2. ความต้องการของงาน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ภาระงาน 2) จิตใจและอารมณ์ตามงาน 3) ความต้องการของงานทางกายภาพ 4) บทบาทหน้าที่ในงาน 5) งานที่มีความเสี่ยงและอันตราย
3. ทรัพยากรในงาน ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมและทรัพยากรในการทำงาน 2) ค่าตอบแทนและความยุติธรรม 3) โอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา 4) ความก้าวหน้าในการทำงาน 5) การสนับสนุนทางสังคม 6) ความมีอิสระในการทำงาน 7) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 8) ข้อมูลป้อนกลับจากการปฏิบัติงาน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะหมดไฟ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้สึกอ่อนล้า 2) การลดความเป็นบุคคลในผู้อื่น (เมินเฉย) 3) ความมีประสิทธิภาพในการทำงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เลือกใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Online Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ใช้เวลาในการเก็บข้อมูลเป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ ตั้งแต่เดือน สิงหาคม ถึง เดือน กันยายน 2567 โดยได้นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (Tryout) ก่อนเพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของคำถามทุกข้อ กับกลุ่มประชากรพนักงานในสังกัดฝ่ายงานก่อสร้างระบบไฟฟ้า การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค(สำนักงานใหญ่) ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงจำนวน 40 คน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และใช้เกณฑ์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก (Cronbach's Coefficient Alpha) ที่ระดับ 0.70 (Nunnally and Bernstein, 1994) ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตัวแปร	Cronbach's Coefficient Alpha
ภาวะหมดไฟในการทำงาน	0.879
ความรู้สึกอ่อนล้า	0.881
การลดค่าความเป็นบุคคลของผู้อื่น (เมินเฉย)	0.833
ความมีประสิทธิภาพในการทำงาน	0.912
ความต้องการของงาน	0.859
ทรัพยากรในงาน	0.920

โดยเนื้อหาและโครงสร้างของแบบสอบถาม ได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน โรคประจำตัว และภาวะครอบครัว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการของงาน มีส่วนองค์ประกอบได้แก่ ด้านภาระงาน ด้านจิตใจและอารมณ์ตามงาน ด้านความต้องการของงานทางกายภาพ ด้านบทบาทหน้าที่ในงาน ด้านงานที่มีความเสี่ยงและอันตราย ปรับปรุงข้อความจาก ศนิพร ปิยพจนานกร (2558); Rothmann and Joubert (2007); Yener and Coşkun (2013) และ Niu et al (2022) รวมจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 23 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามทรัพยากรในงาน มีส่วนองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมและทรัพยากรในการทำงาน ด้านการได้รับค่าตอบแทนและความยุติธรรม ด้านโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนา ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ด้านการสนับสนุนทางสังคม ด้านความมีอิสระในการทำงาน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และข้อมูลป้อนกลับจากการปฏิบัติงาน ปรับปรุงข้อความจาก Rothmann and Joubert (2007); Yener and Coşkun (2013) รวมจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 36 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามภาวะหมดไฟใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้สึกอ่อนล้า ด้านการลดค่าความเป็นบุคคลของผู้อื่น (เมินเฉย) และด้านความมีประสิทธิภาพในการทำงาน ใช้ข้อคำถามจากแบบสอบถามภาวะหมดไฟของ Maslach Burnout Inventory – General Survey (MBI-GS) (Maslach, Jackson and Leiter, 2019) จำนวน 16 ข้อ

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะเป็นคำถามปลายเปิดสำหรับข้อเสนอแนะ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของพนักงานเพื่อลดภาวะหมดไฟในการทำงาน

โดยแบบสอบถามส่วนที่ 2-4 เป็นแบบมาตรวัดประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยคะแนนอยู่ในช่วง 4.21-5.00 แสดงว่ามีความคิดเห็นระดับสูง ช่วง 3.41-4.20 แสดงว่ามีความคิดเห็นระดับค่อนข้างสูง ช่วง 2.61-3.40 แสดงว่ามีความคิดเห็นระดับปานกลาง ช่วง 1.81-2.60 แสดงว่ามีความคิดเห็นระดับค่อนข้างต่ำ ช่วง 1.00-1.80 แสดงว่ามีความคิดเห็นระดับต่ำ

การประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่าง และวิเคราะห์ความต้องการของงาน ทรัพยากรในงาน และภาวะหมดไฟในการทำงาน ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้วิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 ตัวอย่าง (Independent t-test) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแปรปรวน (One-way ANOVA) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) เพื่ออธิบายอิทธิพลของตัวแปรต้นต่อตัวแปรตาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะหมดไฟใน 3 ด้าน

(n = 475)

ภาวะหมดไฟ (Burnout)	\bar{x}	S	แปลผล
ด้านความรู้สึกรู้สึกอ่อนล้า	3.04	1.150	ปานกลาง
ด้านการลดค่าความเป็นบุคคลของผู้อื่น(เมินเฉย)	2.73	1.054	ปานกลาง
ด้านความมีประสิทธิภาพในการทำงาน	1.77	.681	ต่ำ
รวม	2.51	.758	ค่อนข้างต่ำ

จากตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นต่อภาวะหมดไฟของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีภาวะหมดไฟโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ มีค่าเฉลี่ย 2.51 ซึ่งเมื่อพิจารณาภาวะหมดไฟเป็นรายด้าน พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อภาวะหมดไฟด้านที่มากที่สุดคือด้านภาวะความรู้สึกรู้สึกอ่อนล้า มีค่าเฉลี่ย 3.04 รองลงมาคือ ด้านการลดค่าความเป็นบุคคลของผู้อื่น(เมินเฉย) มีค่าเฉลี่ย 2.73 และสุดท้ายคือด้านความมีประสิทธิภาพในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 1.77

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่าง(t-Test) ค่าเฉลี่ยภาวะหมดไฟของพนักงาน จำแนกตามเพศและโรคประจำตัว

(n = 475)

จำแนกตาม		จำนวน	\bar{x}	S	t	p	ผลการทดสอบ
เพศ	ชาย	353	2.491	.758	-1.122	.262	ไม่แตกต่าง

	หญิง	122	2.581	.756			
โรคประจำตัว	ไม่มี	327	2.508	.771	-.250	.803	ไม่แตกต่าง
	มี	148	2.527	.730			

หมายเหตุ : p-value < .05

จากตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยภาวะหมดไฟในปัจจัยด้านเพศ และปัจจัยด้านโรคประจำตัว ที่นัยสำคัญทางสถิติระดับ.05 โดยปัจจัยด้านเพศ พบว่า ระหว่างเพศชายกับเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยภาวะหมดไฟไม่แตกต่างกัน สำหรับปัจจัยด้านโรคประจำตัว พบว่า ระหว่างพนักงานที่มีโรคประจำตัวกับพนักงานที่ไม่มีโรคประจำตัว มีค่าเฉลี่ยภาวะหมดไฟไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 วิเคราะห์ความแปรปรวน (Oneway ANOVA) ของภาวะหมดไฟของปัจจัยส่วนบุคคล

จำแนกตาม	แหล่งของความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	p	ผลการทดสอบ
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	13.204	2	6.602	12.035	.000	แตกต่าง
	ภายในกลุ่ม	258.918	472	.549			
	รวม	272.122	474				
สถานภาพสมรส	ระหว่างกลุ่ม	4.783	2	2.391	4.222	0.015	แตกต่าง
	ภายในกลุ่ม	267.339	472				
	รวม	272.122	474				
ระดับการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.452	3	.151	.261	.853	ไม่แตกต่าง
	ภายในกลุ่ม	271.670	471	.577			
	รวม	272.122	474	2.864			
ระยะเวลาการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	11.457	4	2.864	5.164	.000	แตกต่าง
	ภายในกลุ่ม	260.665	470	.555			
	รวม	272.122	474				
ภาระครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	12.162	3	4.054	7.345	.000	แตกต่าง
	ภายในกลุ่ม	259.960	471	.552			
	รวม	272.122	474				

หมายเหตุ : p-value < .05

จากตารางที่ 4 มีผลการวิเคราะห์ดังนี้

ปัจจัยด้านอายุ พบว่า อายุที่แตกต่างกันมีระดับภาวะหมดไฟของพนักงานที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างพนักงานช่วงอายุ 18-29 ปี มีค่าเฉลี่ยภาวะหมดไฟมากที่สุด มากกว่าพนักงานช่วงอายุ 45-60 ปี

ปัจจัยด้านสถานภาพสมรสที่ต่างกันมีระดับภาวะหมดไฟของพนักงานที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างพนักงานที่มีสถานภาพโสดจะมีระดับภาวะหมดไฟมากที่สุด มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรส และหม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่

ปัจจัยด้านระดับการศึกษาที่ต่างกันของพนักงานมีระดับภาวะหมดไฟไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ต่างกันของพนักงานมีระดับภาวะหมดไฟแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า กลุ่มพนักงานที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานไม่เกิน 15 ปี มีระดับภาวะหมดไฟสูงกว่า พนักงานที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป

ปัจจัยด้านภาระครอบครัวของพนักงานที่ต่างกันมีระดับภาวะหมดไฟแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า พนักงานที่มีภาระครอบครัวมากมีภาวะหมดไฟมากที่สุด ซึ่งมีภาวะหมดไฟมากกว่าพนักงานที่มีภาระครอบครัวน้อย

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของงาน ทรัพยากรในงาน กับภาวะหมดไฟ 3 ด้าน

(n = 475)

		ภาวะหมดไฟ	ความต้องการของงาน	ทรัพยากรในงาน
ภาวะหมดไฟ	Pearson Correlation	1	.397**	-.537**
	p		0.000	0.000
ด้านความรู้สึกอ่อนล้า	Pearson Correlation	.879**	.496**	-.428**
	p	0.000	0.000	0.000
ภาวะหมดไฟ	Pearson Correlation	1	.397**	-.537**
	p		0.000	0.000
ด้านความรู้สึกอ่อนล้า	Pearson Correlation	.879**	.496**	-.428**
	p	0.000	0.000	0.000
ด้านการลดค่าความเป็นบุคคลของผู้อื่น(เมินเฉย)	Pearson Correlation	.909**	.397**	-.441**
	p	0.000	0.000	0.000
ด้านความมีประสิทธิภาพในการทำงาน	Pearson Correlation	.448**	-.128**	-.387**
	p	0.000	0.005	0.000

หมายเหตุ : p-value < .01

จากตารางที่ 5 พบว่า ความต้องการของงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะหมดไฟอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < .01) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความต้องการของงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะหมดไฟด้านความรู้สึกอ่อนล้าและด้านการลดค่าความเป็นบุคคลของผู้อื่น(เมินเฉย) ในขณะที่ความต้องการของงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับภาวะหมดไฟด้านความมีประสิทธิภาพในการทำงาน

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรในงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับภาวะหมดไฟอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .01$) หรืออยู่ในทิศทางตรงกันข้ามกัน โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทรัพยากรในงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับภาวะหมดไฟทั้ง 3 ด้าน(ด้านความรู้สึกอ่อนล้า ด้านการลดค่าความเป็นบุคคลของผู้อื่น (เมินเฉย) และด้านความมีประสิทธิภาพในการทำงาน

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของความต้องการของงาน ทรัพยากรในงาน ในภาพรวมที่มีอิทธิพลต่อภาวะหมดไฟของพนักงาน

Coefficients ^a						
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	p
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	2.987	.235		12.720	.000
	ความต้องการของงาน	.477	.050	.340	9.485	.000
	ทรัพยากรในงาน	-.565	.041	-.498	-13.905	.000
R = .634 R ² = .402 R ² _{adjusted} = .400 S.E. = .587 F = 158.861 p = .000						
a. Dependent Variable: ภาวะหมดไฟ						

หมายเหตุ : $p\text{-value} < .05$

จากตารางที่ 6 พบว่า ความต้องการของงานและทรัพยากรในงานสามารถพยากรณ์ภาวะหมดไฟของพนักงานได้ร้อยละ 40.0 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณของตัวแปรอิสระ พบว่า ความต้องการของงานมีค่า $p\text{-value}$ เท่ากับ .000 และทรัพยากรในงาน มีค่า $p\text{-value}$ เท่ากับ .000 นั่นคือ ความต้องการของงาน และทรัพยากรในงานมีอิทธิพลต่อภาวะหมดไฟของพนักงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความต้องการของงานมีอิทธิพลทางบวกต่อภาวะหมดไฟ และทรัพยากรในงานมีอิทธิพลทางลบต่อภาวะหมดไฟ ซึ่งจากการวิเคราะห์ดังกล่าวสามารถสร้างสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\text{ภาวะหมดไฟ} = 2.987 + 0.477(\text{ความต้องการของงาน}) - 0.565(\text{ทรัพยากรในงาน})$$

สรุปผลการวิจัย

1. ค่าเฉลี่ยภาวะหมดไฟโดยรวมของพนักงานกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าภาวะหมดไฟด้านภาวะความรู้สึกอ่อนล้ามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด = 3.04 (S.D= 1.150) ในระดับปานกลาง และด้านการลดค่าความเป็นบุคคลของผู้อื่น (เมินเฉย) มีค่าเฉลี่ยรองลงมาค่าเฉลี่ย 2.73 (S.D= 1.054) ในระดับปานกลาง และสุดท้ายคือด้านความมีประสิทธิภาพในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 1.77 (S.D= .681) ในระดับต่ำ

2. ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และภาระครอบครัว พบว่ามีความแตกต่างของภาวะหมดไฟอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .05$) สำหรับปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ โรคประจำตัว และระดับการศึกษา ที่แตกต่างกัน พบว่า พนักงานกลุ่มตัวอย่างมีภาวะหมดไฟไม่แตกต่างกัน

3. ความต้องการของงานโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะหมดไฟโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .01$) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความต้องการของงานโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะหมดไฟด้านความรู้สึกอ่อนล้าและด้านการลดค่าความเป็นบุคคลของผู้อื่น (เมินเฉย) ในขณะที่ความต้องการของงานโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางลบกับภาวะหมดไฟด้านความมีประสิทธิภาพในการทำงาน หมายความว่า พนักงานที่มีการรับรู้ความต้องการของงานที่องค์กรคาดหวังสูง ทำให้พนักงานมีประสิทธิภาพในการทำงานลดลง ซึ่งอาจเกิดจากภาระงานที่ค่อนข้างมาก หรือการได้รับภาระงานที่มีอารมณ์ตามงานตรงข้ามกับอารมณ์จริงของพนักงาน จนอาจทำให้เกิดภาวะหมดไฟสูงในด้านความรู้สึกอ่อนล้าและด้านการลดค่าความเป็นบุคคลของผู้อื่น (เมินเฉย)

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรในงานโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางลบกับภาวะหมดไฟอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .01$) หรืออยู่ในทิศทางตรงกันข้ามกัน กล่าวคือ เมื่อพนักงานกลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ทรัพยากรในงานหรือสิ่งที่สังคมและองค์กรสนับสนุนในระดับสูงขึ้นไป ก็จะเกิดภาวะหมดไฟในระดับต่ำลง โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทรัพยากรในงานในทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางลบกับภาวะหมดไฟทั้ง 3 ด้าน(ด้านความรู้สึกอ่อนล้า ด้านการลดค่าความเป็นบุคคลของผู้อื่น (เมินเฉย) และด้านความมีประสิทธิภาพในการทำงาน

4. ความต้องการของงานและทรัพยากรในงานสามารถพยากรณ์ภาวะหมดไฟของพนักงานได้ร้อยละ 40.0จากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า ความต้องการของงานโดยรวมมีอิทธิพลทางบวกต่อภาวะหมดไฟ และทรัพยากรในงานโดยรวมมีอิทธิพลทางลบต่อภาวะหมดไฟ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่า เมื่อความต้องการของงานสูงขึ้นจะส่งผลทำให้พนักงานมีภาวะหมดไฟสูงขึ้นตามด้วย และทรัพยากรในงานที่สูงขึ้นจะส่งผลให้พนักงานมีภาวะหมดไฟต่ำลง ซึ่งจากผลการวิเคราะห์จะได้สมการพยากรณ์ดังนี้

$$\text{ภาวะหมดไฟ} = 2.987 + 0.477(\text{ความต้องการของงาน}) - 0.565(\text{ทรัพยากรในงาน})$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ จากการศึกษาอภิปรายได้ว่า ปัจจัยด้านเพศ พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีระดับภาวะหมดไฟของพนักงานไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของคมศร จิตติเศรษฐ์ (2565) ที่พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีภาวะหมดไฟของพนักงานตำแหน่งสินเชื่อไม่แตกต่างกัน ปัจจัยด้านอายุ พบว่า อายุที่แตกต่างกันมีระดับภาวะหมดไฟของพนักงานที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างพนักงานช่วงอายุ 18-29 ปี มีค่าเฉลี่ยภาวะหมดไฟมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของคมศร จิตติเศรษฐ์ (2565) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 20-30 ปี มีภาวะหมดไฟมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 31-40 ปี และสอดคล้องกับงานวิจัยของสโรชาพัชร เตชโรจนกัญจน์ (2564) ที่พบว่า พนักงานที่มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป มีระดับภาวะหมดไฟด้านภาวะเหนื่อยล้าทางอารมณ์น้อยกว่าพนักงานที่มีอายุ 21-30 ปี ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าอายุที่มากขึ้นจะมีภาวะหมดไฟน้อย เนื่องจากมีประสบการณ์ชีวิต และวุฒิภาวะที่มากกว่าคนที่อายุน้อย ซึ่งคนอายุน้อยจะประสบกับภาวะหมดไฟได้ง่ายกว่า ปัจจัยด้านสถานภาพสมรสที่แตกต่างกันมีระดับภาวะหมดไฟของพนักงานที่แตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างพนักงานที่มีสถานภาพโสดจะมีระดับภาวะหมดไฟมากที่สุด มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรส และหม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่ สอดคล้องกับงานวิจัยของสโรชาพัชร เตชโรจนกัญจน์ (2564) ที่พบว่า พนักงานที่มีสถานภาพสมรสมีภาวะหมดไฟด้านความอ่อนล้าทางอารมณ์น้อยกว่าสถานภาพอื่น ๆ ปัจจัยด้านระดับการศึกษาที่แตกต่างกันของพนักงานมีระดับภาวะหมดไฟไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของคมศร จิตติเศรษฐ์ (2565) ที่พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไม่มีผลให้ภาวะหมดไฟของพนักงานตำแหน่งสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์มีภาวะหมดไฟแตกต่างกัน ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของสโรชาพัชร เตชโรจนกัญจน์

(2564) ที่พบว่า พนักงานที่จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีภาวะหมดไฟระดับต่ำกว่าพนักงานที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งความไม่สอดคล้องกันของงานวิจัยนี้อาจเป็นเพราะลักษณะงานวิจัยที่ศึกษามีกลุ่มประชากรที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งมีลักษณะงานของกลุ่มประชากรที่ศึกษาอาจมีความซับซ้อนแตกต่างกัน ปัจจัยด้านระยะเวลาในการปฏิบัติงานแตกต่างกันของพนักงานมีระดับภาวะหมดไฟแตกต่างกัน พบว่ากลุ่มพนักงานที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานไม่เกิน 15 ปี มีระดับภาวะหมดไฟสูงกว่า พนักงานที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 16 ปีขึ้นไป สอดคล้องกับงานวิจัยของคมศร ฐิติเศรษฐ์ (2565) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาปฏิบัติงาน 10 ปี ขึ้นไป มีภาวะหมดไฟน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานน้อยกว่า ปัจจัยด้านมีและไม่มีโรคประจำตัวของพนักงานมีระดับภาวะหมดไฟไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของวัลลภ วิชาญเจริญสุข (2557) ที่พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านโรคประจำตัวไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะหมดไฟ ปัจจัยด้านภาระครอบครัวของพนักงานที่มีภาระครอบครัวแตกต่างกัน มีระดับภาวะหมดไฟแตกต่างกัน โดยพนักงานที่มีภาระทางครอบครัวมากมีภาวะหมดไฟมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของสรโรชาพัชร เตชโรจนกัญจน (2564) ที่พบว่า พนักงานที่มีภาระทางครอบครัวมากมีภาวะหมดไฟในระดับสูง ซึ่งอาจเกิดจากการที่พนักงานมีความจำเป็นต้องดูแลสมาชิกในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็น สามี หรือ ภรรยา พ่อแม่ พี่น้อง หรือ บุตร หรือญาติ ทำให้มีภาระทั้งในด้านค่าใช้จ่ายต่าง ๆ รวมถึงค่าใช้จ่ายส่วนตัว ซึ่งย่อมส่งผลให้พนักงานมีความรับผิดชอบที่หนักมาก ทั้งเรื่องงาน และเรื่องในครอบครัว ทำให้เกิดความเครียดได้

2. ความต้องการของงานสัมพันธ์กับภาวะหมดไฟ

จากการศึกษาพบว่า ความต้องการของงานโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะหมดไฟ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .397$) หมายความว่า พนักงานที่มีการรับรู้ความต้องการของงานที่องค์กรคาดหวังสูง มีการเกิดภาวะหมดไฟสูงตามไปด้วย โดยเฉพาะด้านความรู้สึกอ่อนล้า และด้านการลดค่าความเป็นบุคคลของผู้อื่น (เมินเฉย) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rothmann and Joubert (2007) ศึกษาเรื่องความต้องการของงาน ทรัพยากรในงาน ภาวะหมดไฟและความผูกพันในงานของผู้จัดการเหมืองทองคำชาวไนเมอรัฐตะวันตกเฉียงเหนือของแอฟริกาใต้ พบว่า ความต้องการของงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะหมดไฟโดยเฉพาะด้านความรู้สึกอ่อนล้า ในขณะที่การศึกษาครั้งนี้พบว่าความต้องการของงานโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางลบกับภาวะหมดไฟด้านความมีประสิทธิภาพในการทำงาน หมายความว่า พนักงานที่มีการรับรู้ความต้องการของงานที่องค์กรคาดหวังสูง ทำให้พนักงานมีประสิทธิภาพในการทำงานลดลงอาจเกิดจากความไม่ชัดเจนในบทบาทหน้าที่ หรือ การได้รับการงานที่มีอารมณ์ตามงานตรงข้ามกับอารมณ์จริงของพนักงาน จนอาจทำให้เกิดภาวะหมดไฟสูงโดยเฉพาะด้านความรู้สึกอ่อนล้า และด้านการลดค่าความเป็นบุคคลของผู้อื่น (เมินเฉย)

3. ทรัพยากรในงานสัมพันธ์กับภาวะหมดไฟ

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทรัพยากรในงานกับภาวะหมดไฟ พบว่า ทรัพยากรในงานโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางลบกับภาวะหมดไฟทั้ง 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = -.537$) หมายความว่า เมื่อพนักงานมีการรับรู้ทรัพยากรในงานหรือสิ่งที่สังคมและองค์กรสนับสนุนในระดับสูงขึ้นไป ก็จะเกิดภาวะหมดไฟในระดับต่ำลง โดยเฉพาะด้านการสนับสนุนทางสังคมที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุด = $-.540$ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rothman and Joubert (2007) ที่ได้ทำการศึกษาความต้องการของงาน ทรัพยากรในงาน ภาวะหมดไฟและความผูกพันในงานของผู้จัดการเหมืองทองคำชาวไนเมอรัฐตะวันตกเฉียงเหนือของแอฟริกาใต้ พบว่า ทรัพยากรในงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับภาวะหมดไฟโดยเฉพาะด้านการสนับสนุนทางสังคม

4. ความต้องการของงาน ทรัพยากรในงาน มีอิทธิพลต่อภาวะหมดไฟ

จากการศึกษาพบว่า ความต้องการของงานโดยรวม และทรัพยากรในงานโดยรวมมีอิทธิพลต่อภาวะหมดไฟของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค มีค่า p-value เท่ากับ .000 น้อยกว่า 0.05 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ โดยความต้องการของ

งานโดยรวมมีอิทธิพลทางบวกต่อภาวะหมดไฟ และทรัพยากรในงานโดยรวมมีอิทธิพลทางลบต่อภาวะหมดไฟ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rothmann and Joubert (2007) ที่พบว่า ภาวะหมดไฟพยากรณ์ได้ด้วยความต้องการของงานและทรัพยากรในงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาความต้องการของงานของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พบว่า องค์กรมีความคาดหวังหรือความต้องการของงานจนทำให้พนักงานมีภาระงานในระดับค่อนข้างมากจนรู้สึกอ่อนล้าและไม่สนใจในผู้อื่น ดังนั้น เพื่อบรรเทาปัญหาภาระงานที่มากเกินไป หรือไม่เหมาะสมกับอัตรากำลังที่ปฏิบัติงานอยู่ องค์กรควรมีการพิจารณาจัดสรรอัตรากำลังให้มีความเหมาะสมกับปริมาณงานและภาระหน้าที่ และควรมีมาตรการวางเรื่องความต้องการของงานที่เพิ่มเติม งานนวัตกรรม หรืองานที่ไม่เกี่ยวข้องกับธุรกิจหลักขององค์กร ไม่ควรให้มีมากเกินไปจนพนักงานรับไม่ไหว เช่น ปริมาณงานที่มากเกินไป งานที่เร่งรีบเกินไป ความรับผิดชอบที่ล้นมือ เป็นต้น รวมถึงการมอบหมายงานของผู้บังคับบัญชาต้องชัดเจนและถ่ายทอด สั่งการให้สอดคล้องตรงกันระหว่างผู้บังคับบัญชาในแต่ละระดับ ซึ่งความไม่ชัดเจนและไม่สอดคล้องกันนี้อาจทำให้พนักงานรู้สึกถึงความขัดแย้งและความไม่ชัดเจนของงานเกิดความลังเล วิตกกังวล จนเป็นสาเหตุให้หมดไฟได้

2. จากการศึกษาทรัพยากรในงานของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พบว่า องค์กรมีการจัดสรรทรัพยากรที่เอื้อต่อการทำงานให้ค่อนข้างเพียงพอ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทรัพยากรในงานด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งองค์กรอาจจะต้องมีการพิจารณาปรับปรุงในเรื่องของความร่วมมือสระในการทำงาน โดยองค์กรอาจกำหนดเป็นนโยบายและปรับลดระเบียบขั้นตอนให้การทำงานคล่องตัวมากขึ้น เพื่อให้พนักงานมีส่วนร่วมมากขึ้นในการกำหนดวิธีการ แผนการทำงานหรือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในงานได้ และเปิดโอกาสให้พนักงานได้กำหนดความก้าวหน้าในงานที่มากขึ้นโดยยึดหยุ่นวิธีการ แต่ยังคงยึดเป้าประสงค์และเป้าหมายเหมือนเดิม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้นเพื่อให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์และครบถ้วนควรมีการทำการวิจัยเชิงคุณภาพที่จะสามารถได้ข้อมูลเชิงลึกควบคู่กับการทำวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลจากความคิดเห็นที่สะท้อนถึงแนวคิด ทศนคติ ผลกระทบ และเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลาย เนื่องจากการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีลักษณะงานที่หลากหลาย มีความซับซ้อนของงาน ซึ่งจะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะหมดไฟของพนักงานได้อย่างละเอียดมากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อภาวะหมดไฟที่แตกต่างออกไป เช่น ปัจจัยด้านบุคลิกภาพของบุคคล ปัจจัยด้านความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน เป็นต้น เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์รอบด้านมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์โดยได้รับความอนุเคราะห์จาก ดร.ณัฐพล พันธุ์ภักดี อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร.ยอดมณี เทพานนท์ และ รศ.ดร. นันทา สุริรักษา ประธานกรรมการและผู้ทรงคุณวุฒิ ตามลำดับ ที่ได้ให้คำแนะนำและ

ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ และผู้วิจัยขอขอบพระคุณการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคที่ได้สนับสนุนทุนการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านเป็นอย่างสูง ที่ทำให้งานวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์มีคุณค่าทางวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

- คมศร จิตติเศรณี. ภาวะหมดไฟในการทำงานของพนักงานตำแหน่งสิ้นเชื้อของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2565.
- วัลลภ วิชาญเจริญสุข. ภาวะหมดไฟในการทำงานและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของผู้แทนบริษัทข้ามชาติ. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.
- ศนิพร ปิยพจนการ. การรับรู้ความสามารถตนเอง ความต้องการของงานกับทรัพยากรในงาน การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร และความเหนื่อยหน่ายในการทำงาน โดยมีการรับรู้ความยุติธรรมในองค์กรเป็นตัวแปรกำกับ : กรณีศึกษาครูโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558.
- สรโรชาพัชร เตชโรจนกัญจน์. ภาวะหมดไฟในการทำงานและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของพนักงานบริษัทเอกชนที่ดำเนินธุรกิจจัดจำหน่ายวัสดุก่อสร้างแห่งหนึ่ง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2564.
- สุขภาพจิต, กรม. BURNOUT IN THE CITY. (ออนไลน์) 2563 (อ้างเมื่อ 18 มิถุนายน 2567). จาก <https://dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30176>
- Bakker, A.B. and E. Demerouti. "The Job Demands-Resources model: state of the art," *Journal of Managerial Psychology*. 22, 3 (2006): 309-328.
- Maslach, C. S. E. Jackson and M. P. Leiter. *Maslach Burnout Inventory Manual*. 4th ed. Mind Garden, Inc, 2019
- Niu, L.X. et al. "The Effects of Job Demands and Job Resources on Miners' Unsafe Behavior -The Mediating and Moderating Role of a Sense of Calling," *Sustainability*. 14, 14294 (2022): 2-17.
- Nunnally, J. C. and I. H. Bernstein. *Psychometric theory*. New York: McGraw-Hill, 1994.
- Rothmann, S. and J.H.M. Joubert. "Job demands, job resources, burnout and work engagement of managers at a platinum mine in the North West Province," *South African Journal of Business Management*. 38, 3 (2007): 49-61.
- World Health Organization. *Burn-out an occupational phenomenon: International Classification of Diseases*. (online) 2019 (cited 20 July 2024). Available from: <https://www.who.int/news/item/28-05-2019-burn-out-an-occupational-phenomenon-international-classification-of-diseases>
- Yener, M. and Ö. Coşkun. "Using Job Resources and Job Demands in Predicting Burnout," *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 99 (2013) : 869-876.

จริยธรรมในการตีพิมพ์บทความ (Publication Ethics)

วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เป็นวารสารที่มีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์บทความในสาขาศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ ส่งเสริมการเกษตร ศิลปะ วัฒนธรรม และสาขาที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมให้เกิดแนวคิด ทฤษฎี การพัฒนานวัตกรรมขึ้น และเป็นเวทีนำเสนอผลงานวิชาการของบุคลากรภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย จึงได้กำหนดแนวปฏิบัติและจริยธรรมในการเผยแพร่บทความไว้อย่างเคร่งครัด ดังนี้

บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์ (Duties of Authors)

1. ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่าบทความไม่ซ้ำซ้อนกับผู้อื่นและบทความไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่อื่น ๆ มาก่อน
2. ถ้าผู้นิพนธ์นำผลงานผู้อื่นมาใช้ประกอบในบทความ ผู้นิพนธ์ต้องอ้างอิงทั้งในเนื้อหาบทความและท้ายบทความให้รายละเอียดครบถ้วน
3. ผู้นิพนธ์ต้องรายงานข้อเท็จจริงในผลการวิจัย ไม่บิดเบือนข้อมูล ไม่ปกปิดข้อมูลหรือรายงานข้อมูลที่เป็นเท็จ
4. ผู้นิพนธ์ที่มีชื่อปรากฏในบทความต้องมีส่วนในการดำเนินการวิจัยจริง
5. ถ้าผลงานของผู้นิพนธ์เกี่ยวข้องกับการใช้สัตว์ ผู้เข้าร่วมหรืออาสาสมัครผู้นิพนธ์ต้องดำเนินการตามหลักจริยธรรมและให้แนบหนังสือรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์หรือสัตว์ทดลอง

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร (Duties of Editors)

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและกลั่นกรองคุณภาพของบทความให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร
2. บรรณาธิการต้องใช้เหตุผลทางวิชาการในการพิจารณาบทความ โดยปราศจากอคติใด ๆ ต่อผู้นิพนธ์หรือบทความ
3. บรรณาธิการต้องจัดให้มีการตรวจสอบความซ้ำซ้อนของบทความ เพื่อป้องกันการลอกเลียน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เชื่อถือได้
4. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้นิพนธ์และผู้ประเมินบทความต่อผู้อื่นจนกว่าบทความจะได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่
5. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนต่อผู้นิพนธ์และผู้ประเมินบทความ

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

1. ผู้ประเมินต้องไม่เปิดเผยข้อมูลใด ๆ ของบทความจนกว่าบทความจะได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่
2. ถ้าผู้ประเมินได้รับบทความและพิจารณาแล้วเห็นว่าตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนหรือบทความไม่สอดคล้องกับความรู้เชี่ยวชาญ ผู้ประเมินต้องปฏิเสธการประเมินบทความทันที
3. ถ้าผู้ประเมินพบว่าบทความมีการซ้ำซ้อน ลอกเลียนจากบทความที่เคยตีพิมพ์เผยแพร่แล้วผู้ประเมินต้องแจ้งบรรณาธิการให้ทราบทันที
4. ผู้ประเมินต้องดำเนินการพิจารณาบทความตามระยะเวลาที่กำหนด
5. ผู้ประเมินต้องประเมินโดยยึดหลักวิชาการ ไม่มีอคติหรือเจตนาอื่นที่ไม่ดีต่อบทความ

หลักเกณฑ์การเสนอบทความ

เพื่อตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

1. ข้อมูลเบื้องต้นของวารสาร

- 1.1. **วัตถุประสงค์** เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์การวิจัยที่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์สังคมไทยและสังคมโลก รวมทั้งส่งเสริมพัฒนาศักยภาพทางวิชาการของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย โดยมีขอบเขตเนื้อหาในสาขา ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ ส่งเสริมการเกษตร สังคมศาสตร์ นิเทศศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ ภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม และสาขาที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- 1.2. **ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์** ประกอบด้วย บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์
- 1.3. **ขอบเขตเนื้อหา** ประกอบด้วยสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ รัฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ ภาษา ศิลปะ วัฒนธรรม และสาขาที่เกี่ยวข้อง
- 1.4. **กำหนดพิมพ์เผยแพร่** ปีละ 3 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม-สิงหาคม และฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม ของทุกปี

2. เกณฑ์การตีพิมพ์

- 2.1. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ใดมาก่อน
- 2.2. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ เป็นบทความที่แสดงให้เห็นถึงคุณภาพและมีประโยชน์ โดยผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากผู้ทรงวุฒิ (Peer Review) ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญในสาขาที่บทความเกี่ยวข้องอย่างน้อย 2 ท่านขึ้นไปต่อหนึ่งบทความและเป็นผู้ที่มีผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง
- 2.3. กองบรรณาธิการอาจส่งผลการประเมินของผู้ทรงวุฒิให้ผู้เขียนแก้ไขเพิ่มเติมหรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี
- 2.4. กองบรรณาธิการของสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขรูปแบบบทความที่ส่งตีพิมพ์
- 2.5. บทความที่ไม่ผ่านการพิจารณาให้ตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ทราบ แต่ไม่ส่งต้นฉบับคืนผู้เขียน

3. ประเภทของบทความ

วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี สามารถส่งบทความได้ 3 ประเภท ได้แก่ บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ ดังนี้

3.1 บทความวิจัย ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

- 3.1.1. ชื่อเรื่อง
- 3.1.2. ชื่อผู้เขียน
- 3.1.3. หน่วยงานหรือคณะ และมหาวิทยาลัย
- 3.1.4. บทคัดย่อ
- 3.1.5. คำสำคัญ
- 3.1.6. บทนำ
- 3.1.7. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3.1.8. วิธีดำเนินการวิจัย
- 3.1.9. สรุปผลการวิจัย
- 3.1.10. อภิปรายผลการวิจัย
- 3.1.11. ข้อเสนอแนะ
- 3.1.12. กิตติกรรมประกาศ
- 3.1.13. เอกสารอ้างอิง
- 3.1.14. ตาราง รูปภาพ แผนภูมิ หรือกราฟ

3.2 บทความวิชาการ

- 3.2.1 ชื่อเรื่อง
- 3.2.2 ผู้แต่ง
- 3.2.3 บทคัดย่อ
- 3.2.4 คำสำคัญ
- 3.2.5 บทนำ
- 3.2.6 เนื้อหา
- 3.2.7 บทสรุป
- 3.2.8 เอกสารอ้างอิง

3.3 บทความปริทัศน์

เป็นงานทางวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการเฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์ความรู้อย่างกว้างและลึกอย่างทันสมัย โดยใช้ข้อมูลวิพากษ์ให้เห็นแนวโน้มที่

ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป ผู้เขียนควรตรวจสอบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับบทความที่นำเสนออย่างละเอียด โดยเฉพาะเนื้อหาที่ใหม่ที่สุด บทความปริทัศน์ต้องนำเสนอพัฒนาการของเรื่องที่น่าสนใจ ข้อมูลที่นำเสนอจะต้องไม่จำเพาะเจาะจงเฉพาะผู้อ่านที่อยู่ในสาขาของบทความเท่านั้น แต่ต้องนำเสนอข้อมูลที่ผู้อ่านในสาขาอื่น ๆ หรือนิสิตนักศึกษาในระดับสูงสามารถเข้าใจได้ บทความปริทัศน์เป็นการนำเสนอภาพรวมที่น่าสนใจ ประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

- 3.3.1 ชื่อเรื่อง
- 3.3.2 ชื่อผู้เขียน
- 3.3.3 คำสำคัญ
- 3.3.4 บทนำ
- 3.3.5 บทสรุป

4 รูปแบบและการเตรียมต้นฉบับ

วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ได้กำหนดแนวทางการเขียนบทความสำหรับการตีพิมพ์ในวารสาร โดยผู้เขียนสามารถจัดเตรียมเนื้อหาบทความทั้งภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษได้ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสันขนาด A4 แบบคอลัมน์เดียว โดยมีความยาวของบทความรวม 8-10 หน้า ให้ใช้ขนาดและรูปแบบตามตารางที่ 1

ตารางร่างที่ 1 ลักษณะและขนาดตัวอักษรที่กำหนดให้ใช้ในการพิมพ์บทความ

หัวข้อ/ส่วนประกอบ	แบบตัวอักษรและขนาด	ลักษณะของตัวอักษร	การวางตำแหน่ง
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)	TH Sarabun PSK 16 pt	ตัวหนา	กึ่งกลาง
ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)	TH Sarabun PSK 16 pt	ตัวหนา	กึ่งกลาง
ชื่อผู้เขียนหลักและผู้เขียนร่วม	TH Sarabun PSK 14 pt	ตัวธรรมดา	กึ่งกลาง
ที่อยู่ผู้เขียน	TH Sarabun PSK 14 pt	ตัวเอียง	กึ่งกลาง
หัวข้อ	TH Sarabun PSK 14 pt	ตัวหนา	ชิดซ้าย
เนื้อเรื่อง	TH Sarabun PSK 14 pt	ตัวธรรมดา	กระจาย แบบไทย
หัวข้อเอกสารอ้างอิง	TH Sarabun PSK 14 pt	ตัวหนา	ชิดซ้าย

ส่วนชื่อและที่อยู่ผู้เขียนจะมีสัญลักษณ์¹ ทำย่นามสกุลผู้เขียนหลัก และชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา หรือผู้วิจัยร่วม¹ ตามลำดับ ที่อยู่ผู้เขียนให้ระบุที่อยู่ หน่วยงาน คณะ และมหาวิทยาลัยที่สังกัด ถ้าผู้เขียนมีที่อยู่ต่างกันให้ระบุเป็นตัวเลข^{1,2}.....

รูปแบบการพิมพ์ต้นฉบับบทความให้เป็นไปตามที่กำหนดในตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การตั้งค่าหน้ากระดาษ

ขอบกระดาษ	ระยะขอบ (นิ้ว)
ขอบกระดาษบน	1.5
ขอบกระดาษล่าง	1
ขอบกระดาษซ้าย	1.5
ขอบกระดาษขวา	1

5 รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงและเอกสารอ้างอิง (References)

การอ้างอิง เป็นการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาเป็นวิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี (ชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์) หรือระบบ APA (America Psychological Association Style)

ตัวอย่าง ศิริชัย//การญจนวาสี,(2559)

เอกสารอ้างอิง ให้ระบุรายชื่อเอกสารที่ใช้เป็นหลักในการค้นคว้าวิจัยที่ได้ตรวจสอบเพื่อนำมาเตรียมรายงานและมีการอ้างอิงถึง จัดเรียงลำดับตามตัวอักษร ถ้าเป็นบทความภาษาไทยนำโดยกลุ่มเอกสารอ้างอิงภาษาไทยและตามด้วยกลุ่มเอกสารภาษาอังกฤษ รูปแบบของการเขียนเอกสารอ้างอิงดังนี้

การอ้างอิงหนังสือ

รูปแบบ: ผู้แต่ง./ชื่อเรื่อง./ครั้งที่พิมพ์./สถานที่พิมพ์./ผู้จัดพิมพ์./ปีพิมพ์.

ตัวอย่าง: ประภัสสร เทพชาตรี. **สถานการณ์โลก 2553 และแนวโน้มปี 2554.** พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ: เสมาธรรม, 2554.

Stebbing, Lionel. **Quality Assurance : The Route to Efficiency and Competitiveness.** 3rd ed. ew York: Ellis Horwood, 1993.

การอ้างอิงจากวารสาร

รูปแบบ: ผู้เขียน//“ชื่อบทความ,”//ชื่อวารสาร//ปีที่, ฉบับที่/(วันที่/เดือน/ปี):/เลขหน้า

ตัวอย่าง: คุชฎี วรรณกรรมคุชฎี. “วัฒนธรรมกับการดื่ม,” **ราชพฤกษ์**. 10, 3 (กุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2556): 13-20.

Gatten, Jeffrey N. “Measuring Consortium Impact on User Perception: OhioLINK and LibQUAL+™,” **The Journal of Academic Librarianship**. 30, 3 (May 2004): 115-135.

การอ้างอิงจากหนังสือพิมพ์

รูปแบบ: ผู้เขียน// “ชื่อบทความหรือหัวข้อข่าว,”//ชื่อหนังสือพิมพ์//วันที่/เดือน/ปี:/เลขหน้า.

ตัวอย่าง: ศักดิ์ฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. “ข่าวไกลนา,” **สยามรัฐ**. 12 มกราคม 2519: 3.

Jansen, Peter. “2009-Thailand’s Year Before the Decisive Storm,” **Bangkok Post**. 12 December 2009: 11. “Facts about Cambodia’s King Sihamoni,” **The Nation**. 12 December 2000: 1.

การอ้างอิงจากวิทยานิพนธ์

รูปแบบ ผู้เขียน//ชื่อวิทยานิพนธ์//ประเภทของบทนิพนธ์พร้อมด้วยชื่อหลักสูตร/สถาบัน/ปีพิมพ์.

ตัวอย่าง: วิตติกา ทางชั้น. **กลยุทธ์การตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีในเชิงบูรณาการ**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2550.

Buppha Devahuti. **Use of Computer in Serials Control in Thai Libraries**. Master’s Thesis Department of Library Science Chulalongkorn University, 1975.

การอ้างอิงจากบทความ/เอกสารที่นำเสนอในการประชุมวิชาการ

รูปแบบ: ผู้เขียน//“ชื่อบทความ/เอกสาร,”//ใน/ชื่อบรรณานุกรม/บรรณานุกรม// ชื่อเรื่องหรือหัวข้อการประชุม/ชื่อการประชุม/วันที่/เดือน/ปีที่จัดประชุม/สถานที่จัดประชุม//สถานที่พิมพ์/ ผู้จัดพิมพ์/ปีพิมพ์/หน้า.

ตัวอย่าง: บุญส่ง พัจนสุนทร. “ภาวะซ็อก: การวินิจฉัยและการวินิจฉัยแยกโรค,” ใน: พลากร สุรกุลประภา, บรรณาธิการ. **Medicine in the evidence-based era.** การประชุมวิชาการประจำปี 2544 คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ครั้งที่ 17; 16-19 ตุลาคม 2544; ขอนแก่น. ขอนแก่น: คณะแพทยศาสตร์, 2544. หน้า 195-208.

Bengtsson, S. and B.G. Solheim. “Enforcement of Data Protection, Privacy and Security in Medical Informatics,” In: Lun K. C., Lun, P. Degoulet and T. E. Piemme, editors. **MEDINFO 92.** Proceedings of the 7th World Congress on Medical Informatics; 6-10 September 1992; Geneva, Switzerland. Amsterdam: North-Holland, 1992. pp. 1561-1565.

การอ้างอิงจากสื่ออินเทอร์เน็ต

ข้อมูลจาก Website ของบุคคล

รูปแบบ: ผู้แต่ง./ชื่อเรื่อง/(ออนไลน์)/ปีพิมพ์/(อ้างเมื่อ/วันที่/เดือน/ปี)// จาก:URL

ตัวอย่าง: ฟาดิละห์ บาโล. **การศึกษาของเด็กไทยในปัจจุบัน.** (ออนไลน์) 7 เมษายน 2556 (อ้างเมื่อ 18 พฤษภาคม 2557). จาก <http://www.l3nr.org/posts/538618>

Emanuel, Brian. **Another Study Fuels Movement to Push Back High School Start Times.** (online) 14 March 2014 (cited 18 May 2014). Available http://blogs.Edweek.org/edweek/inside-school-research/2014/03/14/another_study_fuels_movement_to_push_back_high_school_start_times.html?cmp=ENL-EU-NEWS3

ข้อมูลจาก Website ของหน่วยงานต่าง ๆ

รูปแบบ: ผู้แต่ง./ชื่อเรื่อง/(ออนไลน์)/ปีพิมพ์/(อ้างเมื่อ/วันที่/เดือน/ปี)//จาก:URL

ตัวอย่าง: ฐากร จุลินทร. **ประชาคมอาเซียน พ.ศ. 2555.** (ออนไลน์) 2555 (อ้างเมื่อ 18 พฤษภาคม 2557). จาก <http://library2.parliament.go.th/ebook/content-ebbas/2556-thakoon.pdf>

Thaweesak Koanantakool, **Getting Ready for New Millennium: What are the Thai Government's Actions Toward the Year 2000.** (online) 1999 (cited 20 August 1999). Available from: <http://nectec.or.th/it-projects/>

6 การส่งบทความ

กำหนดการรับบทความ สามารถส่งบทความถึงกองบรรณาธิการ ได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ผ่านระบบลงทะเบียนออนไลน์ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/Pitchayatat/>

- 6.1 เมื่อกองบรรณาธิการวารสารได้รับต้นฉบับแล้ว จะนำมาพิจารณาแล้วแจ้งตอบกลับให้ผู้เขียนทราบผลว่าผ่านการพิจารณาหรือไม่ผ่าน
- 6.2 บทความที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์จะได้รับการตรวจสอบวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิตามเกณฑ์การตีพิมพ์ของวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- 6.3 บทความเมื่อได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว กองบรรณาธิการจะส่งผลการพิจารณาบทความ ให้ผู้เขียนไปปรับแก้ไขบทความและส่งกลับมากองบรรณาธิการ
- 6.4 เมื่อบทความของผู้เขียนได้รับการตีพิมพ์ในวารสารเรียบร้อยแล้ว กองบรรณาธิการจะจัดส่งวารสารให้ผู้เขียน จำนวน 1 เล่ม

7 ติดต่อสอบถามข้อมูล

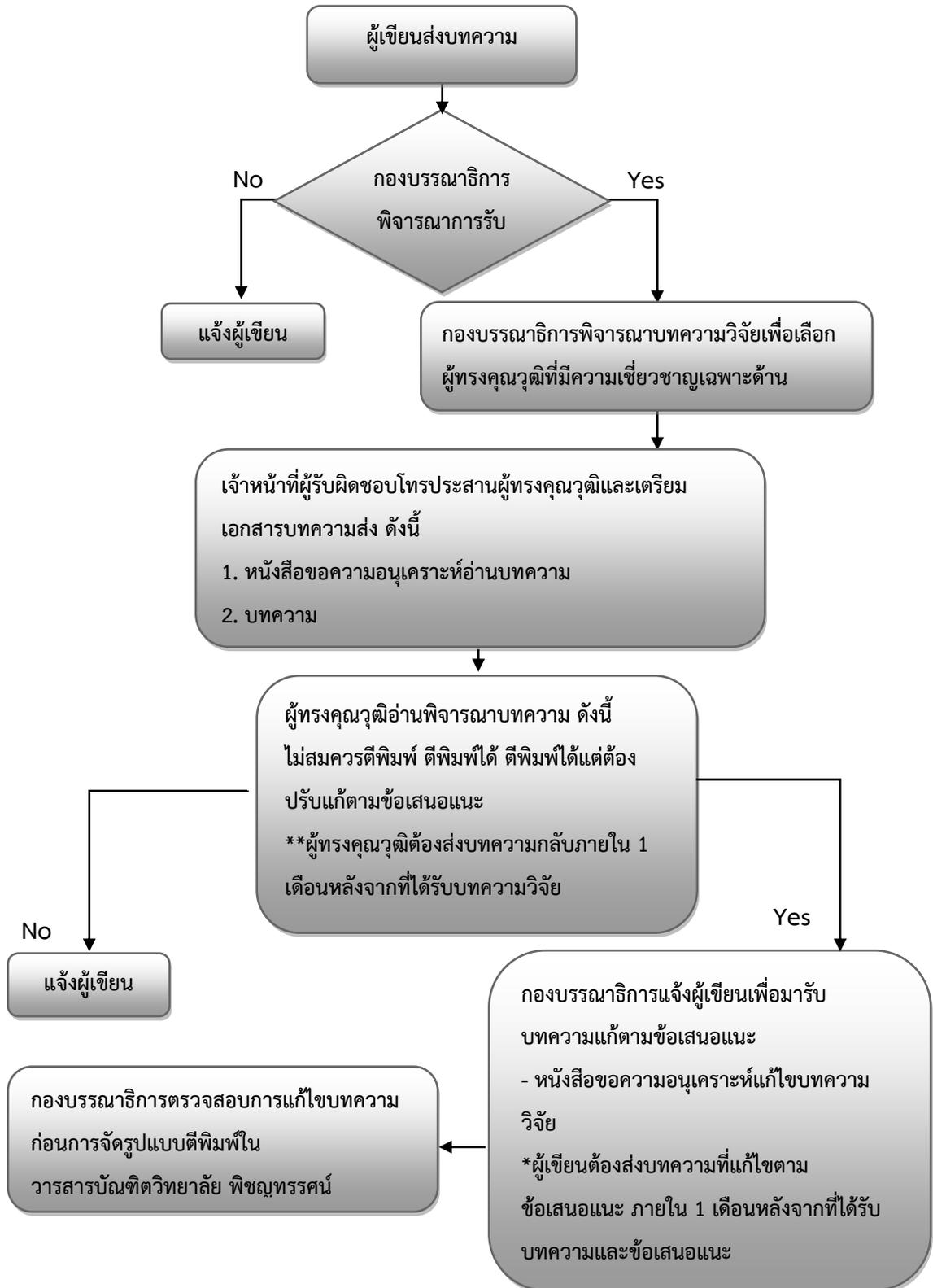
สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

เลขที่ 2 ถนนราชธานี ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000

โทรศัพท์ 0-4535-2097 มือถือ 062-424-9400 โทรสาร 0-4535-2120

E-mail: info.gra@ubru.ac.th

ขั้นตอนการรับบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

เลข.....
รับวันที่...../...../.....
ผู้รับ.....

**แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์ใน
วารสารบัณฑิตวิทยาลัย “พิษณุพรรณ” มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี**

เรียน บรรณาธิการวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

เรื่อง ขอตีพิมพ์บทความลงบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

1. ชื่อผู้ส่งบทความ (ภาษาไทย)
(ภาษาอังกฤษ)
2. วุฒิการศึกษาชั้นสูงสุด ชื่อย่อ.....
3. ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) ชื่อภาษาไทย ชื่อภาษาอังกฤษ
4. สถานภาพผู้ส่งบทความ
 - 4.1 () อาจารย์ () อื่น ๆ ระบุสถาบันคณะ.....
ชื่อผู้วิจัยร่วม กรณีผู้ส่งบทความไม่เป็นนักศึกษา (ถ้ามี)
 - 4.1.1 ชื่อภาษาไทยภาษาอังกฤษ
 - วุฒิการศึกษาสูงสุดที่ทำงานปัจจุบัน.....คณะ
 - 4.1.2 ชื่อภาษาไทยภาษาอังกฤษ
 - วุฒิการศึกษาสูงสุดที่ทำงานปัจจุบัน.....คณะ
 - 4.2 () นักศึกษา ปริญญาเอก ปริญญาโท หลักสูตร.....
สาขา.....คณะ.....สถาบัน.....
- โปรดระบุชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)
 - 4.2.1 ชื่อภาษาไทยภาษาอังกฤษ
 - วุฒิการศึกษาสูงสุดที่ทำงานปัจจุบัน.....คณะ
 - 4.2.1 ชื่อภาษาไทยภาษาอังกฤษ
 - วุฒิการศึกษาสูงสุดที่ทำงานปัจจุบัน.....คณะ
5. ประเภทของบทความ () บทความวิจัย () บทความวิชาการ () บทความจากปริทัศน์ () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
6. ที่อยู่ผู้ส่งบทความ (ที่ติดต่อได้สะดวก).....
.....
.....
7. เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้โทรสารE-mail
8. สิ่งที่มาด้วยเพื่อให้กรรมการพิจารณา
 - () เอกสารพิมพ์ต้นฉบับบทความ จำนวน 2 ชุด
 - () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

9. ต้นฉบับที่ส่งให้พิจารณาเพื่อพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้ ไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาของวารสารอื่น และยินดีแก้ไขตาม
ที่กองบรรณาธิการเสนอแนะ

ผู้ส่งบทความ ลงชื่อ
(.....)
...../...../.....

10. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก (กรณีเป็นวิทยานิพนธ์) ได้ตรวจสอบบทความนี้แล้วขอรับรองว่า องค์ประกอบและ
เนื้อหาของบทความนี้ มีความสมบูรณ์และถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยบทความนี้เป็น

เนื้อหาบางส่วนของวิทยานิพนธ์ เนื้อหาโดยองค์รวมทั้งหมดของวิทยานิพนธ์

เห็นควรให้ตีพิมพ์เผยแพร่ต่อสาธารณชนได้

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ลงชื่อ
(.....)
...../...../.....

ส่วนนี้สำหรับเจ้าหน้าที่กองบรรณาธิการวารสารบัณฑิตวิทยาลัย “พิษณุพรรณ” มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

11. ความเห็นเจ้าหน้าที่ตรวจสอบองค์ประกอบของบทความ

() ครบ () ไม่ครบ ขาด

เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจสอบ ลงชื่อ

(นางสาวปณิดา ธรรมวงศ์)

...../...../.....

12. ความเห็นของบรรณาธิการ

() เก็บเรื่อง () ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมส่วนประกอบที่ยังไม่ครบ หรือ ไม่สมบูรณ์

() นำส่ง Peer Review พิจารณา ควรแต่งตั้ง () ผศ. () รศ. () ศ. () ดร.

1

2

3

อนุมัติ ไม่อนุมัติ

บรรณาธิการ ลงชื่อ

(รองศาสตราจารย์ชาญชัย สุขใส)

...../...../.....

ใบสมัครเป็นสมาชิกวารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

โปรดกรอกรายละเอียดในใบสมัครเป็นสมาชิกดังต่อไปนี้

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ - นามสกุลผู้รับ.....
ที่อยู่ บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ถนน..... แขวง/ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์.....
โทรสาร..... E-mail

หน่วยงาน..... สถานที่ทำงาน

ถนน..... แขวง/ตำบล..... เขต/อำเภอ.....
จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์.....

สมัครเป็นสมาชิกหนึ่งปี

ค่าสมาชิก 200 บาท

สมัครเป็นสมาชิกสองปีติดต่อกัน

ค่าสมาชิก 400 บาท

ท่านสามารถติดต่อสอบถามได้ที่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 2 ถนนราชธานี ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000 โทร 045-352-000 ต่อ 3015

MEMBERSHIP APPLICATION

Date.....Month.....Year.....

Name.....
Last First

Mailing Address.....

Street Number and Name

.....
District (City) Amphur (State)

.....
Province (Country) Postal Code

E-mail Address..... Telephone No.

Fax No.

One-year Membership

(200 Baht)

Two-year Membership

(400 Baht)

You can contact us at Graduate School, Ubon Ratchathani Rajabhat University,
2 Ratchathani Road Mueang District of Ubon Ratchathani Province, 34000 Tel: 045-352-000

Journal of Graduate School, Pitchayat, Ubon Ratchathani Rajabhat University

ISSN 2774-0633 (Print) ISSN 2774-0862 (Online)

Journal Readers; Vol. 20 No. 1

Adjunct Professor Dr.Saman Asawapoom	Sisaket Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Jumlong Vongprasert	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Udompun Pitprasert	Sisaket Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Boonthawan Wingwon	Lampang Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Nisanart Sopapol	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Bhumbhong Jomhongbhibhat	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Piyakanit Chotivanich	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Pranom Kumpla	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Irada Phorncharoen	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Siripaphan Leephaicharoen	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr. Pasiri KhetPiyarat	Uttaradit Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Udom Tipparach	Ubon Ratchathani University
Asst. Prof. Dr.Pongthorn Singpan	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Suwat Banlue	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Thira Sathuphan	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Udomdet Tarahom	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Worangkana Wutthichai	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Yaowaluk Tongphum	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Pakphon Munglue	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Parinya Moonsin	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Chuthamas Chompha	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Kanjana Chinnak	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Dr.Wiranee Wanthong	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Dr.Sasithorn Adisornmethakul	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Dr.Siwaphon Homhuan	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Dr.Wittika Thangchan	Khon Kaen University